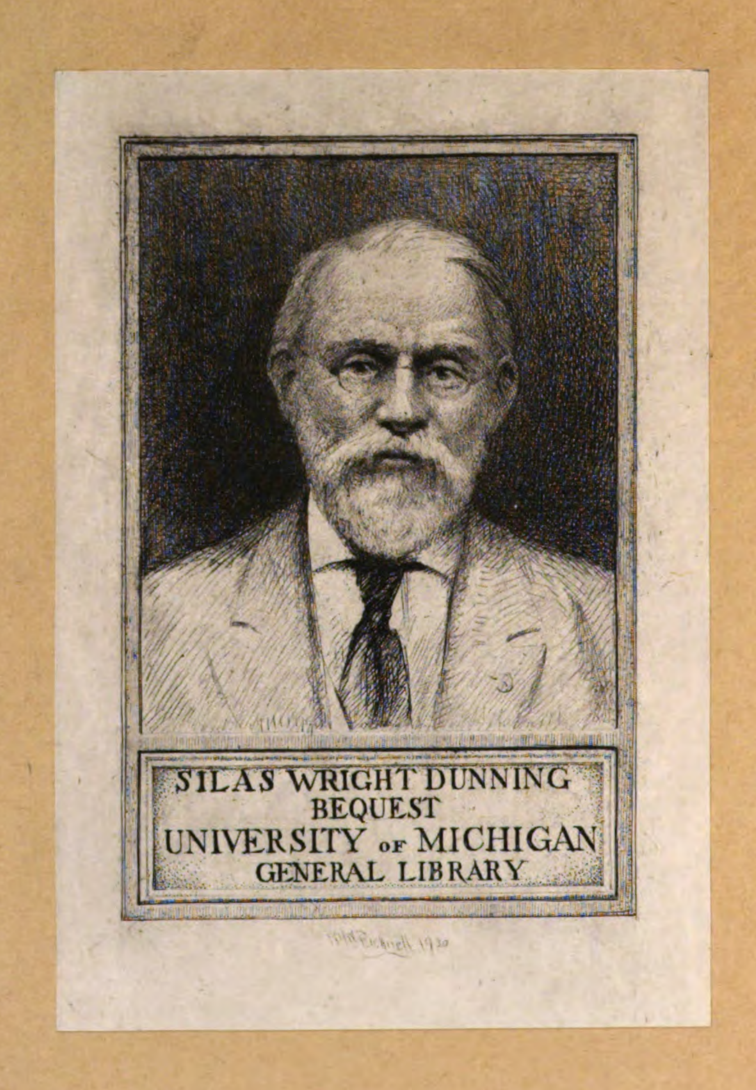

UNIV.
OF
MICH.

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

PUBLICATIONS

DE LA SOCIÉTÉ

HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

TOME L.

NOUVELLE SÉRIE,

TOME XXX.

Vis unita major.

1914.

IMP. LEITER-NYPELS, MAESTRICHT.
1914.

KORTE INHOUD VAN DE RESOLUTIËN DER STATEN-GENERAAL
DER VEREENIGDE NEDERLANDEN,

GEZONDEN AAN DE COMMISSARISSEN-INSTRUCTEURS VAN BRABANTSCHE ZIJDE TE MAASTRICHT,

SAMENGESTELD ONDER LEIDING VAN

A. J. A. FLAMENT,

RIJKS-ARCHIVARIS IN LIMBURG.

„Resolutiën concernerende de saecken van Limburch ende Maestricht".

1ste VERVOLG.

1634 October 16. Op memorie van den heer Bruninx en den tresorier-generaal van Goch, die zij met (sic) den Prins van Oranje hadden gecommuniceerd, wordt besloten tot voldoening der posten in deze memorie wegens provisiën en anderszins binnen Maastricht, waarvoor 181370 guldens 19 stuivers

AFKORTINGEN:

Hunne Ho. Mo. = Hunne Hoog Mogenden (de Staten-Generaal).

R. v. S. = gezonden om advies aan den Raad van State.

Ged. tot de zaken enz. = Gedeputeerden tot de zaken van Limburg en de landen van Overmaas.

De overige blijken van zelf na het lezen der eerste bladz.

verzocht waren, aan te wijzen de 120000 gulden te voren verzocht tot gebruik van de uitheemsche troepen, die in dienst van 't land niet zijn gekomen. Hunne Ho. Mo. hadden reeds de provinciën Friesland en Utrecht geschreven hun quota in deze som te furneeren, ook zou moeten gezorgd worden voor het geld, dat de memorie meer bedroeg.

Verder zal aan den commies Conincx te Maastricht worden geschreven een lijst te zenden van de 3369 vaten rogge en 1000 vaten gerst en 244 vat haver, die hij zegt gekocht te hebben, en behoorlijke attestatie, dat die granen in 't magazijn zijn geleverd, geteekend door den Hertog van Bouillon of den majoor Goltstein.

1634 October 19. Request van Jan Pietersens om benoemd te worden tot het commissarisschap van de monstering te Maastricht. — Wordt opgehouden.

Eene missive van hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht, houdende verschillende punten, waarop beschikking wordt begeerd, wordt in handen gesteld van den R. v. S.

— **October 20.** Request van de resp. pandheeren in 't hertogdom Limburg en de *vier* landen van Overmaas, verzoekende uitleg van de woorden „met lediger hant te verheffen" in het plakkaat van hun Ho. Mo. van 27 October 1633 over het verheffen der leenen in deze landen door hen, die aan dezen Staat wegens hunne pandheerlijkheden geen hulde, manschap, noch eed van getrouwheid hebben gedaan. Vervolgens verzoeken zij aan hun Ho. Mo. om een ordonnantie, instructie of reglement te maken op het verheffen van de leenen, heerlijkheden, rechten en domeinen in deze landen bij versterf of transport op een ander, om te weten welke rechten dan moeten betaald worden, waartoe wordt voorgeslagen de voet in Holland gevolgd. Ten derde wordt verzocht, dat de supplianten mochten gesteld worden buiten verzuim, totdat hunne Ho. Mo. op de twee eerste punten zouden hebben beschikt. — Wordt besloten dit request te zenden naar den Raad van Brabant om bericht en dat de supplianten ondertusschen zullen gehouden worden buiten verzuim.

1634 October 23. Missive van hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht met verzoek om te beschikken over de punten door hen den 14 October l.l. (zie resolutie van October 19 l.l.) overgezonden. — Wordt besloten deze missive te stellen in handen van den R. v. S. bij die van 14 October l.l. om na gehouden communicatiën met den Prins van Oranje hierop mede te adviseeren.

Remonstrantie van den agent van der Veecken namens Kanselier en Geheime Raden van den Keurvorst van Keulen, Prins van Luik, verzoekende, dat hun Ho. Mo., niettegenstaande hun aanschrijving van 16 September l.l. aan burgemeesteren en Raden van Luik, niet zouden procedeeren bij retorsie, ten opzichte van de marktschepen van Namen op Huy of Luik, of anderszins, stad of ingezetenen van Luik te bezwaren, daar de Spaanschen tegen hun wil en dank de scheepvaart op de Maas van Luik naar Maastricht en omgekeerd, door het slaan van een brug over de Maas bij Elven (Navagne), met geweld beletten. — Wordt besloten te verklaren, dat hun Ho. Mo. blijven bij hun resolutie van 16 September en hun aanschrijven aan die van Luik, daarop gevolgd.

Mededeeling door den R. v. S. eener missive van den commies Coninx uit Maastricht berichtende wat vivres van Aken en Tongeren naar Maastricht zijn gebracht, met verzoek order te stellen op de betaling van de eetwaren en andere goederen door hem ingekocht. — Wordt besloten na te zien de resolutie op deze betaling genomen.

— October 24. Remonstrantie van den agent van der Veecken op last van den Keurvorst van Keulen, Prins-Bisschop van Luik, klagende, dat de hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, van 's Bisschops onderzaten van Stablo, drie honderd wagens met hooi en stroo heeft afgevorderd, verzoekende om deze onderzaten vrij te laten, daar zulke handelingen onmiddellijk streden tegen de neutraliteit. — R. v. S.

Daar hun Ho. Mo. op verzoek van den Keurvorst van Keulen 1 Juli l.l. verklaard hadden, tevreden te zijn Karpen van hun garnizoen te ontblooten en neutraal te houden — terwijl desniettemin de souvereiniteit daarover aan dezen Staat zou verblijven — mits door den marquis d'Aitona, of wien het behoorde, van

's vijands zijde een formeele akte van neutraliteit werd uitgebracht voor Karpen en Lommersum, — zoo wordt besloten aan den agent Bilderbeeck te schrijven, bij den Keurvorst zoo deze te Keulen was of anders bij zijn ministers te informeeren wat van die zijde tot bevordering der neutraliteit gedaan is, met last op voorn. Bilderbeeck van te zeggen, dat als de vijand neutraliteit verleende hun Ho. Mo. hun toestemming gestand zullen doen en het kantoor van convooien en licenten van Karpen wegnemen.

1634 October 27. Missive van den agent Lus te Luik over het afstellen van den pastoor te Richain en het aanstellen van een ander in zijn plaats. — Wordt besloten het dubbele van dezen brief te zenden aan den drossaard Caldenburch om bericht en advies.

Wordt besloten op schriftelijk bericht van den fiscaal van Brabant (zie October 11 l.l.), dat Hendrik van Bergen, genaamd Trips, drossaard van het land, slot en hoofdstad van 's Hertogenrade, volstaan kan met zijn gedane betaling van de overmaat van eenige bunders land ten tijde van den koning van Spanje gekocht, met last aan den rentmeester Thins en alle anderen den drossaard dienaangaande ongemoeid te laten. Aan Thins zou hiervan mededeeling worden gedaan.

Request van de ingezetenen van Herff en Eupen, die verschil hebben met de banken van het land en hertogdom Limburg wegens eenige omslagen tot verval van binnenlandsche lasten, waarover proces is geweest voor den Raad van Brabant. — Wordt besloten het request te zenden aan den R. v. S., niettegenstaande de Raad van Brabant er kennis van had genomen.

Request van Willem van Til, drossaard van het land van Valkenburg dat, nadat onder den naam van schout, schepenen en ingezetenen van de hoofdbank van Heerlen permissie en octrooi van hooger hand verkregen was, men een hoeveelheid der heide onder Heerlen had doen verkoopen om met de kooppenningen de heerlijkheid Voerendael te lossen, tevoren verpand aan Willem van Cortenbach, wijl men had gesustineerd, dat het niet behoorlijk was, dat deze heer als van de Geref. Religie zijnde deze heerlijkheid zou blijven bezitten en om het contingent van 12000 gulden te betalen beloofd aan die van de Financiën te

Brussel (1), opdat de andere parochiën niet verder verpand zouden worden en eindelijk om eenige herstelling aan de kerk van Heerlen te laten doen; dat na verkoop en ontvangst van de kooppenningen door de ontvangers nooit rekening, bewijs en reliqua is gedaan tot groot nadeel van hun Ho. Mo. en der voorn. hoofdbank, waarom van Til ambtshalve in bedenking geeft iemand te machtigen om de ontvangers tot het doen van hun rekening te dwingen. — Wordt besloten van Til en den rentmeester Thins te machtigen de ontvangers te doen compareeren in die verzekerde plaats, als zij (v. TILL en THINS) zullen ordonneeren om hunne rekeningen te doen ten overstaan van wie het zoude aangaan en daartoe zouden behooren geroepen te worden en wat bij slot van rekening zal worden bevonden over te zijn, zal in handen van Thins moeten gefurneerd worden, om in zijne rekening te verantwoorden, zooals het behoort.

1634 October 28. Request uit naam en vanwege Elias Trip, koopman te Amsterdam, tot betaling van 7000 gulden wegens leverantie van rogge ten behoeve van Maastricht. — R. v. S. ter dispositie.

Wordt besloten den brief van den agent Lus dd. Luik 18 Juli ll. in zake het afstellen van Mr. Jan Neufville, pastoor te Richen (zie hiervoor October 27) te stellen in handen van den fiscaal van Brabant om deze zaak, rakende de delicten van dezen pastoor, tegen hem te leiden en het recht der hooge overheid te handhaven.

Wordt besloten bij resumptie van den brief van den drossaard Caldenborch, Hendrik Jean de Nivel bij zijn schepenschap van „Clein Richen" (2) te handhaven (zie resolutiën van 1633 Mei 6 en 1634 October 6 en 11).

Verder moest de pandheer Jan Cornet Morreau, den schepenen het kwart van zijn traktement betalen en zou zijn beweerd recht om de schepenen aan- en af te stellen door den Raad van Brabant onderzocht worden.

— November 1. Missive van den hertog van Bouillon te Maas-

(1) Conseil des Finances te Brussel.

(2) Petit-Rechain, thans Belg. prov. Luik.

tricht, Des Hayes aanbevelende voor de plaats van schepen van Brabantsche zijde te Maastricht in plaats van den burgemeester Graven zal. — Wordt besloten de zaak op te houden.

Missive van Johan Groulart en Johan Coninx te Maastricht, dat zij de vijf compagniën van 't regiment van Trouillet, in garnizoen te Maastricht, hebben gemonsterd en dat zij de vier compagniën nl. van de kapiteinen du Pon, Hollongne, Constant en Villeneufve hebben gelicentiëerd en ontslagen van hun dienst en eed en dat zij sterk bevonden waren: de compagnie van den kolonel 7 officiers, 50 musquetten en pieken; de compagnie van kapitein du Pon 7 officiers, 27 musquetten en pieken; de compagnie van Hollongne 6 officiers, 27 musquetten en pieken; de compagnie van Constant 7 officiers, 38 musquetten en pieken en dat van de compagnie van Villeneufve niemand present is geweest dan de kapitein en de vaandrig.

Wordt besloten de missive te stellen in handen van den R. v. S. om te confereeren met de voorgaande en de tegenwoordige monsterrollen en de ordonnantiën daarop en te adviseeren hoe men het land zal kunnen waarborgen voor de schade door de voorschreven „lichte en eene imaginare" compagnie geleden.

Wordt besloten den kooplieden het calmijn te gunnen tegen den prijs door hen voorgesteld (zie resolutie van 14 September ll.) de rentmeester Thins en de pachter van den calmijnberch zullen zich hiernaar regelen.

1634 November 2. Bericht van den Ontvanger-Generaal Doublet wegens de ontvangst der beden over het vorstendom Limburg en der contributie van het graafschap Namen en over de teruggave van de 6000 gulden door den kapitein commandeur Brederode tot het maken van eenige fortificatiewerken te Venlo. Wordt besloten de twee eerste punten voor alsnog daarbij te laten berusten en den R. v. S. te verzoeken order te stellen voor het remboursement van het verschot van kapitein Brederode.

— November 3. Wordt besloten te schrijven aan Menso Huninga convooimeester . . . (1) om de gelden van zijn ontvangst te sturen

(1) Onleesbaar wegens het afbrokkelen der bovenzijde van de bladen van het register.

aan den ontvanger Johan van IJck, als ontvanger-generaal van het college ter Admiraliteit te Rotterdam, waaronder hij ressorteert.

1634 November 9. Wordt besloten, daar de meeste Provinciën geneigd waren tot het benoemen van Johannes Pietersens tot monster-commissaris te Maastricht, met den Prins van Oranje te overleggen of het niet beter zou zijn een der oude commissarissen te benoemen.

— November 11. Wordt besloten den Prins van Oranje te verzoeken een lijst te geven van het volk te paard en te voet in garnizoen te Maastricht om daaruit te zien tot wiens lasten deze compagniën gerepartitiëerd staan en order te stellen, dat zij van tijd tot tijd prompt worden betaald.

Op request van Isaack de Heyes, doctor in de medicijnen te Maastricht, om bevorderd te worden tot een vacant Brabantsch schepenschap te Maastricht wordt besloten de zaak te laten berusten.

Remonstrantie van de aanwezende Gedeputeerden thans in den Haag, inhoudende verscheidene punten. — R. v. S. om advies.

Request van Leenerd Pelser, meier van de hooge Justitie der stad en des Hertogdoms Limburg, om bevestigd te worden in zijn officie volgens commissie van hunne Ho. Mo. van 20 Mei 1633 met interdictie aan den drossaard Caldenburch om hem daarin te storen. — R. v. S.

— November 15 Request van Jaques le Greve, predikant in de Fransche gemeente te Maastricht, om te genieten zooveel gagie als de predikant Marees. — Wordt besloten dit request bij besloten missieve te zenden aan den kerkeraad der Fransche kerk te Maastricht om bericht.

Request van den convooimeester en andere officieren van het kantoor der convooien en licenten te Limburg. klagende over verschillende proceduren van den commandeur Ferens. — R. v. S. om te beschikken na den commandeur gehoord te hebben.

Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht houdende bericht. — Blijft zonder resolutie.

1634 November 17. Request van Adriaen de Adriani, tafelhouder (1) te Maastricht, verzoekende te mogen volstaan met de recognitie van 250 gulden eens aan de armen der Geref. kerk te Maastricht. — Wordt besloten eerst na te zien de continuatie van het octrooi.

Request van Christiaen Penmans, burger der stad Tongeren. — Wordt besloten hem te vergunnen den uitvoer van 24 veulens naar Maastricht, mits betaling van 's Lands gerechtigheid en borgstellende, dat zij daarheen worden gebracht.

Missive van de ridderschap en de hoofdbanken van het land van Valkenburg dd. 31 October ll. te Valkenburg, dat Johan Groulart te Maastricht de commissie van collecteur der gewone en buitengewone beden van dit landschap van hun Ho. Mo. bekomen heeft op abusieve en erroneuse remonstrantie. — Wordt besloten aan Groulart te zenden ter beantwoording, terwijl onderwijl alles zal blijven in denzelfden staat.

Missive van hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en Raad van Maastricht, verzoekende om order te stellen op de betaling der serviesgelden te Maastricht. — R. v. S. om daarvoor zorg te dragen.

Advies van den R. v. S. op punten door den magistraat van Maastricht overgezonden en 19 October ontvangen na communicatie met den Prins van Oranje betreffende: 1°. de jurisdictie; 2°. de fourneering en levering; 3°. den brand (2); 4°. de accijnsen.

Wordt overeenkomstig het advies besloten:

ad 1um dat Maastricht daarin geen ongelijk heeft, dat de kennis van zaken die geheel civiel zijn, ter judicatuur van den magistraat, maar dat wat crimineel is of „verraderie (3) smaeckende" aan den krijgsraad behoort gelaten te worden, maar om hierop met kennis van zaken te beschikken, zou het best zijn voorbeelden bij te brengen om op elk daarvan te worden gelet;

ad 2um dat het garnizoen zich zal moeten richten naar de or-

(1) Houder van de bank van leening.

(2) Hier is bedoeld het in brandsteken van huizen, zooals uit de beschikking schijnt te blijken.

(3) Hierdoor wordt als 't ware de grondslag gelegd van de crimineele proceduren van 1639 tegen de personen beschuldigd van 't verraad te Maastricht in 1638, die men voor den militairen rechter heeft getrokken.

donnantie op de fourneering en logeering, maar de magistraat moest zorgen, dat de soldaten behoorlijk werden ondergebracht;

ad 3um dat, als die van Maastricht over het af- of inbreken van huizen klagen, zij voorbeelden moeten aanwijzen om daartegen voorzien te worden;

ad 4um dat volgens de order van hunne Ho. Mo. in alle frontiersteden de soldaten en krijgsofficieren niet van accijnsen bevrijd zijn.

Afschrift dezer resolutie zal gezonden worden aan den hertog van Bouillon, gouverneur, en den magistraat om zich hiernaar te regelen. Ook zullen commissarissen naar Maastricht gezonden worden, opdat op alles daar behoorlijk orde worde gesteld, wier instructie de heeren Rantwijck en Weede zullen formeeren.

Op verzoek van die van Maastricht, dat order worde gesteld op de betaling van het servies voor het garnizoen, wordt de R. v. S. verzocht om te zorgen, dat de respectieve Provinciën hunne penningen daarvoor opbrengen, daar anders de betaling niet mogelijk is.

Op missive van den Raad van Brabant in zake die van de banken van Limburg tegen de ingezetenen van Herff en Eupen, wegens zekere som door den graaf de Noyelles, gouverneur, voor de reductie der stad Limburg, begroot op 24000 gulden, wordt besloten, dat het vonnis door dien Raad gewezen den 13en April effect zal sorteeren als naar rechten, behoudens dat de partijen, die meenen zouden daarbij bezwaard te zijn, provisie of surchéance behooren te vragen aan den Raad van Brabant en wordt te niet gedaan al hetgeen door het een of ander collegie daartegen zou zijn gedaan.

1634 November 18. Na ontvangst der lijsten van de compagniën te voet en te paard in garnizoen te Maastricht (zie November 11 ll.) wordt besloten extract uit deze lijst, zoover iedere provincie betreft, aan dezelve over te zenden, met ernstig verzoek te zorgen, dat de compagniën van maand tot maand precies mogen worden betaald, waarvoor de Gedeputeerden uit de Provinciën beloofd hebben moeite te zullen doen en wat betreft de compagniën ruiters en voetknechten, in deze lijst, staande, ten laste van de Generaliteit, wordt de R. v. S. verzocht deze ook precies van maand tot maand te betalen.

1634 November 22. Op advies van den R. v. S. op het request van den meier van de Hooge Justitie der stad en des hertogdoms Limburg, Lenart Pelser, (zie November 11) wordt besloten den drossaard Caldenborch te schrijven, dat hij Pelser ongemoeid zou laten in zijn bediening, tenzij hij redenen had voor het tegendeel, die hij 14 dagen na de insinuatie moest mededeelen — en dit besluit bij apostille op het request van Pelser te stellen.

Remonstrantie van den agent van der Veecken namens de heeren van den Geheimen Raad van den Keurvorst van Keulen Prins-Bisschop van Luik, dat sinds eenige jaren de magistraat van Maastricht niet vernieuwd was volgens de wetten en costumen te voren altijd geobserveerd en door de laatste capitulatie bedongen en dat deze nalatigheid strekte tot *interest (sic)* van het recht en de autoriteit van den Prins van Luik, verzoekende, dat hun Ho. Mo. hunne Gedeputeerden naar Maastricht zouden zenden om volgens de oude gewoonte den magistraat te vernieuwen en alles gezamenlijk met de commissarissen van den Prins van Luik behoorlijk te verrichten. — Wordt besloten een instructie hierop te maken en dat gedeputeerd zal worden.

Het verzoek van Johan van Strabach, wonende te Valkenburg, om uitvoer van vier paarden, afgeslagen.

— November 23. Request van den graaf van Flodorff, dat de commandeur vanwege de Spaanschen op zijn huis Leuth zijn beambten en dienaren en zijn onderdanen aldaar bij expres aanschrijven onder straf heeft verboden om aan hem of iemand wie ook eenige renten of inkomsten te betalen, totdat de marquis d'Aitona anders verordenen zal, met verzoek, dat hun Ho. Mo. daartegen met geschikte middelen zouden voorzien. — R. v. S. om met gelijke proceduren bij retorsie die van den vijand te stuiten.

Het advies van den R. v. S. op de remonstrantie van de Gedeputeerden van Limburg dd. November 11 aan hun Ho. Mo. overgegeven wordt met de remonstrantie gesteld in handen van de heeren Noortwijck, Vosbergen en Haersolte tot onderzoek en rapport.

De missive van den commies Conicx te Maastricht met de lijst van wat in 't magazijn aldaar is gebracht gesteld in handen van den R. v. S. om te onderzoeken en order te stellen op de betaling (zie 1634 October 23).

1634 November 29. Missive van den rentmeester Marcelus Thins te Aken, met bericht van wat de kooplieden te Antwerpen pretenteerden op den Calmijnberch ten tijde van de reductie der stad Limburg, alsook van de betaling daarop sinds dien tijd gedaan met verzoek wat hij verder moest doen — R. v. S.

Besluit van de Staten-Generaal wegens de cautie door Hendrick Snijders, wegens het restant van de ontvangst die hij had gehad op het kantoor te Maseyck van omtrent 6000 gulden, welke verzekering het college ter Admiraliteit te Rotterdam zal aannemen. In deze verzekering is spraak van Snijders' huis te Maeseyck, landerijen te Obrecht (1) in 't land van Valkenburg (?) te Geulle, verder van een handschrift van 31 Mei 1641 ten behoeve van Snijders gepasseerd door Philibert van Haetsfelt heer tot Wisweiler en Wildeborch, kapitein over een compagnie voetknechten in dienst van den Staat, thans in garnizoen te Aerssens (2), van 1200 gulden, welke som door den ontvanger-generaal Doublet betaald zal worden met 100 gulden iedere heeremaand die hij zal korten aan Haetsfelts kapiteins gagie. Wat betreft de cautie door Snijders te stellen voor zijn nieuwe ontvangst te Kerpen, deze zal hij moeten presteeren tot tevredenheid van voornoemd college en tot dezelfde som als de convooimeester te Limburg heeft gedaan, voor hij zijn ambt te Kerpen zou mogen waarnemen.

— **November 30.** Op rapport der drie heeren over 't advies van den R. v. S. betreffende de remonstrantie der aanwezende Gedeputeerden van het hertogdom Limburg, bestaande vooral in drie punten: 1° voorstel om hun quote, nl. $^3/_7$ deelen van 36000 gulden, de helft van de ordinaris-beden over het gansche land van Limburg en Overmase, te betalen en in geld, naar de evaluatie van dezen Staat, en om in de uitschrijving der beden voor het toekomende behandeld te worden naar de oude manier en voor het verledene 't verkrijgen van acte van nonpreiuditie; 2° vrijdom van licenten over alle inkomende en uitgaande goederen; 3° afdoening van de repressaliën der wed^e Bellerbus tegen

(1) Obbich in het *Spaansch Overkwartier van Gelderland* (?).
(2) Arcen? in hetzelfde Overkwartier gelegen.

de geestelijken, edelen en anderen, wordt besloten ad 1um, dat bij de geheele beden moet worden gebleven, waarin die van 't hertogdom Limburg hun quote moeten betalen, doch dat zij volstaan zullen met de betaling naar de evaluatie van gouden en zilveren speciën van dezen Staat, dat de R. v. S. zou letten op de uitschrijving der beden op de oude manier en dat voor het verledene acte van nonpreiuditie zal worden verleend; ad 2um wordt vrijdom voor een jaar verleend, wijl die van Limburg tusschen de neutrale landen geënclaveerd zijnde, neffens en met hunne naburen geen markt kunnen houden, als hunne goederen met licenten bezwaard zijn, behalve dat zij wegens verschillende oorzaken groote overlast „foulen" en afpersingen en landverderf leden (in de remonstrantie wordt ook geklaagd over het rantsoeneeren van predikanten, het leveren van matrassen, slaaplakens enz. aan het garnizoen, corveën, logeeringen van convooien enz.) met last aan den convooimeester en allen die het aangaan mocht zich hiernaar te regelen. Van de corveën zouden zij vrij zijn volgens de akte hiervan gegeven door hunne Ho. Mo. die vernieuwd wordt; ad 3um wordt verklaard, dat deze zaak alhier is verwezen naar de justitie en daar behandeld, waartegen de heer Coenders wegens Stad en Lande ([1]) heeft verklaard hiermede niet in te stemmen.

1634 December 1. Remonstrantie van wege den graaf van Reckum *(Reckheim)*, verzoekende gehandhaafd te worden bij zijn vrijdom van licenten over de materialen, die hij tot het opbouwen van zijn huis noodig heeft en dat dit den convooimeester te Maastricht en alle, die het aangaan mocht, geschreven worde. — Wordt besloten, dat men hierin niet kan treden.

— **December 6.** Over de betaling der 120000 gulden door de resp. Provinciën tevoren voor de Zweedsche en Hessische ruiters verzocht en wegens het achterblijven daarvan, aangewezen tot behoud der stad Maastricht in 't bizonder.

Wordt besloten de heeren van Holland te verzoeken hun advies in te brengen op de maandelijksche en preciese betaling van

([1]) van Groningen.

de compagniën te voet en te paard te Maastricht in garnizoen en tot last van deze Provincie gerepartiëerd, opdat aldaar een sterk garnizoen mocht zijn en te dien einde van tijd tot tijd scherp gemonsterd worden door den commissaris Croessen die hun Ho. Mo. verstaan, dat bij provisie te Maastricht zal resideeren, tot nader order, hetgeen hem zal worden aangeschreven.

1634 December 7. Request van de weeskinderen van Pieter Bex om open brieven van „daegsel" wegens zekeren voorgewenden bezitter van zijn huis te Maastricht, om te verschijnen voor den Raad van Brabant. — Wordt besloten, dat zij zich moesten wenden tot hun competenten rechter.

Request van de Staten van het graafschap Daelhem, verzoekende te mogen volstaan met het opbrengen van hun quota in 36000 guldens in plaats van 72000, die wegens de ordinaris beden over het hertogdom Limburg en de *vier* landen van Overmaas worden gevorderd. — R. v. S. om advies.

Het octrooi van Adriaen de Adriani, tafelhouder van den berg van barmhartigheid te Maastricht, zal worden gelezen (zie 1634 November 17).

— December 8. Wordt besloten nogmaals de heeren van Holland te verzoeken hun advies in te brengen over de maandelijksche betaling van hun compagniën (zie 1634 December 6).

— December 11. Request van Bachusius, regeerenden burgemeester van Maastricht over beleediging hem aangedaan door den licentiaat Backer. — Wordt besloten den magistraat te verzoeken hen tot accoord te brengen.

— December 15. Wordt besloten aan de Provinciën Utrecht en Friesland te verzoeken hun quota in de 12000 gulden te betalen.

De Gedeputeerden van de Provincie, van Stad en Lande verzoeken op last van de Gedeputeerde Staten van deze Provincie van hunne Ho. Mo., dat zij zouden besluiten waar de vergoeding zal gevonden worden der wapenen, die de 10 soldaten uit ieder compagnie dier Provincie gelicht en naar Maastricht gezonden

met zich hebben gedragen; hoe en door wien gerestitueerd zal worden het verschot der twee leeningen, die dit volk zijn medegegeven, ten tweede (lees 3e) waar gevonden zullen worden de vijf gulden voor ieder kapitein, die dit volk komt te missen om anderen in hun plaats aan te nemen — Wordt besloten op deze beide punten, dat aan den hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, zal geschreven worden hunne Ho. Mo. specifiek te willen berichten hoeveel volk, wanneer en uit welke compagniën, te Maastricht is gekomen en onder welke compagniën aldaar ingedeeld, met vermelding der namen van de kapiteinen en der soldaten zelven. Op het derde punt wordt verklaard, dat die vijf gulden aan de kapiteinen zullen worden betaald door den ontvanger-generaal Doublet uit de 120000 gulden geconsenteerd tot conservatie van Maastricht.

1634 Deeember 18. Antwoord van Johan Groulart te Maastricht op den brief van hunne Ho. Mo. van November 17 over het collecteurschap. — Besloten de retroacta na te zien.

— **December 21.** Punten voorgesteld aan de Staten-Generaal door Brasset, secretaris der Fransche ambassade en antwoorden van hun Ho. Mo. daarop, ten gunste van het land van Luik.

1. Dat die van Luik niet zouden worden belemmerd in de uitoefening der mandementen tot onderhouding van den katholieken godsdienst in het gebied van hun land en dat niets worde veranderd betreffende dien godsdienst in hun „diocese”.

Antwoord, dat de Staten nooit van meening zijn geweest deze te beletten binnen de limieten en grenzen van het gebied en de jurisdictie van die van Luik en wat „le diocese” van den katholieken godsdienst betreft zullen de capitulaties nauwkeurig onderhouden worden, wel te verstaan telkens als het aan de Staten toekomt te beschikken overeenkomstig dezelve over dezen godsdienst, zooals zij noodig zullen oordeelen.

2. Dat de geestelijkheid en alle kerkelijke personen gelaten zullen worden in het rustig en geheel bezit van hunne kerken, jurisdictiën, rechten, privelegiën en vrijheden, die zij hebben in Maastricht in het land van Brabant, Limburg en andere plaatsen begrepen onder dit gebied *(diocese)*.

Antwoord. Zij zullen behandeld worden met zachtheid, zooals de andere inwoners van deze provinciën en daarenboven zullen ten hunnen opzichte onschendbaar gehouden worden de capitulaties waaronder zij onder dezen Staat zijn gebracht.

3. Dat overal hun tienden vrij zullen blijven van alle imposten, taxen en belastingen, zooals in alle oude tijden.

Antwoord. De Geestelijkheid en alle kerkelijke personen van Luik zullen dezelfde vrijheid betreffende hun tienden genieten als de inwoners dezer Provinciën en de capitulaties hierover opgericht zullen „religieusement" ter plaatse worden onderhouden.

4. Dat aan die van Luik de uitoefening der justitie tegen de soldaten en andere delinquenten in hun land vrij zal blijven zonder beletsel, volgens de macht, die hun daarover toekomt, volgens het recht der natuur en der volkeren en overeenkomstig de verklaring hierover gemaakt in 1630 door tusschenkomst van den Koning van Frankrijk.

Antwoord. Men heeft altijd aan de soldaten nauwkeurig verboden de foules en de buitensporigheden in 't platte land van Luik en ook van tijd tot tijd streng doen straffen de overtreders daarvan, telkens als zij met de noodige inlichtingen van het feit voor den krijgraad der garnizoenen of den R. v. S. zijn gebracht, wat de Staten nog zullen doen onderhouden en het zal aan die van Luik vergund zijn de overtreders òf aan dien krijgsraad òf rechtstreeks aan den R. v. S. volgens goedvinden over te leveren.

Maar om de soldaten in dienst van dit land en beschuldigd van eenigen misdaad over te leveren aan de correctie of kastijding van den Prins van Luik, zijn Raad of van de hooge justitie van Luik, kunnen de Staten-Generaal niet hooren, wijl de Spanjaarden van hun kant niet hebben willen inachtnemen noch handhaven de order op dit punt gegeven bij wijze van interim in 1630 en ook hebben die van Luik zich partijdig getoond in de uitoefening van het recht over deze soldaten.

5. Dat als eenige moeilijkheden ontstaan tusschen de Staten en die van Luik geen represaliën, arresten, retorsiën en andere feitelijkheden mogen worden uitgeoefend, met name tegen de geestelijkheid, maar dat daarin voorzien worde door andere middelen, die wederzijds het beste zullen gevonden worden en

geschikter voor eene goede nabuurschap, vriendschap, correspondentie en neutraliteit.

Antwoord. De Staten zullen trachten door alle mogelijke middelen redelijke tevredenheid te geven aan die van Luik en zullen met hen onderhouden goede nabuurschap, vriendschap, correspondentie en neutraliteit. —

Request vanwege de banken van Walhorn, Monsen en Balen tegen die van Eupen en Herve wegens moeilijkheden tusschen hen onderling, met verzoek tot goedkeuring van de order door den R. v. S. gesteld om binnen twee maanden voor commissarissen te verschijnen en dat ondertusschen de executie mag worden uitgesteld.

Wordt besloten deze zaak te stellen in handen van den R. v. S. met machtiging om uitstel te verleenen mits de zaak binnen twee maanden afgedaan zij.

1634 December 23. Missive van de ouderlingen en diakenen van de Fransche kerk te Maastricht, houdende bericht op het request van Jacques de la Greve, predikant te Dalem en Argenteau om als predikant ordinaris te Maastricht „getracteerd" te worden. — Wordt besloten hem voorloopig te laten in den staat van predikant aldaar, zooals hij aangenomen is, totdat door de gecommitteerden van hun Ho. Mo., naar Maastricht te zenden, zal zijn geïnformeerd, om op hun rapport, zijn tractement te vermeerderen.

Memorie van Herman Conincx, commies te Maastricht, met verzoek om order te stellen op de betaling der vivres en ammunitie van oorlog te Maastricht. — Wordt besloten de Provinciën van Friesland en Utrecht te verzoeken hunne quota promptelijk daarin te betalen.

Wordt besloten op advies van den R. v. S. de missive van Marcelus Thins over den calmijnberch (zie November 29 ll.) uit te stellen tot de volgende week.

— December 27. Request vanwege de ridderschap en hoofdbanken van het land van Valkenburg, dat aan Johan Groulart gelast mag worden op te houden met de uitoefening van het particulier collecteurschap der beden over het land van Valken-

burg totdat hij geantwoord zal hebben op zekeren brief hem in handen gesteld en hun Ho. Mo., nader bericht zijnde, daarop zullen hebben beschikt. — Wordt besloten, dat de zaak afgedaan zal worden door de Gedeputeerden van hun Ho. Mo., eerstdaags naar Maastricht te zenden, en de zaak ondertusschen in „state" gehouden worden.

Request van Pierre Blaniean te Cleinrichien (1), dat hun Ho. Mo. order willen stellen, dat het vonnis door die van Luik ten zijnen laste gewezen mocht worden gecasseerd en vernietigd of ten minste het effect daarvan in surchéance gehouden en hem alle kosten, schade en interest mocht worden gerembourseerd gedurende zijn onrechtvaardige apprehentie. De retroacta zullen worden nagezien.

Wordt besloten op request van den Raad van Maastricht verzoekende voortduring der opschorting van de eenheerige (2) convooien en licenten te lande, deze opschorting nog 6 maanden te verlengen.

Missive van den R. v. S. over de serviesgelden te Maastricht en de contributiën van Namen en Luxemburg (zie November 17). — Wordt besloten aan den thesaurier-generaal van Goch te informeeren of men die serviesgelden niet zou kunnen betalen met de contributiën van Namen en Luxemburg.

Over het passagegeld en de convooien en licenten te Maastricht, nl over een dispuut tusschen den R. v. S. en de Raden ter Admiraliteit te Rotterdam over de verantwoording door Johan Groulart, convooimeester over deze middelen te Maastricht, aan een der beide colleges. Den controleur Jonchere, door het college ter Admiraliteit belast met het convooimeesterschap, wordt verboden zich daarmee in te laten. Hiervan zal kennis gegeven worden aan den Gouverneur van Maastricht of bij afwezigheid aan den Commandant, om de handhaving van Groulart effect te doen sorteeren.

Lambert Rietraedt, rentmeester der domeinen van het land van Valkenburg, wien 6 Juni 1634 door den R. v. S. opgedragen was over de handelwijze bij het verkoopen van gemeentelanden

(1) Petit-Rechain *(zie hiervoor p. 5)*.

(2) Door slechts een der twee heeren van Maastricht geheven.

in het land van Valkenburg krachtens octrooi, en bizonder van 40 bunderen in de bank van Heerlen, doch daarin werd belet door een later request en beschikking daarop gesteld door hunne Ho. Mo. waarbij den rentmeester Thins dit wordt opgedragen, wordt met den drossaard Til daarmee belast.

1634 December 29. Den rentmeester Thins wordt bevolen aan de kooplieden van Antwerpen te voldoen de 20514 gulden 14 stuivers 4 penningen, die zij op den Calmijnberch hebben staan en daarenboven het provenue van 1100460 ponden calmijn te Aken bevonden en aldaar verduisterd, waartoe hij moest gebruiken de opbrengst van den verkoop dier calmijn en andere opbrengsten van den calmijnberch, waartegen de kooplieden hem alle documenten en bescheiden dier schuld moesten overleveren, verder moest Thins een goede som gelds op interest zien te nemen tegen den penning 16 op de opbrengst van de calmijn en andere domeinen in Limburg en de *vier* landen van Overmaas (zie November 29).

Wordt besloten den Hertog van Bouillon in de vergadering te „bescheiden" en hem te bedanken voor zijn goede diensten, genomen moeite en arbeid tot behoud van Maastricht en verzoeken hierin voort te gaan.

— **December 30.** De zaak van Blaniean (zie December 27) gesteld in handen van den R. v. S. ter dispositie.

Op de memorie van den commies Conincx te Maastricht (zie December 23), wordt besloten te wachten met de betaling der vivres enz. te Maastricht totdat de Provinciën Friesland en Utrecht hunne quote zullen hebben betaald.

1635 Januari 2. Request van François Bronchorst, commandeur op het huis te Kerpen, dat de ingezetenen aldaar gelast mochten worden de soldaten te voorzien van serviciën en de corps de guardes van vuur en licht en hem vergund mocht worden eenige boomen

af te kappen in der heeren capitularen bosch tot reparatie van het huis, bruggen en wallen. — R. v. S. ter dispositie.

1635 Januari 4. Request van den rector van het collegie der Jesuïten te Maastricht, dat dit collegie toekwam een rente van 1200 gulden ad 20 stuivers het stuk Brabantsch jaarlijks ten laste van 140 bunder lands in 't Hertogdom Limburg volgens vertoonde bescheiden, vervolgens, dat door de regeerders van Maastricht, bij akte van 3 Maart 1622 aan dit collegie jaarlijks vergund is 1200 guldens Maastrichter cours, ook blijkens getoonde bescheiden, doch, dat de rentmeester der domeinen van Limburg en de paymeester van Maastricht moeite maakten te betalen, met verzoek, dat zij de verschenen en onbetaalde penningen resp. sinds 20 Juni 1632 en 3 Maart 1633 zouden voldoen en daarmee voortgaan. — R. v. S. om advies.

— Januari 5. Bij nader onderzoek wordt het verzoek van Jacob van Ratkirchen, gewezen burgemeester van Keulen tot betaling van 2 jaren rente van 725 rijksdaalders jaarlijks gesteld tot advies van den R. v. S. (zie 1634 September 11).

Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken met den Hertog van Bouillon te komen spreken over het zoeken van de middelen tot betaling der serviciën te Maastricht.

— Januari 8. De hertog van Bouillon wordt, ingevolge resolutie van 1634 December 29, in de vergadering verschenen zijnde en nedergezeten, bedankt voor zijn goede diensten tot behoud van Maastricht en verzocht daarin te willen continueeren, waarop de hertog verklaarde, dat hij niets hooger in recommandatie heeft dan den dienst van hunne Ho. Mo. en verdere complimenten daarbij behoorende en dat hij eenige punten van consideratie heeft voor te dragen betreffende Maastricht met den aankleve van dien, het land van Luik en de contributiën met verzoek eenige heeren uit hun Ho. Mo. te committeeren met wie hij daarover zou spreken, waartoe benoemd worden Rantwijck, Noortwijck, Vosbergen, Tienhoven, Walta, Ripperda en Coenders op rapport.

Request van Willem Craich, servitiemeester te Maastricht, over betaling van een groot gedeelte der servitiegelden, waarop

de heeren Rantwijck en anderen worden afgevaardigd om met den hertog van Bouillon te overleggen.

Request van Maarten Rosmer en Jeca (?) le Salveur en andere ingezetenen van Emael met voorschrijven van kanselier en lieden van den Geheimen Raad van den Prins van Luik om restitutie van hun schapen door het garnizoen van Maastricht uit vrees van belegering ingehaald, of ten minste om betaling. — Wordt besloten in handen te stellen van den heer Rantwijck en andere Gedeputeerden van hun Ho. Mo. om hierover met den Hertog van Bouillon te spreken.

1635 Januari 10. Request van de Staten van 't hertogdom Limburg, verzoekende hunne quota in de de ordinarisbede te mogen betalen, de eene helft in Mei a.s. en de andere helft in September. — R. v. S. om advies.

Remonstrantie van den kerkeraad van Maastricht, met klachten, dat die van de paapsche religie te Maastricht onderstaan hun medeburgers door indirecte middelen te dwingen tot het bijwonen der misse of bij gebrek daarvan hen uit te sluiten van de burgelijke gemeenschap. — Ter dispositie van den R. v. S.

— Januari 11. Op mondeling bericht van den secretaris Huygens, op last van den R. v. S., over de questie van de banken van Walhorn, Monsen en Balen tegen de dorpen Eupen en Herve, wordt besloten, dat, ondanks de sententie van den Raad van Brabant, de R. v. S. de zaak zal afdoen, als zijn bediening rakende, met verzoek aan den Raad van Brabant het daarbij te laten berusten (zie 1634 November 17).

— Januari 13. Missive van den Raad van Brabant over de voorgaande zaak, dat zij daarin niet hebben sententie gewezen, dan met kennis van zaken, nadat hun Ho. Mo. de zaak naar hen hadden verwezen en dat zij nu vernomen hadden, dat die van Walhorn, Monsen en Balen doende waren om die van Herff en Eupen het effect van hun gewezen sententie en hun questiën „rauwelick" te brengen voor den R. v. S. tegen de resolutie van hun Ho. Mo. van 17 November ll., met verzoek de beschikking in deze zaak op te houden totdat den Raad van Brabant

mededeeling was verstrekt van de pogingen om deze zaak voor den R. v. S. te brengen. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken in conferentie te treden met den Raad van Brabant om de zaak uit den weg te ruimen met verzoek aan de heeren Arnem en Schaffer om de conferentie bij te wonen.

1635 Januari 15. Missive van den commissaris Croosen te Limburg met bericht over 't garnizoen aldaar. — R. v. S. ter dispositie.

Remonstrantie van de commissarissen-instructeurs van de zaken van appelatiën te Maastricht, dat hun Ho. Mo. in deze zaken nog geen commissarissen-deciseurs hebben benoemd waardoor zij zich in groote ongelegenheid bevonden, vooral als er questie is van inhibitie en revocatie van attentaten, ook van compulsie van getuigen en andere middelen van bedwang tot voortgang van de voorschreven instructie van de appellatiën, met verzoek, dat hun Ho. Mo. hen wilden machtigen om in deze en dergelijke incidenteele vereischten van het proces van appel, die geen uitstel dulden, te suppleëeren het gezag van de commisarissen-deciseurs, zoover de instructie van de processen aangaat bij provisie en op correctie van de commissarissen-deciseurs. — Waarop de heer Haersolte verzoekt, dat hun Ho. Mo. willen overgaan tot keuze dier commissarissen in het laatst der komende week.

Op request van Johan Groulart, ontvanger van de convooien en licenten te Maastricht en collecteur van de ontvangst der beden over het land van Valkenburg, wordt besloten nogmaals te verklaren dat hij in zijn commissie als collecteur dd. 17 September 1633 zal worden gehandhaafd.

— Januari 18. Request van Anna de Malanoy, weduwe Peter Doelmans te Maastricht — Wordt besloten haar toe te leggen 150 gulden tot een gratuiteit.

Missive van Willem van Til, drossaard van Valkenburg, met copie van twee verschillende brieven geschreven vanwege den Kardinaal-Infant aan de *vier* landen van Overmaas, waarbij hij van deze landen eischt 108000 gulden met dreigementen ingeval van niet verschaffen en dat de stadhouder Caldenborch daarom de vergadering der Staten dier landen had samengeroepen te

Herry Cappelle (Henri Chapelle) in het land van Limburg, waarop besloten was Gedeputeerden naar Brussel te zenden om moderatie te verzoeken uitgenomen het land van Valkenburg, dat particuliere Gedeputeerden naar Brussel wilde zenden. — R. v. S. om advies.

Wordt besloten aan den Rector der Jesuïten te Maastricht toe te staan (zie Januari 4 l.l.) op advies van den R. v. S. waarbij zij verwijzen naar hun adviezen van 19 November 1633 en 7 Januari 1634, bij provisie voort te gaan in het bezit van de twee voorschreven renten totdat anders zou mogen worden verordend, met last op den ontvanger en rentmeester resp. zich hiernaar te regelen en de voors. respectieve renten te betalen, vervallen na de reductie, doch dat hunner Ho. Mo. commissarissen gaande naar Maastricht zullen informeeren en laten informeeren of er geen middel zou zijn om de sociëteit uit het bezit en het genot dier rente te ontzetten.

1635 Januari 19. Request van Jurien Sondach, medestander van de pacht van 't vierde part van de convooien en licenten, zijn residentie en kwartier te Rotterdam houdende, dat aan Lieven Halders door de compagnie der pachters commissie is gegeven als commies ter recherche te Maastricht, verzoekende dat den convooimeester Groulart, die hem *(Halders)* zijne bediening belet, gelast mocht worden hem toe te laten. — Wordt besloten aan Groulart te zenden om bericht.

— **Januari 21.** De heer Haersolte presideerende sommeert de Gedeputeerden der resp. provinciën of zij gereed waren tot de keuze van commissaris deciseurs te Maastricht als anderszins. — Wordt opgehouden wegens het verschil van de opiniën der provinciën.

— **Januari 22.** Het verzoek van Claes Veer te Limburg om uit neutrale landen een goede hoeveelheid paarden daarheen te voeren is afgeslagen.

— **Januari 23.** Punten resulteerende uit het rapport van den heer Rantwijck en andere Gedeputeerden van hunne Ho. Mo.:

1. Dat commissarissen-deciseurs alsook andere *(gedeputeerden)* mochten worden gezonden naar Maastricht.

2. Om een vasten voet te stellen ter betaling van 't garnizoen aldaar om de gevreesde inconvenienten te voorkomen.

3. Dat order mocht worden gesteld op het vinden van penningen noodig ter betaling van drie maanden servitiën om de burgerij van Maastricht eenigszins tevreden te stellen en te animeeren.

4. Dat een fonds van penningen te Maastricht mocht worden gemaakt om in tijd van belegering te gebruiken.

5. Dat de hertog van Bouillon beweert gelijke autoriteit en gezag in het stellen van den magistraat van Maastricht te hebben als de gewezen gouverneur de La Motterie gedurende de regeering van den Koning van Spanje gezegd wordt te hebben gehad.

Wordt besloten deze punten in bedenking te houden totdat de instructie voor de commissarissen-deciseurs als anderen, die gaan zullen naar Maastricht, zal vastgesteld zijn, doch ondertusschen wordt de heer Arnem verzocht op papier te brengen den voet en order, die geobserveerd is tijdens den voorn. gewezen gouverneur ten opzichte van het stellen van den magistraat.

Daar hun Ho. Mo. hebben goedgevonden, dat van iedere compagnie te voet in dienst van dit land, die het vorig jaar niet te velde is geweest 10 man naar Maastricht zullen gezonden worden tot versterking van 't garnizoen en dat dit niet zulk een effect heeft gehad als men hoopte wordt besloten den R. v. S. te verzoeken order stellen, dat aan de ordonnantiën van een maand soldij van de resp. kapiteinen te voet te Maastricht gekort werde 5 gulden voor ieder soldaat, die zij effectief onder hun resp. compagniën hebben bekomen. Derhalve zullen deze 5 gulden weder uitgereikt worden aan de kapiteinen die deze soldaten te Maastricht onder de voorschreven compagniën geplaatst wezende, komen te missen.

1635 Januari 25. Het concept van de instructie voor de gezamenlijke commissarissen naar Maastricht gaande is opgehouden.

— **Januari 26.** Request vanwege Menso Huninga, ontvanger van de convooien en licenten te Limburg, verzoekende uitleg der reso-

lutie van 30 November aangaande den vrijdom der convooien aan die van Limburg toegestaan. — Wordt besloten de resolutie te lezen.

Remonstrantie van wege den Hertog van Bouillon, dat hij den rentmeester Rietraedt te Valkenburg verzocht heeft hem eenig brandhout uit het Ravensbosch te zenden voor zijn particuliere provisie, doch, dat deze heeft geantwoord, het niet te kunnen doen zonder akte van hunne Ho. Mo., met verzoek om aan den rentmeester dit te gelasten. Dit verzoek wordt toegestaan.

1635 Januari 27. De heer Schaffer presideerende, maakt het a.s. vertrek naar Maastricht van den hertog van Bouillon bekend, opdat, indien er soms iets mocht zijn, dit hem nader bevolen mocht worden.

Wordt besloten den heer Schaffer te verzoeken den hertog te zeggen, dat hun Ho. Mo. hem geluk op zijn reis wenschen met recommandatie van den dienst van het land, en wordt ook besloten den R. v. S. te verzoeken de resp. officieren van de compagniën te Maastricht in garnizoen aan te zeggen zich aldaar half Februari a.s. of uiterlijk eind dier maand te laten vinden.

De Gedeputeerden van hun Ho. Mo. naar Maastricht zullende vertrekken zullen ter plaatse informeeren nopens het gezag, dat de koning van Spanje gehad heeft betreffende de collatie der canonisiën en andere geestelijke beneficiën te Maastricht en in de landen van Overmaze vacant en daarvan rapport doen.

Missive van den rentmeester Thins te Aken, houdende o. a.:

1. Dat er te Aken nog blijft liggen over de 13000 gulden aan ingekochte granen.

2. Dat de ingezetenen van 't hertogdom Limburg weigerden dienst te doen voor het land met hun karren en wagens.

3. Dat hij een contract gemaakt heeft met de kopermeesters van Stallburch *(Stolberg)*, dat zij jaarlijks zullen verwerken 1200000 pond calmijn. — Wordt besloten, dat op de twee eerste punten het advies van den R. v. S. zal ingewonnen worden en wat het derde betreft, dat het contract door hunne Ho. Mo. zal worden onderzocht.

Naar aanleiding van 't request van Huninga van 26 Januari wordt besloten hem te verklaren, dat de resolutie van 30 Novem-

ber l.l. klaar is en dat de vreemde kooplieden den vrijdom niet kunnen genieten, verder dat de Gedeputeerden naar Maastricht gaande naar middelen zullen informeeren om het inkomen van het kantoor te Limburg te verbeteren en dat aan Johan van IJck, ontvanger-generaal van het college ter Admiraliteit te Rotterdam, waaronder dit kantoor ressorteert, zal worden geïnformeerd wat dat kantoor van jaar tot jaar heeft ingebracht.

1635 Januari 28. Wordt besloten, dat de consenten eerstdaags zullen worden geopend en de instructie voor de commissarissen gaande naar Maastricht vastgesteld.

— **Januari 30.** Memorie, dat hun Ho. Mo. een besluit zouden nemen over de servitiën van Maastricht. — Wordt besloten, dat deze zaak reeds is gevoegd in de instructie van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden gaande naar Maastricht.

— **Januari 31.** 't Accoord door den rentmeester Thins gemaakt met de kopermeesters van Stalburch *(Stolberg)*, over het afhalen van 1200000 ponden Aldenberger calmijn, door de heeren van Holland overgenomen tot nader onderzoek in hun Statenvergadering.

Remonstrantie van de ingezetenen van 't graafschap van den Vroenhove verzoekende kwijtschelding van hun contributiën en andere oplagen over de drie laatste verleden jaren of te mogen volstaan met betaling van 4 maanden van 1633. — R. v. S. om advies.

De graaf van Cuylenburg presideerende deelt in presentie van den Prins van Oranje mede, dat klachten ingekomen waren dat de vijand eenige vorsters *(boschwachters)* uit de meierij van 's Hertogenbosch op nieuw had opgehaald, omdat zij de amendementen of andere „provisie van justitie" door den Raad van Brabant *(te 's Gravenhage)* verleend hadden helpen uitvoeren en dat hunne Ho. Mo, na advies van den R. v. S., mede present — welk advies aan den Prins van Oranje was medegedeeld — besloten hebben, dat daartegen bij retorsie vorsters, meiers en dergelijken in 't kwartier van Antwerpen zouden aangehaald worden en dat de heeren van Gelderland verklaard hebben hierop bedenking te hebben, wijl

met deze particuliere retorsie de zaak in 't algemeen niet was geholpen en de predikanten en anderen te Breda gevangen zittende daardoor niet zouden los gelaten worden en dat men dus iets in 't algemeen in zake de meierij van 's Bosch moest beramen waardoor de voorn. gevangenen zouden losgelaten worden.

Vervolgens draagt voorn. graaf in presentie van den Prins van Oranje en den R. v. S. voor, dat de vijand de nieuwe Staatsche officieren in 't Overkwartier van Gelderland in de algemeene sauvegarde van de plaats niet wil laten begrijpen en aan hen ook geen particuliere sauvegarde wil geven dan met de clausule van rebelle provinciën; dat ook de vijand de Staatsche officieren in 't land van Overmaas niet wil begrijpen onder de generale sauvegarde van 't platte land noch ook hun particuliere sauvegarde in behoorlijken vorm wil geven. — Waarop na advies van den Prins van Oranje en den R. v. S. wordt besloten:

ad 1um. Om te blijven bij de resolutie van den 23sten dezer, wat de vorsters betreft, en

ad 2um. Dat, als de vijand eenige nieuwigheid begint of reeds begonnen is in te voeren in zake de voorschreven sauvegarde, daartegen geprocedeerd zal worden bij retorsie en wordt de R. v. S. verzocht, met advies van den Prins v. Oranje, hierin te procedeeren bij retorsie als het geval zich voordoet of reeds is voorgevallen.

1635 Februari 1. Na vervolg der lezing van 't concept der instructie voor de commissarissen naar Maastricht gaande, wordt deze goedgekeurd, tenzij de Prins van Oranje eenige consideratie ter contrarie mocht hebben, waartoe de heeren Rantwijck, van der Cappelle en Weede met hem in conferentie zouden treden.

Wordt besloten af te wachten alvorens te beslissen welk gezag aan den hertog van Bouillon moest worden toegekend in het kiezen van den magistraat van Maastricht, hetgeen de heer Arnem dienaangaande aangenomen heeft in geschrift te stellen.

— **Februari 2.** Missive van den rentmeester Marcillus Thins te Aken in antwoord op hunner Ho. Mo. brief van 27 December ll. waarin o. a. staat, dat nog duizend „gelachter" hout uit de „lantwerie" van groote afstaande boomen zouden kunnen verkocht

worden waaruit men ruim 1000 rijksdaalders kon trekken. — R. v. S. ter onderzoek en advies.

1635 Februari 3. Missive van Johan Willem van Gulpen, geschreven te Viset *(Visé)*, land van Luik met de commissie hunner Ho. Mo. van 25 Maart 1633 op hem als drossaard en stadhouder van huis, stad en land van Daelhem, waarop hij renunceert. — Wordt besloten deze commissie aan te nemen en hem van dienst en eed te ontslaan.

Wordt besloten de Gedeputeerden tot den Prins van Oranje (zie resolutie van Februari 1 ll.) op hun rapport te verzoeken de consideratiën door dien Prins genomen op het concept der instructie voor de Gedeputeerden naar Maastricht in geschrift te willen stellen tot onderzoek en resolutie.

— **Februari 6.** Request van de gezamenlijke kopermeesters der vrije heerlijkheid Staelberch *(Stolberg)* om elk bij donatie 4000 pond calmijn te hebben of voor ieder pond daarvan maar met 17 stuivers te betalen, wegens de groote kosten die zij moeten doen en wijl zij 1200000 ponden jaarlijks zullen bewerken, in plaats dat zij tijdens den koning van Spanje maar 6000 hebben bewerkt. — Wordt besloten het advies van den rentmeester Thins te nemen. Onderwijl hebben de heeren van Holland copie van het request genomen.

Op advies van den R. v. S. op het request der Staten van Limburg (zie Januari 10 l.l.) in zake de bede wordt besloten op te zoeken wat voor dezen gedaan is zoo nopens de ordinaris- als de extraordinaris-beden

De consideratiën van de Gedeputeerden naar den Prins van Oranje wegens het concept der instructie voor de Gedeputeerden naar Maastricht (zie Februari 1 en 3) worden door de heeren van Holland na- en overgenomen.

Missive van den drossaard Caldenborch te Crèvecouer *(sic)*, dat een schepenschap van de bank van Sprimont vacant is en dat meester Hubert de Chauxhe hem aanbevolen is, doch, dat hij daarin eenige moeilijkheid vindt, wijl de heer van Esseneux die bank in pandschap houdt. — Wordt besloten, dat de Gedeputeerden naar Maastricht over dit pandschap zullen informeeren en rapport doen.

Verzoek der heeren van Holland om uit handen van den ontvanger-generaal Doublet terug te mogen nemen 12000 gulden van hun quota in de 120000 eerst verzocht voor de Zweedsche en Hessische ruiterij als zij een ruiterdienst ten behoeve van dezen Staat zouden doen, en bij hun achterblijven, geaffecteerd tot inkoop van vivres en andere materialen voor het magazijn te Maastricht, met belofte, dat, als de provinciën van Utrecht en Friesland hunne quota hadden gefurneerd, zij dit geld wederom te berde zouden brengen. — Blijft zonder resolutie.

1635 Februari 7. Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht in antwoord van 30 November betreffende klachten van de Gedeputeerden van Limburg over het „pressen" van de wagens, dat dit maar eens geschied was van Aken naar Maastricht voor een groot convooi, daar die van het land van Luik en Gulick geen wagendiensten wilden doen en dat de huislieden aldaar met geen wagens durfden binnenkomen als zij niet daartoe geprest zijn, dat de vijand verboden heeft om iets daarbinnen te voeren. De hertog verzocht dat hun Ho. Mo die van het hertogdom Limburg zullen aanschrijven om zulke diensten te doen voor het land als het noodig is, met verzekering, dat hij zulk een aanschrijving niet zal doen dan wanneer hoog noodig en den dienst van het land daaraan gelegen is. — Wordt besloten, dat de Gedeputeerden gaande naar Maastricht hiernaar zullen informeeren en een vasten voet en order daarop zullen beramen en in 't werk doen stellen.

— **Februari 8.** Request van de inwoners onderdanen en ingezetenen der hooge en vrije heerlijkheid Staelbergen *(Stolberg)* en de daaronder begrepen boven- en ondergelegene koperhoeven en molens en ook al de koperovens en molens resorteerende onder het land van St. Cornelij-Munster en alle eigenaars daarvan. — Wordt besloten, dat men aan de supplianten zal vernieuwen en bevestigen de sauvegarde hun voorheen toegestaan.

Op 't request van 10 Januari van de Staten van 't hertogdom Limburg, wordt, besloten overeenkomstig advies van den R. v. S., dat de supplianten de helft van de bede aanstonds zullen moeten betalen en de andere helft in September en dat, zoo zij de eerste

helft niet aanstonds betaalden, zij in Mei het geheel zullen moeten betalen; want zoo men hun langer uitstel gaf, zouden verschillende accidenten van oorlog tusschen beide kunnen komen, waardoor zij nog minder middelen zouden hebben om te voldoen en wat betreft, dat de R. v. S. niet wist wat door hun Ho. Mo. gedaan was betreffende de extraordinaris-bede, dit kwam aan hunne Ho. Mo. onverwacht voor, daar zij den 23 September l.l. den Raad verzocht hadden de moeite te doen van de inschrijving der beden.

1635 Februari 10. Request van den hertog van Bouillon, dat hem gevalideerd mochten worden de scheepsvrachten van twee „cagen" die hij op zijn reis naar den Haag gebruikt had van Venlo tot Rotterdam, vermits zijn komst herwaarts noodig was. — Wordt besloten, dat men wegens de consequentie daarin niet kan treden, doch wordt de R. v. S. verzocht te overleggen of er een middel kon gevonden worden den hertog zijn scheepsvrachten te vergoeden, zonder fundament te leggen tot zoodanige schadelijke consequentie.

Missive van den kapitein Golstein, commandeerende te Maastricht bij afwezigheid van den hertog van Bouillon, dd. 31 Januari ll., dat Reynier Schetties, voerman van Maastricht op Keulen en vice-versa door het garnizoen te Kerpen is aangehaald, hoewel hij een volgbrief van het kantoor te Maastricht had en de goederen voor Maastricht bestemd waren, dat deze naderhand onder borgtocht waren ontslagen, doch de voerman in hechtenis was binnen Kerpen, met verzoek, dat hij mocht ontslagen worden en order gesteld tegen zulke handelingen. — Wordt besloten copie dezer missive te zenden aan den convooimeester te Kerpen met last den voerman te ontslaan tenzij er reden is voor het tegendeel, alsmede copie aan het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam met verzoek order te stellen op de abuisen, die te Kerpen op 't kantoor worden gepleegd.

— Februari 12. Request van Harman Conincx, commies te Maastricht, verzoekende order tot betalen der vivres en munitie van oorlog door hem gekocht voor 't magazijn te Maastricht. — Wordt besloten zijn rekening voor den R. v. S. gedaan na te zien.

Na lezing van 't advies van den R. v. S. op 't request 31 Januari ll. over vermindering van contributiën door de ingezetenen van den Vroenhove, wordt besloten den R. v. S te vragen hoeveel die 3 jaren contributiën bedragen, waarvan zij kwijtschelding verzoeken en tot hoeveel kwijtschelding zij adviseeren.

1635 Februari 14. Wordt besloten in zake Harman Conincx (zie 12 Februari ll.) de voorgaande resolutiën op dit onderwerp na te zien.

Request van Johan Groulart, ontvanger van de convooien en licenten te Maastricht, dat Godefroy van Worcum, controleur der convooien te Viset vanwege den koning hem aanbiedt, hem een paspoort te bezorgen om ten platte lande te gaan, mits hij hem hetzelfde zou bezorgen. — Wordt besloten hierin toe te stemmen mits Godefroy hem eerst een paspoort zou hebben bezorgd.

Request van Martijn Rosmer om vergoeding voor de schapen, die het garnizoen te Maastricht van de ingezetenen van Emael heeft afgehaald en binnen Maastricht gevoerd. — Wordt besloten, dat de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. gaande naar Maastricht, de supplianten zullen contenteeren in redelijkheid mits met niet meer dan een rijksdaalder voor ieder schaap.

— **Februari 15.** Missive van Gedeputeerden van den Prins van Luik, dat het verbod van granen en amunitie van oorlog, uit te voeren ten opzichte van Maastricht, niet gemeend is. — Wordt besloten copie van dezen brief aan den hertog van Bouillon te zenden.

Betreffende den verkoop van hout, (zie Januari 27 l.l.) wordt besloten eerst den vorstmeester te hooren en zoo deze het goed vind den verkoop publiek te houden.

Op voordracht van den heer Vosbergen, dat de graaf van den Berge klaagt, dat hij geen betaling weet te bekomen van zijn rentebrieven op den calmijnberg, wordt besloten na te zien wat hierop gedaan is.

— **Februari 17.** Wordt besloten (zie Januari 31 en Februari 12) om de ingezetenen van den Vroenhof eenigzins te soulageeren in

haar groote geleden schade, dat zij zullen volstaan mits betalende de vier maanden achterstaande contributiën, die zij op 1632 nog schuldig zijn en de 8 maanden hun 15 April 1634 kwijtgescholden zullen hun strekken op het jaar 1633 en van het jaar 1634 wordt hun wegens de belegering van Maastricht een half jaar contributie kwijtgescholden.

1635 Februari 19. Request van Hans Sigismond van Bernsau, gesteund met aanbeveling van den hertog van Bouillon. — Wordt besloten hem toe te staan voorschrijvens aan den keurvorst van Keulen, opdat deze zijn heerlijkheid van alle contributiën en oplage ongemoeid wil laten.

Request van de ridderschap en banken van het land van Valkenburg, verzoekende kwijtschelding van hun contingent in de bede begonnen in September 1633 en geëindigd in September 1634. R. v. S.

— Februari 21. Wordt besloten den volgenden dag de instructie te lezen voor de commissarissen gaande naar Maastricht.

Op voordracht van den heer Bruyninx en den thesauriergeneraal van Goch, dat de R. v. S. de rekening van den commies Conincx (Zie Februaji 14) heeft geconfereerd met de resolutiën ten zijnen opzichte genomen, wordt besloten den R. v. S. te verzoeken order te stellen op de betaling van wat hij voor het magazijn te Maastrieht heeft gekocht uit de 120000 gulden daartoe door hunne Ho. Mo. bestemd. En op voordracht van denzelfde, dat de baron van Charnace den R. v. S. zeer aanloopt om order te stellen op het onderhoud van de compagnie paarden en regiment van dezen baron, op grond, dat tusschen den koning van Frankrijk en dezen Staat een nadere alliantie zou zijn gesloten en dat diensvolgens het onderhoud [tot laste van dezen Staat zoude moeten verzocht worden sinds den elfde der loopende maand, wordt besloten den R. v. S. te verzoeken den voornoemden commissaris te ontbieden en te zeggen, dat er kennis is gegeven van deze alliantie doch, dat het tractaat in debita forma nog niet door hunne Ho. Mo. is gezien veel minder goedgekeurd en dat de commissaris dus zal moeten zorgen voor het onderhoud tot den tijd, dat de ratificatie op dit tractaat ter wederzijden zal zijn verleend.

Missive van den drossaard *(van Limburg?)* Caldenborch te Crevecoeur, dat in plaats Piet Mathieu, in leven schepen „der vrijheid van Herve", voorgesteld is „Collar maistre Collar" en Jehan de Jose en, dat hij Caldenborch onder welbehagen van hun Ho. Mo. besloten is aan te nemen en te verkiezen voornoemde Collar. — Wordt goedgekeurd.

1635 Februari 23. Twee concepten van instructie voor de heeren in commissie naar Maastricht gaande worden goedgekeurd en de consideratiën van den Prins van Oranje op eenige artikelen van het eene concept die zullen op deze artikelen worden aangeteekend en den gemelden heeren zal voor generale instructie dienen niets te doen tegen de capitulatie met die van Maastricht gemaakt. Verder zullen den volgenden dag eenige heeren gedeputeerd worden, die de instructie zullen uitvoeren. De hertog van Bouillon zal in de besognes over het vernieuwen van den magistraat worden toegelaten met en jegens de Luiksche en hij zal zich ten opzichte van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden hebben te gedragen gelijk hem bij resolutie nader zal worden gelast.

— **Februari 24.** Worden afgevaardigd tot commissarissen gaande naar Maastricht Cornelis van Beveren en Johan van Weede waarvan hun, daar zij afwezig zijn, kennis zal worden gegeven met verzoek zich tot de reis voor te bereiden en in allerijl naar den Haag te komen om de acte van commissie en instructie van hunne Ho. Mo. te ontvangen.

— **Februari 26.** Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht, dat de vijand op nieuw verbod heeft gedaan iets naar Maastricht te laten passeeren en dat op expresse order van Brussel te Nevange (Navagne) de paarden verkocht zijn die zij hadden genomen drie mijlen van de stad op de inwoners van het land van Luik, omdat zij steenkolen binnen Maastricht gebracht hadden en dat hij, hertog van Bouillon, eenige partijen uitgezonden heeft naar de zijde van Diest en Antwerpen, die vele paarden binnen Maastricht gebracht hebben, waarvan hij alleen verkocht heeft die waarmede vivres naar de steden van den vijand gebracht zijn en de andere teruggestuurd heeft, met verzoek om de

meening te vernemen van hunne Ho. Mo. hoe zich daarin te gedragen. — Wordt besloten te stellen in handen van den heer Schaffer, om hierover te spreken met den Prins van Oranje en rapport te doen.

Request van Johan Groulart om gehandhaafd te worden bij zijne commissie als collecteur van de beden van Valkenburg, opgehouden.

1635 Februari 27. Request van Jan Groulart als boven, dat vernietigd mocht worden de commissie als collecteur op Aert van Deuverden van Voort door den R. v. S. (zie 1633 September 17 en 1634 December 27) en request van de ridderschap en hoofdbanken van het land van Valkenburg, dat het appointement van 27 December 1634 mocht gehandhaafd worden totdat de commissarissen-deciseurs te Maastricht gekomen zullen zijn en er rapport van gemaakt hebben. — Wordt besloten, dat deze Gedeputeerden over deze zaak en de noodwendigheid van het collecteurschap zouden informeeren en onderwijl de zaak in denzelfden staat zou blijven.

Herhaald verzoek aan den R. v. S. om de officiers die naar Maastricht moesten gaan dit aan te zeggen (zie 1635 Januari 27), zij zouden uiterlijk half Maart te Maastricht moeten zijn op straf van cassatie.

Op rapport van den heer Schaffer, overeenkomstig het wijze advies van den Prins van Oranje, wordt besloten den hertog van Bouillon te schrijven, dat hij de retorsie zal gebruiken om den vijand tot reden te brengen (zie hiervoor Februari 26) en dat geen gouverneur of commandeur der frontier-plaatsen zich met deze retorsie zal mogen bemoeien.

— **Maart 2.** Request van Harman Conincx, commies der convooien en licenten te Maastricht, dat tevoren geordonneerd is 100000 ponden buskruit tot provisie van het magazijn te Maastricht in te nemen en dat daarvan 30000 pond is ingekocht en betaald zoodat nog 70000 ponden overblijven, die volgens zijn gissing 40000 gulden zouden kosten, verzoekende tot inkoop te mogen besteden de overblijvende 15000 gulden van „meerder", geld onder hem berustende en dat de ontvanger-generaal, Dou-

blet, gemachtigd mocht worden het overige benoodigde geld, dat hij bij wissel zou mogen trekken, te betalen. — R. v. S.

1635 Maart 3. Eene missive van den Raad van Brabant betreffende de commissie van de Com. Dec. te Maastricht blijft zonder resolutie.

De Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. naar Maastricht dragen voor, dat na lezing van het concept van hun instructie hun voor de reis noodig zou zijn:

1° voldoend convooi,

2° opene *„patenten"* aan alle officieren, politieke en militaire, van dezen Staat in de plaatsen en kwartieren omtrent Maastricht,

3° reisgeld,

4° akte van indemniteit in behoorlijken vorm uitgebreid,

5° dat, wijl in 't achtste artikel van hun instructie gezegd wordt, dat zij met die van Maastricht zullen zien te accordeeren over de verloopen servitiën op drie maanden min of meer mits dat het in contant geld zou worden betaald, hun Ho. Mo. op prompt geld order zouden stellen,

6° of het niet goed zou zijn de regeering van Luik kennis te geven van hun commissie en hoe zij zich zouden gedragen ten opzichte van hun vertrek uit Maastricht, als er groote en onverwachte zwarigheid zou voorvallen.

Wordt besloten ad 1um dat de Gedeputeerden hierover zullen spreken met den Prins van Oranje, die verzocht wordt hun te doen hebben zulk een convooi en over zulk een weg als hij voor hun veiligheid zal noodig oordeelen. Ad 2um wordt het patent toegestaan. Ad 3um wordt de ontvanger-generaal belast hun op hun receptie 800 gulden voor te schieten, tevens zal eene opene acte gezonden worden op alle ontvangers van contributiën, gemeene middelen, passagegeld, beden en anderszins in de steden Grave, Venloo, Ruremonde en Maestricht aan hen te verstrekken. zooveel meerder geld als zij tot hun reis noodig hebben. Ad 4um zal hun acte van indemniteit in debita forma worden verstrekt. Ad 5um wordt de Thesaurier-Generaal van Goch verzocht een staat te formeeren van wat drie maanden serviciën van 't garnizoen te Maestricht zal kunnen beloopen en worden de Gecommitteerde Raden van van Holland verzocht dit geld te willen ver-

strekken, mits importeerend en rescontreerende jegens de Generaliteit op zulke toegestane posten voor 't loopende jaar 1635 zooals hun goeddunken zal. Ad 6um zal geschreven worden aan de Regeering van Luik en kennisgegeven aan de commissie der Gedeputeerden voornoemd tot het vernieuwen van den magistraat te Maastricht, alsook tot decisie van de procescen aldaar, en wat de haastige terugkomst betreft in geval van onverwachte groote zwarigheid, dit wordt tot discretie der Gedeputeerden gelaten.

1635 Maart 8. Op verzoek van den heer Weede, Gedeputeerde naar Maastricht, om order te stellen op het verschaffen van geld noodig voor drie maanden servitiën ten behoeve van het garnizoen van Maastricht, wordt besloten bij de voorgaande resolutie te blijven.

— Maart 9. Missive van den Keurvorst van Keulen als Prins-Bisschop van Luik, verzoekende, dat hun Ho. Mo., die den magistraat van Maastricht andermaal belast hadden een Gereformeerden rector der Latijnsche school aan te stellen, van zulke en dergelijke nieuwigheden zouden afzien en alles laten blijven in den ouden stand. — Wordt besloten copie dezer missive te stellen in handen der Gedeputeerden gaande naar Maastricht om de aanstelling van dezen rector te bevorderen en het onderhoud ten laste der stad Maastricht te brengen, als het mogelijk was, of anders te zien uit wat middelen het onderhoud ten laste van deze stad alleen zou kunnen gevonden worden.

— Maart 12. Wordt besloten het extract van de monsterrol van 5 Februari ll. over de monstering door den commissaris Creesen gedaan te bewaren bij secreete papieren van het Land.

Wordt besloten op voordracht van den heer Weede om de heeren van Holland te verzoeken zooveel geld boven de 10000 gulden, welke zij gelicht hadden van den commies de Jonge, gedurende het veldleger tot betaling van eenig volk staande op de repartitie van deze provincie en welke zij weder wilden uitkeeren in mindering van de drie maanden servitiën van 't garnizoen te Maastricht, als nog noodig was voor de servitiën, mits dat zij dit geld zouden mogen rescontreeren aan hunne ordina-

ris- of extraordinaris-consenten over 1635 of anderszins, naar believe deze terug te bekomen uit de inkomsten van het hertogdom Limburg en de *vier* landen van Overmaas, die hun ten bedrage van dien mits dezen speciaal worden verbonden.

1635 Maart 15. Het concept van de akten van indemniteit voor de heeren gaande naar Maastricht wordt vastgesteld.

Wordt besloten dat de zaak van de wed. Doelmans, waarin verscheidene resolutiën zijn genomen, zal blijven voor den R. van Brab.

Op request van den magistraat van Maastricht zal de exemptie van het land licent over de goederen, die naar en van Maastricht worden gevoerd te lande nog voor twee maanden worden gecontinueerd.

Op request van Arnout Verheijen, hoogschout vanwege hun Ho. Mo. te Maastricht en van het graafschap van den Vroenhof, wordt besloten, dat hij zijn rekening van de breuken en amenden gedurende zijn adminstratie zal doen voor de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. gaande naar Maastricht.

Remonstrantie van den agent Johan van der Veecken bij specialen last van den kanselier en Geheimen Raad van den Prins van Luik betreffende de zaak van Nicolaes Marteau te Maastricht ten principalen en wegens eenige proceduren van executie op de heerlijkheid Lith hoewel beloofd was, dat geen executiën zouden gedaan worden totdat daarover de commissarissen-deciseurs te Maastricht wederzijds hadden geconfereerd.

Wordt besloten de zaak in handen te stellen van de Gedeputeerden gaande naar Maastricht, om daarover te confereeren met de gecommitteerden vanwege de stad Luik en rapport te doen als men de zaak niet bij verdrag kon afdoen.

— Maart 16. Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht in antwoord op den brief van 27 Februari en verzoek om de meening van hunne Ho. Mo. te vernemen of hij zal executeeren de cautiën voor het ontslag der paarden die hij heeft doen ophalen wegens de retorsie hem den 27 Februari toegestaan. — Wordt besloten deze missive met toelage, en de resolutie meergenoemd, alsmede het rekwest van Jan Aerts te Bercheyck in handen te stellen van den R. v. S. om daarna te adviseeren zoo op de missive als op het request.

1635 Maart 19. Missive van den kerkeraad der „Nederlandsche" gemeente te Maastricht over de groote insolentiën en invectiën der Jesuïten, tegen die van de Geref. religie, gesteld in handen der Gedeputeerden naar Maastricht.

Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht over de licenten der goederen gaande naar het markiezaat van Franchimont en van daar komende passeerende dezen Staat, gesteld in handen der Gedeputeerden te Maastricht.

— Maart 20. Missive van den rentmeester Marcelis Thins te Aken met advies op het request van de gezamenlijke kopermeesters der vrije heerlijkheid om te mogen genieten 4000 pond van den Aldenberger calmijn tot „toebaat" op de 1200000 pond door hen bij contract met Thins aangenomen te verwerken in een jaar inplaats van de helft ten tijde van den koning van Spanje of wel dat hun Ho. Mo. hun zouden laten volstaan met de betaling van 47 inplaats van 48 stuivers voor iedere honderd pond en dit wegens de transporten en andere onkosten, die zij meer dan anders moeten doen. Wordt besloten volgens advies van Thins om elk der 27 kopermeesters te laten genieten 2000 pond tot „toebaat" van de resp. gedeelten, die zij hebben aangenomen te verwerken in de 1200000 pond en zullen zij overigens volgens accoord 48 stuivers betalen en dit in Hollandsch geld.

Op voordracht, dat door den Prins van Oranje een onderneming van groote apparentie en hoop zou zijn in 't vooruitzicht gesteld, doch dat voor men deze zou kunnen „entameeren" door de aangevers bij provisie 9000 gulden werden verzocht, die als de zaak bij nadere opening niet uitvoerbaar werd geoordeeld door den Prins van Oranje zouden worden teruggeven of ten minste ten behoeve van het land verzekerd, wordt besloten Marcelus Thins te schrijven dit geld te negotieëren op interest om terug gegeven te worden uit al de inkomsten van zijn ontvangst en administratie, geen uitgezonderd, en om het geld af te geven aan hen die de Prins van Oranje zal gelasten, alleen tegen quitantie.

— Maart 21. Wordt besloten den heer Huygens ter vergadering presideerende af te vaardigen naar den Prins van Oranje

met het advies van den R. v. S. over de retorsie aan den Hertog van Bouillon te Maastricht toegestaan, om daarop zijne wijze consideratiën te verstaan en vooral of men den Hertog zal toestaan de cautiën voor eenige paarden gesteld, te executeeren, welke opgehaald waren voor 27 Februari ll., wanneer de retorsie is toegestaan, waarvan de Hertog in zijn brief van 7 Maart melding maakt en daarop retorsie verzoekt.

1635 Maart 24. Op missive van Hendrick de Bure, boschmeester in 't land van. Limburg, geschreven te Crapoel (1) in antwoord op schrijven van Hunne Ho. Mo. van 15 Februari l.l., wordt besloten, dat de rentmeester Thins de 1000 „gelachter" hout uit de „lantwering" zal verkoopen, op zulke ordonnantie mutatis mutandis en zulk een wet en order als tijdens den Koning (van Spanje) placht te geschieden, welke ordonnantie Thins zal worden toegezonden.

— Maart 28. Missive van den hertog van Bouillon, dat de vijand de wagens en paarden aangehaald heeft van hen, die te Maastricht eenige koopwaren of vivres hebben gebracht en deze doet verkoopen met verzoek, dat hierin mocht worden geremedieerd, waartoe hij gelijke proceduren tegen den vijand voorslaat. Vervolgens verzocht hij om eenige Luikenaren te gebruiken op de brug van het·leger dienende om steenkolen te halen te Luik en naar Maastricht te brengen. — Wordt besloten den Prins van Oranje om zijne schikking over deze twee punten te verzoeken.

— Maart 29. Op vertoon van copie eener missive door Sr Specx aan den convooimeester Groulart te Maastricht geschreven, dat die van Luik van plan zijn de gouden geldspecie bij trappen te reduceeren en dat zij naar alle waarschijnlijkheid gelijke publicatie te Maastricht zouden pogen doen, wordt besloten copie aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te Maastricht te zenden, met verzoek om informatie en bericht, zonder te gedoogen, dat intusschen verandering in den cours van het geld werd gebracht.

— April 4. Wordt besloten in zake van Marteau (zie Maart

(1) Is een kasteel bij Gulpen, eene schilderij ervan is op 't museum van het Prov. Gesch. en Oudh. Genootschap.

15 ll.), dat hij zich moest wenden tot de Gedeputeerden van Ho. Mo. te Maastricht, terwijl de zaak ondertusschen bleef in surchéance, zooals zij 28 Juni ll. was en dat wat door beide partijen mocht gedaan zijn hersteld moest worden zooals het toen was.

1635 April 11. Missive der Gedeputeerden te Maastricht dd. 2 April gesteld in handen van den heer Vosbergen om de punten van consideratie uit te trekken en daarvan rapport te doen.

— **April 12.** Request van Lambert Rietraedt, rentmeester der domeinen van het land van Valkenburg, dat door het overlijden van Hendrik van den Hove het scholtis ambt van de bank van Herle in dit land vacant is en dat hij daarom verzoekt. — Wordt besloten, dat als van dit overlijden debite zal zijn gebleken op het vergeven van dit ambt zal worden beschikt en dat hij zal worden geprefereerd.

Request van Theodoor Schrijver, schout en rentmeester der domeinen en bodem van Kerpen en Lommerssom, dat hun Ho. Mo. het rentmeesterschap zouden toekennen aan Johan Nijchel van Pijr in het land van Gulick en hem het schout ambt laten behouden.

Wordt besloten, dat hij eerst moest afrekenen voor de Generaliteits rekenkamer, volgens zijne commissie over zijn administratie tot 1 November l.l. waarna Nijchel tot rentmeester zal worden benoemd en hij het schoutambt behouden.

— **April 14.** Op request van Joan Jacob du Bois, predikant in de Nederduitsche en Fransche gemeente te Limburg, om het tractement van zijn voorganger Hotton, wordt besloten de retroacta betreffende Hotton na te zien.

Na mededeeling door den heer Rantwijck van een brief van den predikant des Marets te Maastricht aan hem geschreven, waarin hij verzocht ontheven te worden van de verplichting om alle jaren te vragen om continuatie van de 150 gulden hem omtrent 1½ jaar geleden toegelegd, wordt besloten den ontvanger Deuverden *(Duverden v. Voort Ontv. v. Overmaas)* te schrijven hem dit geld voor het eerste jaar te betalen en hem voor het tweede jaar gelijke som toe te staan en dat hij van jaar tot jaar het verzoek om continuatie zal moeten doen.

1635 April 16. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht met verscheidene mededeelingen o. a. het overlijden van Henrick van Houff, schout te Heerle, met vier rekwesten nl. van Lambert Rietraet, rentmeester van het land van Valkenburg, Gijsbert Palmarts, gewezen kapitein in West-Indiën en nu luitenant van eene compagnie voetvolk te Maastricht, Adam Telmans, wonende te Heerle, en Johan Kessel, wonende te Valkenburg. — Wordt besloten door Hunne Ho. Mo. *„insererende"* *(inhererende?)* hun resolutie van 12 April, dat ambt te confereeren aan Rietraat. Verder hebben voornoemde Gedeputeerden bericht gedaan omtrent en overgezonden eene missive van den hoogschout Verheyden te Maastricht, over hetgeen aldaar passeert wegens de valuatie van verschillende gouden en zilveren speciën en de „stollinge", dat is de moderatie door den Raad te Maastricht verordend, welke zaken gesteld zullen worden in handen van de Generaals van de munte om advies.

Wegens klacht van den ontvanger Pierlinck over den ontvanger Gans aangaande de contributien van eenige dorpen die Gans, tegen de orde en den dienst van het Land onder zijn onvangst zou pogen te trekken, wordt besloten den R. v. S. te machtigen daarover naar bevinden en behooren te beschikken. En wijl de kantoren van de resp. ontvangers der contributiën te Maastricht zoo weinig opbrengen, zullen de Gedeputeerden te Maastricht informeeren naar den staat dier kantoren en naar middelen waarmede deze beter gebenificieerd, ingevoerd en uitgestrekt zouden kunnen worden, met schriftelijk bericht.

— **April 17.** Request van Hamen *(lees Harmen?)* Coninex te Maastricht, met verzoek, dat hem mochten volgen de quota van de resp. provinciën Utrecht, Friesland, Overijssel, in de 120000 gulden (zie: 1635 Maart 2) eerst toegestaan voor de Zweedsche ruiters en daarna voor de stad Maastricht, om daaruit te betalen de wissels op hem getrokken wegens het door hem ingekocht koren voor het magazijn te Maastricht. — Wordt besloten te verzoeken aan de Gedeputeerden der vermelde provinciën om bij hun principalen hun best daarvoor te doen.

— **April 19.** Na het rapport van den heer Vosbergen uit den

brief der Gedeputeerden te Maastricht (zie resolutie van April 11) wordt de missive dier Gedeputeerden van 2 April l.l. door de Gedeputeerden van Holland overgenomen om mede te deelen in hun breede vergadering.

Op rapport van denzelfden Vosbergen (zie resolutie van April 11) op den brief van den rentmeester Thins, wordt besloten, dat hij de gemelde boomen zal verkoopen en uit de opbrengst de 9000 gulden afleggen, door hem opgenomen en betaald op last van hun Ho. Mo., in handen van den hertog van Bouillon en het daaraan te kort komende te vinden uit zijn verdere ontvangst en het geld staande tot zijn administratie. Ook zou Thins worden aangeschreven om zijn rekening met toebehooren te stellen in handen van de Gedeputeerden te Maastricht om naar den Haag te worden overgebracht en door Thins of zijn lasthebbende gedaan te worden voor de Generaliteits-rekenkamer.

1635 April 20. Aan Lambert Rietraedt wordt op zijn request toegestaan, zijn eed als schout van Heerlen te doen in handen van de Gedeputeerden te Maastricht, die daartoe worden gemachtigd.

— **April 23.** Missive van de Gedeputeerden te Maastricht, met verschillende punten en berichten, gesteld in handen van den R. v. S. om advies.

— **April 27.** Missive van de Gedeputeerden te Maastricht, met bijlagen, o. a. over de grove excessen, fouten en moorderijen, die de ruiters, in dienst van dezen Staat, uitgereden onder beleid van den ritmeester Cormont, hebben bedreven in het land van Gulick aan vele ingezetenen. — Wordt besloten te stellen in handen van den R. v. S. tot informatie en om deze zonder eenige dissimulatie of verdrag te straffen naar de gestrengheid van hunner Ho. Mo. plakaten, ten einde dat Gods toorn over dezen Staat mag worden ontgaan, die anders door het ongestraft laten „dezelfe onvermijdelijk zal overkomen", waarmede hun Ho. Mo. hun gemoed voor gedechargeerd houden.

— **Mei 2.** Wordt besloten eene missive der Gedeputeerden te

Maastricht met bijlagen ter vergadering van hunne Ho. Mo. te resumeeren.

Missive van den R. v. S. over de executie die hunne Ho. Mo· den hertog van Bouillon hebben bevolen tegen 's vijands onredelijke aanhaling van paarden, die steenkolen naar Maastricht hebben gebracht, gesteld in handen van de Heeren Rantwijck, Noortwijck, Beaumont en Schaffer om hier over met den Prins van Oranje te communiceeren en daarvan rapport te doen (zie resolutie 1635 Maart 28, Maart 21, Maart 16, Februari 27).

1635 Mei 6. Op voordracht van den heer Schaffer ter vergadering presideerende, dat de rentmeester Thins de 9000 gulden (zie Maart 20 l.l.) heeft overhandigd aan hen, die de Prins van Oranje heeft gelast en gebruikt tot zekere zaak van groote apparentie en hoop (1), doch dat tot bevordering daarvan meer geld noodig is, met verzoek om nadere verklaring van hun Ho. Mo., wordt besloten, dat men den rentmeester Thins zal aanschrijven dat hij bij provisie nog 4000 gulden op interest zal negotieeren, om uit de opbrengst van den calmijnberg en zijn verdere ontvangst en administratie, geen uitgezonderd, gerembourseerd te worden en zal Thins dit geld overhandigen aan hen, die de Prins van Oranje zal gelasten alleen tegen quitantie en als de Prins oordeelde, dat er meer geld van noode was zou Thins aangeschreven worden nog 2000 gulden te negotieeren op de wijze als voren en insgelijks uit te betalen, zonder dat verdere resolutie noodig zal zijn, maar zou de griffier uit kracht dezes daarop de noodige depesche kunnen doen.

— Mei 8. Eene missive van de heeren van Beveren en Weede zal gesteld worden in handen van den R. v. S tot onderzoek en advies.

Remonstrantie van den hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, dat hij goed gevonden heeft, na het accident tusschen

(1) Zie op Juni 12 hierna, waar blijkt dat de graaf van Warfusé van wiens tusschenkomst zich graaf Hendrik van den Bergh, gouverneur van het Spaansch Overkwartier van Gelder, bij zijn overgang naar de Staatsche zijde bediend had, in die zaak was betrokken.

den ritmeester Cormont (zie April 27 l.l) en eenige huislieden in het land van Gulick vernomen te hebben, een „narré" daarvan bij geschrijft over te geven en daar het meermalen gebeurd is, dat eenige partijen van Maastricht uitgaande op noodig convooi of anderzins ten dienste van het Land, het land van Gulick passeerde door de boeren aldaar worden geresisteerd en teruggedreven, wat zij niet doen ten opzichte van den vijand, verzoekt de Hertog de meening van hun Ho. Mo. te vernemen, als eenige convooien op Roermonde, Stralen, Aken, Erckelens gedaan worden, die het land van Gulick noodwendig moeten passeeren en zij door die van het platte land worden geresisteerd en bij inlegering teruggedreven, hoe hij zich dan zal hebben te gedragen opdat, hij de order van hun Ho. Mo. volgende, verder geëxcuseerd mag zijn.

Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken te letten op het „narré" bij hun beschikking over de zaak van Cormont en verder het verzoek van den Hertog te onderzoeken en daarop te adviseeren.

1635 Mei 9. Twee memoriën van den agent van der Veecke, het eene verzoekende dat aan den tegenwoordigen nuncius van den Paus mocht verleend worden zoodanige akte als zijn voorganger te Luik van hun Ho. Mo. heeft gehad, om alleen ten platten lande en elders te mogen passeeren en repasseeren en de andere, dat aan Rotkerchen, oud burgemeester van Keulen, zekere jaarlijksche rente mocht worden betaald op de heerlijkheid Kerpen en Lommersum.

Wordt besloten ad 1um om de retroacta in te zien; ad 2um zal het advies van den R. v. S. hier te voren geformeerd op de betaling dier rente en andere dergelijke worden opgezocht en nagezien.

— Mei 11. Wordt geresumeerd en andermaal gelezen de brief van de Gedeputeerden te Maastricht met bijlage en wordt ook gelezen het advies van den R. v. S. en besloten de brief met bijlage aan den R. v. S. te zenden tot onderzoek en advies en het voorschreven advies op te houden (zie April 27).

— Mei 14. Rescriptie van den R. v. S. op het appointement van hun Ho. Mo. in margine van de remonstrantie van den

hertog van Bouillon met bijgevoegd papier, waarin hij het voorval tusschen den ritmeester Cormont en eenige huislieden uit het land van Gulick uiteen zet, die met de wapenen naar voorgaanden klokkenslag zouden hebben onderstaan zich te verzetten tegen de logeering van hem en zijn troep ruiters, hoewel de regeering van het land beweerde, dat zij in het logeeren en passeeren groote excessen zouden hebben bedreven.

Ten tweede verzocht de Hertog de meening van hun Ho. Mo. (zie Mei 8). — Wordt besloten, 1° dat de R. v. St. het papier mocht behouden betreffende den ritmeester Cormont om daarop te letten in 't vervolg bij de behandeling dier zaak, ad 2° dat de oude order van het land altijd geweest is en nog is, dat, wanneer eenige troepen in dienst van dezen Staat onder het beleid van een hoofd en met behoorlijke pascedullen passeeren door neutrale landen en aldaar moeten logeeren en de huislieden in wapenen komen en zich daartegen feitelijk verzetten, alsdan deze logeering met macht mag worden gehandhaafd.

1635 Mei 15. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht met bericht, blijft zonder resoluie.

— **Mei 19.** Missive van den rentmeester Thins te Aken in antwoord op den brief van hun Ho. Mo. van 24 Maart ll., dat hij den verkoop van het hout heeft uitgesteld tot in September e. k. als wanneer geen schade in het bosch kan geschieden. — Wordt besloten hem te schrijven, dat het uitstel wordt goedgekeurd en hij zonder nadere order in September den verkoop kan houden.

— **Mei 20.** Missive van de Gedeputeerden te Maastricht met bericht, blijft zonder resolutie.

— **Mei 21.** Request van Lowijs de Geer, koopman te Amsterdam, dat hij in Maart 1633 van Camerarius, ambassadeur van Zweden, in betaling heeft aangenomen een ordonnantie op den ontvanger-generaal Doublet groot 6250 gulden, voortspruitende uit het tekort aan de quote van de provinciën Gelderland en Overijssel resp. in 5 maanden subsidie 12 Maart 1633 aan den Koning van Zweden gefurneerd, verzoekende in plaats van deze

ordonnantie eene op den rentmeester Thins om in waarde van calmijn betaald te worden en om voor nog evenveel geld calmijn te mogen koopen. — Wordt toegestaan en zal de suppliant gehouden zijn den calmijn uit het land van Limburg te land en te water te vervoeren naar Zweden en daarvan 's lands gerechtigheid te betalen.

Request vanwege Harmen Conincx, commies te Maastricht, dat hem een groote som toekomt over het slot van zijn laatste rekening en wegens inkoop van ammunitie en andere behoeften. — Wordt besloten dat de suppliant zich moet wenden aan den R. v. S., die verzocht wordt alle mogelijke moeiten te willen doen bij de provinciën Utrecht en Friesland tot furnissement van de 120000 gulden tot voorziening van het magazijn te Maastricht, om hem daaruit te betalen.

Request van Casper van Gardenradt, provisor van de Montensche fundatie te Keulen, verzoekende te mogen appelleeren van de sententie door de rechters te Kerpen tot zijn nadeel gewezen qualitate qua aan den drossaard Bilderbeecq, in plaats dat van zulke sententiën altijd is moeten geappelleerd worden tot Limburg. — Wordt besloten te verklaren, dat in den gewonen loop van justitie geen verandering kan worden gemaakt.

1635 Mei 26. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht met bericht, blijft zonder resolutie.

Op missive van den R. v. S. om een resolutie te nemen over de retorsie aan den hertog van Bouillon toegestaan wordt besloten de Gedeputeerden van Holland te verzoeken hierop hun advies te formeeren.

— **Mei 29.** Op voordracht van den heer Swarsenberch, dat de R. v. S. hem heeft aangemaand te furneeren de quota van Friesland onder hem berustende in de 120000 gulden eerst toegestaan tot recompensie van de Zweedsche-Hessische ruiterij die het vorig jaar was verzocht, doch wegens het achterblijven daarvan geaffecteerd voor het magazijn van Maastricht en dat hij daarop geantwoord had van zijn principalen gelast te zijn geen geld op dit consent te verschaffen, dan als de andere provinciën, die ook hierin gebrekkig zijn het hunne verschaffen, wordt besloten den

R. v. S. te verzoeken moeite te willen doen bij deze provinciën tot betaling van hunne quota.

1635 Juni 2. Request van Willem van Til, drossaard te Valkenburg, dat het dak van hunner Ho. Mo. huis en kasteel aldaar zeer bouwvallig is, met verzoek, dat de rentmeester Rietraedt voor het geld zou zorgen tot de reparatie uit de opbrengst van de ontvangst van zijn domeinen. — Wordt besloten hem te machtigen om daartoe met de meeste zuinigheid 600 gulden te besteden zonder meer.

Request van Johan van der Veecken om zijn zoon Ferdinand als daartoe van jaren en andere vereischten gequalificeerd te benoemen tot de prebende van St. Servaas te Maastricht open gevallen door het overlijden van Valentijn Adriani kanonik aldaar in de maand eertijds den Paus gereserveerd. — Wordt besloten dit verzoek toe te staan en hem met alle mogelijke middelen en gezag, desnood zijnde, aan de bezitting daarvan te helpen, waartoe behoorlijke akte, aanschrijven en andere noodige bescheiden aan 't voornoemd kapittel zullen gezonden worden.

— Juni 6. Memorie tot terugbekoming der verloopen renten tot 725 rijksdaalders jaarlijks door den Koning van Spanje veronderpand op de heerlijkheden Kerpen en Lommersum door den rentmeester daarvan aan Rotkercken, tresorier der stad Keulen. — Wordt besloten, na het nazien der retroacta in de vergadering van hunne Ho. Mo. gevallen en de capitulatie waarop deze heerlijkheden zijn gereduceerd, dat de heeren Rantwijck, Noortwijck en Vosbergen, volgens resolutie van 6 October 1634, met eenige heeren uit den R. v. S., over de voornoemde betaling zouden spreken, omdat deze schijnen te meenen, dat men niet behoefde te betalen, daar de voorschreven rente is gecreëerd door den Koning van Spanje zonder voorgaand consent van de Staten van Brabant waarvan deze heerlijkheden afhangen.

Mededeeling door den secretaris Huigens op last van den R. v. S. van een brief van de heeren Vijch en Werchoven gecommitteerden van dezen Raad over de fortificatiën geschreven te Maastricht, verzoekende de meening van hun Ho. Mo. te vernemen over het maken van eenige werken, die, naar het oordeel van den Prins van Oranje, geen uitstel kunnen lijden. — R. v. S.

1635 Juni 9. Request van Willem ten Holler en Joachim Vulcht, ontvanger en controleur der convooien en licenten te Ruermonde, klagende, dat op order van den hertog van Bouillon alle goederen worden aangehaald gaande naar vijandelijke landen, ofschoon 's lands gerechtigheid daarvan betaald is. — Wordt besloten, dat op deze zaak eene formeele besogne zal worden aangesteld door de heeren Rantwijck, Noortwijck, Vosbergen, Tienhoven en Haersolte en worden de heeren van Holland verżocht de stukken door hen overgenomen weer ter vergadering te brengen.

— Juni 12. Op rapport van bovengenoemde heeren wordt besloten aan den hertog van Bouillon, of, bij zijn afwezigheid, aan de Commandant te Maastricht, te schrijven, dat zij bij provisie zullen ontslaan en ongehinderd laten de voerlieden en paarden, die eenige goederen naar vijandelijke landen hebben getransporteerd, waarvan 's lands gerechtigheid betaald was, gelijk bij paspoort gebleken is.

Over de onderneming door den Prins van Oranje medegedeeld (zie op Maart 20 en Mei 12 l.l.): dat nu gezegd wordt dat er tot het voltrekken nog 12000 gulden noodig zijn en dat deze som moest gesteld worden in handen van den graaf van Warfuzé, wat de Prins voor zijn vertrek en later bij schrijven aan eenige heeren der Staten Generaal had aanbevolen, welke som de graaf tevreden was te restitueeren aan hun Ho. Mo. als de onderneming door fout van de „beleiders" mislukte, waarvoor hij in 't bizonder verbond de inkomsten van de heerlijkheid Hees en Leendt en de gehuchten daaronder resorteerende. — Wordt besloten het geld bij iemand in Amsterdam op te nemen en daarvan wisselbrieven te passeeren, ten behoeve van hem die het geld zou verschaffen, op Marcelus Thins, rentmeester der domeinen in het hertogdom Limburg en de *vier* (1) landen van Overmaas, waarna de griffier van hun Ho. Mo. tegen de vermelde obligatie het geld aan den graaf van Warfuzé zou overhandigen. Aan Thins zou geschreven worden, dat hij 12000 gulden aan Sr. Matheus Heuft, koopman te

(1) Telkens wordt, ten onrechte, van Limburg en de *vier* landen van Overmaas gesproken, er waren immers maar drie: Valkenburg, Daelhem en 's Hertogenrade.

Amsterdam zou betalen, die deze had voorgeschoten en als hij geen geld in kassa had, zou hij dit geld of wat daaraan te kort kwam op interest mogen nemen, om af te leggen uit de opbrengst van den calmijnberg en zijn geheele verdere ontvangst, zonder dat hij eenige andere betaling hoefde te doen voor hem voldaan waren de voorgaande 13000 en de tegenwoordige 12000. Verder wordt verklaard dat hierdoor ophoudt de voorslag om 2000 gulden verschaffen. (Zie resolutie van Mei 6 l.l.)

1635 Juni 23. Bericht van den heer Weede, dat het griffiersambt van de bank Richem (Rechain) in het land van Limburg, door overlijden vacant is en dat de heer La Blocquerie, kanselier te Luik, als proost van St. Peter aldaar, dit ambt aan een zijner klerken heeft geconfereerd maar dat deze door een van de schepenen dier bank uit zijn functie bij oppositie is geweerd. — Wordt besloten aan den stadhouder Caldenburch te schrijven bij alle middelen te beletten en helpen te beletten, dat in dit ambt iets werd gedaan voor dat aan hunne Ho. Mo. van het recht van den proost was gebleken en te berichten over het recht, dat zij meenen te hebben tot deze collatie, werende al wat men ter contrarie zou voornemen.

Een brief aan den R. v. S. door de heeren Vijch en Werchoven den 20 Juni uit Maastricht geschreven over de fortificatiën aldaar en door dien Raad medegedeeld, wordt, ter beschikking, daaraan teruggezonden.

— **Juni 26.** Begin van het rapport der heeren Beveren en Weede van Maastricht teruggekeerd, van wat zij daar en elders hebben verricht en hun gedurende hunne commissie is wedervaren. — Moet den volgenden dag gecontinueerd worden.

— **Juni 27.** Beëindiging van voornoemd rapport. — Wordt besloten hun te bedanken en te willen verzoeken hun verbaal schriftelijk geteekend aan den Griffier over te geven, met bijvoeging van de stukken daartoe behoorende, onder inventaris, en de punten waarop resolutie wordt vereischt daaruit te trekken.

— **Juni 29.** Overlevering van voornoemden inventaris enz.

1635 Juni 30. De declaratie van de lijst en andere onkosten van van Beveren en van Weede wordt gesteld in handen van den thesaurier-generaal van Goch, tot onderzoek en rapport.

De punten resulteerende uit het rapport gedaan door der Commissarissen van hun Ho. Mo. tot de zaken van Maastricht en de *vier* landen van Overmaas, den 26 en 27 geresumeerd, worden gesteld in handen van de heeren Rantwijck, Nobel, Vosbergen, Tienhoven, Swersenberch *(sic)*, Haersolte en Schaffer om met deze Commissarissen te onderzoeken en rapport te doen.

Wordt besloten de missive van den R. v. S. over de fortificatiën te Maastricht nader te resumeeren.

— **Juli 9.** Wordt besloten den heer Bemmel in plaats van den heer Rantwijck te benoemen (zie Juni 30), daar deze naar het leger onder graaf Willem van Nassau vertrekt.

— **Juli 11.** Missive van den drossaard Caldenborch te Crevecoeur, dat hij aan den Staat van het hertogdom Limburg meegedeeld heeft de resolutie van hun Ho. Mo. van 16 Juni ll. om het klein zegel in deze provincie effectief te praktiseeren en daartoe een of meer personen vanwege de stad en het hertogdom tegen einde Juli over te zenden, waartegen zij bezwaren hebben om de reis in deze tijdsomstandigheden te aanvaarden, met verzoek den termijn te verlengen totdat de veldlegers zich teruggetrokken hebben. — Wordt besloten, dat de commissaris van het klein zegel moest zorgen, dat uit den Haag aan den drossaard eene goede hoeveelheid franchijn (perkament) en papieren met kleine zegels werden gezonden en daarin werd voortgegaan, om door hem verdeeld te worden onder de secretarissen en andere officiën, notarissen en alle anderen wien het behoort, waarvan de drossaard „cortabel" (*lees* contabel) zal worden gemaakt en het geld over de verdeelde zegels verantwoorden.

— **Juli 12.** Request van Jacob van Brienen, licentiaat in de rechten en advocaat, vroeger gewoond hebbende te Brussel en nu te Maastricht, dat hij door fout van justitie al zijn goederen heeft verlaten omdat die van den Raad vanwege den Koning aldaar ze hadden opgeschreven en aangeslagen, dat hij te Brussel

eenige crediteuren heeft die iets pretendeeren ten zijnen laste; dat deze van den fiscaal te Brussel behooren te eischen betaling uit zijn goederen aldaar, doch dat zij in plaats daarvan zijne goederen onder de gehoorzaamheid van hun Ho. Mo. willen aanspreken, met verzoek, dat aan alle rechters en gerechten onder de gehoorzaamheid van hun Ho. Mo. mocht gelast worden deze goederen niet te arresteeren, zoo het reeds geschied was te casseeren en hem zijne goederen en pretensen te laten genieten — Wordt besloten volgens de resolutie van 20 Juni ll. en na inzage van wat de graaf van Warfuzé 12 Juni had verzocht in gelijke materie, dat de goederen van van Brienen op het platte land onder de contributie van en behoorende onder dezen Staat uit kracht van het vonnis te Brussel niet mogen aangeslagen worden, met bevel aan alle rechters en gerechten enz. volgens het verzoek van den suppliant, maar dat, als hij eenige goederen had liggen in de provinciën die zitting hebben in de vergadering van hun Ho. Mo., hij zich moest wenden tot die provinciën waaronder zij zijn gelegen.

1635 Juli 13. Request van de dames *(van het kapittel)* d'Andenne *(er staat Damdenne)*, om vermindering van contributiën; van Sara Philippe, huisvrouw van Abraham Marchant, om tractement; de requesten van de respectieve pachters van de tollen van hop en aluin en van den zwijgenden tol *(van Valkenburg?)*; het request van Hieronimus van Rotshouck om verhooging van tractement worden alle gesteld tot beschikking van den R. v. S.

Request van den agent van der Veecken, verzoekende, op last van den Keurvorst van Keulen, dat de wijnen door hem gezonden ten behoeve van zijn hofhouding en provisie van zijn kelder te Keulen derwaarts vrij mochten worden gebracht en dat het geld tot betaling van 's Lands gerechtigheid, te Kerpen geconsigneerd, mocht worden teruggegeven en den convooimeester aldaar gelast dit te gedoogen. — Wordt besloten dit request met de bijlagen te zenden aan den voornoemden convooi- en licentmeester te Kerpen om bericht. *(In den rand staat „transport van wijnen naar Luick", zoodat men denken zou aan transport van wijnen van Keulen naar Luik).*

1635 Juli 18. Missive van den commandeur Broucqsault te Lillo, dat aangehouden is Floriamus Smoguleck, van de Poolsche natie, van 's vijands zijde met een paspoort houdende de verboden clausule van rebelle provinciën, volgens authentieke copie van het paspoort. — R. v. S. om te beschikken.

— **Juli 19.** Request van Lambert Rietraedt, rentmeester der domeinen van het land van Valkenburg, of de resolutie waarbij aan den hertog van Bouillon zooveel hout wordt toegestaan als hij voor zijn provisie noodig had, te verstaan is voor dien keer alleen of voor altijd. — Wordt besloten de retroacten na te zien (zie Januari 26).

— **Juli 21.** Over de rekening van den rentmeester te Kerpen.

— **Juli 27.** Over de betaling der renten op Kerpen en Lommersum. Men zal schrijven, opdat de rentheffers betaald zullen worden (zie resolutie van 6 Juni).

Besluiten op de punten resulteerende uit het rapport der commissarissen tot de zaken van Maastricht en de *vier* landen van Overmaas, gedaan den 26 en 27 Juni 1635.

1. Approbatie van het contract met die van Maastricht bij het rapport onder letter B. overgelegd Hunne Ho. Mo. keuren het goed en verzoeken den R. v. S. het te observeeren en te doen observeeren door wie het behoort.

2. De apostillen gegeven op de bezwaren van Maastricht en het loon beraamd op de gepreste karren onder letter C. — Wordt aan den R. v. S. verzocht te willen doen effectueeren.

3. De notulen en bezwaren van Maastricht daarna overgezonden. Besluit als op het tweede punt.

4. Of de magistraat van Maastricht voortaan niet als van ouds in Mei behoorde vernieuwd te worden? Hun Ho. Mo. conformeeren zich met dit punt.

— **Augustus 2.** Missive van den drossaard Caldenborch te Crevecoeur, betreffende het vergen van het griffierschap van Groot Richem (zie 1635 Juni 23). — Wordt besloten te stellen in handen van de heeren Aernhem *(sic)* en Weede tot onderzoek en rapport.

1635 Augustus 6. Missive van den rentmeester Marcelus Thins te Aken, met bijlagen. — Blijft zonder resolutie.

— **Augustus 8.** Wordt besloten op het request van den rentmeester Rietraedt over het hout aan den hertog van Bouillon vergund den 26ste Januari l.l. (zie Juli 19) het advies van den R. v. S. in te winnen.

— **Augustus 11.** Op request van de ingezetenen van de hoofdbanken van Baelen, Montzen en Herve in 't hertogdom Limburg, tegen die van het dorp Raeren wordt besloten dit te stellen in handen van den R. v. S. om bericht en advies.

— **Augustus 14.** Op request van Johan Stoepaert om continuatie van de pacht van den calmijnberg onder zekere voorwaarden, wordt besloten om eerst den rentmeester Thins en den vorstermeester, zoover elk hunner aangaat, om advies te vragen.

— **Augustus 16.** Request van Johan Stoupaert, dat hij gehoopt had, dat hun Ho. Mo. met hem in communicatie zouden zijn getreden over voornoemd verzoek maar, dat hij om het uitstel wegens het advies van den rentmeester Thins, verzocht om met hem nieuwe conditiën te maken, hetzij op de oude conditiën of andere volgens overeenkomst, alleen, met voorbehoud, dat hij de 100 ponden calmijn mocht hebben voor 34 stuivers en verder vrijdom van schattingen, contributiën, krijgsvolk en dergelijke lasten. — Wordt besloten de heeren van Arnhem en Weede te belasten om met den suppliant te spreken, om daarna te doen naar behooren.

Request van de regeerders en naburen van het kwartier van Eupen in den lande van Overmaze.

Wordt besloten aan de schepenen van Balen te gelasten binnen de 8 dagen na de insinuatie dezes aan de supplianten schriftelijk mee te deelen de dupliek door hen overgeleverd aan de Comm.-Dec. te Maastricht, alsmede het appointement bij hen daarop verleend en verdere stukken, om daarna te doen naar behooren.

Request van dezelfden, dat tusschen hen en de banken van Walhorn, Monssen en Balen questie ontstaan was en deze ter

decisie gesteld is van de Com. Dec., die 11 Juni l.l. daarover hebben vonnis gewezen, verzoekende, dat daarop brieven van executoriaal mochten worden verleend. — Wordt toegestaan.

1635 Augustus 17. Op rapport van de heeren van Arnhem en van Weede (zie Augustus 16), dat de voornoemde pachter verklaart niet meer te kunnen geven dan 34 stuivers in plaats van 37, tot nu toe door hem betaald voor ieder 100 pond calmijn, en de pacht ten minste 36 jaren zou willen hebben en dat hij en zijne knechts op den berg werkende van logeering der soldaten en het doen van corveeën zouden moeten bevrijd worden, en dat voor de overige conditiën de verpachting in haar geheel moest blijven, worden deze heeren gemachtigd om met den pachter te onderhandelen voor zoo weinig jaren als hun goed zou dunken en voor 35 stuivers de 100 pond, met toezegging van den gevraagden vrijdom en dat de verdere voorwaarden zouden blijven. Naderhand wordt door hen gerapporteerd, dat de pachter de pacht heeft aangenomen voor 4 achtereenvolgende jaren hetgeen door hunne Ho. Mo. wordt goedgekeurd.

— Augustus 18. Advies en bericht van den R. v. S. op het request 11 Augustus gepresenteerd aan hun Ho. Mo. door de hoofdbanken van Balen, Montzen en Herve. — Wordt besloten te blijven bij de resolutie van 3 Juni 1634 en alsnog goed te vinden, dat de onkosten en verteringen van het convooi, waarmede de heer Orssen 21 April van dat jaar naar Limburg was gekomen, omgeslagen en gedragen zouden worden door de vier hoofdbanken en het platteland van Limburg, maar omdat voor dit convooi, volgens het voornoemd bericht, wel eens zooveel onkosten in rekening gebracht werd dan het inderdaad bedragen heeft, zoo zullen de convooien voortaan begroot worden door hen die geconvooieerd zijn geweest en daarna de omslag gedaan door de officieren in het gemeen naar de van ouds gebruikelijke orde en gelijk zij gewoon zijn hunne beden om te slaan en niet door de particuliere officieren alleen, die anders hun voordeel daarmee zouden kunnen doen, tot nadeel der andere.

— Augustus 22. De declaratie van de reis- en andere kosten van

de heeren van Beveren en van Weede wordt geresumeerd en besloten ordonnantie daarop te depescheeren.

1635 Augustus 23. De heer Raesfelt wordt aangesteld in plaats van Haersolte om met de andere Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. op de punten van deliberatie voortkomende uit het rapport der heeren die te Maastricht en in de landen van Overmaze geweest zijn te besoigneeren.

— Augustus 25. Rapport van voornoemde Gecommitteerden waaruit bleek, dat de rentmeester Thins voortging met vrijbrieven te geven aan de kooplieden te Aken en andere neutralen, hunne goederen zendende per as op neutrale landen, zonder dezen Staat of des vijands bodem te raken, niettegenstaande dit door de Gedeputeerden te Maastricht, op verzoek van eenige kooplieden uit Aken voorloopig was afgeschaft; dat Thins tegen zijn instructie paspoorten gaf en het recht van de convooien en licenten ontving, minder dan de lijst medebracht zonder een controleur te hebben en andere officieren tot een kantoor noodig; dat den Gecommitteerden bericht was, dat, tegen de resolutie van hun Ho. Mo. van 16 Maart en 1 Mei 1634 Thins het calmijn te Aken ontdekt niet zoo hoog verhandeld had als hij kon en 20000 pond gelaten had aan Goort Friessen, koopman en medekopermeester in die kwartieren, wat streed tegen de resolutie van 1 Mei; dat men niet anders kon gelooven of Thins had er toe medegewerkt, dat den kopermeesters in deze landen 1200000 pond calmijn was toegestaan voor 300 stuivers de 100 alsof zij zooveel noodig hadden tot hun werken, hoewel Thins wel wist, dat deze niet zooveel in een jaar konden verwerken, waarom men niet anders kon vermoeden of Thins was deelgenoot in deze beide partijen, wat daaruit bewijsbaar was, dat aan voornoemde Gedeputeerden door geloofwaardige lieden bericht was, dat Thins verscheiden partijen calmijn in zijn privé aan vele bekende kooplieden hier te land, die naar Hamburg en Zweden verzonden, had verhandeld tegen 5 gulden ten honderd en dat Thins pogende in zijn voors. practijk te continueeren aan de Gecommitteerden te Maastricht een memorie bij vorm van advies had ter hand gesteld, om voor omtrent 30000 pond calmijn te

verkoopen, tegen 30 stuivers het 100 om naar Zweden en Hamburg te zenden, die anders, naar hij zeide, als zij daar den gewonen prijs moesten betalen, niets dan Poolschen en Zweedschen calmijn verwerkten, hoewel hij zelf den calmijn om derwaarts gezonden te worden tegen vijf gulden het honderd genoeg wist te verkoopen, waardoor de kooplieden van Amsterdam belet werden hun handel in calmijn op die kwartieren te continueeren, daar zij met Thins, die, het calmijn voor hem en zijn medestanders tot zulk een geringen prijs wist te bekomen geen markt konden houden — Wordt besloten Thins te schrijven over het geven van vrijbrieven en paspoorten en het ontvangen van de convooien redenen te geven en vooral waarom hij tegen zijn instructie geld had ontvangen van de convooien zonder dit aan de naaste kantoren met controleurs en andere officieren voorzien, te laten komen, ten einde na bekomen antwoord daarop te beschikken, naar de eisch van zaken en den dienst van het Land, en dat hij ondertusschen zal regelen naar den last hem door de Gedeputeerden gegeven van geen vrijbrieven, paspoorten of volgbrieven te verleenen tot nader order, waarvan aan het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam kennis zal worden gegeven of er soms andere consideratiën hierop mochten vallen, verder aan de gouverneurs en commandeurs van Maastricht, Limborch, Ruremundt en Venlo om de kooplieden en passanten onder voorwendsel van geen vrijbrieven van dezen Staat te hebben niet lastig te vallen, noch paspoorten of volgbrieven door Thins onderteekend tot nader order te erkennen, maar dat van de goederen, convooi of licent aan het land schuldig, betaling op de kantoren daartoe verordend zal moeten gedaan worden, en behoorlijke paspoort vertoond. Ten tweede zal Thins worden aangeschreven, dat daar hunne Ho. Mo., uit goede consideratiën, bedenkingen hebben geschept, dat hij in zake het calmijn niet ter goeder trouw heeft gehandeld, en het Land daardoor in werkelijke schade is gebracht, hunne Ho. Mo. niet van meening zijn deze te dragen, maar hem voor de 2e maal 120000 pond te doen verantwoorden tegen 2 gulden 8 stuivers van 't honderd, zooals de pachter op den Berch verkoopt, alleen afslaande 120000 pond, die de kopermeesters van deze landen in een jaar alhier konden verwerken, begeerende, dat zijne rekeningen daarnaar zullen worden ingericht, op gee-

nerlei wijze begeerende, dat Thins in zake van zijn officiën, het Land die schade zou mogen toebrengen, al ware reeds dit calmijn ook ten deele in handen van andere kooplieden gevallen, en als hij zich hierdoor mocht bezwaard vinden, mocht hij mondeling of schriftelijk hunne Ho. Mo. nader berichten, ten einde naar behooren daarop te beschikken en zal aan den R. v. S. verzocht worden Thins zoo spoedig mogelijk zijn rekening te doen overleveren om te worden afgehoord en gesloten.

1635 Augustus 28. Het rapport van de heeren Arnhem en Weede volgens resolutie van 2 Augustus de stukken over het griffierschap van Groot Richem onderzocht hebbende is opgehouden.

— Augustus 30. Vervolg van het rapport van de punten resulteerende uit de besoignes der Commis.-dec. te Maastricht. — Wordt besloten, dat order zal gesteld worden op het brouwen en tappen in het dorp van St. Pieter, Luiksch, door militaire hand of anderzins en wordt de R. v. S. verzocht hetzelfde in 't werk te willen stellen.

Verder zal geantwoord worden op missive van die van Luik, over het verzoek door de Commissarissen gedaan om bericht van de collatie der geestelijke benificiën in de O. L. Vrouwe kerk te Maastricht.

— Augustus 31. Voordracht van den heer van Bemmel en andere Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht met de besluiten van den Staten-Generaal daarop, bij continuatie van hun rapport.

1° De Staten van de *vier* landen van Overmaas aan te schrijven, „d'gualiteit" (*egaliteit*, dit is *gelijkheid*) te observeeren overeenkomstig de ordonnantie van 1623, zonder iemand te verschoonen, op straffe enz. totdat finalijk hierin zal zijn voorzien en onderwijl den heer van Geul (van Hoensbroeck) stadhouder en den drossaard Thil in 't bijzonder te machtigen om als nog het bundergetal van de leenen aan te brengen, opdat zij gemachtigd werden, die te doen meten ten laste der onwilligen. — Wordt goedgekeurd.

2° Onder den Stadhouder van Valkenburg waren geen leenen verheven noch officieren en gerechten in den eed van hunne Ho. Mo. gebracht en nadat hem dit herhaaldelijk gelast was heeft

hij aangenomen dit te doen „effectueeren", maar zal nader aangemaand moeten worden, daar de Gecommitteerden in dezen stadhouder meer nalatigheid gevonden hebben dan in de anderen, terwijl toen de Gecommitteerden hem aanschreven zekere rekening in te leveren, hij eerst, bij zijn missive tevoren speciale commissie vorderde. — Men zal den stadhouder ernstig aanschrijven de leenen te doen verheffen en de bovengenoemde personen te beëedigen en 's Lands hoogheid en gerechtigheid te bewaren.

3° Order te beramen om te sluiten (stuiten?) de verteringen en groote onkosten, die de vier landen van Overmaze lijden door krijgs- en andere officieren en soldaten. — R. v. S. om te beschikken.

4° Te beschikken over de zaak van Jacques de Greve, predikant te Daelhem. — Hij zal op zijn oud tractement blijven.

5° Aan de resp. commandeurs op den „Maestrant" te schrijven de ponten van de gewone veren op te halen. — Dit zal door den R. v. S. geschieden.

6° Order te stellen op de vergoeding van de schapen waarschijnlijk die te Eymaal waren genomen door de soldaten van Maastricht zie hiervoor 1635 Februari 14. — R. v. S. om de officieren, die de schapen hebben genoten tot betaling daarvan te brengen en verder te adviseeren of de afgenomen en gestorven schapen ook betaald moesten worden en zoo ja, door wien hetzij door het Land of anderszins.

1635 September 3. Vervolg van het rapport van den heer van Bemmel enz. (zie hiervoor).

1. Dat vele klachten waren gedaan over de groote ongelijkheid van het uitzetten en omslaan van beden, contributiën en andere ordinaris- en extra-ordinaris lasten in de landen van Overmaas, waaronder ook bevonden werden verschillende penningen gebruikt tot schenkingen en vereering, tot groot bezwaar van de ingezetenen dier landen.

2. Dat die van Luik beweren geen licenten schuldig te zijn van goederen gaande van neutrale naar neutrale landen al is het dat zij den „pont chaisne" (kettingpont), moesten passeeren, die zij beweren op Luikschen boden te liggen en Luiksch te zijn.

3. Dat die van Franchimont niet gehouden zouden zijn 's lands

gerechtigheid te betalen van goederen, die zij uit het land van Limburg halen en die daar geconsumeerd worden of van Franchimont tot dien einde in Limburg brengen, al zijn zij bij voorkoopers opgekocht en in het een of ander land weder uitgesleten geworden.

4. Dat de contributiën naar behooren mochten worden uitgevoerd, waartoe de respectieve ontvangers adviezen hadden geformeerd en den Gecommitteerden te Maastricht in handen gesteld.

5. *Dat geordende en andere Pauselijke „ecclesiasticque" personen niet den eed van getrouwheid hadden gedaan. (Onderstreept in het register).*

6. Dat in plaats van de afgestorvene en naar elders gezondene religieuzen, of ook anderzins zonder dat er plaatsen vacant zijn, andere worden ingenomen uit vijandelijke landen komend.

7. Dat aan de paapsche „Ecclesiastiquen", zoo geordende als ongeordende sauvegarde of paspoorten worden verleend, niettegenstaande vorige resolutie, om vrij te mogen reizen zonder dat de predikanten der Gereformeerde religie gelijke sauvegarde van 's vijands zijde kunnen bekomen om de steden en landen van Overmaze te mogen bezoeken.

8. Dat de pastoors of andere „Ecclesiastiquen" in den landen van Overmaze eenige van de Gereformeerde religie of militaire personen in den echten staat bevestigen zonder behoorlijke proclamatiën, waartegen diende voorzien te worden.

9. Dat, ofschoon het tribunaal om kennis te nemen van de questiën en het landlicent te Maastricht, nooit door hun Ho. Mo. is herkend, nochtans de assesseurs, bizonder, die van de Luiksche zijde gesteld is, meenen daarmede voort te gaan.

10. Dat de meier van Limburg, op zijn abusief te kennen geven, dat hij gereformeerd was, dit ambt bekomen had, en dat nu het tegenovergestelde werd bevonden, waardoor die van de religie geen „support" aan eenige van de officieren in het land van Limburg hebbende, merkelijk worden onderdrukt.

Hierop wordt besloten, na advies der voornoemde Gedeputeerden.

Ad 1°. De Staten en vier hoofd officieren der vier landen van Overmaze aan te schrijven, dat zij niemand, van wat staat conditie of qualiteit, noch eenige officieren dier landen zullen verschoonen, verlichten of begunstigen in het omslaan van de beden, contri-

butiën, logeeringen van krijgslieden en andere ordinaris — of extraordinaris lasten; dat zij zonder speciaal octrooi van hun Ho. Mo. aan niemand zullen mogen geven eenige giften of presenten ten laste der gemeente en als er eenige mochten zijn omgeslagen die nog onbetaald zijn, wordt hun verboden daarvan geheel of gedeeltelijk betaling te doen, op straf van het viervoud te betalen ten behoeve van het land, zoo door degenen, die de geschenken hebben gedaan, als die ze genoten hebben. Ook wordt verstaan, dat dit plaats heeft, als tegen het aanschrijven en waarschuwen in van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te Maastricht de betaling van de vereerinig daarbij in specie aangeroerd ware gedaan. Dit alles bij provisie totdat een generaal reglement op het heffen en omslaan van de beden, contributiën, en andere lasten zal zijn geordonneerd.

Ad 2°. Voor de goederen die de kettingbrug passeeren zal 's lands gerechtigheid betaald worden volgens vorige resolutie van hunne Ho. Mo.

Ad 3°. De ingezetenen van Franchimont zullen de vrijheid genieten hun bij vorige resolutie door hun Ho. Mo. toegestaan, wel verstaande dat die kooplieden en anderen de waren aan de een of andere zijde opkoopende om die wederom te venten 's lands gerechtigheid zullen moeten betalen, zooals andere neutrale kooplieden en dit bij provisie, zoowel voor het tweede als het derde punt.

Ad 4°. Zullen de adviezen van de resp. ontvangers met de stukken daartoe dienende gesteld worden in handen van den R. v. S., om met communicatie van den Prins van Oranje de contributiën te maken en tot executie te doen stellen.

Ad 5°. Zullen de geordende en andere Pauselijke „Ecclesiastique" personen aan hun Ho. Mo. den eed van getrouwheid moeten doen in presentie van den hoogschout te Maastricht, en die weigerden moesten dadelijk de landen onder het gebied van hun Ho. Mo. ruimen, waartoe een formulier van eed geconcipiëerd en volmacht op den Gouverneur gedepescheerd en bevel aan den Hoogschout zal gezonden worden

Ad 6°. Zal aan alle kloosters verboden worden vreemde religieusen of monniken in plaats van de gestorvenen, naar elders gezonden of anderszins in hunne kloosters te ontvangen zonder

aangifte aan den Gouverneur en Hoogschout om den eed van getrouwheid te doen, doch zonder iemand te mogen aannemen, die binnen twee jaar binnen eenige besloten steden van den vijand of diens landen buiten contributie zijn geweest, tot welk einde zulke vreemde religieuzen of monniken zich daarvan gehouden zullen zijn bij eed te zuiveren en zoo ter contrarie hiervan bevonden werd, dat eenige in de kloosters ontvangen zijn, zonder dat zij in voege als voren zijn aangegeven, zullen de regenten van zulk een convent door den R. v. S. belast worden, zooals naar gelegenheid van zaken bevonden zal worden te behooren, tot welk einde hun door den Gouverneur en Magistraat van Maastricht kennis gegeven wordt en zullen zij die in eenig klooster gekomen zijn van goeden „prinse en rantsoenabel" zijn als vijanden van dezen Staat.

Ad 7°. Zal met communicatie van den Prins van Oranje order gesteld worden, dat geen paspoorten aan voornoemde pauselijke en „Ecclesiasticque" personen of religieusen binnen Maastricht en van de landen van Overmaas zullen worden gegeven of de gereformeerde predikanten zullen ook vrijheid genieten om de classicale vergaderingen en de steden en landen van Overmaas te mogen bezoeken overeenkomstige de vorige resolutie van hunne Ho. Mo. (*Hier zijn een paar regels overgeslagen, doch de zin is duidelijk*)

Ad 8°. Zal bij plakaat aan alle pastoors en „Ecclesiasticquen" van de roomsche religie mede verboden worden iemand in den echten staat te bevestigen, zonder dat hun gebleken is, dat zij de behoorlijke proclamatiën hebben gehad, waartoe een plakaat zal worden geconcipiëerd

Ad 9°. Daar hunne Ho. Mo. nooit het tribunaal hebben erkend, dat ten tijde van den koning van Spanje te Maastricht is opgericht tot kennisneming van zaken betreffende het water- en landlicent, zal de functie van de assesseurs en wat daarvan afhangt ophouden.

Ad 10°. Zullen de retroacten worden nagezien.

1635 September 5. Vervolg van het rapport der Gedeputeerden (*zie boven*).

1. Verzoek der predikanten te Maastricht wegens de groote

duurte in eetwaren aldaar en bizonder in den brand om vrijen brand.

2. Klacht van den drossaard van 's Hertogenrade, dat de pandheeren aldaar begeeren, dat alle aanschrijvingen aan dit land te doen voortaan niet meer zouden geschieden aan de officieren maar aan hen zelve per modum requisitionis.

3. Dat de kerkmeesters van St. Mathijs- en St. Johanskerken te Maastricht bevonden hadden in de rekeningen van de arme goederen dier kerken en anderszins, dat de goederen van de fabriek dier kerken niet afgezonderd waren van de arme goederen, waarom de reparatiën deels uit die goederen jaarlijks waren gedaan, weshalve de kerkmeesters uit deze rekeningen van 1627 tot 1633, beide incluis, hadden uitgetrokken hoeveel de reparatiën dier kerken over die acht jaren hadden bedragen en bevonden, dat dit het eene jaar door het andere 538 gulden was, met verzoek, dat hun uit deze inkomsten dier kerken, jaarlijks gelijke som mocht volgen naar advenant van den tijd dat deze kerken door de Gereformeerden waren gebruikt en den magistraat te gelasten hun dit te doen geworden.

4. Dat Hans Wernar van den Bongardt, Duitsch ordecommandeur, als pandheer van Simpelvelt en Bocholt in het land van 's Hertogenrade, bij request had te kennen gegeven, dat hij questie had met Bartholomeus Lienerts, schout te Simpelvelt, wegens dit ambt, waarvan hij hem had ontlast uit kracht van zekere permissie of verklaring door de Infante, Hertogin van Brabant, in 1630 gedaan, waarover Lienerts zich aan den Raad van Brabant had beklaagd, die reeds eenige provisie ten nadeele van den suppliant hadden verleend, met verzoek, dat hun Ho. Mo. hun souvereine macht interponeeren en verklaren, dat de permissie van de Hertogin en de ontzetting van Lienerts uit kracht daarvan gedaan, zou gelaten worden in haar waarde en effect.

5. Dat die van Jupille klaagden, dat van hun ingezetenen licent werd afgenomen van goederen, die zij tot hun eigen nooddruft in het land van Limburg kochten tegen de resolutie van hun Ho. Mo. waarop, de licentmeester van Limburg had bericht, dat hij van geen waren licenten vorderde, dan van die door kooplieden of anderen, die ze dan weder verhandelden, worden vervoerd.

6. Dat deze licentmeester had vertoond, dat de vrijheid van licenten aan de landen van Limburg voor een jaar verleend na het einde van dit jaar moest ophouden, daar men oogenschijnlijk kon zien, dat daardoor alle eetwaren werkelijk duurder waren geworden en dat zij zoo zeer werden vervoerd dat, daardoor thans weinig binnen Limburg ter markt werd gebracht.

Hierop wordt besloten op advies der voornoemde Gedeputeerden:

1. Dat de predikanten voor vrijen brand zich moesten wenden tot den magistraat te Maastricht.

2. Dat de drossaard van 's Hertogenrade de bevelen van hooger hand moest aanschrijven aan de officieren, gelijk tot nu toe, en niet aan de pandheeren, en dat bij provisie, tot anders zou zijn verordend.

3. Dat de kerkmeesters der geref. kerken van St. Johan en St. Mathijs te Maastricht jaarlijks uit de goederen en inkomsten, waaruit de reparatie dier kerken tot nu toe is gedaan, genieten zullen 550 gulden, alzoo uit de inkomsten van St. Johan 225 gulden en van St. Mathijs 325 jaarlijks, die hun door de resp. administrateurs dier goederen jaarlijks zullen worden betaald met ingang van 1635 en ingeval deze daartoe onwillig waren, wordt de magistraat van Maastricht gemachtigd hen daartoe te dwingen.

4. Dat de rekwesten met bijgevoegde stukken van Hans Werner van den Bongardt gesteld zullen worden in handen van den R. v. S. om advies.

5. De licentmeester van Limburg zal op denzelfden voet voortgaan.

6. De vrijheid van licenten voor die van Limburg zal voor goed ophouden op het einde van het jaar.

1635 September 7. Mondelinge mededeeling door den heer Weede van het advies door den heer Weede voorn. en Beveren gevormd, als Commissarissen-deciseurs, op eene missive van den Commandeur van Maastricht en de remonstrantie door de dienaren en den kerkeraad hem daar gedaan over verschillende insolentiën door die van de Roomsche religie, tegen de dienaren van het H. Evangelie en verschillende goede burgers en ingezetenen van de geref. religie gepleegd, met schimpen, bespotting,

dreigementen enz. — Wordt besloten volgens dit advies, om den magistraat van Maastricht deze remonstrantie toe te zenden en te gelasten de schuldigen te bestraffen en de schade te doen herstellen en te zorgen, dat die van de geref. religie voldoening kregen en toezicht te willen houden daarop, daar zij bij eed verplicht zijn de geref. religie naar behooren te handhaven, dat zulke feiten worden geweerd, waartoe zij de geestelijken voor hen zullen ontbieden en in naam van hun Ho. Mo. aanzeggen, dat zij goed acht nemen, dat die van de Roomsche religie in alle zedigheid hun godsdienst uitoefenen zonder naar de Gereformeerden door bespotting, schimp, dreigementen of andere onbehoorlijkheden, met gebaar, woorden of werken, oorzaak van klachten te geven, opdat hun Ho. Mo niet genoodzaakt worden tegen de processiën en dergelijke oefeningen, die dikwijls tot zulke onlusten oorzaak geven, zulke maatregelen te nemen als zij tot de meeste rust en eenigheid te Maastricht zullen noodig oordeelen. Ook zal de magistraat de begijnen en anderen, die opzicht over de zieken hebben uitdrukkelijk en in naam van hun Ho. Mo. gelasten de soldaten en andere gereformeerde zieken zoowel te behandelen als anderen, zonder hen wegens hun godsdienst in eenige wijze te persuadeeren of te verontrusten, of dat anders hun Ho Mo. daarin zullen voorzien volgens den meesten dienst van het Land.

1635 September 8. Vervolg van het rapport der heeren van Bemmel en andere Gedeputeerden, aangaande de questie tusschen eenige kooplieden van Aken, supplianten en de regeerders van Eupen. — Wordt besloten, dat de supplianten eerst zullen verklaren, of hunne wol of lakens worden bezwaard en met hoeveel, om dan te beslissen.

Op rapport der zelfde heeren omtrent het request door den meier, burgemeesters, schepenen en burgers van de vrijheid van Herff aan de Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo. te Maastricht aangeboden over de besloten brieven evocatoir in eerste instantie met surcéantie tegen de taxatie en executie door Jan Cornelisz. Moreau, pandheer van *Richien*, griffier en burger van Herff, van den Raad van Brabant in den Haag verkregen tegen de repartitie der beden ten zijnen laste, wordt besloten den Raad van Brabant aan te schrijven zich van die zaken te

ontdoen en er niet verder over te beschikken en zich voortaan te onthouden van kennisneming der questiën over de zetting der beden, contributiën of andere gemeene lands- of dorpslasten, als zaken van politie en regeering, waarvan hunne Ho. Mo. willen, dat de kennisneming aan den R. v. St. is voorbehouden als er van subalterne regeerders daarover provocatie mocht vallen.

Rapport van denzelfden Gedeputeerde over de instantiën door de Commissarissen van Luiksche zijde gedaan, tot het oprichten van een tribunaal met gemeen advies om recht te spreken over questiën in zake van de licenten. — Wordt besloten op advies dier Gedeputeerden, dat het college van superintendent en assesseurs in 's konings tijden te Maastricht bestaan hebbende zal zijn en blijven afgeschaft, zonder dat eenige tractementen voor hen nog in rekening zullen geleden worden en dat deze questiën voor het laag gerecht aldaar zullen blijven zooals in 1632 tusschen beiderzijdsche Commissarissen bij provisie en tot nader order was overeengekomen.

Op rapport der voornoemde Gedeputeerden wordt besloten, dat aangaande verschillende punten door Menso Huninga, ontvanger der convooien en licenten te Limburg, overgeleverd aan de Commissarissen-deciseurs te Maastricht, hij zich zou hebben te regelen voor het 1ste, 6de, 8ste, 9de, 12de, 13de, 14de en 15de punt naar de resolutiën door dezen genomen en dat over de andere der 15 punten het advies van het college ter Admiraliteit te Rotterdam zal worden gevraagd en insgelijks of er van de ossen, die in groote menigte in de landen van Cleef en Altena dikwijls maar voor een korten tijd in de weide geslagen *(sic)* en daarna naar vijandelijke landen gevoerd worden, niet gelijk licent betaald moest worden als van die welke rechtstreeks naar 's vijands land gedreven worden en daarna verkocht.

1635 September 10. Missive van den Hoogschout, burgemeesters en raad van Maastricht, dat vele partijen van de vijanden, die nabij deze stad voortdurend zich bewegen, hoe langer hoe meer zich verstouten om te beletten het inbrengen van alle soorten eetwaren, die door de naburige huislieden, daar gewoonlijk ter markt gebracht worden, maar ook van het eigen gewas der ingezetenen met verzoek, dat hun Ho. Mo. daarin gelieven te voor-

zien. — Wordt besloten afschrift van dezen brief te zenden aan den Prins van Oranje om daartegen volgens zijn hooge wijsheid zulke krachtige nadere order te stellen; als hij zal meenen te behooren tot verlichting van stad en ingezetenen.

1635 September 20. Missive van den rentmeester Thins te Aken in antwoord op brief van 25 Augustus over het calmijn. — Wordt besloten deze missive te stellen in handen van de Gedeputeerden tot de zaken van Maastricht en Limburg.

— September 22. Mededeeling door den heer Weede eener missive door de predikanten der classis Maastricht hem in particulier geschreven over het beroep van een predikant in de Ned. taal te Limburg en mededeeling door denzelfde van een brief te Maastricht geschreven door de predikanten en ouderlingen der Duitsche kerken over de betaling van tractement voor den voorlezer en voorzanger in deze kerk. — R. v. S.

— September 24. Missive van den hertog van Bouillon, gouverneur van Maastricht, van 19 September en geschrift op naam der geestelijken van de roomsche religie aldaar aan dezen hertog overgegeven, nl. de redenen waarom zij moeielijkheid maken den eed van getrouwheid aan dezen Staat in handen van den hertog te doen, overeenkomstig de resolutiën van hunne Ho. Mo. en missive op naam der voormelde geestelijkheid (van dezelfde strekking, zooals uit de resolutie van September 25 blijkt). — Wordt besloten na eenige deliberatie om die zaak op te houden.

— September 25. Missive van hoogschout, burgemeesteren, schepenen en raad van Maastricht met formulier van een paspoort door hen van den Kardinaal-Infante verkregen voor een half jaar, in plaats van continuatie van driejarige paspoorten den 13[den] dezer expireerende en met uitsluiting van hen, die thans aldaar dienende zijn in den Raad zoowel van den eenen als van den anderen Heer, welk formulier ook de clausule van rebelle provinciën inhoud, met verzoek, dat daartegen door hun Ho. Mo. mocht worden voorzien en hun bij provisie tot wederroepens toe te staan zich met deze paspoorten te behelpen. — Wordt afgeslagen.

Request van de gemeente der geref. religie van Herve, dat in plaats van den schepen Jacquemijn Walremont, aldaar overleden, een zekere Moreau was aangesteld van de roomsche religie, direct tegen de intentie van hunne Ho. Mo., met verzoek dat een Gereformeerde daarmede mocht worden voorzien. — Wordt besloten eerst het bericht te hooren van den hertog van Bouillon.

Na nadere resumtie der stukken den 24 September vermeld (zie aldaar), wordt besloten, dat deze zullen gezonden worden aan den Prins van Oranje, met vermelding van de redenen, die hunne Ho. Mo. tot het nemen dier resolutie hebben bewogen, om na het hooren van zijne consideratiën te doen wat bevonden zal worden tot den meesten dienst des Lands te behooren.

1635 September 27. Missive van den Hoogschout van Maastricht, met bericht blijft zonder resolutie.

Missive van denzelfde, en daarbij antwoord van den proost en 't kapittel van O. L. Vrouwe kerk te Maastricht, betreffende de collatie van de prelatuurschappen, canoniciën, vicariën en andere beneficiën. — Wordt besloten deze te stellen in handen van Gecommitteerden besoigneerende over de zaken van Maastricht en de *vier* landen van Overmaze.

— **October 1.** Missive van den Kanselier en den Geheimen Raad van den Keurvorst van Keulen en Prins van Luik, betreffende de order gegeven om aan de geordende en ongeordende geestelijkheid den eed van getrouwheid af te nemen. — Wordt besloten in deze zaak de wijze consideratiën van den Prins van Oranje af te wachten.

— **October 4.** Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht, memoriën daarbij gevoegd, meldende o. a., dat zeker ingezeten van het land van Limburg tegen zekere weduwe aldaar ook ingezeten, zich had geretireerd naar het graafschap Namen en geappeleerd van de sententie te Limburg gewezen aan den Raad van Brabant te Brussel, welke sententie aldaar was te niet gedaan, met verzoek hoe zich daarin te gedragen. — R. v. S.

— **October 5.** De heer Schotte stelt vanwege den R. v. S. voor,

om met het vergeven van het ontvangerschap van verponding in 's Hertogenbosch na den dood van den ontvanger Abel van Cats te wachten, wijl de ontvangst nog niet in traine was en dat daarop met minder kosten zou kunnen beschikt worden, verder verhaalde Schotte, dat de magistraat en wijkmeesters door hun onwilligheid het heffen van de verponding der huizen belet hadden, dat men daartoe andere personen gebruikt had, meenende, dat de Commissarissen met die besoignes in korten tijd gereed zouden komen. — Wordt besloten, 1° op te houden het vergeven van het ontvangerschap en, wat het verhaal betreft, de besoignes af te wachten.

1635 October 6. Missive van den Prins van Oranje uit het leger te Panderen *(Pannerden?)* den derden October geschreven, dat de redenen om den eed van de geestelijkheid te Maastricht af te nemen meer dan voldoende waren, maar dat men, considereerende, dat hun Ho. Mo. gewoon zijn in hunne proceduren alle mogelijke discretie en moderatie te gebruiken en dat het eene „ketelachtige" zaak is als rakende de capitulatie, die van eene teere substantie is, men dit punt nog wat zou kunnen inzien om verschillende redenen, die de Prins den griffier Musch had medegedeeld, waarop hunne Ho. Mo. naar hunne wijsheid gelieven te letten. — Wordt besloten de komst en het rapport van Musch af te wachten.

— October 10. Missive van den agent Lus uit Luik, meldende excessen en insolentiën van den vijand uit het fort Navaigne tegen de predikanten van Limburg en Herff van welke een nog te Namen werd gevangen gehouden en andere excursiën en insolentiën van den vijand. — R. v. S.

Request van Pieter Monart, burger en koopman te Maastricht, verzoekende om in deze landen te mogen koopen en naar Maastricht voeren zekere hoeveelheid kaas, haring, stokvisch, brandewijn, gerst en eenige specerijen; mits betaling van 's Lands rechten en borgstelling, dat de waren naar geen vijandelijke landen zullen gevoerd worden. — Wordt besloten hierop en op dergelijke zaken het advies van den Prins van Oranje te verzoeken.

1635 October 12. Rekwest op naam van de Ridderschap en Staten van het land van Valkenburg, klagende over de exorbitante proceduren, die Johan Groulart, in het innen van de beden van het land van Valkenburg doet, verzoekende, dat de commissie van Groulart nog mocht in opschorting gehouden worden tot de komst van gecommitteerden der Ridderschap en Staten binnen den Haag. — Advies van den R. v. S.

Op rekwest van Arnout van Deuverden aan dien Raad, ook om de commissie van Groulart te doen ophouden, dat dit verzoek geheel gegrond was, en dat Groulart moest gelast worden met zijne collecte op te houden bij provisie tot nadere orde. — Wordt besloten dat Groulart zal geschreven worden, dat hij zich moest onthouden van vreemde en exorbitante manieren van procedeeren en dat over de opschorting zal beschikt worden als de Commissarissen-deciseurs in den Haag terug zullen zijn.

— **October 30.** Missive van den R. v. S., dat deze Raad hunne Ho. Mo. dikwijls vertoond heeft o. a. 19 Maart en 20 April l.l. den ondienst voor het Land te verwachten uit de retorsie den hertog van Bouillon alleen bevolen door aanhaling van paarden tegen de aanhaling van den vijand, omdat door zulke retorsie aan het krijgsvolk gelegenheid werd gegeven tot groote kwellingen en afpersingen en aan die van het platte land de middelen benomen werden hunne belastingen te kunnen betalen; dat de voorn. R. v. S. geen resolutie van hunne Ho Mo. heeft kunnen bekomen en dus de arme lieden niet heeft kunnen tevreden stellen, die met groote klachten zich dikwijls tot den Raad wenden, zonder dat hun Ho. Mo. het uitwerksel daarvan hebben verkregen, omdat het krijgsvolk in zulke diensten meer eigen voordeel zoekt dan dat van het Land; doch dat het veel verschilt dat een principaal hoofdofficier, in plaats van de retorsie te doen in het algemeen volgens de meening van hunne Ho. Mo., op eigen gezag eenige plaatsen uit eigen profijt verschoont zooals nu met die van Ter Heyden geschied is, waarvoor zij verklaren te Maastricht 1600 gulden te hebben moeten betalen, waarmede aan de hoogheid en souvereiniteit van hunne Ho. Mo. grootelijks wordt tekort gedaan en getreden wordt in het recht van sauvegarde alleen hun en den Prins van Oranje toe-

komende, waarom de R. v. S. dit hunne Ho. Mo. medeelt opdat dezen zouden zorgen voor handhaving van hun gezag.

Verder verklaart de R. v. S., dat hij zonder goeden uitslag alle moeite had gedaan tot inning en uitbreiding der nieuwe contributiën te Maastricht al sedert de verovering, want de ontvangers klagen, dat de sauvegarden niet worden gehaald en desniettemin de lieden op het platte land vrij blijven zitten; dat de executie niet gedaan wordt volgens de vele goedgestelde orders van den Raad wordt niet beweerd, daar de hertog van Bouillon hem van tijd tot tijd verzekerd van zijne goede devoiren, maar wijl de Raad ziet, dat het Land daar geen voordeel van trekt zooals het behoort en hem dikwijls sauvegarden worden getoond door de commandeurs en krijgsofficieren aan lieden en plaatsen, waaruit de Raad niet anders kan oordeelen dan, dat het krijgsvolk door alle middelen tracht „te houden"(?) in 's Lands contributiën en finantiën te hebben, waarom de Raad de copiën daarvan aan hun Ho. Mo. toezendt, met verzoek in ernstige deliberatie te nemen of het in een tijd dat 's Lands penningen zoo schaarsch en hoognoodig zijn wel lijdelijk is, dat de inkomsten daarvan door zulke onbehoorlijke middelen bezijden afgetrokken worden en de ingezetenen van het platte land zoover het met de wapenen van hun Ho. Mo. kan bereikt *(sic)* en bedwongen worden, door particuliere groote afpersingen in de onmogelijkheid gesteld worden hunne belastingen te betalen. — R. v. S.

1635 November 2. Missive van den Keurvorst van Keulen, Prins van Luik te Bon, dat hun Ho. Mo. de geestelijkheid te Maastricht niet in hun eed zouden nemen als strijdende tegen zijn rechten. — Wordt besloten deze zaak voor alsnog te laten berusten.

— **November 8.** Missive van den Kanselier en Geheimen Raad van den Prins van Luik, klagende tegen de insolentiën enz. van het garnizoen van Maastricht tegen die van Maseyck, Visé, Bree en Stockhem en andere naasbijgelegen plaatsen door het weghalen van de paarden uit den ploeg, granen, hooi, hout enz., met verzoek dat daarin mocht worden voorzien. — R. v. S.

Missive van den Keurvorst van Keulen, Prins van Luik te Bon, klagende over een plakkaat van 3 October ll., waarbij hunne Ho. Mo. gelasten de armengelden te gebruiken tot reparatie van St. Jan en St. Mathijs te Maastricht (zie September 5 ll.) met verzoek, dat hun Ho. Mo. daartegen wilden voorzien. — Wordt besloten de retroacta na te zien en het rapport der Commissarissen-deciseurs en hun advies en resolutie.

1635 November 14. Het request van Hieronymus van Rodtshouck, controleur van de contributie des Lands van Lutsenburch *(Luxemburg)*, dat door het veroveren van de stad Limburg, de ontvangst van de beden der *vier* landen van Overmaas ophoudt en verandert in contributie, met verzoek hem bij zijn charge nog het controleurschap van de contributie in deze landen te vergunnen wordt toegestaan.

— **November 19.** Missive van Phillips Ludovicus, predikant te Maastricht, in naam van den ganschen kerkeraad aldaar met verzoek om het advies van hunne Ho. Mo. over de uitgewekene predikanten onder Limburg gestaan hebbende, of zij onder de bescherming van hun Ho. Mo. naar hun gemeenten zouden wederkeeren en de anderen nog aldaar zouden mogen blijven bij hunne gemeenten. — R. v. S.

Request van de predikanten van Maastricht met verzoek om de honderd gulden jaarlijks, die Latonius had genoten, daar zij na zijn vertrek het officie van ziekentrooster hadden bediend. — R. v. S.

— **November 20.** Missive van den Prins van Oranje dd. 19 November te Arnhem, in antwoord op een brief van hun Ho. Mo. Mo. van den 16[den], over de rogge te St. Truiden, Sittard, Luik en Bilsen nog in voorraad. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken alle mogelijke middelen aan te wenden, dat die rogge naar Maastricht mag gebracht worden.

— **November 26.** Request van Pierre Mareschal, gewezen predikant onder Limburg, gesteund door een missive van de heeren Rantwijck en Huygens geschreven te Arnhem, verzoekende dat

hem door Marcellus Thins of elders volgens goedvinden 55 rijks daalders voor een vierendeel jaars tractement zou uitbetaald worden en hiermede elk vierendeel jaars door te gaan tot hij weer van een anderen dienst voorzien was — R. v. S.

Remonstrantie van burgemeesteren, schepenen en burgers der stad Limburg van de geref. religie, verzoekende, dat de 16000 gulden door hun Ho. Mo. toegestaan tot betaling der servitiën te Limburg zouden mogen gebruikt worden tot herstel en vergoeding van hun schade door het plunderen van hun meubelen in 't overgaan der stad geleden. — R. v. S.

Missive van den predikant (zal wel bedoeld zijn de predikanten) van de Duitsche en Fransche kerk in de *vier* landen van Overmaas geschreven te Aken, verzoekende advies of zij onder bescherming van hunne Ho. Mo. zouden mogen wederkeeren naar hun gemeente. — R. v. S.

Missive van den R. v. S in antwoord op de apostille van hunne Ho. Mo. van 10 November in margine van een brief van den kerkeraad te Maastricht (zie aldaar), waarin advies van hunne Ho. Mo. verzocht wordt of de predikanten onder Limburg gestaan hebbend, gelijk de papen en geestelijkheid in de meierij getolereerd worden zullen. — Wordt besloten eerst het advies van den R. v. S. te verzoeken, of men niettegenstaande dat Limburg door den vijand genomen is, de predikanten op het platte land zou behooren te handhaven.

1635 November 27. Remonstrantie op naam van de Ridderschap en de Staten van het land van Valkenburg, verzoekende dat Johan Groulart mocht gelast worden den collecteur van het land van Valkenburg, dien hij te Maastricht gearresteerd houdt, ten minste tegen borgtocht te ontslaan en overeenkomstig het advies van den R. v. S. zich te onthouden van de collecte van Valkenburg. — Wordt besloten de retroacta na te zien.

Op advies van den R. v. S. wordt besloten om den gewezen commandeur van Limburg, kapitein Ferents, te doen schrijven door den R. v. S., dat hij aan dezen moest overzenden de contracten gemaakt tusschen die van het Land en het soldatesque, waarvan spraak is in de capitulatie van Limburg, onlangs door dien Raad bekomen.

Request van Aernout Moeurs, verzoekende, dat zijn zoon Arnoldus Gerardi mocht voorzien worden van canonisie opengevallen in het kapittel van St. Servaas in de maand van hun Ho. Mo. door den dood van Phillips van den Tempel. — Wordt besloten eerst de statuten van het kapittel na-te zien.

1635 November 28. Wordt besloten om Johan Groulart te gelasten den collecteur van Valkenburg onder borgtocht te ontslaan en dat over het zich onthouden van de collecte van het land van Valkenburg zal beschikt worden als de Gecommitteerden, die te Maastricht geweest waren, present zouden zijn (zie hiervoor November 27) enz.

Wordt besloten Arnoldus Gerardus Moors *(sic)* de canonisie van St. Servaas toe te kennen.

— **December 1.** Missive van Joachim van Goltsteyn, commandeur te Maastricht, dat de geestelijken en paapsch gezinde burgers van den Kardinaal-Infant voor een half jaar verlenging van vrijdom hebben gekregen om in vijandelijke en andere plaatsen te mogen gaan en verkeeren, zonder van iemand gechercheerd te worden en dat daarvan expresselijk waren uitgesloten te Gereformeerden.

— **December 3.** Advies van den R. v. S. over het handhaven van de predikanten op het platte land van Limburg (zie hiervoor November 19 en 26); dat wel in de oorlogen der Vereenigde Provinciën altijd het grondbeginsel was gehouden, dat die meester was van eenige stad, tevens meester werd van het platte land daaronder ressorteerende, maar dat de vijand van zijne zijde eerst begonnen was in zake de meierij van den Bosch, deze oude grondbeginselen voor zooveel in hem is te buiten te gaan, dat derhalve hun Ho. Mo. gefundeerd waren de predikanten in het land van Limburg te handhaven, gelijk de vijand de paapsche geestelijken in de meierij doet, maar dat men dan zou moeten bedacht zijn op de retorsiën, die daaruit zouden kunnen onstaan om daarop met kracht in te gaan tot handhaving van 's Lands hoogheid of gerechtigheid of liever niet te beginnen; maar als deze predikanten niet zouden gehandhaafd worden, moesten zij noodzakelijk van

's Lands wege onderhouden worden. — Wordt besloten eerst het hoog advies en consideratiën van den Prins van Oranje hierop te verzoeken.

1635 December 4. Request van „Hendrick van Berge gezeit Trips", drossaard der stad van 's Hertogenrade, verzoekende ontslagen te worden van den eed van hun Ho. Mo. in die hoedanigheid gedaan. — Wordt toegestaan.

— **December 19.** Request van Lambert Rietraedt, rentmeester der domeinen van het land van Valkenburg, verzoekende voorzien te worden met het schepenschap van den Vroenhove te Maastricht, in plaats van een Krekelmans, die het verbeurd zou hebben als plichtig bevonden aan het uitbreken van „Duc de Feria" (?) en andere gevangenen te Maastricht. — Wordt besloten dat, als de zaak zoo is, hij voor alle andere wordt geprefereerd.

— **December 31.** Request van de predikanten en ouderlingen der Nederl. kerk te Maastricht, om Andreas Richter als ziekentrooster te mogen aannemen in plaats van den overledenen. — R. v. S.

1636 Januari 2. Advies van den R. v. State op de missive van Goltsteyn (zie December 1), dat men de roomsche ingezetenen van Maastricht, niet zou laten buitengaan om de vrijheid van den Kardinaal Infant te genieten, waarop besloten wordt den presideerende te verzoeken met den Prins van Oranje nader te communiceeren.

Advies van den R. v. S. op een request door de Fransche kerk „alhier gepresenteert" over de mishandeling der Gereformeerden in het land van Limburg. — Wordt besloten het advies van den Prins van Oranje af te wachten, dat tevoren daarop is verzocht.

— **Januari 9.** Wordt besloten omtrent de moeilijkheden tus-

schen den convooimeester Groulart en den ontvanger Deuverden over de collecte van de beden van Valkenburg onstaan, de komst van den heer van Beveren af te wachten, om alsdan het advies van de Gecommitteerden, die te Maastricht geweest waren, te vernemen.

1636 Januari 10. Na inzage der missive van Arnolt van Deuverden van Voort, ontvanger van de beden van de landen van Overmaze, uit Maastricht, klagende over de handelwijze van Groulard als collecteur van het land van Valkenburg met bijgevoegd request op zijn naam (hierbij ook request van de ridderschap en Staten van dit land, over dezelfde zaak) wordt besloten om deze zaak te laten zooals bij de resolutie van 9 Januari was bepaald.

— Januari 12. Na overeenkomstig advies van den R. v. S. op de klachten van het consistorie van de Fransche kerk in den Haag, aan den Raad gedaan over de kwade behandeling der uit Limburg geweken Gereformeerden en zich op het platte land en in de neutrale plaatsen daaromtrent ophoudende, van 's vijands zijde, wordt besloten dezen Raad te verzoeken de abten, prelaten en andere roomsche geestelijken op het platte land van Limburg en daaromtrent onder contributie te waarschuwen, dat zij gelijke behandeling van deze zijde te verwachten hebben, als de Gereformeerden van den vijand, als zij niet bevorderen, dat de uitgewekenen van Limburg, zoo predikanten als andere Gereformeerden voornoemd, met vrede gelaten werden, insgelijks wordt besloten om die van Luik aan te schrijven het ongelijk, dat zij hebben van de gereformeerde uitgewekenen van Limburg niet te willen gedoogen en dat dit tegen het recht van neutraliteit is, dat, van deze zijde altijd goed onderhouden, door hen niet behoord te worden geschonden.

— Januari 15. De secretaris Huygens brengt vanwege den R. v. S. twee missiven van den ontvanger Dueverden: de eene met klachten over Groulart (zie Januari 10) en de andere over de korting welke die van Limburg en 's Hertogenrade pretendeeren over de „charoyen ende heuluyden" ten dienste van Ho. Mo. gedaan. — Wordt besloten het eerste punt te laten bij de vorige

resolutie en het tweede te stellen in handen van de heeren Beveren en Weede om advies.

1636 Januari 23. Missive van Jacob Bizouw, predikant van de gemeente in het land van Limburg, geschreven te Herve, dat de predikanten aldaar niet alleen niet worden getolereerd, maar ook zwaar door den vijand gedreigd, als zij niet van daar gingen, met verzoek om order van hun Ho. Mo. voor hem en de andere Waalsche predikanten in het hertogdom hoe zich te gedragen.— R. v. S.

— **Januari 28.** Request van Tirus du Moulin, gewezen predikant van de geref. kerk te Limburg om restitutie van de schade, verlies en interessen door hem gehad en geleden, hem door de onbehoorlijke gevangenis door den graaf La Motterie, gouverneur van Namen aangedaan. — R. v. S. om op middelen te denken, waardoor de suppliant kon geholpen worden.

— **Januari 29.** Missive van Joachim van Golsteyn, commandeerende te Maastricht, over het ongelijk den predikanten en Gereformeerden in het land van Limburg aangedaan, met memorie. — Wordt besloten deze stukken te stellen in handen van den R. v. S., met verzoek den gewezen commandeur van Limburg voor zich te ontbieden en rapport te doen van het gepasseerde in het overgaan van stad en kasteel van Limburg en daarop naar behooren te beschikken.

— **Januari 31.** Request van de kooplieden, die op de Akener manier in koper laten werken in deze Geuniëerde Provinciën, met verzoek om brieven van voorschrijven aan den pachter van het calmijn, dat hun het calmijn, voor hen vervaardigd, mocht volgen. — Wordt besloten te stellen in handen van de heeren Beveren en Weede, Gedeputeerden naar Maastricht.

— **Februari 5.** Request van de arme onderdanen van het land van Limburg en 's Hertogenrade, dat de rentmeester Thins hun moest betalen wat hun toekwam (zie Januari 15). — Wordt besloten het request te zenden aan den R. v. S , ter beschikking

en de supplianten te behandelen volgens voorgaande resolutie en reglement daarop gemaakt.

Request van Gerard Thins, vanwege Marcelis Thins, rentmeester van de domeinen van Limburg, resideerende te Aken, met verzoek om, ten einde beter beschermd te zijn in zijn persoon en goederen tegen de Keizerlijke troepen of Cabaten (Kroaten?) die om Aken liggen, aangenomen te worden als agent aldaar. — Wordt besloten, dat in het verzoek niet kan worden getreden, ook wegens het hiervoor aangevoerde, daar hij minister en rentmeester van dezen Staat was en als zoodanig vrijheid bij de neutralen moest genieten, als zijnde ten opzichte van hen in sauvegarde van hun Ho. Mo., zonder dat hij door de neutralen mocht beschadigd worden.

Na advies van den R. v. S. in zake den ontvanger Deuverden tegen den licentmeester Groulart, wordt besloten den heer Beveren te verzoeken in de vergadering te komen, om met den heer Weede daarop gehoord te worden.

1636 Februari 7. Missive van den Hoogschout, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht klagende, dat Herman Gerschaer, burger dier stad, in de gevangenis van den geweldiger van het garnizoen was gezet, met verbod aan iemand toegang tot hem te geven, wat zij meenden dat tegen de rechten van voornoemd land was en waarom zij hem hadden gereclameerd om in de stadsgevangenis gezet en volgens de justitie van het Land te worden behandeld, zonder iets te hebben kunnen verkrijgen, maar dat hij den 12den dag in de gevangenis overleden was, zonder dat aanklacht tegen hem was gedaan of zijn pastoor bij hem mocht toegelaten worden, voor hij zijn zinnen verloren had, wat naar zij zeiden, tegen de landrechten en de capitulatie was. — R. v. S.

Missive van de hoogschouten, burgemeesters enz. als boven, dat Isaac de Chabanes, rector van de nieuwe Latijnsche school, wederom sterk aanhield om betaald te worden van 600 gulden die hem jaarlijks waren toegestaan en dat zij hem drie honderd gulden hadden doen betalen uit de jaarlijksche 1200 gulden, eertijds aan den rector en collegie van de Jesuïten voor hun school vergund, volgens gemeen raadsbesluit van 16 Juli 1635, hopende

dat zij daarmede volstaan hadden, daar die 1200 gulden belast waren met het onderhoud van 7 schoolmeesters en dat Chabanes alleen met het vierde part moest tevreden zijn, nl. bij provisie tot de Heeren of hun Commissarissen deciseurs anders zouden hebben verordend. — Wordt besloten volgens het rapport der Commissarissen-deciseurs laatst te Maastricht, dat de magistraat vanwege hun Ho Mo. niet mag toestaan, dat de Jesuïten van die 1200 gulden meer genoten dan 600 gulden, en de andere helft zou gebruikt worden tot onderhoud van den rector der geref. Latijnsche school, met last aan den magistraat, in naam van hun Ho. Mo. gesteld, den paymeester niet meer in rekening voor de Jesuïten ten laste van de stad te passeeren dan 600 gulden per jaar, gelijk den Commissarissen deciseurs, die naar Maastricht zouden gezonden worden, expresselijk zal gelast worden, niet meer jaarlijks in rekening te laten passeeren, ten behoeve van de Jesuïten, daar de Gereformeerden zooveel tot onderhoud van hun scholen moeten genieten zoo uit de stads- als andere inkomsten. Wat aan den magistraat vooral die van hun Ho. Mo. zal worden geschreven.

Advies van de heeren Weede en Beveren over de questie tusschen den ontvanger Deuverden en Groulard (zie Januari 15). — Wordt besloten, dat Groulart, uit kracht van zijn commissie nog moest innen wat van de beden van het land van Valkenburg nog mocht over zijn, waarmede het ambt van collecte zal ophouden, zonder dat hij zich nog zal hebben te bemoeien met de ontvangst van de contributiën, omslagen of andere inkomsten van dit land tot administratie van Deuverden staande, sinds het overgaan van Limburg vervallen of die nog komen te vallen.

1636 Februari 9. Op request van Henrick van Daelem, regeerende burgemeester van Maastricht, wordt hij aangesteld als schepen van den Vroenhof, in plaats van Emont Crieckelmans, die Maastricht verlaten had en met trommelslag ingedaagd was, daar hij begaan had crimen laeze *(sic)* majestatis, en blijvende „contumacerende”.

Request van Aernhout Verheijen, hoogschout van hun Ho. Mo. te Maastricht, om vermeerdering van zijn gagie van 300 gulden uit de gemeene stadsmiddelen op gelijken voet als de hoogschout

van Luiksche zijde. — Wordt besloten dit request te stellen in handen van de Commissarissen-deciseurs, die naar Maastricht zullen gezonden worden om te informeeren of de nieuwe beraamde middelen reeds in werking gebracht zijn en zoo ja het verzoek van Verheijen toe te staan, waartoe zij gemachtigd worden.

Op request van de proviseurs of meesters van de armen van de parochie van St. Johan (nu St. Jacob) te Maastricht, verzoekende, dat de ordonnantie van 5 September 1635 mocht worden ingetrokken of ten minste opgeschort worden en hun mede te deelen het request van de geref. kerkmeesters, waarop de ordonnantie is toegestaan, of dat hun request aan de geref. kerkmeesters werd medegedeeld, wordt besloten, op advies van de heeren Beveren en Weede, die daar de rekening in het request vermeld hadden onderzocht, om bij de vorige resolutie, waaraan de supplianten moesten gehoorzamen te blijven, daar de publieke kerken noodzakelijk moesten gerepareerd worden, omdat aan deze Gedeputeerden gebleken was, dat de voorgeschreven reparatiën van de voormelde kerken van jaar tot jaar in de rekening waren gebracht, zonder dat in consideratie was genomen of de reparatie de ontvangst der penningen daartoe bestemd, overtrof of niet.

1636 Februari 21. Missive van Hoogschout enz. van Maastricht verzoekende, dat de voerlieden op Maastricht, onder borgtocht de waren derwaarts mochten brengen volgens zekeren voet in die missive voorgesteld. — Wordt besloten, dat men hierin niet kon treden.

— **Februari 23.** Missive van den Hoogschout Verheijen te Maastricht, in antwoord op schrijven van Januari 11, nopens de introductie van 't klein zegel, voorstellende de opbrengst te besteden o. a. tot de betaling der servitiën en dat op de practijk van het klein zegel nader mocht worden verordend, zooals aan beide Heeren aangenaam zou zijn. — Wordt besloten te verklaren, dat de opbrengst van het klein zegel te Maastricht en het ressort daarvan tot betaling der servitie-gelden zal worden besteed en wat betreft de practijk van het klein zegel en het ressort ten

opzichte der tweeheerigheid de zaak gesteld zal worden in handen van den R. v. S.

Missive van Hoogschout, burgemeesters enz. van Maastricht, verzoekende, dat de commies Coninx, uit kracht van de order van den R. v. S. van 30 Juni 1633 gelast mocht worden stadsaccijns te betalen van de vivres die hij ver....... en in 't klein verkoopt nu en dan. *(Niet leesbaar wegens reden als boven).*

1636 Maart 17. De R. v. S wordt verzocht den ontvanger Deuverden te gelasten aan de wed van den predikant La Tour uit zijn ontvangst in het land van Limburg de jaarlijksche subsidie van 50 gulden te betalen, haar bij voorgaande resolutie van hunne Ho. Mo. toegelegd.

— Maart 21. Missive van burgemeester, schepenen en Raad van de Brabantsche zijde te Maastricht, in antwoord op schrijven van Januari 30 ll., dat Chabanis tevreden behoorde te zijn met de drie honderd gulden reeds door hem ontvangen en dat zij tot het verdere geen raad weten, omdat de magistraat van de Luiksche zijde daartoe niet te bewegen is en dat zij ook last hebben ter contrarie vanwege hun Prins; dat de Brabantsche magistraat altijd in het stemmen te kort komt. — Wordt besloten terug te schrijven dat Chabanis 600 gulden uit de voors. 1200 gulden zal ontvangen (zie Februari 7) er zal ook aan den hoogschout Verheijden geschreven worden, dat hij dienaangaande met de magistraat van Brabantsche zijde doorgaans zal hebben te stemmen.

Wordt ter vergadering voorgedragen om paspoorten aan zekere kooplieden te verleenen om van neutrale plaatsen naar neutrale plaatsen eenige eet- en drinkwaren te mogen vervoeren, en zouden deze neutrale plaatsen maar dienen voor blinde namen, daar de meening was, dat zij vervolgens binnen Maastricht zouden worden gebracht, of met convooi gehaald en zouden deze kooplieden borg moeten stellen, dat de eet- en drinkwaren op deze wijze binnen Maastricht zouden geraken. — Wordt besloten dat deze zaak nader zal worden onderzocht door de heeren Weede en den griffier Musch om daarvan rapport te doen met bijvoeging van hun consideratiën.

1636 Maart 26. Wordt in de voorgaande zaak, op rapport der voornoemde heeren besloten, dat de heer Weede hierover met den Prins van Oranje zal communiceeren en daarvan rapport doen.

— Maart 29. Request van de religieuzen van Cloesteroede in het land van *Limburg*, om alle samen of ten minste een van hen in hun klooster te mogen blijven. — R. v. S.

Declaratiën van de heeren Noortwijck en Vosbergen betreffende den kerkeraad te Maastricht worden gesteld in handen van de heeren Arnhem en Schurmans tot onderzoek en rapport.

Rapport over het verleenen van paspoorten op blinde namen (van plaatsen), om Maastricht van levensmiddelen te voorzien (zie Maart 21 en 26). — R. v. S.

— April 2. Op hernieuwde voordracht van het verzoek van Arnout Moers, koopman te Luik, om betaling van 47142 gulden en 15 stuivers, als rest van meer, wegens levering van busbruit voor het magazijn te Maastricht, wordt besloten den ontvanger-generaal Doublet te gelasten dit geld op interest te nemen ten laste van het Land en het geld aan Moers te overhandigen. Het geld zou weder afgelegd worden uit de inkomsten van het land van Limburg en de *vier* landen van Overmaas, die daartoe speciaal worden aangewezen.

— April 10. Missive van den convooimeester en controleur der convooien en licenten te Maastricht, dat hem proces werd aangedaan door eenige particuliere huislieden, die eenige karren en wagens met kolen, om in het platte land van het vorstendom Gulick aan den haard te gebruiken, tot eigen gebruik uit het land van Luik hadden doen halen en daarvan 's Lands gerechtigheid hadden betaald, doch, dat deze wagens bij Maastricht komende, door den burgemeester Hendrick van Dalem en de ontvangers Baccart en van Deuverden, bij toeval tegen den avond om de stadswallen wandelende, met geweld ingehaald en de karren en kolen onder hen verdeeld. — Wordt besloten aan de voorschreven drie aanhalers te schrijven wagens, karren en kolen als kwalijk en ten onrechte aangehaald kosteloos en schadeloos aan de geïn-

teresseerden te restitueeren aanziens briefs en dat zij tot zulke aanhaling niet gequalificeerd zijn, al was het ook dat de kolen van goeden prijs (verbeurd) hadden kunnen verklaard worden en dat zij zich in 't vervolg zullen onthouden van zulke of dergelijke zaken meer te doen en zal hiervan kennis gegeven worden aan de voornoemde officieren van de convooien, met last hieraan de hand te houden en te zorgen, dat de resolutie tot tevredenheid van de geïnteresseerden zou uitgevoerd worden.

1636 April 15. Rapport van den heer Weede (zie resolutie van Maart 29 ll.) volgens resolutie van hunne Ho Mo. over een missive van den kerkeraad te Maastricht. — Wordt besloten hem te verzoeken de punten uit zijn rapport resulteerende en resolutie vereischende, in geschrift te brengen met bijvoeging van advies.

Missive van graaf Henrick van den Berch te Zutphen, dat hun Ho. Mo. den rentmeester wilden gelasten zijne achterstallige renten o. a. veronderpand op den calmijnberg te betalen en daarmede voort te gaan, zonder daarop eenige andere betalingen te verwijzen, totdat die renten betaald zullen zijn. — Wordt besloten den graaf te betalen uit de inkomsten van den calmijnberg, reeds in handen van den rentmeester of later inkomende van hen, die reeds aan het Land schuldig zijn wegens calmijn, zonder eenige afwijking. De rentmeester Thins zal overleggen hoe hij eene groote hoeveelheid calmijn van den Aldenberch zal kunnen bekomen en binnen de een of de andere verzekerde plaats brengen, om van de opbrengst den graaf te betalen in mindering als voor, zonder eenige afwijking.

— April 18. Missive van burgemeester, schepenen en gezworenen *(van Brab. zijde)* te Maastricht dd. 12 April, dat zeker Jesuït, genaamd Wandelman, zeer seditieus preekt en genoegzaam den eenen ingezetene tegen den anderen ophitst, waaruit lichtelijk zwarigheid en onheil zou ontstaan. — Wordt besloten den rector der Jesuïten te schrijven om Wandelman binnen zes dagen na ontvangst des briefs te verplaatsen bij gebrek waarvan hunne Ho. Mo. door de sterke hand het zullen doen. Den magistraat zou hiervan bericht worden gedaan.

Rapport der heeren van der Capelle en Vosbergen, op het

rekwest der kopermeesters van den Stolberch, tot surchéance der invordering van betaling van het resteerende aan de 1200000 pond calmijn in 1635 gecontracteerd te ontvangen van den rentmeester Thins, totdat tusschen beide de strijdende partijen zou zijn vergeleken over de ontvangst der domeinen van het hertogdom Limburg, wijl zij het calmijn, wegens het „grasseren" der soldaten van beide zijden, niet hadden kunnen afhalen en de stad Limburg voor het einde van den voorschreven tijd in handen van den vijand was gekomen. Na advies van voorn. rentmeester, in den Haag tegenwoordig, aan de beide gemelde Gedeputeerden van hunne Ho. Mo., wordt besloten dat de supplianten twee derde deelen gereed moeten betalen, en het overige derde deel binnen 3 maanden e k., zonder langer uitstel en dat, als zij in gebreke blijven, gedeeltelijk of geheel, de commandeur Golsteyn (te Maastricht) gelast zal worden den rentmeester de sterke hand te bieden, daar hunne Ho. Mo bepaald van meening zijn, dat hun niet alleen toekomt wat vóór den overgang van Limburg van den Calmijnberch verschenen is, maar ook, wegens de retorsie op het stuk van de Meierij van 's Hertogenbosch (1), wat na het overgaan dier stad is vervallen, en hetgeen nog van tijd tot tijd zal vervallen en verschijnen van het calmijn, tot invordering waarvan alom door voorn. rentmeester alle mogelijke middelen zullen aangewend worden, alsmede om zooveel calmijn van den Berch in verzekerde bewaring te nemen als hem doenlijk zal zijn.

Besluiten der Staten-Generaal op de remonstrantie van de dienaren en ouderlingen der Geref. en Nederl. kerk te Maastricht, op rapport van den heer Weede, volgens resolutie van 15 April.

1. Betreffende de 600 gulden jaarlijks voor den Latijnschen rector gelaten wordt de zaak gelaten bij de resolutie onlangs genomen (zie Maart 21).

2. Betreffende het remboursement van de 800 gulden uit de aalmoezen tot onderhoud van den Duitschen schoolmeester en voorlezers te Maastricht wordt bepaald, dat zij door den ontvan-

(1) Dat is, gelijk uit het voorgaande (zie op 3 December 1635) blijkt, dat, wijl na de inname van den Bosch door de Staatschen, men van Spaansche zijde nog voortging het daarvan afhangende platte land onder contributie te houden, in de Staten-Generaal, na de inname der *stad* Limburg door de Spaanschen, nog meester wilden blijven van de inkomsten van den calmijnberg in het hertogdom van dien naam.

ger Deuverden betaald zullen worden en geremplaceerd uit de armengoederen, waarover door de Stad administrateuren worden aangesteld. De Hoogschout en magistraat van hunne Ho. Mo. zullen worden aangeschreven, om de gereformeerde administrateuren te helpen ter bekoming van de helft van het inkomen dier armenhuizen en bij vernieuwing van hen alleen Gereformeerden te gebruiken.

3. Betreffende den eed der geestelijkheid zal men eerst nazien de redenen door den hertog van Bouillon aan hun Ho. Mo. gezonden, de consideratiën van den Prins van Oranje en de capitulatie met de geestelijkheid gemaakt.

4. Op voorstel, om in plaats van Latonius een anderen ziekentrooster aan te stellen, wordt Andreas Richter benoemd.

5. Op voorstel van tractementsverhooging der predikanten wegens de groote duurte wordt hun het tractement van den ziekentrooster, zoolang het ambt vacant was en door hen bediend, toegekend.

6. Wegens herstel van schade den predikanten in het land van Overmaze aangedaan was aan de geestelijke predikanten [1] en anderen in dit land aangeschreven hiervoor te zorgen, of dat men het op hen zou verhalen; daar er nog niets gedaan was zou men tegen hen en die de beevaarten op eenige tijden van het jaar doende door of bij Maastricht passeerden kunnen procedeeren bij executie na advies van den R. v. S.

7. Over het gebruiken van de predikanten in het land van Overmaas buiten bediening geraakt, wordt besloten ze aan te bevelen aan de Deputaten van de Synode om aan de respectieve synoden te zijner tijd gebracht te worden. Hun tractement gedurende den tijd, dat zij buiten dienst zijn zal voor de getrouwden en met talrijke familiën belaste naar redelijkheid kunnen vermeerderd worden, terwijl de ongetrouwden bij hunne halve gagiën zullen blijven.

8. Betreffende de tractementen voor de predikanten te Karpen *(Kerpen)* en Balen wordt de R. v. S. gemachtigd voor hun gagie te zorgen, zooals de andere hebben.

9. Op de klachten, dat de papen voortgaan om lieden, vooral soldaten te trouwen zonder voorafgaande proclamatiën, wordt

---

(1) Katholieke geestelijken.

besloten, dat dit door den magistraat met zware boeten moet voorkomen worden, terwijl de soldaten door den krijgsraad scherp moeten worden belast zich van zulken vermeenden trouw te onthouden, op straf van uit de stad verbannen te worden en verder gestraft naar eisch.

10. Aangaande de gasthuizen der kranken, die door paapschen worden bediend kan bezwaarlijk geremedieerd worden, of men zou in deze kloosters geref. dienstboden moeten invoeren, om de geref. kranken te verplegen, waarop een order zou moeten geconcipiëerd worden, om geresolveerd te worden naar zulks bevonden werd te behooren.

11. Op de specificatie der onkosten van de klassikale vergadering zal ordonnantie worden uitgevaardigd en ieder predikant voor verteering 's daags een rijksdaalder toegevoegd.

12. Betreffende den predikant van Eysden, die wekelijks een sermoen te Argenteau heeft gedaan, wordt dezen een belooning van 50 gulden in het jaar toegevoegd.

13. Op voorstel om voortaan de processiën te laten geschieden om en bij de kerken en kloosters, wordt verklaard, dat dit punt tevoren wel in overweging is genomen maar niet goedgevonden eenige verandering te maken.[1]

1636 April 19. Advies van den R. v. S. op den brief van den magistraat van Aken van 21 Maart ll. over het aanschrijven van den commandeur Grolstein *(sic, lees Golstein)* en den rentmeester Thins aan hem gedaan tot bevordering der betaling van wat de kopermeesters schuldig zijn wegens calmijn hun voor het laatste overgaan van Limburg geleverd, waartegen zij zeggen, dat de kopermeesters meenen hun schuld vóór het overgaan van Limburg te hebben betaald en dat, aangaande hetgeen na dien tijd vervallen is, de kooplieden aanbieden dit te consigneeren in derde hand totdat tusschen dezen Staat en Spanje zal uitgemaakt zijn aan wien de betaling moet worden gedaan Het advies van den Raad houdt in op het eerste punt, dat volgens Thins hem niets is betaald en hij ze zelfs tot geen betaling kan brengen, daar ze binnen de stad wonen, waar zij door den magistraat beschermd worden en buiten de stad geen goederen hebben, waarop executie kan worden gedaan, en dat Thins dus meent, dat die

van Aken met represaliën moesten aangetast worden zoowel wegens hun onbehoorlijke bescherming der kopermeesters als om de magistraat te dwingen daarvan in 't vervolg af te zien en de kopermeesters te houden tot betaling van hun schuld. — Wordt besloten op het eerste punt het advies te volgen en den R. v. S. te verzoeken den commandeur Golstein te gelasten Thins de sterke hand te bieden; op het tweede punt wordt volgens het advies besloten, dat, wijl goedgevonden is, uit kracht van de retorsie wegens de meierij van 's Bosch, Thins te gelasten in zijn ontvangst der domeinen voort te gaan, daar het calmijn onder de domeinen des konings van Spanje werd gerekend. Thins zal zich doen betalen niet alleen wat na het overgaan van Limburg burg verschenen is, maar ook wat nu dagelijks en verder van tijd tot tijd zal verschijnen en hij zal invorderen van den calmijnberg zooveel als hem mogelijk zal zijn, daartoe de geschikte middelen aanwenden en ook de 200 goudgulden jaarlijks, welke die van Aken aan het hertogdom Limburg schuldig zijn zonder te gedoogen, dat aan iemand anders dan aan hem eenige betaling worde gedaan.

Wat betreft de consignatie door de koopermeesters, in de derde hand te doen, dit wordt afgeslagen, daar hun Ho. Mo. zelfs genoegzaam daardoor in dispute zouden trekken het bezit dier domeinen, die zij uit kracht van de retorsie, ter zake der meierij begeeren te hebben (zie res. van April 18 ll.).

1636 April 22 Nader rapport van den heer Noortwijck over de remonstrantie vanwege den Nederl. kerkeraad te Maastricht, o. a. verzoekende, dat, daar ten behoeve van de geestelijkheid van Luik een schip kolen of twee gezonden worden en dat die kolen moeilijk te bekomen zijn te Maastricht, wijl de vijand den toevoer belet, mocht gelast worden, dat een gedeelte daarvan mocht afgenomen worden, mits betalende wat zij gekost hebben. — Wordt besloten den commandeur Golsteyn te machtigen om het vierde part of minder uit deze schepen te lichten ten einde het uit te deelen aan den Hoogschout en andere magistraatspersonen van hun Ho. Mo., die het verzoeken, en aan de ministers *(predikanten)* der stad mits betalende wat zij kosten met de vracht.

1636 Mei 17. Rapport van de heeren Noortwijck en . . . . *(niet leesbaar wegens de afbrokkeling van 't reg. aan den bovenkant)* op het request van de kopermeesters van Stolberch, dat zij op order van den rentmeester Thins betaald hebben aan Hans Stoupart, pachter van den calmijnberch, 2/3 part van de kooppenningen en dat daarover Thins met Stoupart in misverstand van rekening geraakt zijn met verzoek, dat hunne Ho. Mo. zouden verklaren, dat zij met de gedane betaling zouden mogen volstaan en Thins bevelen hen ongemoeid te laten enz.

2. Rapport der voornoemde Gedeputeerden over het request van Gerrart Thins, inhoudende, dat hun Ho. Mo. hem en andere koperwerkers dezer landen toegestaan hebben 1200000 ponden calmijn van den Aldenberch te mogen hebben voor 30 stuivers de 100 en dat hij aan den rentmeester Thins en aan pachter Stoupart verzocht had uitlading voor hem te doen, waarop na dat die geschied, was het kwaad bericht aan Commissarissen-deciseurs is gevolgd, volgens welk al de koperwerkers dezer landen maar 120000 ponden jaarlijks noodig hadden, waarop hun Ho. Mo. Thins bevolen hadden niet meer dan 120000 pond calmijn tegelijk aan den suppliant en andere koperwerkers dezer landen te leveren voor 30 stuivers de 100, hoewel hij met 6 ovens werkende (1) doch eenigen tijd maar 4 brandende heeft gehouden en elke oven jaarlijks tusschen 36 en 37 duizend pond calmijn moet hebben en de 4 ovens omtrent 150000 pond consumeeren en de 6 ovens naar advenant en dat de wed. van Dirck Heuft te Dordrecht ook gedurig 5 ovens brandende heeft en derhalve jaarlijks 180000 pond calmijn noodig had en dat hij suppliant aan de Commissarissen deciseurs had doen blijken, dat de koperwerkers binnen deze landen ver over de 300000 ponden calmijn jaarlijks noodig hebben en dat hij Hans Stoupart gevraagd heeft, waarom hij den Commissarissen deciseurs dit kwaad bericht gedaan had, waarop Stoupart geantwoord heeft, dat hij de Commissarissen heeft bericht dat elken oven jaarlijks 30000 pond noodig had, meenende, dat elke meester hier te lande niet met meer ovens mocht werken volgens de order te Aken, waar de kopermeesters een onderling contract hebben gemaakt om met niet

(1) De zin is niet duidelijk geconstrueerd.

meer dan twee ovens te mogen werken, dat verder volgens Gerrart Thins, Stoupart bekend heeft zijn aanschrijving om calmijn uit te laden heeft ontvangen en het calmijn te Corn (?) gebracht heeft, waar het verbleven is, dat ook de factor Abraham van der Banck aan Stoupart geschreven heeft, dat de rentmeester Thins de hand van het calmijn aftrok en dat hij ordonneeren zoude wat daarmede te doen, waarna Stoupart buiten weten van Gerrart Thins het calmijn heeft doen verzenden en hem er van gefrustreerd, waardoor hij beweert groote schade te hebben geleden en dat hij niet er in geslaagd is zich met Stoupart te verstaan waarom hij verzocht, dat Stoupart mocht bevolen worden hem het calmijn te leveren.

Ten 3e. Dat de voornoemde Gedeputeerden ook een brief van Jan Dueren, controleur van den calmijnberg, onderzocht hebben, inhoudende verscheidene beschuldigingen tegen Stoupart die nader onderzoek eischten, en dat deze daarop nauwkeurig moest worden gehoord.

Wordt besloten ad 1um dat de kopermeesters met de betaling mochten volstaan en Stoupart binnen deze landen voor zijn vertrek borg ten behoeve van hunne Ho. Mo. moest stellen.

Ad 2um. Worden Wynant Mul en Mathys Treck als arbiters benoemd om te trachten beide partijen tot overeenstemming te brengen en dat de griffier Musch de zaak als superarbiter zou bijwonen.

Ad 3um. Worden de heeren Arnhem, Noortwijck, Vosbergen, Tienhoven, Schurmans en Conders aangesteld om de gecommitteerden, op de beschuldiging te hooren en bij absentie van eenigen toch voort te gaan.

1636 Mei 21. Missive van Joachim van Golsteyn, commandeur te Maastricht, rakende het vertrek naar Brussel van Arnolt Verheyden, hoogschout van Maastricht vanwege hunne Ho. Mo. en zijn voortdurend en lang verblijf aldaar. — Wordt besloten den heer Vosbergen te verzoeken dit aan den Prins van Oranje te communiceeren om zijne wijze consideratiën daarop te vernemen.

— **Mei 22.** Op rapport van den heer Weede, na onderzoek der deductie van den rector en anderen van het collegie der Jesuïten

te Maastricht tegen het schrijven van hun Ho. Mo. aan dezen rector van 18 April ll. (zie aldaar) in welke deductie het collegie niet alleen ontkent wat aan Wandelman wordt ten laste gelegd, maar zich daarenboven bezwaard vindt het bevel na te komen om Wandelman te verplaatsen, daar de partij niet is gehoord en het bevel gegeven door een van de twee Heeren alleen, terwijl alle gilden, ambachten en broederschappen te Maastricht tweeheerig zijn, zoodat door den een zonder den anderen tegen hen niets kan worden bepaald en dat daarop de fundamenteele stadsrechten door alle oude en nieuwe concordaten zijn uitgevaardigd en ook bizonder door de capitulatie van 1632; dat door den Keurvorst van Keulen Prins van Luik, als medeheer bij missive de Stadsraad en de Commandeur zijn aangeschreven. Met verzoek dat de kennisneming en judicatuur dezer zaken zou worden verzonden tot de aanstaande vergadering der vier Commissarissen-deciseurs. — Wordt besloten den rector en andere van het collegie te schrijven, dat zij zich moesten regelen naar de vorige bevelen, op straf als bij deze tot welk einde den Commandeur het dubbel van de missive aan den rector zal gezonden worden om in geval niet wordt gehoorzaamd deze te doen uitvoeren.

1636 Mei 23. Request van Hans Stoupart, pachter van den calmijnberg in het land van Limburg, om copie van wat Marcellius (Thins) en Jan van Dueren ten zijnen nadeele hebben overgegeven om zich daartegen te kunnen verdedigen. — Wordt toegestaan.

Na inzage der retroacta over wat door Phillipps Ludovicus, predikant te Maastricht aan hun Ho. M. vanwege den kerkeraad aldaar was verzocht, wordt besloten dat aan deze ordonnantie zal worden verleend ter somma van 250 gulden op een van de ontvangers van 's Hertogenbosch wegens de reiskosten en vertering bij hun *(sic)* komst van Maastricht, verblijf en wederkeeren gedaan, mits dat hij declaratie zal leveren, en zal als deze minder bedragen hem het superplus op zijn tractement of anderszins geïmputeerd worden en zal aan den kerkeraad te Maastricht geschreven worden dat zij nòch de Classicale- nòch de Synodale vergadering iemand naar den Haag ten koste van het Land hebben te zenden zonder voorafgaande kennis van hunne Ho. Mo. en wat bij ge-

schrift kan worden gedaan, daarover zal men geen deputatie hebben te doen.

1636 Mei 24. In zake den hoogschout Verheyden (zie Mei 21), wordt, op rapport van Vosbergen, na communicatie met den Prins van Oranje, besloten te schrijven ten huize van den Hoogschout, dat hij van Brussel moest wederkeeren naar Maastricht om aldaar zijn ambt waar te nemen en niet weer naar vijandelijke landen te keeren zonder speciale permissie van hun Ho. Mo.

Request van de burgemeesters van Stolberg, dat de rentmeester Thins met hen een contract heeft ingegaan, om aan hen binnen een geheel jaar te leveren 1200000 pond calmijn, in drie termijnen af te halen en te betalen, doch dat zij de geheele partij niet hebben ontvangen, noch deze hun is kunnen geleverd worden, omdat de stad Limburg omtrent drie maanden voor den vastgestelden tijd in handen van den Koning van Spanje gevallen is en ook om eenige andere verandering doch, dat Thins de betaling van de geheele partij hebben wil en hen daarover poogt te doen executeeren, met verzoek, te mogen volstaan met het geleverde te betalen en het derde gedeelte na levering mocht toegestaan worden. — Wordt toegestaan.

— **Mei 26.** Missive van Phillips Ludovicus, predikant te Maastricht, over de predikanten, die in het platte land van Overmaas hebben gestaan en de continuatie van hunne gagiën. — Wordt besloten te stellen in handen van den heer Weede om daarover te spreken met de (Deputaten? [1]) der Synode en aan deze aanbevelen er toe bij te dragen, dat die predikanten in de een of andere geschikte plaats beroepen worden.

Op request van Johan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht, wordt besloten de resolutie van Februari 7 ll. aan den ontvanger Deuverden toe te zenden en hem te gelasten, dat hij zich dientengevolge niet met de collecten van de restanten van de beden en omslagen van het land van Valkenburg verder zal hebben in te laten, maar den suppliant daarmee zal laten geworden en hem dadelijk overleveren specificatie van

(1) Onleesbaar wegens de vermelde afbrokkeling.

het door hem ontvangen geld of dat hunne Ho. Mo. anders daarin zullen voorzien.

1636 Juni 4. Request van den kerkeraad in den Haag over de predikanten tevoren in het land van Overmaas en het hertogdom Limburg geëmployeerd. — R. v. S.

— **Juni 10.** Missive van den Hoogschout, burgemeesteren en Raad van Maastricht over de noodwendigheid van steenkolen en brand aldaar. — R. v. S.

— **Juni 12.** Mededeeling van den heer Weede, dat hij uit Maastricht was geadviseerd, dat door het beleid van de Roomschgezinden aldaar, te Brussel bij den Kardinaal-Infant was bewerkt, dat aan de roomsche burgers en inwoners van Maastricht werd toegestaan om vrij te mogen passeeren en reizen ten platte lande en door 's vijands forten en steden, dat dit aan de gereformeerde werd geweigerd, welke zaak o. a. strekkende was voor de gereformeerde burgers die buiten de stad koophandel moesten drijven. — R. v. S.

— **Juni 21.** Advies van den R. v. S. op brief van den magistraat te Maastricht, uit welk advies blijkt, dat door den magistraat order werd verzocht tegen den toekomenden winter, opdat hun stad van den noodigen brand niet onvoorzien zij, dat de R. v. S. wel een beschikking zou nemen volgens resolutie van hun Ho. Mo., maar dat de magistraat voor beter effect dier beschikking eerst wilde berichten hoe, toen van 's vijands zijde verboden werd alle toevoer van vivres en de noodige behoeften naar Maastricht, zij van deze zijde bij wijze van retorsie ook alle toevoer van brand en andere behoeften naar 's vijands garnizoen van Gelder, Navagne, Steffenweert en andere verboden, maar dat het verbod van 's vijands zijde werd inacht genomen, maar, volgens bericht, waren niet lang geleden wel 20 schepen met houillen of steenkolen door Maastricht gepasseerd, onder voorwendsel van geen verboden waren te zijn, waardoor 's vijands plaatsen ongelijk beter dan Maastricht van alles kunnen zijn voorzien en dat het zeer noodig zal zijn order te stellen tot voorziening van brand

voor Maastricht tegen den toekomenden winter. — Wordt dienvolgens besloten, dat de R. v. S. aan den licentmeester Groulart zal gelasten alle verzochte paspoorten voor steenkolen of andere provisiën van brand zal geven, alsof het ware om door Maastricht naar den vijand te laten passeeren, maar dat onderwijl de Gouverneur of de commandeur Golsteyn, door den R v. S. gelast zal worden deze provisiën onder het een of ander voorwendsel aldaar op te houden, totdat een merkelijke hoeveelheid bijeen zal zijn en dan alles tegelijk aan te houden en den prijs aan de eigenaars doen betalen; ondertusschen zal de R. v. S. aan de omliggende commandeurs, verbod van alle toevoer naar 's vijands plaatsen, bij nieuwe aanschrijving vernieuwen.

1636 Juni 24. Missive van den Hoogschout, burgemeesters en raad van Maastricht, over voorziening van brand, blijft zonder resolutie, daar den 21sten reeds hieromtrent besloten is.

— Juni 27. Missive van Johan Pierlingh, ontvanger der contributiën te Maastricht, verzoekende bevorderd te worden tot hoogschout in plaats van Verheijen, die van dit ambt was ontlast, en request van Harman Backhusius afgegaan burgemeester van Maastricht, hetzelfde verzoekende — De zaak wordt opgehouden.

— Juni 28. Op request van Johan Groulart, ontvanger van de licenten en convooien te Maastricht (zie 1636 Februari 7) wordt dezelfde resolutie genomen. Deze resolutie zal aan den ontvanger Deuverden worden toegezonden.

— Juni 30. Voordracht van twee leden van den R. v. S. in de vergadering der Staten-Generaal, dat de rentmeester Thins, bij missive uit Ruermonde van 24 Juni en uit Maastricht van 25 Juni, den R. v. S. heeft meegedeeld, dat de landen van Gulick vooreerst aanbieden de vereischte 200000 rijksdaalders op te brengen en aanstonds, als men hun eenigen vrijdom wil geven de omslagen daarvan te maken, verzoekende alleen zoolang uitstel van executie, ten tweede dat de ontvanger-generaal Doublet met kennis van den R. v. S., Herman de Becker, gewezen kapi-

tein in 1632 heeft geassigneerd met 1017 gulden op de provincie Zeeland in mindering van hun quota in 440000 gulden door den R. v. S verzocht tot betaling van het tekort van de soldijen voor de troepen in 1632 gelicht, doch dat de gecommitteerde Raden van de Staten van Zeeland den gewezen kapitein met eenig reis geld hebben afgewezen. — Wordt besloten op het eerste punt deze missive te stellen in handen van de heeren Rantwijck en andere Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. tot besoignes met de aanwezende afgevaardigden van de Gulicksche stenden, om daarop te letten zooals zal bevonden worden te behooren. Op het tweede punt is besloten aan de Staten van Zeeland te schrijven, dat zij in die som willen toestemmen.

1636 Juli 1. Request van Meester Johan de Joncheere, secretaris van het gerecht hunner Ho Mo. te Maastricht en den Vroenhof, controleur van de convooien en licenten aldaar, met verzoek om tot hoogschout te Maastricht benoemd te worden in plaats van Verheijen, die dit ambt in handen van hun Ho. Mo. heeft gesteld en verlaten, mits behoudende het voornoemde controleurschap totdat hunne Ho. Mo. zullen besloten zijn tot het oprichten van een tribunaal betreffende het passagegeld, het secretarisambt latende varen. — Wordt besloten hem te begunstigen met het hoogschoutambt, waarvan hem commissie zal worden toegezonden, waarop hij den eed zou doen in handen van hem, die hunne Ho. Mo. bevelen zullen en wordt hij gecontinueerd in de bediening van het controleurschap, totdat hun Ho. Mo. zullen besloten zijn voorn tribunaal op te richten, verklarende vacant en verkrijgbaar het secretarisambt, dat zij aan een anderen zullen toekennen.

— Juli 2. Op request van Reynier Verbolt, gewezen rentmeester van Daelhem en 's Hertogenrade, wordt hij bonoemd tot secretaris van Maastricht en den Vroenhof, in plaats van Johan de Joncheere

Op request van den hertog van Bouillon en de andere ritmeesters van de compagnie curassiers te Maastricht verzoekende ordonnantie te bekomen ook van hun bidets, die hun door de gecommitteerde Raden van Holland worden geweigerd.

1636 Juli 12. Remonstrantie van den kerkeraad te Maastricht om ordonnantie op verschillende punten die 18 April ll. zijn toegestaan (zie aldaar). — Wordt besloten te stellen in handen van den R. v. S. om ordonnantie te verleenen op de punten, waar dit volgens voorafgaande resolutie van 18 April wordt vereischt.

— **Juli 15.** Request van Lambert Rietraet, rentmeester van Valkenburg. — Wordt besloten hem als gezworen Raad van Maastricht aan te stellen in plaats van Joncheere die tot hoogschout was benoemd.

— **Juli 24.** Missive van den ontvanger Deuverden, geschreven te Maastricht, betreffende den achterstand van het land van Valkenburg. — R. v S. ter beschikking.

— **Juli 28.** Missive van den agent Lus te Luik dat hun Ho. Mo. aan den zoon van den burgemeester de La Ruelle zouden willen geven placet op eene canonisie vaceerende in de kerk van St. Servaas te Maastricht. — Wordt besloten te antwoorden, dat aan dit verzoek reeds is voldaan.

— **Juli 29.** Missive van den rentmeester Thins geschreven te Maastricht order verzoekende waarnaar hij zich zou regelen in zake het geld tot bevrijding van de militaire executie op het land van Gulick, beloofd. — Wordt besloten de zaak te laten rusten, bij wat reeds gedaan is.

— **Augustus 2.** Missive van Gerard de Hage, burgemeester van Luik, verzoekende eene prebende in de kathedrale *(sic)* kerk van St. Servaas te Maastricht, vacant door den dood van den kanonik Zutendael voor zijn zoon Gerrardt. — Wordt besloten, dewijl is nagezien, dat deze prebende 30 Juli is toegekend aan Pieter Pauw, licentiaat in de beide rechten, voorn. Gerrard te houden voor aanbevolen en hem te verleenen acte expectatief van de eerste canonisie in St. Servaas vacant, wat hun Ho. Mo. zullen ten uitvoer leggen, zooals met den zoon van den gewezen burgemeester La Ruelle is geschied en zal den agent Lus den burgemeester dit voorstellen en van de eerst vaceerende prebende verzekeren vanwege hun Ho. Mo.

Worden gekozen om naar Maastricht te gaan tot het vernieuwen van den magistraat en het decideeren der processen, de heeren Boudaen en Moureau, Raden in den Raad van Brabant, op den voet van de instructie het vorig jaar vastgesteld en zal hiervan kennis gegeven worden aan die van Luik en voor de voorn. Commissarissen alle noodige akten en bescheiden worden gedepescheerd om deze commissie uit te voeren.

1636 Augustus 6. Missive van den ontvager Deuverden van Voord, klagende over verscheidene insolentiën en excessen die de hoogschout Joncheere tegen hem zoude hebben begaan. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken beide heeren naar den Haag te bescheiden tot onderzoek en wordt de R. v. S. gemachtigd daarna tusschen partijen recht en justitie te administreeren en den schuldige naar behooren te straffen.

— **Augustus 7.** De benoemde Commissarissen deciseurs verschijnen in de vergadering, hun wordt eene gelukkige reis gewenscht en op hun verzoek acte van indemniteit verleend tegen alle zwarigheid die hun gedurende hun commissie mocht overkomen.

— **Augustus 9.** Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht met copie van het voorstel, dat hij aan die van Luik heeft gedaan op naam en vanwege dezen Staat. — Wordt besloten hem te antwoorden, dat hunne Ho. Mo. daar genoegen mee nemen en, dat hij zich daarna zal hebben te gedragen, overeenkomstig aan wat hem de Prins van Oranje hieromtrent, volgens resolutie van hun Ho. Mo. tevoren genomen, zal aanschrijven.

— **Augustus 11.** Memorie van den baron van Charnacé, ambassadeur van den koning van Frankrijk, uit naam zijns konings verzoekende, dat hun Ho. Mo. 150 karren met vivres over Maastricht met 1000 ruiters en nog een troep uit het garnizoen te Maastricht naar Erentbreitsteyn zullen doen convooieeren om hetzelve er mede te „revictualieren".—Wordt besloten den heer Knuyt, presideerende, te verzoeken zich naar den ambassadeur te begeven en het verzoek ten beste te excuseeren met de beste middelen

en redenen die hij zou meenen dienstig te zijn en vooral dat, wijl het leger van hun Ho. Mo. eersdaags te velde ging, het niet zonder merkelijke schade van de plannen van den Prins van Oranje zou kunnen geschieden, dat het ook niet practicabel was daar twee rivieren, waar geen vaargereedschap aanwezig was moesten gepasseerd worden en dat ook de troepen zonder twijfel in het gaan of wederkeeren van des vijands ruiterij die aan den Demmer lag, zou geslagen en verspreid worden.

1636 Augustus 12. De heer de Knuyt, presideerende, heeft gerapporteerd, dat hij zich bij den baron van Charnacé heeft geëxcuseerd volgens het verzoek van hun Ho. Ho., maar dat deze tot zijn décharge het antwoord op schrift verzocht — Wordt toegestaan.

— **Augustus 15.** Missive van Hoogschouten, burgemeesteren en raad van Maastricht, met klachten over de heffing van het landlicent door den licentmeester Groulart. — R. v. S.

— **Augustus 21.** Missive van de stad Aken zonder datum, met bericht op brief van den Hoogschout van Maastricht over de represaliën waarover aan die van Aken door hun Ho. Mo. geschreven is — Wordt besloten aan den Hoogschout een copie te zenden om daarop zijn belang te zeggen.

Op verzoek van Johan de Joncheere, Hoogschout van Maastricht, om niet naar den Haag behoeven te komen wegens de klacht van Deuverden (zie Augustus 6) wordt besloten den R. v. S. te verzoeken hem van de klachten van Deuverden een copie over te zenden, om zijn belang daarop te zeggen binnen korten tijd en ondertusschen de komst van den Hoogschout op te schorten.

— **Augustus 29.** Request van Menso Huninga, Geleijn Melsen, Brunt van de Schuer en . . . .[1] Cleyssen, gewezen resp ontvanger, controleur en commiezen ter recherche van de convooien en licenten te Limburg, verzoekende om een goede som gelds,

[1] Niet leesbaar wegens de vermelde afbrokkelingen.

tot herstel van de schade door het verlies van Limburg geleden. — R. v. S.

1636 Augustus 31. Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht ten gunste van Hendrick van den Broeck, verzoekende met het ambt van servitiemeester voorzien te worden, opengevallen door het overlijden van Willem Craecq, waarnaar nog anderen gesolliciteerd hebben. — Wordt besloten de beschikking vooralsnog op te houden en onderwijl den R. v. S. te verzoeken niet daarop te beschikken.

— **September 1.** Missive van den R. v. S., dat het noodig is den hoogschout Joncheere te Maastricht alsnog te doen overkomen, om tegen Deuverden gehoord te worden. — Wordt besloten eerst de klachten van Deuverden in handen van Joncheere te stellen ter beantwoording en dan te zien of zijn overkomst noodig is of niet.

— **September 6.** Na het vertoonen van verschillende requesten om tot servitiemeester te Maastricht benoemd te worden, wordt besloten den R. v. S. te verzoeken een order te beramen om de onbehoorlijke baten te beletten in dit ambt, te Maastricht en andere steden onder dezen Staat.

— **September 19.** Request van de Zuid-Hollandsche Synode onlangs te Leerdam gehouden over den eed dien de magistraat te Maastricht moet afleggen. — Wordt besloten de retroacta na te zien.

Op antwoord van den R. v. S. over het serviciemeestersambt te Maastricht (zie September 6) wordt besloten de zaak op te houden.

— **September 30.** Missive van den R. v. S., dat toen Maastricht nog aan den vijand behoorde, eenige personen als assessores van wege de Heeren van de stad met den Gouverneur samen een collegie gevormd hebben van superintendenten over de licenten en de judicatuur daarvan, maar, dat hunne Ho. Mo. na de inname der stad deze judicatuur niet in handen van het krijgsvolk

gelaten hebben en, daar de collegiën ter Admiraliteit te ver van Maastricht af waren, verordend hebben, dat de kennis en decisie daarvan aan den magistraat komt. — Wordt besloten, overeenkomstig de missive, dat ook het tractement van de assessoren en den Gouverneur moest ophouden, met de uitvoering waarvan de R. v. S. belast wordt.

1636 October 3. Advies van den R. v. S. op brief van 12 September 1636 uit Luik aan hunne Ho. Mo. geschreven, waarin klachten over de moeite en kwellingen geleden door de abten, religieusen en pastoren van het land van Overmaze, onder het bisdom Luik, welke volgens den R. v. S., daarop berusten alsof deze hun werden aangedaan tegen de neutraliteit en toezegging aan de Staten van Luik bij het veroveren van Maastricht door de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. gegeven, doch, dat de onrust, die hun wordt aangedaan, voortkomt uit de retorsie waarmede hun Ho. Mo. gedwongen zijn zich te behelpen over de paapsche geestelijkheid van het platte land onder het gebied van den Koning van Spanje, tot handhaving van hun recht en souvereiniteit over de meierij van den Bosch. — Wordt besloten den Raad te verzoeken, overeenkomstig zijn voorslag, op den brief der geestelijkheid te antwoorden, dat deze niet anders wordt aangetast dan als onderdanen van den koning van Spanje, uit kracht van de retorsie gelijk hierboven is omschreven en dat daarmede niet gehandeld wordt tegen de neutraliteit, die hun Ho. Mo. genegen zijn oprecht te onderhouden, zonder de minste inbreuk te doen op de jurisdictie van den Bisschop van Luik over de geestelijkheid, waardoor, zooverre wordt teweeg gebracht, dat de predikanten, onderdanen van hun Ho. Mo. ten platte lande vrij gelaten worden, hun Ho. Mo. alsdan de geestelijkheid ook gaarne gerustelijk zullen laten zitten en wordt de brief aan den Raad teruggezonden.

— October 13. Request van Johan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht, dat Hendrick van Dalem, burgemeester aldaar en zijn consorten, zonder reden actie pretendeerende, over „soo cleyne" aangehaalde karren met leer, deze pretense actie tegen hem hebben ingesteld voor hun Ho. Mo. aan

wie de stukken van het proces zijn overgeleverd en dat de zaak gebracht is in staat van wijzen en alles gezonden aan het Collegie ter Admiraliteit te Rotterdam, om daarover te hebben advies en dat zijn tegenpartij niets anders te doen heeft dan even als hij, decisie van 't proces bij hun Ho. Mo. te vorderen; dat de licenten of convooien der goederen van Maastricht per as gaande den Prins van Luik niet raken, maar nochtans zijn tegenpartij zich gewend heeft tot de heeren Mean en Boudaen [1], Commissarissen van den Prins van Luik en tot die van hun Ho. Mo. te Maastricht en hun verzocht hem te doen herstellen de schade door hem voorgewend wegens het aanhalen van de karren met leer, en dat de Commissarissen hebben verklaard, dat hij daar zou hebben te antwoorden, niettegenstaande de litispendentie. — Wordt besloten het request met de bijlagen te zenden aan Commissarissen, met verbod zich met de zaak te moeien of toe te laten, dat de Commissarissen van den Prins van Luik daarvan kennis nemen, daar het landlicent hem niet aangaat, en dat de voorschr. burgemeester aan hun Ho. Mo. moet worden gerenvoyeerd.

1636 October 16. Brief van den gewezen schout te Maastricht door hem 19 September 1635 aan hun Ho. Mo. geschreven en antwoord van den Proost en Kapittel van O. L. Vr. te Maastricht over de collatie van de prelatuurschappen, kanoniksdijen, vicariën en andere beneficiën dier kerk, al het welke 27 September 1636 gesteld is in handen van hunner Ho. Mo. Gedeputeerden over de zaken van Maastricht. — Wordt besloten te stellen in handen van de heeren Vosbergen, Weede en Coenders om missive en antwoord nader te onderzoeken en rapport te doen.

— **October 18.** Missive van de stad Maastricht, waarbij tot het servitie meesterschap wordt aanbevolen Hendricq van den Broeck en requesten van anderen, die daarnaar dingen. — Wordt besloten de zaak op te houden, totdat de R. v. S. een nader order en reglement beraamd heeft, waarnaar die servitiën in de resp. garnizoenen van dezen Staat zullen worden geadministreerd.

---

(1) 1632, 1635—1636 waren Comm.-Dec. van Luiksche zijde Pierre de Méan en Erasmus van Lousfelt.

1636 October 25. Missive van het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam, verzoekende te willen meedeelen het nader bevel den ontvanger en controleur der convooien en licenten te Maastricht gegeven over zijn administratie. — Wordt besloten hierop de retroacta na te zien.

— **October 25.** Missive van het Collegie der Admiraliteit te Rotterdam in antwoord op schrijven van hun Ho. Mo. op Juli 17 in zaken Johan Groulart tegen den burgemeester Henrick van Daelem en consorten. — Wordt besloten, dat de uitspraak der Commissarissen-deciseurs van 1635 op 12 Juni goed gefundeerd is geweest, waarbij den origineelen requestrant of requiranten zijn of hun eisch is ontzegd en dat het contraverzoek ook gefundeerd was en dat derhalve laatstgenoemden aan eerstgenoemde of zijn controleur een pertinenten staat moesten overleveren met eed gestaafd van de hoeveelheid en hoedanigheid der goederen, die zij zonder aangeving en betaling van 's lands gerechtigheid of onder cautie mochten hebben vervoerd om de gerechtigheid nog te voldoen, binnen korten tijd, op straf van parate executie, en den ontvanger Groulart deze resolutie toe te zenden, om zich daarnaar te regelen en te doen regelen allen die het mocht aangaan.

— **October 27.** (Zie October 16). Na onderzoek van het antwoord van Deken en kapittel van O. L. Vr. te Maastricht van 16 September 1635, inhoudende, dat zij voorstellen over te leveren specificatie van al de prebenden en beneficiën dier kerk en aan te wijzen wie de collateurs daarvan zijn, hebben de heeren Vosbergen en Weede bevonden, dat de Deken en kapittel hebben verzwegen, dat de universiteit van Leuven recht heeft gehad te confereeren de prebenden of beneficiën open vallende in het eene jaar in de maanden November en Januari resp. en het volgend jaar alleen die in Januari en zoo voorts van jaar tot jaar. — Wordt besloten aan Deken en kapittel te schrijven, dat hun Ho. Mo. vreemd dunkt, dat daarvan geen melding wordt gemaakt en dat hun Ho. Mo. de voornoemde collatie der Universiteit van Leuven van nul en geener waarde houden, wijl het recht der Universiteit jure belli vervallen is aan dezen Staat; deken en

kapittel zullen mededeeling moeten doen van het gepasseerde in dezen. Verder zal aan alle ontvangers te Maastricht geschreven worden hunne Ho. Mo. van tijd tot tijd te berichten van het overlijden der kanoniken of andere gebenificiëerden aldaar, dat hun Ho. Mo. in hun recht niet worden verkort.

1636 October 28. Request van de Staten van Limburg en de drie landen van Overmaas, dat zij wegens het restant der beden hard worden gedreigd met executie door den ontvanger Deuverden met verzoek om twee maanden uitstel. — Wordt besloten het request te stellen in handen van voornoemden ontvanger om binnen 8 dagen zijn belang te zeggen.

— **November 3.** Op klacht tegen van Deuverden door Johan de Joncheere, schout van Maastricht, dat eerstgenoemde hem bij den R. v. S. heeft beklad, worden gecommitteerden van de Staten Generaal en van den R. v. S. benoemd om hem te hooren en de partijen met elkander te verzoenen.

— **November 10.** Op request van Johan Groulart ontvanger van de convooien en licenten te Maastricht, wordt besloten akte in debita forma op het Hoog Gerecht van Maastricht uit te vaardigen, waarbij dit gelast en gemachtigd zal worden de resolutie van 25 October l.l. (zie aldaar) zonder eenig uitstel uit te voeren.

— **November 14.** Op missive van den R. v. S. en brief van Hendrick van Dale *(sic)*, burgemeester van Maastricht, aan den hoogschout de Joncheere, thans in den Haag over verschillende disorders te Maastricht wordt besloten die stukken te stellen in handen van de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. tot onderzoek van de zaak van den hoogschout.

— **November 15.** Besluit in zake Deuverden tegen Joncheere. Er zullen na onderzoek drie onpartijdige rechters benoemd worden, aan wie die stukken in 't geheim zullen overhandigd worden om daarop in 't geheim te vormen advies van rechten.

— **November 17.** Missive van Deken en kapittel van O. L. Vr. te Maastricht in antwoord op brief van hun Ho. Mo. van 27 October, blijft zonder resolutie.

1636 November 21. Op rapport van den Heer de Knuyt van de consideratiën van den Prins van Oranje wordt besloten ingevolge daarvan, dat de R. v. S. den Hertog van Bouillon en anderen aan wie het noodig mocht zijn zou aanschrijven, dat binnen Maastricht de curassiers hun bidets zelve moesten onderhouden volgens de order van het land en dat de heeren van Holland worden verzocht zich met deze resolutie te willen conformeeren. (Zie resolutie van 1636 Juli 2).

— **November 26.** Advies van den R. v. S. op 't request van Jacobus de la Greon (? in den rand staat de la Gevré), predikant in de Fransche gemeente te Maastricht, om wegens het vertrek van des Marets naar 's Hertogenbosch zooveel te mogen genieten voor zijn dienst als deze genoten heeft. — Wordt besloten volgens het advies, dat hij 550 gulden 's jaars zal blijven trekken tot dat een ander klock predikant in de plaats van des Marets zal zijn gesteld, daar de andere predikanten van de zelfde conditie als de suppliant maar 200 gulden jaarlijks hebben.

Request van de gezamenlijke geestelijke personen en pastoren van het land van Valkenburg om, vermits de reductie van de stad Valkenburg, te mogen wonen, gaan, staan, passeeren, en repasseeren als voor dezen. — R. v. S.

— **November 27.** Op bericht van den ontvanger Deuverden van Voord, op appointement van hun Ho. Mo 28 October l.l. (zie aldaar) gesteld op het request der staten van de vier landen van Overmaas, wordt besloten het verzoek af te slaan, daar zij meer dan twee geheele jaren beden of contributie ten achter zijn.

— **November 29.** De Gedeputeerde, de heer Bemmel, en andere Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas stellen voor, daar het noodig is eenige personen onder eed te examineeren op zekere punten, of zij den eed zouden afnemen of, dat hun Ho. Mo. het in de vergadering zelf zouden doen. — Wordt besloten dit in de vergadering te doen.

— **December 8.** Wordt besloten den hoogschout de Joncheere van Maastricht en den Vroenhof en den ontvanger Deuverden

door de gecommitteerden tot die zaak te doen aanzeggen, dat zij naar hun residentiën mochten vertrekken en zich rustig moesten houden of dat anders hunne Ho. Mo. tegen den bewerker van de onrusten zouden voorzien naar behooren.

1636 December 20. Vervolg van het rapport van de zaken rakende de vier landen van Overmaas door de Gedeputeerden 30 Juni l.l. daartoe aangewezen:

1. Wat betreft het calmijn hebben zij bevonden, dat deze ten tijde van den Koning (1) voor 48 stuivers (de 100 pond) is verkocht geweest, doch dat die van Bobimes (Bombaye?) alleen daarin gunst genoten hebben, daar zij arme lieden waren en alleen met den hamerslag werkten, doch dat de rentmeester Thins hun Ho. Ho. er toe had gebracht om eene groote hoeveelheid calmijn aan eenige kooplieden voor 30 stuivers de 100 ponden te mogen leveren, wijl men daardoor het Munstersche, Poolsche, en andere vreemde calmijn zou kunnen smoren, waarin hun Ho. Mo. bewilligd hadden, doch, dat bevonden was, dat Thins van die kooplieden eene vereering genoten had, wat de broeder van Thins heeft bestreden, maar waarin de Gedeputeerden geen genoegen namen en meenden, dat deze zaak nader onderzoek noodig had.

2. Dat Thins de haver, wegens de domeinen in het land van Limburg in specie geleverd, verantwoord heeft aan de Generaliteit tot drie gulden 15 stuivers en de rogge naar advenant, maar dat hij die, welke niet in specie geleverd is, krachtens resolutie van hun Ho. Mo. van 16 Juni 1633, ten hoogste heeft doen remedieeren (2) en daarvoor ontvangen heeft 5 gulden 15 stuivers.

3. Dat de beden en contributiën, en de domeinen in het land van Limburg als ook het calmijn, volgens contract met de kopermeesters, in Brabantsch geld moeten betaald worden, doch dat nòch de ontvanger der beden en contributiën, nòch de voorschreven rentmeester der domeinen in de vier landen van Overmaas hun resp. ontvangst hooger hebben verantwoord dan in Hollandsch geld, waarop zij 4 procent profiteerden.

Wordt besloten op 't 1e den R. v. S. te verzoeken de zaak nader

(1) van Spanje.
(2) afkoopen.

te onderzoeken en te doen zooals zij bevinden zullen te behooren.

Op het 2e en 3e den R. v. S. te verzoeken den rentmeester Thins en aan de andere ontvangers der domeinen in de *vier* landen van Overmaas te willen gelasten de redemptie van de haver en rogge te verantwoorden aan den hoogsten prijs in Brabantsch geld, volgens resolutie van 16 Juni l.l., gelijk de Raad de ontvangst der beden of contributiën ook zal doen verantwoorden in zwaar Brabantsch geld en niet in Hollandsch of courant geld En als er eenige moeilijkheid voorkwam mocht de Raad bericht in winnen van die Heeren van de Regeering, die daarvan het beste kennis droegen.

1637 Januari 21. Request van Arnold van Deuverden van Voort over het uitsluiten van zijn familieleden en die van Joncheere, leden der Staten-Generaal, van het beoordeelen van de verschillen tusschen hen beiden blijft zonder resolutie.

De R. v. S. wordt verzocht den ontvanger Deuverden zijne rekening te doen verantwoorden in Brabantsch geld, dat 4 ten honderd verschilt, welk verschil moet komen ten voordeele van het Land.

De R. v. S. verlangt de meening te vernemen van hun Ho. Mo. in zake de Joncheere tegen van Deuverden en heeft de resolutie van 8 December niet begrepen: of hun Ho. Mo. de zaak zullen afdoen of de R. v. S., of dat de zaak onbeslist zal blijven hangen, in welk geval te vreezen zou zijn, dat de zaken tusschen partijen niet zouden beslecht zijn als Joncheere zonder nader verbod te hebben als voren zou willen visschen en Deuverden het hem beletten, om hetwelk te beletten noodig was de zaak te beslissen. — Wordt besloten de zaak in handen te stellen van de heeren Liteloe (Lintelo?) en andere Gedeputeerden van hun Ho. Mo. tot examinatie en judicatuur van de questiën tusschen de voornoemde partijen.

— Januari 23. Remonstrantie van den agent van der Veecken, klagende nogmaals op last van de burgemeesters van Luik, dat Jan Groulart, convooimeester te Maastricht, drie rijksdaalders

vorderde op ieder „voeter" wijn dat van Duitschland naar Luik werd vervoerd, verzoekende, dat hem gelast zou worden zich daarvan te onthouden. — R. v. S.

1637 Januari 14. Request van den rector van het collegie der Jesuïten te Maastricht om in 't geheel te mogen genieten zekere 1200 gulden aan dit collegie toegelegd. — R. v. S.

— **Februari 18.** Eene missive van den hertog van Bouillon te Maastricht, bericht gevende van de opening van licenten op den Maastroom door den vijand, blijft zonder resolutie.

— **Februari 23.** Brief van hoogschout, burgemeesteren, schepenen en raad van Maastricht, berichtende de groote bezwaarnis door den vijand gesteld te Elven op Nevagne, tusschen Luik en Maastricht op de afvarende goederen van de Maas, waarbij wordt gelezen de brief van den hertog van Bouillon (zie op Februari 18) om middelen daartegen. — R. v. S., om na communicatie met den Prins van Oranje, te adviseeren.

— **Maart 5.** Missive van de Gedeputeerden van het stift (?).... Luik en het graafschap Looz geschreven te Luik, met bijlagen over het aanhouden en de executie van eenige soldaten in dienst van dezen Staat. Een missive van den hoogschout van Maastricht Johan de Joncheere, dat men aldaar eenige burgers van Luik had aangehouden bij retorsie wegens de voornoemde executie, met verzoek van de meening van hun Ho. Mo. hierop. — R. v. S., om na communicatie met den Prins van Oranje, te beschikken.

— **Maart 10.** Missive van den R. v. S. in antwoord op een appointement van hun Ho. Mo. den 10den Februari gesteld op den brief van den Keurvorst van Keulen, om afschaffing van eenige nieuwe imposten en convooigelden vanwege dezen Staat opgesteld te Maastricht. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken aan den Keurvorst te antwoorden, dat men hier geen andere imposten kent, dan die waaruit de servitiën te Maastricht betaald worden en dat daarover met den Staat gecontracteerd is en, dat het geld daarvan voortkomende aan de soldaten besteed wordt en dus tot verdediging der stad, zoodat daarover niet te klagen valt.

1637 Maart 11. Missive van Hoogschout enz. van Maastricht, met bijlagen, over de gevangenis van twee burgers van Maastricht te Luik. — R. v. S., om na communicatie van den Prins van Oranje, te adviseeren.

— **Maart 20.** Advies van den R. v. S. op request den 7 October 1636 door de stad Luik aangeboden, klagende over het vorderen te Maastricht van drie rijksdaalders op ieder voeder wijn uit Duitschland. — Wordt besloten overeenkomstig het advies dat het beter is eenige bezwaren aan die van Luik te laten „luyden” *(hooren)*, dan door eenige verandering in dezen, die oorzaak tot sluiting der licenten mocht geven, in nieuwe moeilijkheden te vallen en wordt de R. v. S. verzocht, die van Luik hierin ten beste te informeeren.

— **Maart 28.** Op request van den kerkeraad te Maastricht, opdat de predikanten aldaar in de Fransche kerk zouden voorzien worden van behoorlijk onderhoud, wordt besloten advies te nemen van den R. v. S., nadat deze kennis genomen zal hebben van de voorgaande resolutiën van hun Ho. Mo. hieromtrent.

— **Maart 30.** Missive van den hoogschout enz. van Maastricht, met verzoek om zooveel eikeboomen te hakken en allengs met corveeën te laten halen als noodig is tot het maken van een bok of groot houten hoofd om des winters te dienen tot verzekering en „vertreck” *(verval)* van den watermolen op de Maas.

Missive van Lambert Rietraedt te Maastricht, verzoekende order of hun Ho. Mo. goedvinden, dat hij bezit neemt van het patronaatschap (1) van Heerlen, daar dit vacant was. — R. v. S.

— **April 2.** Extract uit een brief van den hoogschout te Maastricht, dat men daar op de gewone weekmarkt den hongersnood is beginnen te bespeuren in de uitgekrijgde landen, daar die van Vizet en van de landen van Overmaas, de granen ter markt ge-

(1) Recht tot benoeming van den pastoor. Of is hier personaatschap bedoeld, nl. de waardigheid van erfpastoor, die zijn ambt liet waarnemen door een ander voor een deel der inkomsten, die hij zelf geheel trok (?)

bracht, in groote hoeveelheid opkochten, om naar de landen van Trier, Metz, Lutzenburch en elders naar den Mozel- en Rijnkant te brengen, en dat de commandeur Golsteyn op het aanhouden van den ..... *(tekst afgebrokkeld)* der voorstad bij voorbaat goedgevonden heeft, dat geen granen in groote hoeveelheid zouden vervoerd worden voor nader order van hun Ho. Mo., opdat de Luikenaren de granen met zware convooien en onkosten, op groot gevaar in de stad gehaald, niet zouden kunnen opkoopen eer ze op de markt werden gebracht, maar alleen die welke met de gewone dorpmarktschepen op Maastricht waren ter markt gebracht, wat streed tegen de stadsprivelegiën, zoodat de opening der licenten niet voordeelig voor de stad zou zijn maar alleen voor de neutrale en vijandelijke landen. — R. v. S.

1637 April 14. Missive van Hoogschout enz. van Maastricht over de gevangenschap van burgers dier stad bij retorsie te Luik, bewerende dat dit streed tegen het privelegie van de Gouden Bulle en anderen, waar bij zij altijd onverbrekelijk van hooger hand waren gehandhaafd. — Wordt besloten te stellen in handen van den R. v. S. om daarop te hooren den commandeur Golsteyn, thans in den Haag, en dan te adviseeren. Ook zou de R. v. S. met Golsteyn spreken over het magazijn te Maastricht en de administratie daarvan en hunne Ho. Mo. daarover berichten.

Op advies van den R. v. S. omtrent het verzoek van den magistraat te Maastricht om boomen uit het Ravenbosch (zie Maart 30) wordt besloten, dat dit geen landswerk is, maar van de stad, maar toch kopie van de missive van Maastricht te zenden aan den rentmeester der domeinen van het land van Valkenburg om bericht en of het verzoek zou kunnen toegestaan worden zonder schade van dit bosch en met hoe weinig boomen het werk te maken was.

— April 18. Op advies van den R. v. S., naar aanleiding van zeker particulier advies uit Maastricht, wordt besloten, dat die van Maastricht, volgens hun privilegie, de dorpen onder hun stad gelegen, mochten noodzaken hun granen eerst binnen Maastricht ter markt te brengen, maar, dat andere middelen om die van Luik de vrijheid van het ophoopen van granen te beletten van

zeer schadelijke consequentie zouden zijn, daar die van Luik eveneens met die van Maastricht zouden kunnen doen, daar nochtans die van Maastricht in tijd van nood geen levensmiddelen dan uit het land kunnen bekomen, zoodat de vrije handel daar niet dient verstoord te worden.

1637 Mei 8. Op missive van Lambert Rietraet, ontvanger der domeinen van het land van Valkenburg, wordt besloten 55 boomen uit het Ravenbosch aan den magistraat te Maastricht toe te staan tegen een redelijken prijs volgens overeenkomst met den R. v. S. (zie Maart 30 en April 14). De boomen waren bestemd tot het maken van een houten bok, die moest dienen tegen den ijsgang (blijkens res. van 14 April 1637).

— Juni 16. Missive van hoogschout enz. van Maastricht, met bijlagen, over het landlicent. — R. v. S. om te adviseeren na den convooi Groulart gehoord te hebben.

— Juni 22. Request van vrouwe Bartholda van Swieten, wed. ....van t' Zirclaes, dat door het overlijden van Gillis Martine, een canonisie in het kapittel van O. L. Vr. te Maastricht is vacant gekomen, met verzoek, dat haar eenige zoon daarmee mocht worden voorzien, doch op verzoek van den heer van Amerongen wordt daarmede voorzien Osewelt van Brederode, zoon van den drossaard van Ameyden. Zoo de canonisie niet in de maand van hun Ho. Mo. is vacant geworden zou, hij met de eerste, die vacant komt worden voorzien, behoudelijk, dat de voorgaande concessiën en verleende akten, vóór dezen gegeven, voor de tegenwoordige concessie van kracht zouden zijn.

— Juni 24. Op missive van den hoogschout van Maastricht, dat het voor dit jaar niet noodig zal zijn, Commissarissen-deciseurs over te zenden, maar, dat hun Ho. Mo. den magistraat zouden kunnen vernieuwen op dubbel getal van Maastricht over te sturen, hebben de heeren van Holland dezen brief overgenomen om in hun vergadering te onderzoeken.

— Juni 29. Eene missive van hoogschouten, burgemeesters,

schepenen en raad van Maastricht, over de zaak van burgemeester Henrick van Daelhem en over de betaling van het landlicent wordt gelaten bij de vorige resolutie.

1637 Juli 8. Request van scholtis, burgemeesteren enz. (1) van Maastricht, dat Johan Groulart, licentmeester aldaar van elk malder granen, dat uit de stad vervoerd wordt, tot licent neemt een schelling boven het recht van schrijfgeld, ook een schelling bedragende van elk biljet daarvan, en van kennepzaad (hennepzaad) drie schellingen boven het schrijfgeld, met verzoek het licent en schrijfgeld voor de granen af te schaffen. — Wordt besloten dat de supplianten het daarheen willen leiden dat er veel granen binnen Maastricht worden gebracht en dat hun Ho. Mo. het verzoek toestaan.

— Juli 11. Request op naam van burgemeesteren, schepenen en raad van Maastricht, om „surcéance" van het landlicent te Maastricht en, dat de convooimeester Groulart gelast mocht worden, geen executie te doen wegens het recht daarvan over goederen gedurende de voorgaande surséance uitgevoerd. — Wordt besloten het request te stellen in handen van Groulart om binnen drie dagen zijn belang te zeggen.

Verklaring van de Staten-Generaal, dat aan Johan Groulart, convooimeester te Maastricht, in de uitgaaf van zijn rekening over het landlicent zal geleden worden de 2500 gulden door den commandeur Golsteyn te Maastricht gelicht en „by last tot bevorderinge beste" uitgegeven. — Wordt besloten aan voornoemden Golsteyn te schrijven het landsmagazijn te Maastricht te visiteeren en een dubbel van de gemaakte lijst in allerijl aan hun Ho. Mo. over te zenden om vergeleken te worden met die welke onder den R. v. S berust. De commies Coninx zal dit moeten toestaan en op verzoek behulpzaam zijn.

— Juli 17. De secretaris Huygens deelt op last van den R. v. S. mede een brief van den kerkeraad der Nederlandsche gemeente te Maastricht geschreven 11 Juli over de onlusten en „alteratiën"

---

(1) Door *enz.* wordt aangeduid „schepenen en raad".

ontstaan door den openlijken omgang der papisten men hun processiën en andere pauselijke superstitiën, met advies van den Raad voor de toekomst. — Wordt opgehouden.

1637 Juli 18. Het antwoord van Johan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht, op rekwest van burgemeester van Daelhem, wordt gesteld in handen van dezen burgemeester om binnen drie dagen te antwoorden na de insinuatie, die Groulart gelast wordt binnen 2 × 24 uren te doen.

Missive van den ontvanger Deuverden van Voort en van Isacq Tentenier, van 15 Juli, dat Willem Sixhims *(Fexhius)* Deken van de *„kathedrale"* kerk van St. Servaas dien dag overleden is en dat de collatie van zijn canonisie aan hun Ho. Mo. staat en het dekenschap electief bij het kapittel. — Zonder resolutie.

Antwoord van den R. v. S. op appointement van hun Ho. Mo. — op brief van den hoogschout Joncheere — over de onbillijkheid van de Luiksche regeering van Maastricht, om aan die van Luik toe te staan het maken van een houten bok tot bescherming van de watermolens op de Maas. Deze brief was een particulier schrijven van den hoogschout, de Raad had zelf dienen te schrijven; men diende meest alle omstandigheden te kennen, waarom die van de Luiksche regeering uit de vergadering zijn weggegaan. 't Was in ieder geval buiten tijds om hout te houwen, terwijl de boomen in volle bladeren zijn en het gehouwen hout terstond zou rotten. Overeenkomstig dit advies zal men aan den magistraat van Brabantsche zijde om nader inlichting schrijven.

In zake de processiën te Maastricht (zie Juli 17) zal de brief aan den R. v. S. teruggezonden worden om, na communicatie met den Prins van Oranje, te beschikken.

Op voorstel van den commandeur Golsteyn aan den R. v. S. om bij de tegenwoordige zwakheid van het garnizoen te Maastricht een compagnie gereformeerde burgers op te richten, wordt besloten den R. v. S. om bericht te vragen of dit een schutterij zou zijn, naar het voorbeeld, dat in vele andere steden door de regeering werd aangewend, dan wel waardgelders ten laste van het land.

— Juli 20. Missive van den kerkeraad en kerkmeesters der

gereformeerde kerk te Maastricht, dat zij alle moeite tevergeefs hebben aangewend om te bekomen het onderhoud der kerken van St. Johan en St. Mathijs, in de resolutie van 5 September 1635 genoemd, dat de directeurs dier twee kerken aan den koster reeds 500 gulden, aan den voorlezer 300, aan den orgelblazer 30 en voor reparatie 500 gulden schuldig zijn samen 1630 gulden Hollandsch geld. Zij verzoeken eene „prebende van canonisie" vacant door den dood van den deken van St. Servaas tot onderhoud dier twee kerken inplaats van de 550 gulden hun in de resolutie van 5 September 1635 toegevoegd. — Wordt gesteld in handen van de heeren Weede en Voeth, om voornoemde resolutie na te zien, en ook het verhandelde op het rapport van Beveren en Weede en te onderzoeken of de toelage voldoende is; aan het kapittel van St. Servaas zal geschreven worden om de namen der kanoniken over te zenden, met plaats van residentie en waar zij moeten resideeren, volgens de institutie van het kapittel.

1637 Juli 25. Het voorstel van den heer Vosbergen, ter vergadering presideerende, of dit jaar alleen de verandering van de magistraat te Maastricht niet door Commissarissen maar door schrijvens kon gedaan worden, wordt opgehouden.

— Juli 31. Rescriptie vanwege burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht op het antwoord van den convooimeester Groulart in handen van laatstgenoemde gesteld om daarop binnen 8 dagen na de insinuatie te antwoorden.

— Augustus 5. Request van burgemeesters enz. van Maastricht om de doorvarende schepen met kolen geladen te mogen aanhouden en daaruit tot gerief van de burgerij te lichten zooveel als zij tot hun brand noodig hebben, mits betaling naar behooren. — R. v. S.

Missive van hoogschout, burgemeesteren enz. van Maastricht, klagende over den ontvanger Groulart en zijn controleur, wordt gesteld in handen van Groulart om zijn belang daarop te zeggen, waarna deze zaak en de questie met burgemeester van Daelhem zal gesteld worden in handen der Staten-Generaal tot onderzoek.

Op voorstel van den heer Swartsenburch om volgens oud gebruik Commissarissen naar Maastricht te zenden tot verandering van den magistraat aldaar tot het beslissen van processen in staat van wijzen of waarin zal moeten geinterloqueerd worden en te letten op de zaken van politie, wordt besloten, dat de instructie en rapporten van voorgaande Commissarissen te Maastricht en de resolutiën van hunne Ho. Mo. naar aanleiding daarvan genomen zullen gesteld worden in handen van 7 heeren (met name genoemd) om te onderzoeken en eene nieuwe instructie te concipiëeren, de twee Commissarissen laatst te Maastricht geweest te hooren en rapport te doen.

1637 Augustus 12. In zake de burgemeester, van Daelem, tegen Groulart (zie Augustus 5) wordt eerstgenoemde veroordeeld het landlicent te betalen en Groulart gemachtigd bij weigering hem te executeeren.

Er wordt besloten, dat het landlicent bij provisie zal worden gecontinueerd behalve van koren en granen hetwelk aan Hoogschout burgemeester enz. der Luiksche regeering te Maastricht zal geantwoord worden. De hertog van Bouillon, of, bij afwezigheid de Commandeur over het garnizoen te Maastricht, zal gelast worden de sterke hand te bieden bij de heffing van het landlicent.

— **Augustus 15.** Requesten van Groulart en van Daelem gesteld in handen van den heer Aernhem en andere voorgaande Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. tot onderzoek en om de supplianten daarop te hooren. *(In het register is een gedeelte overgeslagen).*

— **Augustus 18.** Missive van den R. v. S. met request waarbij aan den Raad vanwege de ingezetenen van het land van Limburg wordt geklaagd, dat de licentmeester Groulart hen 9 stuivers zwaar geld afperste voor het teekenen van een malder koren. De Raad vraagt of hunne Ho. Mo. daartoe last gegeven hebben en of in ieder geval Groulart de ontvangst niet aan het Land moet verantwoorden, te meer daar gerapporteerd wordt, dat deze niet minder dan de beden zou bedragen. — Wordt besloten te stellen in handen van den heer Teresteyn en andere voorgaande Gedeputeerden om te onderzoeken, Groulart te hooren en rapport te doen.

1637 Augustus 28. Ingevolge rapport der heeren 15 Augustus ll., daartoe door hunne Ho. Mo. aangewezen, van het rekwest door Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht, wordt gelast aan Johan Boville 1049 patacons, te betalen, die den keurvorst van Keulen- Prins van Luik toekomen uit het passagie geld aldaar, uit de eerste gelden daarvan door hem ontvangen. Wat betreft het in rekening passeeren aan den gewezen ontvanger Rosmer van hetgeen hij aan den Prins van Luik uit het passagiegeld vóór de reductie te Maastricht zou hebben betaald, wat bij resolutie van 9 Juni 1634 zou zijn toegestaan, dit zal onderzocht worden, daar men het er voor houdt, dat deze verklaring subreptivelijk en obreptivelijk door Rosmer zou zijn bekomen.

— **September 16.** Request van Johan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht, dat ten tijde dat de steden van Ruermonde en Venloo onder de gehoorzaamheid van hunne Ho. Mo. zijn geweest, de Koning van Spanje de tollen en licenten, die hij te voren gewoon was te ontvangen te Maastricht en Ruermonde, eerst heeft doen betalen op Stevensweert en die van Venlo te Gelder en dat na het maken van het fort Nevaigne daar ontvangen zijn, alle voornoemde tollen en licenten van de goederen komende van boven Maze af en na de vermeestering van Gennep aldaar ontvangen zijn de tollen en licenten van de goederen komend van beneden de Maze op. Daar de vijand zich meester gemaakt heeft van Rueremunde, en Venloo zouden — als te Maastricht, gelijk vroeger alleen *(van de goederen komende van boven?)* de Maas het passagiegeld ontvangen zou worden — de inwoners van 's vijands plaatsen en garnizoenen, als het huis te Luyt, Stevensweert, Ruermunde, Venloo, Gelder en Gennep vrij wezen van licent van goederen de Maas afkomende, terwijl de ingezetenen van Graveen andere steden en forten onder hun Ho. Mo boven 's Lands inkomend licent nog aan de voorn. vijandelijke steden het licent en de tollen moesten betalen. Zij geven derhalve in bedenken of hunne Ho. Mo. niet van meening zijn, dat van de goederen de Maas afkomende en door Maastricht, komende of gaande naar of door de voornoemde vijandelijke plaatsen het licent te Maastricht zou worden betaald

en door hem ontvangen en verantwoord. — Wordt besloten eerst het advies te verzoeken van den Raad ter Admiraliteit te Rotterdam die aangeschreven zou worden, dat het goed zou wezen de ontvangst van dit licent afgescheiden te houden van het pas sagiegeld en dat Groulart daarvan afzonderlijk boek zou houden en rekening afleggen aan voorn. Admiraliteit tot wier beschikking het geld zou worden gelaten.

1637 September 29. Request van Johan Groulart, ontvanger der convooien en licenten te Maastricht; hij wordt geprezen wegens zijne moeite aangewend voor 's Lands belang blijkens voorn. request.

— October 19. Daar men vernomen had, dat te Maastricht door de geestelijken aangenomen worden geestelijke personen uit de vijandelijke landen, buiten weten, veel minder met toestemming van hunne Ho. Mo., wordt besloten, dat te Maastricht niemand onder het gebied of gehoorzaamheid van den vijand mag aangenomen worden tot eenige geestelijke conditiën en benificiën, noch in eenige kapittelen, conventen of kloosters aangenomen of toegelaten, tenzij dat ze vóór de reductie van Maastricht zich uit 's vijands gebied hadden teruggetrokken en daar verbleven. De Gouverneur van Maastricht zal kennis daarvan geven waar het behoort, met order het besluit streng te doen nakomen en zal de Gouverneur van de geestelijken aldaar eischen de lijsten van hen, die sinds de reductie daar zijn aangenomen, met aanteekening van waar zij komen en deze hun Ho. Mo. overzenden met bericht van de insinuatiën en van zijn bemoeiingen.

— December 4. Brief aan den Prins van Oranje geschreven door den Keurvorst van Keulen als Prins van Luik, klagende over de nieuwe lasten die hun Ho. Mo. te Maastricht zouden doen heffen, en ook eenige klachten van dreigementen, die de Gouverneur te Maastricht aan de ingezetenen aldaar zou hebben aangedaan, met verzoek daarin te voorzien. — Wordt besloten copie te zenden aan de heeren Teresteyn en Weede tot onderzoek en rapport.

1637 December 5. Missive van Hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht, verzoekende om de helft in 15000 gulden *(er staat geen werkwoord)* die de stad jaarlijks te kort komt en extra-ordinarie moet vinden tot betaling der servitiën, voor het volk dat zij, bij contract gesloten in Mei 1635, ten laste van de stad hebben genomen en wegens het verarmen van de stad niet konden opbrengen uit de gewone inkomsten. Verder worden hun Ho. Mo. verzocht de 1800 gulden te begrooten tot nu toe genoten voor vuur en licht voor de corps de gardes naar advenant, dat zij vuur en licht moeten verschaffen, wegens de „verduringe"? (1). — R. v. S.

— **December 9.** Verzoek van de gezamenlijke kapiteinen in garnizoen te Maastricht om voorzien te worden met een doctor in de medicijnen ten laste van het Land, daartoe voorstellende Johan van Aken, gewezen schepen en doctor te Ruermunde. — R. v. S.

— **December 10.** Missive van de burgemeesters van Luik, klagende over de exessen gepleegd in de heffing van het landlicent te Maastricht. — Wordt gesteld in handen van de heeren Tereteyn en Weede.

— **December 31.** Request van Joachim Golsteyn, commandeur te Maastricht, dat de heeren gecommitteerden der stad Embden, als bezet houdende het huis en heerlijkheid Oldersum, tot dien opzichte hem schuldig te zijn ongeveer 8000 gulden kapitaal met rente sinds 1621, verzoekende, dat hunner Ho. Mo. gedeputeerden thans met hen handelende in den Haag gemachtigd werden hen te bewegen om te bewerken, dat hij promptelijk mocht betaald worden. — Wordt toegestaan.

1638 Januari 23. Consent aan den predikant Philippus Ludovi-

(1) Het duurder worden van den mondkost etc. (?)

cus, om een remonstrantie te mogen doen, doch niet naar den Haag te komen te dien einde gelijk hij verzocht (1).

1638 Januari 29. Request van Gerart van Duverden, geb te Utrecht, om het vaceerende servitie meesterschap te Maastricht op de instructie daarop gemaakt of nog te maken. — Wordt besloten de retroacta na te zien.

— **Maart 16.** Mededeeling door den Prins van Oranje van een brief, hem geschreven door den veldoverste Picolomini, in dienst van den Keizer, den 8sten Maart te Brussel over de lichting der Franschen en de bescherming, die zij te Maastricht zouden hebben, mede van een brief van den hoochst gedachten *(den Keizer?)* aan Picolomini, dat den Keizer bericht zoude zijn, dat hunne Ho. Mo. stad en vesting Maastricht, den Franschen zouden hebben overgelaten of ingeruimd, en dat dit tot onderlinge rupture tusschen den Keizer, het Rijk en dezen Staat zou leiden, terwijl beide brieven de verklaring inhouden met dezen Staat neutraliteit te willen onderhouden, verder heeft de Prins een concept van antwoord getoond op den brief van Picolomini. — Wordt besloten den Prins te bedanken, doch dat uit het concept zal worden uitgelaten deze clausule: comme aussi il nous seroit de les assister de choses necessaires au besoin entant qu'amis et Alliez des Provinces unies.

— **Maart 29.** Wordt toegestaan aan den convooimeester Groulart te Maastricht, ter secretarie van den R. v. S. en van den Prins van Oranje bekend te maken het appointement van den 19 dezer ten zijnen behoeve verleend met verzoek, dat zij aan Henrick Ruysch, ontvanger van de licenten en convooien te Venlo, geen pasooort willen verleenen, tenzij hij aan dit appointement voldaan heeft.

— **Maart 31.** Missive van Joachim van Golsteyn, commandeur te Maastricht, van 23 Maart met copie van de informatie over het verraad van Maastricht, geconcipiëerd door zekere geestelijke personen, burgers en anderen tegen deze stad.—Zonder resolutie.

(1) Dit besluit is genomen op voordracht van Weede, die in herinnering bracht het verbod van hunne Ho. Mo. aan de predikanten, om zonder hun toestemming te 's Gravenhage te komen remonstreeren.

1638 April 6. Ontvangen brieven van Joachim van Golsteyn, commandeur te Maastricht, met overzending van de confessie van den Jesuit Phillip Noten en den kapellaan Tossain Silvius en copiën van 2 brieven hem geschreven door den Keurvorst van Keulen (¹) en zijn antwoorden daarop, die hij verzoekt dat hun Ho. Mo. hem niet kwalijk zouden nemen; tevens een missive van den Keurvorst aan hun Ho. Mo. van 28 Maart. — Wordt besloten, dat de inhoud van deze brieven en bijgaande stukken eerst door den President zou worden medegedeeld aan den Prins van Oranje om zijne hoog wijze consideratiën te hooren en dan te antwoorden.

— **April 8.** Nog een brief van den Keurvorst van Keulen van den 29ste Maart over de gevangenen te Maastricht hun examinatie en judicature. — Wordt besloten als met de stukken te doen *(zie April 6 ll.).*

— **April 12.** Uit het verslag van den heer Rantwijck blijkt, dat de Keurvorst van Keulen beweerde dat, daar Maastricht van tweeheerige jurisdictie was, over het onderzoek en rechtspraak der gevangenen te Maastricht zijn gedeputeerden ook behoorden te worden toegelaten en dat de Prins van Oranje van advies was, dat men dit met goede redenen wel kon excuseeren, daar deze zaak rechtstreeks voorgenomen en geconspireerd is tegen den Staat dezer Landen en het garnizoen van Maastricht en dat daarom de rechtspraak daarover aan niemand kan worden opgedragen, dan aan den krijgsraad aldaar, die men daarmede moet laten geworden, zonder dat eenige commissarissen uit den Haag derwaarts daartoe zullen worden gezonden, dat de Keurvorst van Keulen geen belang in deze zaak heeft, als zijnde in punten van vriendschap met Spanje zonder met hem in oorlog te zijn en dat een beredeneerde brief aan den Keurvorst zou worden geschreven, waarbij zal worden uiteengezet wat voorschreven is en ten slotte gezegd, dat deze zaak door den krijgsraad te Maastricht zal worden behandeld en door niemand anders. — Wordt besloten zich met dit advies van den Prins van Oranje te vereenigen.

(¹) Als prins-bisschop van Luik (Ferdinand van Beieren).

1638 April 19. Missive van Joachim van Golsteyn met het verder onderzoek over de gevangenen te Maastricht. — Wordt besloten de missive en de examinatie nader te behandelen.

— **April 20.** Wordt besloten om de minuut van het antwoord van den Prins van Oranje van 19 April op den brief van Golsteyn van 14 April over de conspiratie te Maastricht te doen onderzoeken door den graaf van Culenburch, Teresteyn en Schoonenborch, om over den inhoud en de zaak zelf met den Prins van Oranje te communiceeren en rapport te doen.

— **April 21.** Na het hooren van bovengenoemd rapport verklaren hunne Ho. Mo. zich daarmede te vereenigen, om kortheidswille, wat Golsteyn zal worden aangeschreven, terwijl den R. v. S. wordt verzocht ook zoo te doen, opdat in deze zaak pari passu *(met gelijken tred)* zou worden gehandeld.

— **Mei 7.** Missive van den Keurvorst van Keulen uit Bon van 27 April ll., omtrent de rechtspraak over de paapsche geestelijke personen te Maastricht. — Wordt besloten te stellen in handen van den R. v. S. om met den Prins van Oranje daarover te communiceeren en te adviseeren wat behoort te worden geantwoord.

— **Mei 17.** Het advies van den 13den Mei door den R. v. S. op voorgaande resolutie gevormd luidt, dat de brief van den Keurvorst gesteld is met een hoogmoedigen stijl en vermengd met een onlijdelijke kleinachting van de Regeering, terwijl hun Ho. Mo. daarin niet anders behandeld worden dan gelijk de Duitsche Vorsten hun doctoren gewoon zijn te doen; dat hun Ho. Mo. op herstel dienen te letten, om elders waar men hun Ho. Mo. met behoorlijk respect bejegend ook niet te vervallen en de besoigne moesten doen resumeeren, onlangs hierover bij de hand genomen en een formulier te laten concipiëeren en vaststellen op de active en passive qualificatie van dezen Staat met zijn geallieërde vrienden en naburen, koningen, republieken, heeren en steden. Wat de zaak zelve betreft, meent de R. v. S. dat moet worden geantwoord, dat dit verraad, als door die van den krijgsraad het eerst ontdekt, een misdaad is, tegen het garnizoen van de stad

waarvan hunne Ho. Mo. de bezetting, fortificatiën en magazijnen bekostigen; dat daarom goedgevonden is aan den krijgsraad het onderzoek te laten en het verwijzen en straffen der verraders, die aangenomen hadden de stad Maastricht aan den vijand over te leveren. En hoewel de verdragen meebrengen, dat de kennis van alle misdaden daar bedreven, zal staan aan de tweeheerige officieren (waarin hun Ho. Mo. meenen onveranderd te willen blijven) nochtans hierin de gerechtigheid en possessie van den Keurvorst van Keulen in het minst niet wordt verkort of verstoord, daar dit geval in deze verdragen niet begrepen is en daarom den Keurvorst niet raakt, maar alleen dezen Staat, waartegen het verraad is aangelegd, waarom het den heer van La Motterie[1] wel zeer vreemd zou zijn voorgekomen als, toen hij te Maastricht nog gouverneur was, de Keurvorst zich met zulke zake zou hebben willen bemoeien. Dat het den Keurvorst verkeerdelijk bericht is, dat in de gehouden of nog te houden proceduren iets tegen stijl van rechten en buiten justitie zou zijn voorgenomen, uit andere beweegredenen, dan alleen om zulk een boos verraad naar verdiensten en de wetten te doen straffen, zonder aanzien van personen, geestelijk of wereldlijk, gelijk dat op het einde van de zaak klaar zal blijken tot vergenoegen van alle onpartijdigen, terwijl hun Ho. Mo. verder genegen bleven alle andere delicten, uitgezonderd verraderij (die hun Ho. Mo. aan zich privatieve verstaan te behouden als alleen de lasten van den oorlog bekostigende en de bescherming der stad, die zij zonder iemands toedoen op hun vijand hebben genomen) ter judicature van de wederzijdsche officieren te laten, tot onderhoud van de concordaten, tractaten en goede nabuurlijke neutraliteit, waarmede de Raad meent, dat hunne Ho. Mo. genoeg voldaan zullen hebben, zonder dieper te treden in de justificatie van de zaak, om niet te schijnen daarin te willen „apologeren". — Wordt besloten op het eerste lid van het advies de zaak voor als nog op haar beloop te laten, maar op het tweede het advies te volgen en aldus aan den Keurvorst te antwoorden.

1638 Mei 28. Op request van den prelaat van Cloisterrade, in

(1) Gouverneur te Maastricht tijdens het Spaansch bestuur 1616—1632.

het land van 's Hertogenrade, klagende dat door de Franschen, Willem Backers, halfwin en pachter van de hoeve Aldenmerberen, onder de heerlijkheid Mercksteyn, land van 's Hertogenrade, met 7 paarden van de hoeve is gehaald en naar Maastricht gebracht, met verzoek dat de halfwin met de paarden wegens de verleende sauvegarde aan de gemaakte contributie *(sic)* van dezen Staat kosteloos en schadeloos mochten ontslagen worden, wordt besloten, dat de griffier Musch aan den Ambassadeur *(welke?)* zal overleveren de memorie den 27sten gemaakt over dergelijke zaken en daarbij zal bekend maken de klachten van den prelaat, met verzoek daartegen order te stellen onder de voornoemde troepen volgens de memorie. Verder zal den Commandeur van het garnizoen te Maastricht geschreven worden dat hij den halfwin met de paarden aanziens briefs zal ontslaan en mede ontslaan alle personen, alsook hun goederen, die onderdanen van den Koning van Spanje zijn, voorzien met licentbrieven, sauvegarde of paspoorten van dezen Staat en niet te gedoogen, dat zij (1) uit Maastricht brieven schrijven waarbij zij eenige uitschrijving van contributie zouden mogen doen, wie deze ook zou mogen aangaan.

1638 Juni 4. De Ambassadeur van den Koning van Frankrijk doet mondeling in de vergadering en levert daarna in geschriften over het volgend voorstel in twee punten:

1. Dat de gevangen paapsche geestelijkheid te Maastricht wegens het ontdekt verraad mocht terecht gesteld worden voor rechters zoo vanwege den Keurvorst van Keulen *(hier is waarschijnlijk vergeten: als van de StatenGeneraal)* en dat hun Ho Mo. den krijgsraad aldaar zouden willen aanschrijven met hunne begonnen proceduren op te houden, totdat door hunne Ho. Mo. anders zal worden beschikt. — Wordt besloten copie hiervan te zenden aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te velde om met den Prins van Oranje te communiceeren en aan hunne Ho. Mo. er over te schrijven; tot hun naricht zou hun er copie bijgevoegd worden van een advies van den R. v. S. op gelijk onderwerp en van den brief dien ten gevolge aan den Keurvorst van Keulen geschreven overeenkomstig dit advies.

(1) De Franschen.

1638 Juni 7. Memorie van den Ambassadeur van Frankrijk, verzoekende antwoord op zijn propositie aan de Staten Generaal 31 Mei ll. gedaan over het onderwerp der vorige resolutie. — Wordt besloten om, met inachtneming van het advies van den Prins van Oranje hierop gegeven, den Ambassadeur over te leveren copie van alle confessiën van Maastricht gekomen, waaruit klaar blijkt, dat de voorn. geestelijkheid niet alleen kennis van dat verraad heeft gehad, maar zelfs beleiders zijn alzoo dat daarin niet geprocedeerd wordt met passie of haat tegen de religie, maar met alle redenen van circumspectie.

— Juni 8. De Ambassadeur van den Koning van Frankrijk, in de vergadering verschijnende, verzoekt hunne Ho. Mo. antwoord op zijne propositie van 31 Mei l.l. over de gevangen geestelijkheid te Maastricht en dat zij bij provisie zouden verleenen surcheantie der proceduren van den krijgsraad aldaar, totdat de beslissing hunner Ho. Mo. gereed zou zijn. — Waarop hunne Ho. Mo. hem hebben overgeleverd de copieën van de informatiën en confessiën hun uit Maastricht toegezonden.

— Juni 10. Wordt opgehouden het voorstel tot surcheantie door den voornoemden Ambassadeur aangevraagd, dat wederom ter vergadering was gebracht.

— Juni 14. De nadere memorie wegens den markies d'Estampes, ambassadeur van den Koning van Frankrijk, over hetzelfde onderwerp wordt na lezing opgehouden.

— Juni 19. Missive van den Koning van Frankrijk, geschreven te St. Germain en Laye 10 Juni, recommandeerende, dat de Paapsche religieusen te Maastricht gevangen mochten gesteld worden voor politieke rechters door hunne Ho. Mo. af te vaardigen; ook een advies van den R. v. S. van 17 Juni 1638 op de memoriën van den Franschen Ambassadeur van 31 Mei l.l. en van den 15de Juni l.l. aan hun Ho. Mo. op gelijk onderwerp. Het advies van den R. v. S., luidt, dat de Raad niet twijfelt of de paapsche geestelijkheid heeft groote devoiren en instantiën in Frankrijk gedaan om daar de voorn. tusschenkomst te verkrijgen, maar hun Ho. Mo weten naar hun wijsheid te oordeelen, dat de zaak van de voornoemde gevangenen ten hoogste raakt het wel-

varen van dezen Staat en dat de reputatie van de regeering daarvan zeer veel daaraan gelegen is, dat daarin goede justitie wordt bediend waarvan (*sic*) ([1]) om de proceduren niet door intercessie te laten onderbreken en de kwade indrukken weg te nemen, dat in deze zaak onordentelijk tegen de geestelijken zou worden geprocedeerd hebben hun Ho. Mo. welgedaan, dat zij aan den Ambassadeur de stukken van het proces hebben medegedeeld. — Wordt besloten baron van Swartsenberch en iemand van den R. v. S. af te zenden om den Ambassadeur te verzoeken zich met deze communicatie te willen vergenoegen, wijl daaruit klaar blijken kan, dat geprocedeerd wordt, niet uit passie van religie of eenige andere consideratiën, maar alleen om behoorlijk en juditielijk te doen straffen eene openbare en schandelijke verraderij, die het minst betaamt aan personen van zulke professie. Maar wat betreft de verzochte surceantie van executie deze oordeelen hun Ho. Mo. overeenkomstig het advies te strekken tegen den dienst en de reputatie van den Staat en het Land en tegen den gewonen loop van justitie en twijfelen niet of de Koning zal de excuse van hun Ho. Mo. aannemen, om anderszins voor de voornoemde geestelijkheid niet meer aangeloopen te worden en van de surceantie niet te vervallen in een verzoek van pardon, dat de constitutie van dezen Staat en de inclinatie van de gemeente niet zou kunnen lijden, waarom de gedeputeerden den Ambassadeur zullen verzoeken de zaak gunstig aan den Koning te rapporteeren en te helpen excuseeren.

Nopens de wettigheid der proceduren van den krijgsraad zullen zij de redenen bijbrengen aan den Keurvorst van Keulen in antwoord op gelijk onderwerp toegezonden. Extract van deze missive zal den gedeputeerden worden ter hand gesteld om zich daarvan bij den Ambassadeur te bedienen.

1638 Juni 27. Brief van den agent Bilderbeek te Keulen, dat het land van Gulick en het sticht van Keulen door de Franschen voor goeden prijs is verklaard en dat vangen en spannen daar weer zeer „aengaet" en dat de Franschen een jong edelman, Frens van Flenderen, hebben weggevoerd naar hun kwartier voor

([1]) De zin loopt zeer lastig. De zin is misschien: om de proceduren daarvan.

Maastricht en groot rantsoen van hem vorderden. — Wordt besloten aan den commandeur Golsteyn te schrijven, dat hij scherp moest letten, dat niemand van hunner Ho. Mo. garnizoen aldaar of eenige andere troepen in dienst van den Staat zich voegden bij de voors. Fransche troepen, om in neutrale plaatsen en landen iets te attenteeren en als zij eenige gevangenen of goederen uit neutrale landen te Maastricht brengen, zal Golsteyn hen ontslaan en in vrijheid stellen, daar hun Ho. Mo. met het H. Roomsche Rijk en de resp. leden daarvan willen zijn, blijven en voortgaan in neutraliteit. Ook zou hij den commandeur en andere officieren der Franschen nogmaals aanzeggen, volgens den last hem 23 Mei ll. verstrekt, dat ze zich zullen wachten hun brieven, waarbij zij uitschrijvingen doen om belastingen en brandschattingen in neutrale landen, te dateeren uit Maastricht. Verder zullen zij zich onthouden van „foulen" en afpersingen ten platte landen onder dezen Staat of waar deze contributie ten laste van den vijand trekt en geniet. Afschrift hiervan zal aan den agent Bilderbeeck verstrekt worden.

1638 Juni 28. Concept van een brief van kennisgeving aan de ministers buiten 's lands over den aftocht van graaf Willem van Nassau uit het land van Waes en van den brief aan den commandeur Golsteyn over de Franschen in kwartier bij Maastricht en hun doen aldaar (zie hiervoor Juni 27) vastgesteld.

— **Juni 30.** Wordt besloten de heeren Vosbergen en Swartsenburch te verzoeken den Ambassadeur van Frankrijk de redenen tegemoet te voeren, in de voorgaande resolutiën begrepen, over de gevangen geestelijken te Maastricht.

— **Juli 1.** Request van burgemeesters en regeerders der stad Aken, klagende over de handelingen der Franschen bij Maastricht. — Wordt besloten te verklaren dat dit hunne Ho. Mo. niet aangaat, dat zij met de supplianten en alle andere leden, steden en plaatsen van het H. R. Rijk oprechte neutraliteit onderhouden en dat hun Ho. Mo. verstaan willen dat alle gevangenen, goederen en bestialen van neutrale landen naar Maastricht gebracht wordend vrij zullen zijn en dat dit den commandeur

Golsteyn zal worden geschreven en herhaald wat hem ten opzichte van den abt van Cloisterrade en anderen van te voren is geschreven op gelijk onderwerp.

Het rapport van de heeren Vosbergen en Swartsenberch wordt gehoord en zij worden voor hun moeite bedankt (zie Juni 30).

1638 Juli 2. Request uit naam van den Prelaat van Cloisterrade, klagende over de foulen en excessen der Franschen bij Maastricht. — Wordt besloten dit request te zenden aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden te velde om hierover met den Franschen Ambassadeur te spreken, alsdan te Bergen op Zoom, overeenkomstig de voorgaande resolutiën die hun te dien einde zullen worden gezonden.

— Juli 14. Eene missive van den commandeur Golsteyn, in antwoord op eene missive van hun Ho. Mo. in zake van Andries van Stocheim blijft zonder resolutie.

— Juli 27. Eene missive van den commandeur Golsteyn, met bericht, blijft zonder resolutie.

— Augustus 11. Tot het maken van een concept van instructie voor hunner Ho. Mo. Gedeputeerden gaande naar Maastricht worden afgevaardigd de heeren Arnhem, Beresteyn, Weede en de tresorier-generaal Brasser, om daarvan rapport te doen.

— Augustus 14. Advies van den R. v. S. op het request van Arnout van Deuverden van Voort, rentmeester der domeinen van Maastricht, dd. 31 Juni ll. om te mogen aanvaarden en besturen de goederen der personen veroordeeld wegens het verraad aldaar, inhoudende, dat hoewel de Raad de vonnissen niet heeft gezien, uit het verhaal van het request en uit de natuur van het dilect wel te presumeeren is, dat de krijgsraad aldaar tot verbeurdverklaring der goederen heeft besloten, wat noodzakelijk ten behoeve van het Land zou zijn en dat den krijgsraad behoorde verboden te worden, die goederen te verkoopen of zich daarmede te bemoeien en den suppliant gelast ze van 's Lands wege te aanvaarden en in rekening te verantwoorden.—De zaak wordt opgehouden.

Missive van den commandeur Joachim van Golsteyn te Maastricht van 2 Augustus, dat hij en de gedeputeerde officieren tot het onderzoek en procedeeren tegen de bewerkers en samenzweerders van het verraad te Maastricht Fisbach, auditeur van het garnizoen hebben afgevaardigd om hun Ho. Mo. breeder en klaar te relateeren datgene waarvan hij ooggetuige is geweest en in schriften niet zou mogen zijn uiteengezet, volgens hun vrijwillige en andere confessiën, accusatiën en oordeelen. Ten tweede, dat hij order verzoekt in het doen vervolgen(?) van die kloosterlingen, die den eed van getrouwheid aan dezen Staat geschonden hebben en daardoor in 't vervolg te voorkomen meerder praktijken, correspondentiën tegen 's Lands welvaren, met confiscatie van hun goederen.

Missive van den Prins van Oranje in het leger op de Noortgeest, dat hem dunkt dat het beste was tegenwoordig vanwege hun Ho. Mo een algemeen pardon en amnestie te Maastricht af te kondigen, waarbij ieder bleef in zijn tegenwoordigen staat en gelegenheid, zonder eenige verdere recherche, mits dat in 't vervolg op allerlei standspersonen en vooral op de geestelijkheid te Maastricht scherp en zorgvuldig toezicht werd gehouden en als iemand bevonden werd opnieuw tegen den dienst van dezen Staat of stad te hebben misdaan dat tegen hem in alle gestrengheid zou worden geprocedeerd. Nog geeft de Prins in bedenking, of — daar ontwijfelbaar in Frankrijk en elders zal verspreid worden, dat de geëxecuteerden te Maastricht door partijschap van religie veroordeeld zijn — het niet dienstig was iets over deze zaak in openbaren druk te geven, waardoor ieder van de oprechte toedracht daarvan ingelicht en den kwaadwilligen de mond mocht gestopt worden. — Wordt besloten Fisbach a.s. Maandag te hooren en de stukken door hem medegebracht over te nemen. De heer Bruynincx wordt verzocht Ludovicus, predikant te Maastricht te bescheiden en vanwege hunne Ho. Mo. aan te zeggen, dat hij niets in druk uitgeve, rakende de executie te Maastricht geschied, zonder kennis en machtiging van hunne Ho. Mo.

1638 Augustus 16. Rapport van Bruyninx (zie boven), Ludovicus had hem geantwoord, dat wat hij had „ingestelt" reeds gedrukt werd, docht dat hij de eerste exemplaren daarvan hunne Ho. Mo. zou meedeelen voor hij de anderen in het licht zou zenden. —

Wordt besloten Bruinincx te verzoeken Ludovicus aan te zeggen, dat hij met het drukken dier exemplaren en het uitgeven daarvan zou ophouden, tot nader order en machtiging van hunne Ho. Mo.

1638 Augustus 19. Na ontvangst van het geschrift „ingestelt" door „Phillippum Ludovicum, bediener des H. Evangelii in Christi gemeynte binnen Maastricht, behelsende te laeste discourssen ende woorden gepasseert ende gevallen tusschen de Predicanten ende de geëxecuteerde in haer uyterste binnen Maestricht voornoemt" wordt besloten dit te stellen in handen van de heeren Arnhem en Weede tot onderzoek en rapport.

— **Augustus 21.** Wordt besloten de instructie door den krijgsraad te Maastricht gegeven aan zijn auditeur Fisbach en de examinatiën en confessiën van de geëxecuteerden van Maastricht te stellen in handen van de heeren Arnhem en Weede tot onderzoek en rapport.

— **September 2.** Na overgave door Ludovicus van de hem door Bruyninx op last van hun Ho. Mo. afgeëischte minuut van het geschrift, getiteld „cort vertooch van de uytcompste laetste discoursen ende woorden gepasseert ende gevallen tusschen de Predicante vande gereformeerde Kercke tot Maestricht, ende de Conspirateurs van 't grouwelyck (1) verraet tegens deselve Stadt, door de hant des Scherprechters geëxecuteert in desen loopenden jare" en daar hun Ho. Mo. Ludovicus hebben doen aanzeggen dat hij het niet zou uitgeven, al was het geschrift reeds begonnen te drukken vóór het door hun Ho Mo. was onderzocht en zij gezien hebben, dat het toch is gedrukt en uitgegeven, zoo verklaren hun Ho. Mo. na rijpe deliberatie, dat zij dit „vertooch", als tegen de order van het Land en buiten hunner Ho. Mo. kennis en tegen dank door dien predikant gedrukt, niet gestand doen en dus te zijn van geen nut en van onwaarde en verbieden om deze redenen het verkoopen en distribueeren daarvan.

— **September 7.** Op request van Ludovicus wordt besloten, dat

(1) Achter de l een afkortingsstreep, naar ik meen.

de akte waarbij zijn „vertooch" van onwaarde wordt verklaard zal ingehouden worden zonder afgezonden te worden, volgens voorgaande resolutie, die mitsdien in staat wordt gehouden.

Na gehoord te hebben het rapport over de stukken betreffende het verraad van Maastricht (zie hiervoor Augustus 21) wordt besloten deze stukken te laten berusten tot de komst van den Prins van Oranje om daarop zijn hoogwijze consideratie en advies te hooren en wordt de R. v. S. verzocht eveneens te willen doen met de stukken aan dezen overgegeven.

1638 September 8. Wordt besloten in zake het verzoek van Deuverden omtrent de goederen der geëxecuteerden te Maastricht (zie hiervoor Augustus 14) de retroacta na te zien.

Op voorstel vanwege de gedeputeerden van de Zuidhollandsche Synode, wordt verklaard dat de Gedeputeerden van hun Ho. Mo. naar Maastricht gaande zullen nazien en onderzoeken het stuk van den eed van getrouwheid te voren zoo bij de paapsche geestelijkheid als andere ingezetenen gedaan. Het verzoek tot inruiming van nog één kerk wordt opgehouden.

— September 14. Verzoek van den heer Arnhem namens Ludovicus tot overhandiging van de minuut van zijn „cort vertooch", dat hun Ho. Mo. hem te revideeren hebben overgegeven, om te weten wat hij zal hebben bij te voegen of uit te doen, opdat het eerste gerecipiëerd exemplaar mocht worden te niet gedaan door een protestatie, die hij zal bijvoegen. — Wordt besloten hem die minuut ter hand te stellen om door hem „gerevideert, gecorrigeert ende gereformeert" te worden en dan aan hun Ho. Mo. overgeleverd om daarop beschikt te worden naar behooren.

— September 18. Het gecorrigeerde „vertooch" wordt gesteld in handen van de heeren Arnhem en Weede tot onderzoek en rapport.

— September 20. Request vanwege de diakenen der Nederd. Geref. kerk te Maastricht, dat het proces dat zij hebben voor den R. v. S. tegen Nicolaes Olislagers, met bewilliging van dien Raad mocht gesteld worden in handen der Commissarissen-deci-

seurs gaande naar Maastricht ter decisie. — Wordt besloten te stellen in handen van de heeren Arnhem, Teresteyn en Weede om met dien Raad daarover te communiceeren en rapport te doen.

1638 September 23. De heer Weede heeft op last van Verbolt, burgemeester van Nijmegen, voorgedragen, dat D. Simon Rutingius, thans predikant te Maastricht, door den kerkeraad en gemeente Nijmegen aldaar beroepen is en de magistraat aldaar het beroep heeft goedgekeurd maar dat hij door de klassikale vergadering alsdan te Nijmegen, zeer ruw en hard werd behandeld, daar hij zonder demissie van hun Ho. Mo., den kerkeraad en den magistraat van Maastricht het beroep heeft aangenomen, welk bezwaar nog door jalouzie en anderszins wordt verergerd, met verzoek dat deze zaak wordt geschikt en de beroeping effect mag sorteeren. — Wordt besloten Rutingius te ontslaan van zijne kerkdienst te Maastricht voor zoover hen betreft en toe te stemmen in zijn beroep en hunner Ho. Mo. Gedeputeerden gaande naar Maastricht te verzoeken bij den magistraat en kerkeraad aldaar te bewerken, dat ook zij zijn demissie toestaan.

— **October 4.** Memorie aan den heer van Arnhem overhandigd door den auditeur van den krijgsraad te Maastricht, 1°. om te weten of hun Ho. Mo. hem langer in den Haag van doen hadden, 2°. op wat manier betaald zouden worden de kosten en „missen van justitie" van de geëxecuteerden te Maastricht. — Wordt besloten, dat de auditeur zich aanstonds op reis zou mogen begeven over den besten weg en met zoodanige zekerheid van convooi als hij noodig zal hebben, waartoe hem akte zal worden meegedeeld; ad 2°: R. v. S.

— **October 15.** Op advies van den R. v. S. over het request van Arnout van Deuverden van Voort, rentmeester der domeinen van Maastricht en den Vroenhof, dd. Juli 31 (zie Augustus 14), dat den krijgsraad te Maastricht diende verboden te worden, de geconfisqueerde goederen der geëxecuteerden te verkoopen of zich daarmee te bemoeien en dat voornoemde rentmeester moest gelast worden deze van 's Lands wege te aanvaarden en daarvan in

rekening te verantwoorden, wordt besloten, dat als eenige confiscatie of annotatie van goederen zou geschied zijn of nog geschieden de administratie daarvan zou gesteld worden aan 't kantoor van voornoemden rentmeester.

1638 November 1. Brief vanwege het collegie der Jesuïten te Maastricht aan den Prins van Oranje dd. October 23, dat aan hetzelve mocht vergund worden de jonge jeugd te onderwijzen als voor dezen en aldaar zoodanige diensten te mogen exerceeren als zij gewoon zijn geweest te doen. — R. v. S. tot onderzoek en advies.

— **November 10.** Memorie tot bezwaring van bieren „corenwerck" en tabak te Maastricht, om daaruit het serviciegeld voor de ruiters en soldaten aldaar in garnizoen te betalen. — R. v. S.

Op rapport van den heer Huygens, die volgens resolutie van hunne Ho. Mo. van 3 November eene missive van Burgemeester en Raad der stad Keulen had onderzocht, wordt besloten aan den hertog van Bouillon, of, bij afwezigheid, aan den commandeur Golsteyn, te schrijven, dat zij de wol door de Franschen aangehaald zullen doen teruggeven overeenkomstig voorgaande resolutie van hunne Ho. Mo.

— **November 20.** Den Heeren van Holland wordt copie toegestaan van het concept der instructie voor hunner Ho. Mo. Gedeputeerden gaande naar Maastricht met verzoek van spoedig advies.

Eene missive van de gecommitteerden van de Generaliteits rekenkamer, met memorie en consideratiën, over de ontvangst der licenten te Maastricht, gesteld in handen van de Gedeputeerden naar Maastricht om daarop acht te geven volgens inhoud der missive.

— **November 24.** Missive van Hoogschout, burgemeesteren enz. te Maastricht, met bericht over het aanhalen der steenkolen, die daar zouden passeeren naar 's vijands steden en landen beneden de stad; verder verzoek om meer geld jaarlijks voor brand van de corps de gardes. — R. v. S.

1638 December 4. Aan Johan Groulart wordt het schepenschap van den Vroenhof te Maastricht, toen vacant door het overlijden van Dionys Meys, verleend. De Hoogschout wordt gemachtigd zijn eed af te nemen.

Wordt besloten aan Hoogschout enz. van Maastricht te schrijven, dat men in den Haag bezig is met het vormen van een instructie voor dengene, die in plaats van Dionys Meys als pensionaris van Maastricht zal worden geëmployeerd en als zij eenige consideratie hebben om daarop te letten bij het maken daarvan, dat zij aan hun Ho. Mo. deze zouden over sturen, latend voorts de zaak in haar geheel.

— **December 6.** Missive van Hoogschout enz. van Maastricht, met bijlagen, over de collatie van het pensionarisschap van Maastricht en de bediening daarvan. — Wordt besloten dat hunner Ho. Mo. Commissarissen gaande naar Maastricht nauwkeurig zouden informeeren en laten informeeren over de juiste „gelegentheyt" daarvan en het recht van dezen Staat daarin bewaren en zal dit in het concept van hun instructie opgenomen worden.

Na het inbrengen door de Gedeputeerden van Holland van hun stem op het advies van den R v. S. over de geestelijken en bizonderlijk de Jesuïten en Minderbroeders te Maastricht, vervolgens op het concept van de instructie 20 November ll. gelezen in de vergadering van hun Ho. Mo. voor hun Commissarissen naar Maastricht, wordt besloten op deze twee punten af te vaardigen de heeren Arnhem en Schoonenborch om over het punt der geestelijkheid met den Prins van Oranje te communiceeren en hem den inhoud van het advies mede te deelen, alsmede de inclinatie van de heeren van Holland en daarop zijn consideratie te verstaan, insgelijks wat betreft het geheele concept van voornoemde instructie om van alles rapport te doen en wordt in het concept opgenomen, dat de Commissarissen gaande naar Maastricht ernstig zullen informeeren naar den toestand der contributiën en kwartieren daaromtrent en waarom zoo weinig ten laste van het Land daaruit wordt gevonden en opgebracht, ten einde van rapport.

— **December 7.** In zake de steenkolen (zie resolutie van No

vember 24) wordt besloten, overeenkomstig het advies van den R. v. S., dat men te Maastricht deze zal laten passeeren, om telkens daarvan af te nemen zooveel als in redelijkheid zal kunnen geschieden mits betaling.

1638 December 9. Eene missive van Arnout van Deuverden van Voort, dat Barckel (Nic. Berckel), kanonik van St. Servaas, 29 November ll. overleden is en daardoor zijn prebende vervallen is in de maand van hun Ho. Mo. blijft zonder resolutie.

— **December 13.** Op het rapport van de heeren Arnhem en Schoonenborch (zie resolutie van December 6) wordt het concept vastgesteld, met invoeging van de consideratiën van den Prins van Oranje, en worden de heeren verzocht hun reis te willen aannemen, waartoe hun akte wordt verleend, om convooi voor hun verzekering mee te nemen alsmede akte van indemniteit en akte om geld te lichten tot dekking der onkosten, mits verrekening, en wat betreft de paapsche geestelijkheid te Maastricht, dit punt wordt opgehouden. Ook wordt verzocht den R. v. S. te verzoeken om te berichten, uit wat kracht de geestelijke paapschgezinden en andere ingezetenen te Maastricht, den Bosch, Bergen op Zoom en andere plaatsen nog doorgaan zich te begeven naar besloten steden van den vijand zonder speciaal paspoort en advies, of dit niet behoort verboden te worden.

— **December 17.** Advies van den R. v. S. van 16 Juni ll. op het request 16 Februari ll., gepresenteerd uit naam en vanwege de ingezetenen en onderzaten van het land van Limburg en 's Hertogenrade, dat hun van het Land zou toekomen 19376 gulden voor wagens, karren en paarden in 1635 op aanschrijving van den commies Conincx geleverd ten dienste van het Land en daar de ontvanger Deuverden na gehouden liquidatie van hun quote in de beden daarvoor niet meer wil laten valideeren dan 11006 gulden, zoo beweren zij 8370 gulden te kort te komen, tot voldoening waarvan zij order op dezen ontvanger verzoeken. — Wordt overeenkomstig het advies besloten, dat de betaling zal geregeld worden naar de order van dezen Staat, te weten drie gulden daags voor iederen wagen wat het verleden betreft, en

dat zij voor het vervolg ook zoo zullen betaald worden, mits iedere wagen voorzien is met een gespan van drie paarden, maar zal niet uitgegeven worden dan tot nader bericht van den R. v. S.

Aan Johan Groulart, ontvanger te Maastricht, zal commissie verstrekt worden, als schepen van den Vroenhof (zie December 4).

1638 December 30. Missive van de heeren Arnhem en Schoonenborch, Gedeputeerden te Maastricht, dd. December 24, berichtende o. a., dat eenige ruiters aldaar in garnizoen belooning pretenteerden, wegens 2 papen en 2 geestelijke vrouwspersonen, die bij het accoord over dezerzijds gevangenen bij Calloo worden vrijgesteld. — Wordt besloten deze missive te stellen in handen van den R. v. S. om advies, na communicatie met den Prins van Oranje, of en, zoo ja, hoeveel, men hiervoor schuldig is aan deze ruiters vanwege het Land te geven.

1639 Januari 7. In zake de pretentie van de ruiters te Maastricht (zie 1638 December 30) wordt besloten, dat hun een recht verkregen is als aan hen, die voorn. geestelijke personen gehaald hebben in een land buiten contributie op gevaar van hun leven en wordt hun toegelegd de som van 5000 gulden, waarvoor hun een ordonnantie zal worden gezonden, en zal het geld gevonden worden, uit dat wat voor de gevangenen van Calloo contant moet opgebracht worden.

— Januari 13. Eene remonstrantie van de ouderlingen en diakenen der Fransche kerk te Maastricht zal overgegeven worden aan hunner Ho. Mo. Gedeputeerden aldaar.

— Januari 17. Eene missive van de Gedeputeerden te Maastricht met bijlage over de wijnen van die van Staveloo en Malmeudy, wordt opgehouden.

— Januari 22. Remonstrantie van den agent van der Veecken,

op expressen last van den Keurvorst van Keulen, over het ontslaan van eenige wijnen te Staveloo aangehaald door eenige ruiters van het garnizoen te Maastricht, wijl zij den bodem van den vijand hadden gepasseerd en aan deze zijde daarom geen recht van licent betaald. — Wordt besloten te stellen in handen van de heeren Weede en Ripperda om te onderzoeken, partijen te hooren en rapport te doen.

1639 Januari 29. Rapport van den heer Weede, dat hij bewerkt heeft, dat de commissie 26 Januari gegeven aan Cornelus Bloeylant, controleur van de convooien en licenten en het passagiegeld te Maastricht, ter secretarie van het collegie ter Admiraliteit te Rotterdam is aangenomen en geregistreerd. — Wordt besloten daarvan kennis te geven aan de Gedeputeerden te Maastricht en verzocht, dat zij ter wille van de tweeheerigheid daarover willen communiceeren met de Gedeputeerden van den Prins van Luik, die ook toen te Maastricht waren, en bewerken dat Bloeylant ook vanwege dezen Prins met behoorlijke commissie als controleur werd voorzien.

— Januari 31. Rapport van de heeren Weede en Ripperda over de aangehaalde wijnen te Staveloo als ook over de ossen, paarden en karren waarmede zij den bodem van den vijand gepasseerd zijn, waarvan ook een gedeelte aan den Keurvorst toekomt. — Wordt besloten dat deze wijnen van goeden prijs zijn, maar wat betreft die van den Keurvorst, hoewel zij ook des vijands bodem hebben geraakt, deze zullen uitgezonderd zijn van de confiscatie en hem worden teruggegeven.

— Februari 1. Mededeeling door den Prins van Oranje van een brief hem geschreven uit naam en vanwege het collegie der Jesuïten te Maastricht, waarbij zij verzoeken continuatie van de functiën en exercitiën hun van het begin der reductie van Maastricht toegestaan. — Wordt besloten dezen brief te voegen bij de missive van de Gedeputeerden aldaar, van 22 Januari ll. en gesteld in handen van den R. v. S., om na gehouden communicatie met den Prins van Oranje, te willen adviseeren en wordt de R. v. S. verzocht ook op dezen brief te letten bij het adviseeren.

1639 Februari 3. Communicatie van den Prins van Oranje van een brief van den hertog van Bouillon te Maastricht van 29 Januari ll. over een entreprise, die de vijand op de stad zou hebben gehad en van een brief van den heer van Spijck, commandeur over het garnizoen te Nijmegen, aldaar 1 Februari geschreven, dat de Keizerlijken van meening zouden zijn het vorstendom Cleef met inlegering te bezwaren. — Wordt besloten den heer van Tienhoven, de vergadering presideerende, te verzoeken den Prins van Oranje te verzoeken een bondige besoigne aan te stellen met eenige Gedeputeerden over deze beide punten.

Missive van den hertog van Bouillon te Maastricht over een partij wol door de Franschen aangehaald en verkocht. — Wordt besloten den heer Linteloe te verzoeken, den commandeur Golsteyn, alsdan in den Haag, daarover te spreken.

Mededeeling door den heer Rantwijck van een brief door den heer Arnhem hem uit Maastricht geschreven over het verloop van den cours in de munt aldaar en het redres, dat daarin behoort gedaan te worden. — Wordt besloten de zaak te laten bij hetgeen hun Ho. Mo. daarover 29 Januari ll. aan de Gedeputeerden te Maastricht hebben geschreven.

— **Februari 5.** Missive van de Gedeputeerden te Maastricht over de vermeerdering van gagie verzocht door de twee Fransche predikanten aldaar. — R. v. S. om te onderzoeken of één predikant niet voldoende zou zijn, en de andere elders geëmployeerd zou kunnen worden.

Missive van den R. v. S., met extracten der resolutiën, aan dezen Raad op de brieven der Geputeerden te Maastricht en dien der Jesuïten aldaar. — Wordt besloten den Heeren van Holland de verzochte copie van deze extracten te verleenen.

— **Februari 7.** Op rapport van den heer Linteloe over de door de Franschen aangehaalde wol (die volgens randschrift aan de wed. Gijssens te Keulen behoorden, te Maastricht verkochtten waarvan de opbrengst door de Franschen ontvangen is en dat deze vertrokken zijn, wordt de zaak zoo gelaten (zie Februari 3).

— **Februari 10.** Missive der Gedeputeerden te Maastricht, met

request van de regeering te Maeseyck aan hen aangeboden, met klachten over de geweldaden de ruiters van het garnizoen te Nijmegen wegens een questie waarover proces hangt voor den den R. v. S. — Wordt besloten aan den R. v. S. missive met request te zenden om bericht en advies.

1639 Februari 16. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht, met request van Dionyes van Soetendael, burger van Maastricht en toen schout te Hasselt, klagende over eenige bezwaarnis die hij beweert, dat hem door den Raad van Brabant ten laste wordt gelegd. — Aan den Raad van Brabant om advies.

— **Februari 26** (er staat Sabbathy, den XVI Febry). Request overgegeven en geteekend door den hertog van Bouillon. — Wordt besloten aan Joris van Roy, ruiter, te vergunnen om uit deze landen naar Maastricht 12 paarden te geleiden op eene reis, zonder daarvan 's Lands gerechtigheid te betalen, terwijl de hertog borg moest blijven, dat de paarden nergens anders zullen gebracht worden dan te Maastricht en aldaar geleverd onder de ruiterij in dienst van dezen Staat.

Remonstrantie van den hertog van Bouillon, waarop wordt besloten de heeren Rantwijck, Noortwijck, Vosbergen en Tienhoven af te vaardigen om met hem in conferentie te treden, zijn „aenbrengen" te hooren en daarvan rapport te doen.

— **Maart 4.** In zake van de Fransche predikanten (zie Februari 5) wordt besloten de zaak te stellen in handen van de Gedeputeerden te Maastricht. — De R. v. S. had geadviseerd, dat, daar de predikanten la Greve en Berchet met het tractement dat des Marets gehad heeft, samen niet konden toekomen, het aan een hunner moest gelaten worden, en de andere elders gebezigd, daar het Land met meer tractement voor den kerkdienst der Fransche kerk te Maastricht te bezwaren, door den Raad onnoodig wordt geoordeeld, wegens de kleinheid der gemeente, die waarschijnlijk licht ook niet grooter zou worden.

— **Maart 8.** Remonstrantie van den hertog van Bouillon met den gezamenlijken krijgsraad van Maastricht om te mogen wor-

den voorzien van een kundig en getrouw geneesheer, op wien zij in nood van belegering en anderszins zouden kunnen vertrouwen, en dat deze het magazijn van geneesmiddelen zou visiteeren, waarvoor wordt voorgesteld Jan van Aacken, dokter in de geneeskunde en gewezen schepen van Ruyrmunde onder *(tijdens)* de regeering van hun Ho. Mo. -- R. v S.

1639 Maart 10. Eene missive van de Gedeputeerden te Maastricht dd. 5 Maart en bijlage over verschillende punten, wordt gesteld in handen van de heeren Teresteyn en Weede tot onderzoek en rapport.

Eene missive van den convooimeester Groulart in antwoord op den brief van 10 Februari ll. blijft zonder resolutie.

— Maart 13 (Zondag). Rapport van de heeren Rantwijck, Noortwijck en Vosbergen (de heer van Tienhoven, wegens zijn ongesteldheid afwezig) volgens resolutie van 26 Februari over de remonstrantie met bijgevoegde stukken dienzelfden dag door den hertog van Bouillon overgegeven, na hem mondeling gehoord te hebben, ten einde, dat hij door gezag en bemiddeling van hun Ho. Mo. tevreden gesteld mocht worden over zijn actiën en pretentiën ten laste van de staten van het land van Luik. — Wordt besloten te schrijven aan de Gedeputeerden te Maastricht, dat zij van daar met goede verzekering naar Luik willen gaan of bij hun afwezigheid aan de Luiksche Gedeputeerden verzoeken den hertog van Bouillon zelve tevreden te stellen, of de questie te onderwerpen aan onpartijdige rechters aan weerzijde te verkiezen, want dat zij den Hertog gaarne zouden zien verkrijgen waartoe hij is gerechtigd. De brieven hierover aan de Staten van Luik geschreven zouden aan de Gedeputeerden tot instructie dienen.

— Maart 14. De remonstrantie van den hertog van Bouillon en de brieven van de Gedeputeerden te Maastricht hierover geschreven gesteld in handen van den R. v. S. om bericht.

Wordt besloten aan de Gedeputeerden te Maastricht te schrijven, dat men hun voorstel goedvindt om 1800 gulden elk jaar voor te schieten tot den inkoop van kolen voor 't magazijn voor 2 jaren. De ontvanger Dueverden wordt belast den magistraat dit geld

uit te keeren en wat betreft de kolen die zullen overschieten en die „aen en aen" zullen wezen nadat de inkoop en verzorging voor 't magazijn gedaan is, die zullen naar beneden mogen vertrekken volgens den cours van de negotie.

(Hier zijn verkeerdelijk de resolutiën van 13 en 14 Maart herhaald).

1639 Maart 15. Request van Jean Le Mignon, paap van de kerk van Sougne, in 't land van Limburg, verzoekende handhaving van hun Ho. Mo. in de pastorie, die ze hem 10 April 1633 gegeven hebben, toen Limburg onder dezen Staat was. — R. v. S.

— Maart 17. Op voorstel van de Gedeputeerden van Holland en Westfriesland over het verhoogen van het passagiegeld te Maastricht door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden aldaar naar advenant van die des vijands op het fort Navaigne, ten einde mocht besloten worden, dat tot nadere deliberatie deze verhooging mocht ophouden, wordt besloten aan de Gedeputeerden te Maastricht te schrijven om de verhooging in suspensie te houden tot nadere order van hunne Ho. Mo., om ondertusschen te letten op de praktijk van den vijand en om de redenen voor en tegen deze verhooging mee te deelen.

Schrijven van voorn. Gedeputeerden van 5 Januari met bijgevoegde stukken en documenten, bevattende verschillende zaken van belang, waarop noodzakelijk dient geresolveerd te worden, wordt zonder resumptie gesteld in handen van den heer Huygens tot onderzoek en rapport.

— April 3. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht, geschreven te Luik 30 Maart ll., in antwoord op schrijven van 17 Maart ll, over de verhooging der convooien en licenten van den vijand en wat te Maastricht bij retorsie daartegen gedaan was.— Wordt besloten, nadat de meeste provinciën verklaard hadden dat men de verhooging behoorde voort te zetten, deze zaak op te houden en hebben de Heeren van Holland aangenomen hun advies den volgenden dag in te brengen.

— April 4. Missive van den R. v. S. dd. 22 Maart ll., met advies op het request van den agent van der Veecken, over de in beslag genomen wijnen komende van den Moesel naar het land

van Stabilo (zie Januari 31 ll.) — Wordt besloten, daar deze zaak ten opzichte van den handel dezer landen eenig nader bedenken vereischt, het advies te stellen in handen van de heeren Teresteyn en Vosbergen, daar het advies zoo „rauwelijk" niet kan worden aangenomen.

1639 April 9. Wordt besloten, op advies van den R. v. S., na communicatie met den Prins van Oranje, aan den luitenant Mum te Maastricht toe te staan tegen de gewone cautie en precautie 10 paarden naar Maastricht te voeren, om daarmede eenige nieuwe aangenomen ruiters en eenige van de compagnie van den ritmeester Sterckenburch, wier paarden gestorven waren, te monteeren.

— April 11. Wordt toegestaan aan kapitein Jacob Cabeljau, op verzoek, om drie van zijn paarden van den Haag naar Maastricht, waar hij in garnizoen ligt, vrij te mogen uitvoeren.

— April 13. Wordt besloten den Heeren van Holland toe te staan in hunne vergadering nader te onderzoeken een missive der Gedeputeerden te Maastricht van 9 April inhoudende verscheidene punten van consideratie.

— April 14. Op het antidotale request van de aanwezende gecommitteerden van de vier hoofdbanken van 't hertogdom Limburg over de interpretatie die zij meenen dat de notaris la Faille verzocht vanwege eenige soldaten over de provisioneele order van de kantoren der convooien en licenten langs de Maas van het jaar 1633, verklaren hun Ho Mo. naar behooren er op te zullen letten wanneer dit verzoek hun zou voorkomen.

— April 23. Op request van Nicolaes Marteaux de Bombaye wordt besloten dit met de bijlagen te zenden aan de Gedeputeerden te Maastricht, met verzoek en begeerte alles te willen aanwenden, daar waar het behoort, dat hij ten spoedigste voldaan worde.

— Mei 6. Op rapport van den heer Huygens, onderzocht hebbend den brief der Gedeputeerden te Maastricht, en door hen

herhaald, over de disorder in zake de convooien en licenten aldaar, blijkende o. a. daaruit, dat twee schippers van beneden naar Luik trekkend het grootste deel van hun lading hadden verzwegen, waaromtrent de Gedeputeerden in overweging gaven, dat een van de generaals der convooien en licenten een reis derwaarts zou doen om te onderzoeken en dat daarna door de Ho. Mo. eene vaste voet zou worden gearresteerd, is, na advies van den R. v. S., eerst nagezien de provisioneele order over de kantoren der convooien en licenten langs de Maas van Hunne Ho. Mo. van Mei 1633 en bevonden, dat art. 23 daarvan twijfelachtig is gesteld, en besloten, dat het moet veranderd worden en dat de kwestiën over het passagiegeld, zullen beslist worden door de tweeheerige rechters volgens voornoemd artikel, maar dat andere kwestiën, over zaken van de convooien en licenten beeindigd zullen worden volgens order en plakaten van het Land, in andere landen en steden dezer Provinciën in achtgenomen volgens welke deze twee schippers, aan het Land zijn schuldig geweest, naar de „colonne" van de Maas 1458 gulden 16 st., waarvan zij maar 428 gulden 6 st. hebben betaald, zoodat de Gedeputeerden te Maastricht de schippers tot de betaling van de rest zullen verplichten. Ook wordt besloten dat de generaal der convooien zich naar Maastricht zal begeven tot onderzoek en rapport.

2°. Verzoeken de Gedeputeerden order van hunne Ho. Mo. over de vacante plaats van een derden predikant te Maastricht, wegens het beroep van Simon Rutingius naar Nijmegen, waarop wordt besloten, dat de Gedeputeerden voor een derden predikant zullen zorgen, zooals vroeger is geschied, als zij het dienstig zullen oordeelen.

3°. Berichten zij, dat de Jesuïten hen verzocht hebben om opening hunner kerk en excercitie van hun scholen, hun verboden bij de ontdekking van het jongste verraad, waarop zij van hunne Ho. Mo. order verwachten, alsook over het in eed nemen der geestelijkheid en wat men doen zal met de opgeschreven goederen van hen die wegens vermoeden van dit verraad in hechtenis zijn geweest en daarna weer vrij gelaten en van sommigen nog buiten de stad echter niet van het verraad overtuigd, verzoekende, dat laatstgenoemden weder in de stad mochten komen en voor beiden opheffing van het opschrijven der goederen. Waarop be-

sloten wordt, overeenkomstig het advies van den Prins van Oranje en dat van den R. v. S., dat tot verzekering van de stad Maastricht de Jesuiten en de overige Geestelijkheid aldaar zullen genomen worden in eed van het land nl. in een eed van getrouwheid waarbij ieder een van hen zal gehouden worden te zeggen, dat zij vrijwillig en zonder eenige mentale reserve, equivocatie of andere exceptie, zweren houw en trouw te wezen aan dezen Staat, dat zij niet zullen ondernemen eenige zaken, die nadeelig zouden mogen zijn aan de rust van dezen Staat en de goede stad Maastricht, dat zij zich nergens anders mee zullen inlaten, dan met wat betreft hun resp. ambtoefening en bediening daarvan en dat zij ten teeken der waarheid dit hoofd voor hoofd moeten teekenen. Over het verzoek der Jesuiten om weder opening der kerk en excercitie van hun school daarover zal beraadslaagd worden, als men zal zien of zij den eed zullen willen doen of niet, om alsdan hierover nader te beslissen.

Dat voor al de anderen die wegens vermoeden van het verraad in hechtenis geweest en ontslagen zijn, wier goederen opgeschreven zijn en, die daarom nog buiten de stad zijn, eene generale abolitie zal gegeven worden, ten gevolge waarvan de R. v. S. verzocht wordt dien aangaande een te willen opstellen, mits dat zij zich voortaan gedragen als aan getrouwe onderdanen van dezen Staat past, hiertoe den eed van getrouwheid doende, volgens het formulier daartoe door den R. v. S. bizonder op te stellen.

4°. Zenden de voornoemde Gedeputeerden te Maastricht twee lijsten: een van verschillende ingezetenen van Maastricht van verschillende jaren ten achter over vrachten ten dienste van het land gedaan en de andere van de voerluiden aldaar, die de bagage van „la Royne mere” (1) van Luik daar hebben gebracht.

Wordt besloten, dat de R. v. S. hierop zal beschikken volgens zijn bevinden naar gelegenheid en order van het land.

5°. Schrijven de Gedeputeerden te Maastricht, dat van wege den Prins van Luik groote instantie wordt gedaan tot betaling van de 5000 gulden bij resolutie van hun Ho. Mo. van 9 Juni 1634 hem uit het passagie-geld toegestaan.

---

(1) Maria de Medicis, wed. van Hendrik IV van Frankrijk, die in 1634 ons land bezocht.

Wordt besloten, dat, dewijl tot nu toe niets overschiet van deze ontvangst, maar alles verslonden wordt door de betaling der fortificatiewerken en andere noodzakelijkheden te Maastricht en zelfs daaraan nog te kort komt, het verzoek van het gepasseerde in bedenking zal gehouden worden, totdat de Gedeputeerden zullen zijn weergekeerd.

Bij herhaalde voorbrenging van den brief der Gedeputeerden geschreven te Maastricht 9 April l.l en geruimen tijd geleden ontvangen waarbij zij hun Ho. Mo. in bedenking geven om de kerk van Maastricht te stellen onder een synode, daartoe voorslaande de Zuid Hollandsche en 2e dat de twee predikanten Matheus Ludovicus en Lambertus Latonius, die familie en kinderen hebben en maar honderd rijksdaalders jaarlijks genoten, vermeerdering mochten hebben, volgens belofte van hun Ho. Mo. van 18 April 1636, op het 7de artikel van het rapport van den heer Weede (zie hiervoor), wordt besloten het eerste punt in bedenking te houden en op het 2de punt wordt het tractement op 300 gulden gebracht, met ingang van den laatsten verschijndag van het tractement, waarvan de Gedeputeerden te Maastricht kennisgeving zullen ontvangen met verzoek voor de uitvoering te zorgen.

1639 Mei 25. Missive van de Gedeputeerden te Maastricht, met bijlage, vooral over de servitie aldaar. — R. v. S.

— Juni 3. Advies van den R. v. S. op schrijven der Gedeputeerden te Maastricht van 21 Mei ll. houdende bericht der klachten over het bezwaren der ingezetenen aldaar in het logeeren van het krijgsvolk, zonder servitiegelden te genieten, dat de Raad deze klachten gegrond bevindt, als voortkomende uit de wanbetaling van dit geld, doch dat de Raad geen middel weet, dan dat de provinciën dit geld opbrengen bij de petitie verzocht, bij gebrek waarvan groote inconveniënten ontstaan zouden, want dat men daartoe moest aanwenden de inkomst van de middelen van bede, consumptie, contributiën en dergelijken, die tot een ander doel bestemd zijn, waaruit eerlang eene onherstelbare verwarring in de regeering zou ontstaan, daar men zich dikwijls met het inkomen van dergelijke middelen moest behelpen om de betaling

van de noodigste werken en van de interesten van het kantoor van den ontvanger-generaal te zorgen, waarom de Provinciën moeten aangemaand worden aanstonds in deze gelden toe te stemmen. Wat betreft de huizen door de krijgsofficieren te Maastricht gehuurd, meent de Raad niet, dat zij deze met servitiebiljetten kunnen of behooren te betalen, tenzij bij de huurceduul anders ware besproken, zooals in alle garnizoenen van het land geschiedt. Om inconveniënten te voorkomen zouden hun Ho. Mo. zich bij provisie met 8000 gulden moeten schikken en deze uit de penningen moeten vinden, door de Provinciën te verschaffen. — Wordt besloten met dit advies mede te gaan en den Raad te verzoeken ten hoogste 8000 gulden te Maastricht te verschaffen en deze te remplaceeren uit het servitiegeld van de provinciën om hetwelk te verkrijgen de Raad verzocht wordt alle moeite aan te wenden.

1639 Juni 17. Request van Lenard Estocquis, burgemeester van Vervier(s), dat, ondanks proces voor hun Ho. Mo. onbeslist hangend, tusschen Bartolt de Champs en consorten, appellanten ter eenre, en een partij ruiters van het garnizoen te Maastricht gedaagden ter andere zijde, gedurende 'twelk dus ten nadeele van de opgeworpen appellatie niets behoorde gedaan te worden, echter de voornoemde partij of hun consorten, gedaagden, vier huislieden van Vervier den 9[den] dezer bij Herff ontmoetende deze gevangen te Maastricht hebben gebracht, waar zij streng op groote kosten worden gedetineerd, zonder dat men ze onder borgtocht wil ontslaan, hoewel de procedure dezen gevangenen in het minst niet aangaat, met verzoek, dat hun Ho. Mo. den hertog van Bouillon en alle anderen dit aangaande ernstig willen gelasten aanstonds kosteloos en schadeloos de gevangenen te ontslaan, ten minste onder voldoenden borgtocht van aan het gewijsde van hun Ho. Mo. te voldoen en partijen te gelasten hunne actie die zij tegen hen meenden te hebben binnen zekeren korten tijd na insinuatie in te stellen op straf van eeuwig stilzwijgen. — R. v. S.

— Juni 18. Missive van hunne Ho. Mo. Gecommitteerden te Maastricht, dd. 15 Juni, dat de Jesuiten aldaar geweigerd hebben den eed van getrouwheid te doen en dat zij daarna uit de stad

zijn gegaan, uitgezonderd twee, die zij om redenen hen daartoe moveerend, aldaar hebben doen blijven, zich verder voorbehoudend tot nadere mededeeling over deze zaak, alzoo er verscheidene consideratien in die materie waren, die aan de pen niet konden toevertrouwd worden —Wordt besloten de gecommitteerden te verzoeken naar den Haag te komen om hun Ho. Mo. over den geheelen toestand dezer zaak mondeling te berichten en vooral over de zaken en consideratiën die ze aan de pen niet hebben durven vertrouwen, tenzij hun vertrek van Maastricht merkelijken ondienst en verzuim van s lands zaken zou veroorzaken. Zij konden in het overkomen zooveel ruiters en soldaten van de troepen van graaf Hendrick van Nassau, stadhouder van Friesland, gebruiken, als zij voor hun volle verzekering dienstig en geraden zouden bevinden.

1639 Juli 2. Missive van de Gedeputeerden van Maastricht dd. 29 Juni over 1° het doen van den eed door de Geestelijkheid te Maastricht, 2° de collatie van de vacante prebende door het overlijden van den Deken van St. Servaas. — Wordt besloten ad 1°: R. v. S. ad 2° aan de Gedeputeerden te antwoorden, dat zij volgens hun voorstel de prebende toekennen aan den zoon van den Burgemeester Bartel Rolant te Luik, om daardoor te voldoen aan de akte expectatief hem tevoren verleend.

— **Juli 4.** Missive van de Gedeputeerden te Maastricht dd. 22 Juni en eene van de predikanten en ouderlingen der Nederduitsche kerk aldaar om deze kerk bij provisie te stellen onder de synode van Zuid-Holland.—Wordt besloten de retroacta na te zien.

— **Juli 9.** Advies van den R. v. S. op de brieven van de Gedeputeerden te Maastricht van 15 en 29 Juni over het maken van bezwaren tegen den eed van getrouwheid van dezen Staat door de Jesuïten en *Minderbroeders* die daarna uit de stad zijn gegaan, elk twee hunner daar latende tot bewaring van hun resp. klooster.

De Raad was als vroeger van meening, dat wie van de Geestelijkheid dezen eed niet doen wilde volgens de order van hun Ho. Mo. de stad behoorde te verlaten, maar dat, wijl de Gedeputeerden zich refereeren tot nader bericht, dat zij aan de pen

niet kunnen toevertrouwen en zonder hetwelk zij verzoeken dat, hun Ho. Mo. niet verder zouden beschikken, hun nader rapport diende afgewacht te worden, opdat bij te lang uitstel het land geen schade zou lijden in de verzekering van Maastricht, dat daarom deze heeren moesten verzocht worden over te komen of ten minste een van beiden, om mondeling bericht te doen, waarna een besluit zou kunnen genomen worden. — Wordt besloten de zaak te laten rusten totdat de Gedeputeerden op de gedane aanschrijving zouden zijn teruggekeerd. (Zie res. van 18 Juni en 2 Juli).

1639 Juli 29. Daar de kerkeraad der Nederl. kerk te Maastricht nog moeite maakte akte van dimissie te verleenen aan den predikant Simeon Rutingius, naar Nijmegen beroepen, en hem attestatie van leer en leven, wordt besloten aan dien kerkeraad ernstig te schrijven binnen 14 dagen na ontvangst des briefs hem deze akte en attestatie te verleenen, met bijvoeging, dat bij langer ontstentenis hun Ho. Mo. zullen toonen, dat de proceduren met wrevelmoedigheid daartegen sinds eenigen tijd door sommigen gepleegd hun ten hoogste onaangenaam zijn.

— **Juli 31.** Twee missiven der Gedeputeerden te Maastricht met bericht blijven zonder resolutie.

— **Augustus 15.** Missive der predikanten en ouderlingen der Nederd. kerk te Maastricht dd. 10 Augustus op schrijven van hun Ho. Mo. van 19 Juli (29 Juli?) blijft zonder resolutie.

Daar hun Ho. Mo. uit verschillende consideratiën oordeelen, dat de eene predikant in de Nederl. kerk te Maastricht niet hooger dan de andere dient gegageerd te worden, wordt besloten de verhooging aan den predikant Philippus Ludovicus van 150 gulden tevoren toegelegd in te trekken, wat den ontvanger Deuverden zal worden geschreven.

— **Augustus 17.** Wordt besloten aan de Gedeputeerden te Maastricht te schrijven, dat zij pertinent zullen informeeren afzonderlijk en zonder voorweten van D. Philippus Ludovicus bij den predikant Grelius, hoe Ludovicus zich heeft gedragen tegen D. Simeon Rutigius *(sic)* gedurende zijn verblijf en bediening aldaar en dit hun Ho. Mo te berichten.

1639 September 5. Missive van den Keurvorst van Keulen, als Prins van Luik, geschreven 15 Juli over de religie te Maastricht. — Wordt besloten deze zaak op te houden totdat de Gedeputeerden te Maastricht rapport zullen hebben gedaan.

— **September 8.** Voordracht van de Gedeputeerden te Maastricht, dat hun Ho. Mo. nog indachtig zullen zijn, wat zij van Maastricht hadden geadvisseerd over de prebende vacant door den dood van den Deken Bemel (1) van het kapittel van St. Servaas in de maand van den Proost, nl. Juni, en wat zij beweerd hadden in de collatie daarvan als legati a latere, ook wat zij hadden geadviseerd van het overlijden van den kanonik a Lapide in de maand van hun Ho. Mo., nl. Juli (2), en wat hun Ho Mo. goedgevonden hadden daarop te schrijven, dat intusschen de proost van St. Servaas had geremonstreerd zijn recht van collatie in zijn maand, waarin noch de Paus noch zijn legaten ooit eenige actie hadden voorgewend, daar de kerk van St. Servaas begrepen was onder de concordaten van Duitschland, doch dat de Proost de prebende wel wilde verleenen aan iemand dien hun Ho. Mo. daarmede wilden begunstigen, met verzoek dat zij dezen wilden noemen, aan wien hij zonder nadeel van de statuten van hun kerk de prebende kon geven, dat hierna die van het kapittel van St. Servaas van de Gedeputeerden voor hun vertrek eenige order hadden verzocht om zich daarnaar te regelen, dat zij daarop hadden te kennen gegeven, dat zij voor de vacante prebende wegens den dood des Dekens, die disputabel was met den Proost, benoemden Pierre de Bonavonture, door den Prins van Oranje hun aanbevolen, d.d. 19 Juni l.l. en voor de prebende van a Lapide Bartholome Rolants, zoon van den burgemeester Bartel Rolants. Waarna, na lezing der concordaten tusschen den Paus en het Duitsche Rijk en bericht dat de agent Bilderbeeck den Gedeputeerden geschreven had, dat de kardinaal Sinetti te Keulen het recht van legato a latere in gelijk geval niet pretendeerde en na lezing van een schrijven van den Prins van Oranje ten gunste van Pierre de Bonavonture, goedgekeurd wordt de benoeming dier twee personen door de Gedeputeerden gedaan en dat de Proost door hen zal worden aangeschreven de

(1) Willem van Bemmelen.
(2) Zie res. van 2 Juli, waar alleen van den dood des dekens spraak is.

prebende van den Deken toe te kennen aan Bonavonture, gelijk aan het kapittel van St. Servaas Rolants zal bekend gemaakt worden voor de prebende van à Lapide waartoe hem akte zal worden toegezonden (zie resolutie van Juli 2 l.l.).

1639 September 19. Op verzoek van Philippus Ludovicus om zijn toelage van 100 daalders, hem 23 Mei 1634 toegestaan, te laten houden, wordt besloten voor als nog te blijven bij de resolutie van 15 Augustus l.l.

Wordt besloten, dat Simion Rutingius zijn akte van demissie zou aanvragen aan den kerkeraad te Maastricht, welk verzoek hun Ho. Mo. met ernstig voorschrijven zouden begunstigen opdat de demissie zonder langer uitstel zou komen.

— September 27. Missive van de Waalsche synode te Haarlem dd. 9 September, dat zij hebben afgevaardigd de la Rivière en Bizou, Fransche predikanten naar Maastricht, tot herstel van verscheiden schandalen in de Fransche kerk aldaar voorgevallen met verzoek, dat deze commissie mag ondersteund worden met gezag van hun Ho. Mo. en hun personen in hun bescherming mogen worden genomen, 2° dat ze schadeloos gesteld mogen worden van alle toevallen en accidenten, die hun zouden over komen. — Wordt besloten, dat het hunne Ho Mo. goed is dat deze deputatie naar Maastricht gaat.

— September 30. De aanwezende gedeputeerden van de stad Maastricht geven aan hun Ho. Mo. over brieven van credentie en eene schriftelijke remonstrantie. — Wordt besloten die in de vergadering te lezen en vervolgens daarop te besluiten.

— October 6. Remonstrantie aangeboden door den licentiaat Paulus Buetenaken, Hendrick Hillersberch, burgemeesters, en Petrus de Bertius, gezworen van Maastricht, voorzien van brieven van credentie van den Hoogschout, burgemeesters en raden dier stad, inhoudende verschillende punten en in het bizonder verzoek om order te stellen op de betaling van de achterstallige en thans nog loopende servitiën voor de militie aldaar in garnizoen, die hun Ho. Mo. moeten betalen krachtens accoord tusschen hun

gecommitteerden, van Beveren en Weeden, en die der stad van 25 Mei 1635. — Wordt besloten den R. v. S. te verzoeken middelen daarop te vinden, en wat de overige punten betreft worden afgevaardigd de heeren Arnhem, Weede en Schonenborch tot onderzoek, bericht en advies.

1639 October 7. Voorstel van den heer Noortwijck, ter vergadering presideerende, om de kerk van Maastricht te brengen onder de synode van Zuid Holland. — Wordt besloten, dat deze kerk haar bezwaren van nu of later aan deze synode zou over zenden, om daarop naar behooren gelet te worden.

— **October 26.** Hendrick van Eck, een van commiezen generaal der convooien en licenten, levert bij geschrifte zijn verbaal over van wat hij bericht heeft te Maastricht betreffende dit middel en het passagiegeld aldaar. — Wordt besloten dit verbaal te lezen daarop te doen naar behooren en wordt de commies-generaal veroorlooft naar huis te vertrekken.

— **November 14.** Request van de gevluchte burgers, uit de kwartieren van Aken, land van Gulick en elders, zich te Maastricht gevestigd hebbende, klagende dat de magistraat aldaar hen wil dwingen tot het koopen van het gilde en het logeeren van soldaten, hoewel hun Ho. Mo. hen daarvan hebben bevrijd. — Wordt gesteld in handen van de heeren Arnhem en Weede om daarover te spreken met de magistraatspersonen en alsdan in den Haag rapport daarvan te doen.

Rapport van den heer Arnhem, vermits vertrek van den heer Teresteyn, dat zij alle mogelijke moeite gedaan hebben om die van Verviers met de gemachtigden der soldaten van het garnizoen te Maastricht te accordeeren wegens de aangehaalde wol en anderzins, doch dat dit niet is gelukt, daar die van Verviers niet meer hebben aangeboden dan 2400 rijksdaalders en, dat de voorn. gemachtigden niet lager wilden komen, dan op 4000 rijksdaalders. Wordt besloten het vonnis in deze zaak gewezen uit te voeren, mits tevoren taxatie van kosten, volgens voorgaande resolutie van hun Ho. Mo. en „prisatie" van de aangehaalde wol als dit nog niet geschied is. *(Zie res. van 17 Juni ll.)*.

1639 November 16. In zake het rapport van van Eck (zie October 26), wordt besloten het rapport ter halver blad te schrijven en te zenden aan het Collegie ter Admiraliteit te Rotterdam, om op ieder artikel speciaal bericht te doen of te adviseeren.

— **November 30.** Missive van de predikanten ouderlingen, diakenen van de Fransche kerk te Maastricht, zonder datum, dat hunne gecommitteerden in 1636 naar de synode te Utrecht nog niet gerembourseerd zijn van hun kosten. — Wordt besloten dat zij van hun reis en teerkosten eerst specificatie zullen overleveren.

— **December 19.** Declaratie van de Fransche predikanten Rivière en Bison van 195 gulden wegens hun reis en teerkosten naar Maastricht, waartoe zij bij resolutie van 27 September ll. waren gemachtigd. — Wordt besloten deze som te passeeren en wordt hun beiden tot een „gratuiteyt" toegelegd 55 gulden.

— **December 22.** Missive van Hoogschout, burgemeesteren en raad van Maastricht, met verscheiden bijlagen, bewerende wegens de tweeheerigheid vrij te moeten blijven van de heffing van het klein zegel totdat de Prins van Luik er in zal hebben toegestemd. — R. v. S.

— **December 23.** Opgehouden de memorie om vrij paspoort te hebben tot uitvoer van vasten kost ten behoeve van den Heer van Nieuburch.

Opgehouden het rekwest uit naam en vanwege Hieronimus van Rotshoeck om in plaats van Wolter Boomhouwer tot schepen van het Brabantsch gerecht te Maastricht te worden benoemd.

Opgehouden het rekwest van Johan Blommertier om vermeerdering van pensioen of voorzien te worden met het servitie-ambt te Maastricht.

— **December 28.** Missive van den hertog van Bouillon, geschreven aldaar 22 December, aanbevelend Jan Neven tot schepen van het Brabantsch gericht in plaats van Wouter Boomhouwer, gedurende zijn bediening overleden. — Missive van Jan de Jonchere,

hoogschout van Maastricht, geschreven als voren, daartoe aanbevelende Jan Neven, Jacob Fisbauck (Fisbach?) en Jacob Massing den jonge of alzulke anderen als hun Ho. Mo. geschikt zullen oordeelen. — Wordt besloten Jan Neven te benoemen, wat den Hoogschout zal worden geschreven en gelast hem den eed af te nemen en in zijn ambt te stellen.

1639 December 31. De Staten Generaal machtigen den eersten schepen van het Brabantsch gerecht te Maastricht om aan Meester Johan de Jonchere, hoogschout aldaar en door hen 22 April ll. gecommitteerd tot het vacant ambt van commissaris-instructeur te Maastricht, den eed af te nemen.

REGISTER 2 (1).

1640 Januari 25. Resolutie der Staten-Generaal, gehoord den Raad van State, waarbij aan de stad Maastricht wordt toegestaan, om voor de servies- of logieskosten der troepen zonder vergoeding te zorgen en haar daarentegen het passagegeld van de brug wordt overgelaten, zonder dat men van Staatswege den Prins van Luik toezegging zou doen over de 5000 gulden, die deze op het passagegeld pretendeerde te onderhandelen. Met schikking betreffende het tractement van den convooimeester Groulard nl. fl. 200 jaarlijks uit het passagegeld en nog, na aflegging van zijn rekening, „getracteert" worden uit het landlicent, zooals de convooimeester in den Bosch. — De R. v. S. zou zulk een contract met Maastricht sluiten. (Zie ook res. van 1639 October 6).

— **Februari 8.** Resolutie tot benoeming van een serviciemeester en dat Groulard zou geordonneerd worden zijn rekening binnen 14 dagen na ontvangst des briefs te doen als ontvanger van het passagegeld.

Resolutie waarbij zij persisteeren bij hun antwoord van 3 Fe-

(1) Een gedeelte van dit register nl. tot aan 10 Dec. 1661 is het eerst geregesteerd en in korter vorm dan wat vooraf is gegaan en volgen zal.

bruari gegeven aan de te 's Gravenhage aanwezende gezanten van den Keurvorst van Keulen, Prins-Bisschop van Luik, ten opzichte der opening en het houden van de Latijnsche scholen eertijds door de Jesuïten gehouden, en dit als antwoord op eene missive van 18 Januari van dekens en de beide kapittelen te Maastricht en van den Hoogschout en de schepenen van het hoog Luiksch gerecht.

1640 Februari 9. Resolutie waarbij Henrick Hillensbergh burgemeester aangesteld wordt tot serviciemeester te Maastricht.

— Februari 10. Vaststelling van een instructie voor den serviesmeester binnen Maastricht door de Staten-Generaal (1).

— Februari 25. Resolutie der Staten Generaal op rekwest der Gedeputeerden der stad Maastricht betreffende 1—5 serviesgelden, 6 het houden van markten te Gulpen, Gronsvelt, Geleen en andere dorpen ten nadeele der stad Maastricht, 7 het bestaan van van brouwerijen in de nabijheid van Maastricht, 8 het instellen van nieuwe tollen en gabellen door de stad Luik op steenkolen en andere waren, 9 het te hoog belasten van Maastrichtsche burgers door de schatheffers in de landen van Overmaas, 10 en 11 het verstrekken van barakken door den Gouverneur of krijgsraad aan burgers van Maastricht, die hun huizen met koopwaren belast hebben op hunne kosten, 12 het bouwen van barakken voor militairen op kosten van het Land.

1e—5e en 10e—12e punt vervallen door de resolutie van 25 Januari v. g.

Op het 6e zou de Raad van State communiceeren met zijne Hoogheid den Prins van Oranje.

Op het 7e dito.

Het 8e zou den Commissarissen-deciseurs worden opgedragen.

Het 9e zou ter advies gegeven worden aan den Raad van State.

— Maart 2. Resolutie als voren betreffende het praeëminentie-

---

(1) Volgens de order dienende op de logeering van het krijgsvolk en betaling der logisgelden in de frontiersteden 19 Nov. 1595 vastgesteld en de nadere punten en art. 19 Oct. 1633 vastgesteld omtrent de serviciën.

recht of jurisdictie van den Prins van Luik aangaande het waterlicent (tol) binnen Maastricht.

1640 April 5. Waarbij de Nederlandsche kerk binnen Maastricht wordt gebracht onder de synode van Gelderland.

— **April 28.** Over het passagegeld: het voorstel tot het vernietigen van het contract tusschen de Staten Generaal en de stad Maastricht wordt opgehouden.

— **Mei 2.** Over het landlicent en het waterlicent te Maastricht: de Admiraliteit te Rotterdam klaagt, dat de stad Maastricht zich ook de ontvangst van het landlicent heeft aangematigd. – Wordt besloten aan burgemeesters en regeerders te Maastricht daarover te schrijven.

— **Mei 3.** Over afrekening met den convooimeester Groulart.

— **Mei 7.** Op klacht van Jan Henrick van Hellensberch tegen Hendrick van den Brouk, Brabantsch ingezetene te Maastricht, die zich met behulp van de Commissarissen-deciseurs van Luiksche zijde heeft laten voorzien met eene commissie als servies meester, wordt besloten aan Hoogschouten en magistraat van Brabantsehe zijde te schrijven, dat zij hunne Ho. Mo. moeten secondeeren op dit punt en aan beide Hoogschouten, dat zij de commissie moeten respecteeren en dat men van den Brouck moet gelasten van zijne commissie af te zien of dat anders de Gouverneur, of, bij zijne afwezigheid, de Commandeur Hillensberch zou handhaven.

Mei 19. Over het passageld, landlicent of convooigeld te Maastricht.

— **Mei 23.** Tegen de aanstelling van van den Brouk te Maastricht. Op missive der 9 Brabantsche schepenen zal geantwoord worden, dat zij aan hun Ho. Mo. eenvoudig moeten gehoorzamen.

— **Mei 31.** Over de servitiegelden te Maastricht.

Eene klacht van hoogschout, burgemeesters en raad van Maastricht, dat Groulart inbreuk maakte op het contract van 18 Februari met den Raad van State gesloten over het passagegeld op particuliere order van gecommitteerden uit het College ter Admiraliteit te Rotterdam wordt gesteld in handen van den Raad van State.

1640 Juni 6. Resolutie om over het klein zegel op de paspoorten, die wegens het passagegeld te Maastricht gegeven werden, aan de regeeringen der beide Heeren te Maastricht te schrijven en met verzoek aan den Brabantsche magistraat het te helpen bevorderen.

— **Juni 8.** Over het passagegeld en over de licenten, die gevorderd worden van koopwaren gevoerd door het land van Luik.

— **Augustus 12.** Op schrijven van den commandeur Stein-Callenfelts te Maastricht wordt hij gelast protectie te verleenen aan den gewezen burgemeester van Luik, Roeland Bartel en anderen, die wegens de te Luik ontstane onlusten naar Maastricht trekken. (Men was bevreesd voor procedures van den Hoogschout Creusen van Luiksche zijde, wiens advies en dat van den burgemeester Buytenaken, naar bericht was, door den bisschop van Luik in deze zaken verplichtend was gesteld voor zijne schepenen te Maastricht. — Stein-Callenfelts zou naar de zaak informeeren.

— **September 4.** Resolutie der Staten-Generaal waarbij het advies van Raad van State in handen van eene commissie gesteld wordt en welk advies inhoudt om den bisschop van Luik te dreigen bij wijze van retorsie, dat de Staten-Generaal de geheele regeering der stad Maastricht op zich zouden nemen, indien hij niet introk zijn last aan de Luiksche schepenen gegeven, om in zake rakende zijne gerechtigheid te volgen de stem van den Hoogschout of anders die van den besten van den Magistraat, als strijdend tegen de capitulatie betreffende de tweeheerigheid en tegen den aard der magistraat.

— **September 5.** Omtrent een verzoek van de Maastrichtsche hoogschouten, burgemeesters en schepenen en raad om van het

opbouwen van de ruiters-corps de guarde bevrijd te worden. — Gesteld in handen van den R. v. S.

Afwijzende beschikking aan de kooplieden van het land van Gulick, Luik en Aken te Maastricht om buiten te gaan, als de papisten te Maastricht, naar vijandelijke of contribueerende landen zonder paspoort.

1640 September 29. Resolutie, waarbij in handen gesteld wordt van eene commissie eene missive van Jan de Joncheere, schout van den Vroenhof, omtrent het door hem gevangennemen van Geert Breuls, wegens enorm delict op den Voldermeulen op de Jecker onder Canne, niet ver van de Vroenhofs jurisdictie, die daarna met geweld door den burgemeester en eenige van den magistraat van Maastricht uit de gevangenis was gehaald wegens compositie met den Luikschen Hoogschout.

— **October 22.** Resolutie, waarbij aan de „Pausche" geestelijkheid te Maastricht wordt verboden om iemand, bescheid, schijn of blijk te geven om daarmee naar vijandelijke of „contribuerende" landen te gaan op straf van „goeden prinse".

Over het ontruimen van een gedeelte van het Minderbroedersklooster te Maastricht voor soldaten-weeskinderen en toewijzing van een gedeelte der armengoederen voor hun onderhoud. — De retroacta zullen worden nagezien.

Over de verdeeling van de H. Geestgoederen voor de helft aan die van de religie. — Als boven (1).

1641 Januari 28. Resolutie, waarbij het weeshuis voor een gedeelte wordt afgestaan voor de weeskinderen voor burgers en soldaten onder toezicht van predikant Philippus Ludovicus met goedkeuring van het contract tusschen krijgsraad en magistraat.

(1) Ook de Nederl. gereformeerde kerk te Maastricht schreef, dat hunne Ho. Mo. toch niet in zake het Minderbroedersklooster door de aankomst van zeker persoon met commissie van den Prins van Luik van gevoelen zouden veranderen en aan den Brabantschen magistraat schrijven om de helft van de inkomsten der armen, voornamelijk van het „melaetshuys" en den H. Geest, wat de administratie aangaat, over te nemen.

1641 Mei 30. Resolutie, verwijzende naar den Raad van State eene missive van den magistraat der stad Maastricht over het verzoek van den abt van Mouzon (*Mousson in margine*), die niet als publiek minister te Maastricht verbleef, maar alleenlijk er zich geretireerd had uit Luik om exemtie van de betalingen van 's Lands middelen.

— **Juni 10.** Resolutie, waarbij den abt van Mouzon deze exemtie ontzegd wordt.

— **Juni 11.** Resolutie, waarbij in handen gesteld wordt van eene commissie een missive van Hoogschouten, Burgemeesteren en Raad van Maastricht en gedrukt exemplaar getiteld „Opene brieven van declaratie ende confirmatie van Maastrigtse concordaten de non evocando" van de kanselarij te Brussel dd. 18 December 1621 (1).

— **Juli 2.** Resolutie, bevelende aan den Raad van Brabant te 's Gravenhage om de zaak der citatie aan de Hoogschouten en schepenen der stad Maastricht gedaan ter instantie van het officie fiscael in Brabant en van Clops te laten in den staat, zooals zij was vóór 5 Juni ll. (ingevolge het privilegium de non invocando).

— **Augustus 3.** Resolutie, waarbij het kapittel van St. Servaas wordt gemainteneerd in zijne rechten, privilegiën en vrijdommen.

— **Augustus 5.** Weigering van het verzoek van hoogschout en schepenen te Maastricht om Willem Coenen van Sluysen, zonder permissie uit zijn arrest geweken, door militairen te doen halen (2).

— **Augustus 13.** Aan de Commissarissen-deciseurs van beide Heeren wordt overgelaten de alimentatie der paapsche geestelijkheid haar klooster verlatende te regelen en in 't bizonder die van Lambert van Rietraet en Meester Leonard Paludanus.

---

(1) Naar aanleiding van missive van den Eersten praesideerenden en andere Raden van Brabant dd. 7 Juni op schrijven van hunne Ho. Mo. van 11 Mei ll.

(2) Men zou wel naar Sluysen schrijven om Coenen te laten volgen aan die van Maastricht.

1641 Augustus 30. Resolutie om te schrijven aan den magistraat van Luik over het saiseeren van soldaten in dienst van den Staat door burgers van Luik.

— **September 14.** Het request over het recht de non invocando (zie hiervoor op 1641 Juni 27) wordt gesteld in handen der Gedeputeerden gaande naar Maastricht.

— **December 13.** Besluit om aan hunne Gedeputeerden te schrijven, te zorgen, dat de Luiksche magistraat met den Brabantschen zou samenwerken tot het aanstellen van een raadpensionaris van de gereformeerde religie of anders er geen aan te stellen.

— **December 20.** Over het klein zegel ten opzichte van passagegeld geschreven aan de Gedeputeerden der Staten-Generaal te Maastricht, dat ze zouden zorgen volgens resolutie van 1640 October 31 en het antwoord 6 November aan Doctor Nothem gegeven, dat dit zegel mag worden „in train" gebracht.

1642 Mei 14. Klacht over zeker bedrijf van den krijgsraad door den raad van Maastricht en verdediging door Stein-Callenfels, commandeerende het garnizoen te Maastricht, in handen gesteld van eenige leden.

— **Mei 21.** Besluit waarbij den krijgsraad te Maastricht bevolen wordt Barthel Janssen, die men uit de stadsgevangenis gehaald had op zijn (krijgsraad) last daar, weder in te brengen. (Hij had eene burgerlijke overtreding begaan, daarna om de straf te ontloopen zich in krijgsdienst begeven en was toen door der magistraat gevangen gezet).

Besluit, dat soldaten burgerlijke nering doende onderworpen blijven aan de burgerlijke justitie en dat den commandeur en den krijgsraad samen en elk in 't bizonder zou geschreven worden, zich in het vervolg voor dergelijk ingrijpen in de burgerlijke justitie te wachten.

1642 Juni 21. Besluit, dat de pachthof te Wylré (Rijksgrond) van het gasthuis van St. Servaas vrij zal zijn van Rijksschattingen, molendwang en bier koopen te Wylré, ingevolge privilegie van Keizer Karel IV, zulks op een klacht van den pachter (de vrouw van Binsfelt was toen vrouw van Wylré). De inkomsten werden vooral voor zieke soldaten van 't garnizoen te Maastricht besteed.

— **Juni 24.** Besluit, waarbij de raad van Brabant gelast wordt zijn mandement van appel over zeker vonnis gegeven in te trekken en partijen verwezen worden, tot de heeren Commissarissen-deciseurs (Proces in cas van arrest van Willem Coenen ter eenre en den commandeur Stein-Callenfelts en Arnold Welters ter andere zijde).

— **December 27.** Besluit, op missive van Hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, dat Stein-Callenfelts, commandeur te Maastricht, Nicolaas Metgens, den Hessischen ontvanger, om reden van Staat zal hebben te ontslaan uit de gevangenis te Maastricht, hetzelfde zou aan den magistraat geschreven worden.

— **December 31.** Opheffing van het octrooi aan schout, schepenen en secretaris van het graafschap van het Vroenhof gegeven om twee stuivers per bunder jaarlijks te mogen heffen van de goederen verkocht sinds 15 Augustus 1639 bij wijze van lycoop. De magistraat van Maastricht had daartegen gereclameerd wegens de armengoederen.

1643 Januari 31. Goedkeuring der beschikkingen van de Commissarissen-deciseurs over het innen van 225 gulden jaarlijks door de kerkmeesters der Nederlandsche Gemeente te Maastricht (St. Janskerk), over het herstellen van den vloer der St. Mathijskerk door voorn. kerkmeesters, het verdeelen van 400 gulden jaarlijks tusschen St. Janskerk en de Fransche kerk, goedkeuring van de order van het weeshuis door de Commissarissen deciseurs gemaakt.

Oprichten eener latijnsche school te Maastricht, met een rector

2e en 3e meester, op tractement van resp. fl. 700, 500 en 400, in de ledige school der Jesuïten. (N. Rotsouck was toen controleur der geestelijke goederen te Maastricht).

1643 Februari 10. Besluit, om de poort van Gaveren te verkoopen mits toestemming van den Prins van Luik (1).

— **Mei 23.** Besluit, dat Johan Pesters door de Staten-Generaal als peimeester aangesteld, zal in functie blijven, maar dat voortaan deze benoeming, in conformiteit van het 19e artikel van de ordonnantiën van 1580 aan den magistraat zal verblijven (2).

— **September 24.** Herstelling der wekelijksche Zaterdagsche paardenmarkt te Maastricht met betaling van fl. 2 voor elk verkocht paard (2).

— **September 25.** Besluit, bevelende Johan Pesters benoemd peimeester zich onmiddellijk naar Maastricht te begeven (2).

— **September 26.** Besluit, waarbij het rekwest van den magistraat van Maastricht over de brouwerijen in de omstreken en de goederen der burgers aldaar wordt overgegeven ter advies van den R. v. S.

Besluit, waarbij het kapittel van St. Servaas wordt gelast de Maasbrug te herstellen (2).

— **November 20.** Sluiting der rekening enz. van wijlen Johan de Jonckheere, hoogschout te Maastricht en van den Vroenhof, en besluit tot toezending der resolutie van 4 November over het jaarlijks doen der rekening aan zijn opvolger Johan Groulart. Aan de weduwe van de Jonckheere, Elisabeth van Mijnden, wordt 150 gulden Hollands voor reis- en teerkosten, wegens het vervolg van het afdoen der rekening toegekend en wat de Generaliteit aan den boedel schuldig was wegens slot van rekening.

(1) Op missive van Hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht van 4 Februari, omdat het huis met fl. 1000 Brab. 's jaars was belast en de reparatie jaarlijks ook eenige honderd guldens bedroeg.

(2) Op missive van Hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht.

1644 Mei 7. Resolutie, waarbij het verzoek van „Hoogschoutet" burgemeesteren enz. om vrijdom voor de ingezetenen van Maastricht om ten plattenlande te gaan tot verrichtingen van hunne particuliere zaken, in handen van drie leden wordt gesteld.

— **Augustus 8.** Over het trekken van processen uit de drie landen van Overmaas naar Brussel. Er zal advies gevraagd worden aan den Raad van Brabant te 's Gravenhage over den vorm en den voet in zake van de administratie van de justitie (1) Aan eenige leden der Staten-Generaal wordt opgedragen te informeeren of Limburg de hoofdstad is van de vier landen van Overmaas en hoe gehandeld wordt omtrent de justitie in betrekking tot steden door een der oorlogvoerende partagiën gereduceerd en ontmanteld en hoe met de ingezetenen van zulke plaatsen is gehandeld ook op het stuk van religie door de partij die in het ontmantelen niet heeft toegestemd, en die welke het verordend heeft.

1644 Augustus 9. Op schrijven van Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, wordt aan Willem Caenen (?), schepen en secretaris der heerlijkheid Sluysen, gelast zich te wenden tot de rechters vanwege Deken en kapittel van St. Servaas gedelegeerd in plaats van de gesuspecteerde rechters en schepenen der heerlijkheid Sluysen enz. Dit besluit wordt o. a. genomen na lezing van het schrijven van den Kanselier en leden van den Secreten Raad van den Prins-Bisschop van Luik en rekwest van de moeder en procuratrice van het St. Agneten-klooster te Tongeren.

— **November 17.** Op verzoek van Christiaen Ludwich hertog van Brunswijk Luneburg uit Hannover, om vrije uitoefening van de Augsburgsche confessie te Maastricht, wordt besloten eerst te informeeren hoe het stond met de vrije oefening der gereformeerde religie in 's Hertog's staten.

— **December 10.** Besluit, om aan den Brabantschen magistraat

(1) In zake 't proces van Willem van Buel, op schrijven van den commandant Stein-Callenfels met schrijven aan hem door de erfgenamen.

te gelasten zich te onthouden van muntzaken, daar dit een regaal is, alleen den Staten-Generaal toekomende. (Het Brabantsch hooggerecht had verhooging van zilveren munten der Geüniëerde Provinciën toegestaan, door den Luikschen Hoogschout te laag gesteld).

1645 Januari 31. Besluit, waarbij aan den graaf van Rechem bevolen wordt zeker beekje zijn koers te laten nemen naar de vijvers van Mechelen (Heerlijkheid van St. Servaas) en dit op verzoek van het kapittel van St. Servaas 't Proces zou voor den Raad van Brabant in den Haag (niet voor dien te Brussel) gevoerd moeten worden.

— **April 7.** Resolutiën betreffende: de benoeming van D. Lambertus Latonius, predicant in den Vroenhof, tot predicant te Maastricht en zijn tractement, de benoeming van Jacobus Ripardus tot conrector der Latijnsche school aldaar en Louis de Beaufort tot laatsten meester en vergoeding van 100 gulden als huishuur aan rector, conrector en laatsten meester en vergoeding van verhuiskosten van den rector, die uit Leiden en van den conrector, die uit Campen kwam (Pr. De Bert van Beveren een der „scholarchen" was ook ontvanger van hun Ho. Mo. (1).

1645 Mei 29. Resolutie, verklarende de burgers van Maastricht als geërfden van den lande van Valkenburgh en Overmaze, conform het concordaat van 5 Januari 1601 en de sententie te Brussel van 10 Juli 1629, exempt van alle personeele lasten (2).

Resolutie, de 5000 gulden 's jaars uit het waterlicent te Maastricht den Bisschop van Luik te laten volgen (2).

— **September 21.** Resolutie, om de gecommitteerde officieren van

(1) Op rapport van den heer Nederhorst, een der Commissarissen-deciseurs van de Staten-Generaal (de heer Sloet, de andere, was overleden) en voorts gedeputeerden binnen Maastricht.

(2) Beide resp. op rapport der heeren Arnhem en Nederhorst, gedeputeerden.

het land van Valkenburgh en Overmaze aan te schrijven, dat zij de ordonnantie van 1645 Mei 29 zullen nakomen. Op missive van „Hoogschoutett", burgem[rs], schepenen en magistraat van Maastricht.

1645 October 5. Resolutie, dat de magistraat van Maastricht uit de conditiën van verpachting van het waterlicent de clausulen omtrent het betalen der 5000 gulden in vier gelijke tractementen zal hebben te lichten.

— October 13. Resolutie, om nogmaals aan de gecommitteerde officieren van 't land van Valkenburg op missive van „hoogschoutteten" enz. te schrijven over de exemptie der Maastrichtsche burgers (zie 1645 September 21).

1646 Maart 23. Over die exemptie; de zaak wordt in handen gesteld der aanstaande Commissarissen deciseurs.

— Mei 2. Op missive van Hoogschoutten enz. en rekwest van kapitein Gerard van Baren te Maastricht over inbreuk door de Regeering van Luik gedaan op de autoriteit en jurisdictie der Staten-Generaal te Maastricht besloten dat de Commissarissen-deciseurs zich met die van Luik daarover zullen verstaan (over het oud recht van arrest en privilegie van inschrijvingen daaraan klevend).

— Mei 8. Resolutie op missive van „Hoogschouttette" enz. om de klacht over het heffen van een nieuwen tol op hop en aluin te Maastricht door den sergeant van kapitein Till gelicht, te stellen in handen van de Commissarissen-deciseurs (de verpachting was gegund door de Staten-Generaal aan Gillis Gabriëls, wonende te Noortbach).

— November 1. Continuatie der pachten van het passagegeld te Maastricht tegen fl. 36000 over 4 jaren (op missive van „hoochschouttetten" enz.).

1646 December 7. 1° Resolutie, bevestigend den last aan de kerkmeesters te Maastricht dat wegens het repareeren of met blauwe steenen vernieuwen der particuliere graven in St. Mathijs kerk de eigenaren dier graven de reparatiekosten moesten restitueeren.

2° De graven der roomschgezinde burgers zullen, daar zij geabandonneerd zijn door de eigenaars, verkocht worden ten voordeele der gereformeerde kerken.

3° De kerkeraad zal behouden de nominatie of presentatie van een dubbel getal protestantsche weesmeesters en de magistraat de electie van een enkel getal.

4° Beslist over het controleeren der stadsfinantiën te Maastricht door Commissarissen-deciseurs; aan den Brabantschen magistraat zal aldus worden geschreven. De gewezen Commissarissen-deciseurs zullen aan de Luiksche schrijven om dergelijke approbatie en aanmaning van hun zijde ten spoedigste te willen uitbrengen (er is spraak van „verlopene finantiën").

5° Het huis van den pastoor der St. Mathijskerk zal worden verkocht ten voordeele der twee gereformeerde kerken, daar de huizen behoorende aan de kerk van St. Hilarius aan de Roomschgezinden zijn gerestitueerd.

Daar de tractementen van schoolmeesters, kosters, voorlezers en anderen betaald worden van de armen- en weezengelden te Maastricht, zullen in 't vervolg tot soulagement van de weesmeesters en tot verval dier tractementen gebruikt worden de opbrengst van den 80sten penning van de nieuwe middelen, ongeveer 348 gulden jaarlijks, alsmede het provenu van het klein zegel, voor 1200 gulden jaarlijks verpacht, en een subsidie uit eenig publiek kantoor te Maastricht, waartoe nu nog kon dienen de jaarlijksche inkomsten van de prebende, bij resolutie van 21 September 1646 aan het weeshuis vereerd.

Tot verval van het tractement van een Franschen schoolmeester te Maastricht en tijdelijke verhooging van gagie van rector en conrector der Latijnsche school (hervormde) zullen de inkomsten dienen van de tweede prebende, die de Jesuïten voor hun school en de andere dienaren te voren genoten hebben, volgens resolutie van 5 Mei 1643 daar de „voorsz. Jesuïten van de be„sorginge der Latijnsche schoole om bewuste reden syn ont„heven". Hunne Ho. Mo. Gedeputeerden zullen moeten onder-

zoeken op rapport omtrent de serviciën een tanto daaruit voor het land te bedingen, remonstrantie der landen van Overmaze, het recht van arrest en privilegie van inschrijving voor Maastricht.

1647 Januari 12. Het contract tusschen het kapittel van St. Servaas en de stad Maastricht over het onderhoud van de maasbrug bevestigd.

Over het rekwest van Jan Neve te Maastricht in zake het passagegeld wordt het advies van den heer Schasser (Schrasser) en andere Gedeputeerden der Staten-Generaal ingewonnen, tot examinatie der punten resulteerende uit het rapport van Veth en Roorda, gewezen Commissarissen-deciseurs.

— Januari 15. De surchéantie van 17 Juni 1645 ten opzichte van het land van Overmaas wordt opgeheven en Robbert van Ittersum, drossaard van 's Hertogenrade, en Willem van Till, drossaard van Valkenburg, worden aangeschreven, hun respectieve gerichtsbanken met den sterken arm te bekleeden; Johan van Gent, stadhouder der leenen en voogd van het land van Valkenberg, Marcellis Tins, stadhouder der leenen in het land van 's Hertogenrade, dat zij hun ambt en officie zouden exerceeren, aan den Heer van Geul (v. Hoensbroek) en die van Eysden (de la Margelle), den twee Spaanschen officieren (dat is ambtenaren) werd verbod gedaan, dat zij zich respectievelijk van de bekleeding der voorschreven „geregtsbanken" zouden onthouden.

Daar te Dalhem de kerk door Spaansche troepen was bezet, nadat de stad door de Staatschen was geraseerd, zou men Zijne Hoogheid (den stadhouder Fred. Hendrik) voorstellen om Dalem met de wapenen in te nemen, om „als possesseurs met beeter fatsoen" het recht dezer landen te verdedigen bij de handeling te Munster en elders; waartegen de Hollandsche gedeputeerden (van de provincie Holland) lieten aanteekenen, dat zij in de conclusiën op de voorschreven zaken niet consenteerden.

De Raad van State zou gevraagd worden, waarom hij den ontvanger Duverden had gelast de belasting van 36000 guldens

over de landen van Overmaas op te schorten, welke belasting was bevolen bij Staten-resolutie van 17 Juni 1642, wijl de Koning van Spanje, behalve de ordinaris bede van 72.000 gulden, nog 36000 gulden jaarlijks extraordinaris trok uit deze landen.

Over het contract wegens het dragen van personeele lasten tusschen de landen van Overmaze en Maastricht zullen de magistraat te Maastricht en die van de landen van Overmase worden aangeschreven het accoord van 10 Juli 1646, volgens concordaat van 1601, sententie van Hertog Albert van 10 Juli 1629 en resolutie van de Staten-Generaal van 20 Mei 1645 (zie hier over 1645 Mei 29: ten onrechte wordt in deze resolutie van 1647 Januari 15 gezegd: 20 Mei).

Besluit om de burgers van Maastricht zoo noodig met de sterke hand in hun recht van arrest en privilegie van inschrijving te handhaven.

1647 Februari 22. Resolutie op verzoek der weesmeesters te Maastricht dd. 29 Januari, om de twee Minderbroeders, die nog in het klooster hadden mogen blijven om het te bewaren tot dat het convent buiten de stad zou voltrokken zijn, te doen vertrekken en niet daarin weder te keeren.

— **Maart 6.** Aan den Gouverneur of, bij zijn afwezigheid, den Commandeur te schrijven om de Minderbroeders het klooster te doen ontruimen, zulks op verzoek der weesmeesters dd. 2 Maart.

— **April 26.** Resolutie om de zaak van Jonker Frederik van Renesse, heer van Mall, Heesbeen enz., die in dronkenschap bij de vrouw van den Graaf van Solms, in diens logement, had willen wezen en in arrest was genomen vanwege den krijgsraad te Maastricht, te laten ter kennisse van den Brabantschen magistraat aldaar en hem daaraan over te leveren.

— **Mei 7.** Het rekwest der gepraetendeerde sociëteit Jesu binnen Maastricht wordt afgewezen en gepersisteerd bij de resolutie van 7 December 1646.

— **Mei 7.** Resolutie om den magistraat van Maastricht aan

te schrijven niet praecipitantelyk te handelen met den heer van Malle, die volgens rekwest zijner bloedverwanten minderjarig was en in dronkenschap had gehandeld.

1647 Mei 17. Op verzoek van den magistraat van Maastricht besloten den Gouverneur, of bij zijne absentie, den Commandeur van 't garnizoen aan te schrijven J[r] Diederik François de Blanckaert met de sterke hand op te halen, daar hij het arrest op zijn persoon aldaar gelegd had gevioleerd.

— Juli 2. Door de Staten-Generaal behandeld zonder resolutie, een verzoek van Hoogschouten, burgemeesters en schepenen en raden te Maastricht ten opzichte van hen die arresten violeeren d.d. 15 Juni l.l., in antwoord op den brief van 27 Mei der Staten-Generaal, rakende hun resolutie van 15 Januari l.l.

— Augustus 23. Resolutie der Staten-Generaal op verzoek van den magistraat van Maastricht om den Gouverneur of den Commandeur te schrijven om den baron van Drimborn te doen ophalen als violateur van het arrest.

Resolutie, waarbij de deken van O. L. Vrouw die met den abt van Bellereditus (Beaurepart) te Luik en den kanonik Tabolet te Luik door den Paus met de executie belast van een sententie ten voordeele van Gerard van Baren, gewezen kapitein in Statendienst, thans onder de compagnie van den Graaf van Solms te Maastricht, en ten laste van Johan van Harff, zoon uit het 1[ste] huwelijk van wijlen Adam van Harff, heer van Drimborn, worden gemachtigd om die executoriale des Pausen te openen en de executie te doen, mits dat het niet geschieden zou binnen het ressort van den Staat, en dit op verzoek van Gerard van Baren. Het verzoek wordt bij uitzondering toegestaan.

— October 31. De ontvanger der servituten te Maastricht wordt gelast alle drie maanden zijne rekeningen aan den magistraat over te geven. (De middelen van Maastricht kwamen hoe langer hoe meer in verloop, door niet betaling dier gelden).

— November 13. De klacht van den magistraat van Maas-

tricht over den heer van Buysfelt en Wilré (lees den heer van Binsfelt, heer van Wylré) die de goederen van de Maastrichtenaren onder zijn heerlijkheden gelegen, tegen het accoord van 1606, bezwaarde, ten onderzoek naar den Raad van Brabant gezonden.

1647 November 13. Verzoek van Schouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht om voor 15 à 16 gulden oortjes en duiten te mogen slaan of door de Staten-Generaal elders te laten slaan en naar Maastricht te zenden, afgewezen.

— — **14.** Klachten van Hoogschouten enz. te Maastricht over het vorderen van 1 schilling per malder graan en 1 schilling schrijfgeld door den convooimeester te Maastricht, te zenden naar het College ter Admiraliteit te Rotterdam.

— — **14.** Missive van Schouten en schepenen der beide hooggerechten te Maastricht over de zaak van Engel Ackermans en Anna weduwe van Huern door hen geëvoceerd van het laaggerecht aldaar, gesteld in handen der Commissarissen-Deciseurs om met die van Luik te onderzoeken.

1648 September 17. De Raad van State wordt verzocht te adviseeren waaruit het traktement van predikanten in de drie hoofdplaatsen der landen van Overmaas zou kunnen gevonden worden en om de dienstmaagd van den mispriester in het parochiaal huis van den Vroenhof te removeeren, op verzoek van de predikanten der Duitsche en Waalsche Gemeente te Maastricht.

— — **26.** Aan het brouwersgilde te Maastricht wordt toegestaan den moutaccijns te betalen in al zulke waarde van geld als van tijd tot tijd in de stad zal cours hebben.

— — **30.** Aan de curatoren van de Latijnsche school te Maastricht zal geschreven worden om ten spoedigste een nieuwen rector aan de Staten-Generaal voor te stellen in plaats van Mr Johan Guchlinius *(sic)*, die vrijwillig afstand gedaan had.

1648 October 29. De Raad van State wordt verzocht, na communicatie met zijne Hoogheid, recht te doen op de klacht van Pieters Bernaerts, rentmeester van de parochie van St. Mathijs, als gemachtigde van pastoor en armenmeester, over luitenant Vermeulen, die 23 October zonder eenigen vorm van procedure met twee musketiers in het huis van den pastoor was gedrongen en het met soldaten bezet hield.

— Uit het tweetal door de curateurs der Latijnsche school te Maastricht als rector voorgesteld in plaats van Mr Johannes Cuchlinus, namelijk Joannes Leonard Weidnerus en Jacobus Pipardus, conrector dier school, wordt eerstgenoemde aangesteld.

— **November 20.** Op advies van den R. v. S. wordt besloten later te beschikken op het advies van het brouwersgilde te Maastricht tot breeder extensie der resolutiën van 26 September en 30 October ll. ook over de korenwaag en den accijns op de tapbieren (uit het schrijven van den Raad van State bleek, dat het strekte om al de pachten te Maastricht op eenparigen voet en met coursabel geld te laten betalen, mits dat de servitiën in gelijke munt mochten uitgereikt worden, waaromtrent men twijfelde of het geen onlusten onder het garnizoen zou maken).

— Wordt besloten de zaak tusschen die van Maastricht en Wylré over het betalen van schatting (zie 1647 November 13) te laten bij de definitieve sententie van den Raad van Brabant van 22 December 1646 waarbij die van Maastricht in het ongelijk gesteld waren.

Die van Wylré waren genoodzaakt geweest de omslagen te doen om af te weren brand en uitplundering door de Duitsche of Keizerlijke troepen te Aken. Hoogschouten enz. van Maastricht hadden daarop zelf Willem Vrijbaanderheer van Wylré voor den Raad van Brabant gedaagd waaraan zij, ondanks hun propositie tot exceptie als Rijks- of Keizerlijk hadden gehoor gegeven. Hoogschouten enz. hadden daarop beweerd dat die van Wylre hen verwonderd hadden door bij den Raad van Brabant hun ouden vrijdom disputabel te maken en onbeschaamd en desrespectueux haren Hoog Mogende serieuse hoogwichtige besognes komen interpelleeren.

1648 November 20. François de Grenade wordt op intercessie van Graaf Johan Louis van Nassau extraordinaris ambassadeur plenipotentiarus van den Roomschen Keizer te Munster voorzien met de canonisie van St. Servaas te Maastricht vacant geworden in de maand November door den dood van Hendrik Marotte, heer van Montigni, terwijl er retroacten bestonden in hunner Ho. Mo. resolutiën van 26 April en 17 November 1647.

De resolutie dat al de canonisieën die te Maastricht in de maand der Staten-Generaal zouden gebruikt worden voor collegiën, wees- en armenhuizen bleef echter van kracht.

— **November 28.** De zaak van de klachten der schippers en trafiquanten op de Maas tegen den Heer van Eysden over den tol aldaar gezonden naar den Raad van Brabant, en dit op rapport van Bronckhorst en Bicker, de laatst gewezen Commissarissen-deciseurs te Maastricht, na onderzoek van eene missive van Brabantschen Hoogschout en schepenen.

— **December 15.** Over den openbaren verkoop van een hoofdplaats met muur omheind, toebehoorende aan de stad, door den overleden graaf van Solms gedurende zijn gouvernement gebruikt, op missive, van Hoogschouten, burgemeesters en raad der stad Maastricht van 31 October. Men zal hen vragen de ordre en voet alsook de manier van doen die zij in het „beneficieren" van die plaats in acht zullen nemen en daarna mochten zij er over beschikken.

— **December 23.** Over de pacht van de tapbieren te Maastricht op request van Jan Fremont en Hendrik Stijvels, brouwers te Maastricht, ter visitatie en examinatie der heeren Bronchorst en Bicker gesteld.

— **December 29.** Afwijzende beschikking op een verzoek der Minderbroeders van Maastricht en den provinciaal van Brabant om weder in de stad terug te keeren, wijl zij den eed niet hadden willen doen aan de Staten Generaal, maar liever uit de stad getrokken waren. Men had toen eenigen conspireerden tegen de stad hun den eed van getrouwheid voorgesteld, dien zij eerst nu, na den vrede van Munster, naar het schijnt zouden willen doen.

1649 Maart 13. Resolutie om aan het College ter Admiraliteit te Rotterdam om advies te zenden eene missive van Hoogschouten burgemeesters en raad van Maastricht, klagende, dat de convooimeester Groulart door de „cherchers" (1) heeft doen lichten aan alle poorten een nieuw licent op alle waren en koopmanschap (zelfs van kleine minuteiten) binnen de stad komende en uitgaande, zonder eenige bekendmaking.

— **Maart 16.** Besloten op missive van Hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht, aan de wethouders te Roermond te schrijven om het arrest en de bekommering te Roermond aan Hendrik Lambregtz de Bruyn marktschipper van Maastricht op Roermond aangedaan kosteloos en schadeloos te willen afdoen.

— **Maart 19.** Besloten den Graaf van Reccum *(Reckheim)* te schrijven, om den tol door hem sinds 8 of 10 dagen twee uren beneden Maastricht geheven op te heffen; dit op rekwest der gezamenlijke kooplieden dezer landen, „trafiquerende" op de rivieren den Rijn en de Maas.

— **Maart 30.** Op missive van den Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, dat men den schipper de Bruyn varende van Maastricht naar Mook, niet wilde loslaten, wordt besloten te schrijven naar Roermond om de redenen dier handelwijze of anders met retorsie te bedreigd ten laste der schippers en kooplieden in het Overkwartier van Gelderland te huis behoorende.

— **Maart 31.** Missive van Hoogschouten, schepenen, burgemeesters en raad der stad Maastricht en een brief in originali van burgemeesters, schepenen en raad der stad en hoofdgerecht Roermond aan hun geschreven, waarbij die van Roermond beweren, dat het arrest van den schipper de Bruyn met recht is geschied, wijl het voorbij varen streed tegen de oude privilegien en gerechtigheid der stad Roermond, alsook van de stad Venlo. — Wordt

(1) Visiteurs zeggen wij nu.

besloten copie authentiek dier privilegiën te vragen, en bij niet toezenden met retorsie te bedreigen als boven (res. van Maart 30).

1649 April 2. Op een deductie van den Graaf van Reckem betreffende den watertol aldaar door hem geheven, wordt besloten te persisteeren bij de resolutie van 1649 Maart 19.

Aan den Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, zal extract gezonden worden en gelast met de sterke hand de heffing van den tol te beletten.

— April 16. Aan den magistraat van Roermond (burgemeesters, schepenen en raad der stad en hoofdgericht) zal worden geschreven om bewijzen van hun tolrecht en dit op hun missive van 9 April, dat zij in vredelijke possessie van oude onoverdenkelijke tijdén zijn, dat de goederen enz. die het marktschip van Maastricht naar Mook voert zouden moeten verbodemen.

Copie der missive zou gezonden worden aan den magistraat van Nijmegen en dien van Maastricht tot hun naricht.

— April 17. Op voordracht der Gedeputeerden van het vorstendom Gelre en het graafschap Zutfen ter Staten-Generaal — op verzoek van burgemeesters, schepenen en raad der stad Nijmegen voor hun burger Hendrik Lambertsen de Bruyn — wordt besloten aan den graaf van Pegnaranda te schrijven om den magistraat van Roermond over te halen het gearresteerde marktschip met toebehooren, kosteloos en schadeloos te ontslaan en den schipper voortaan vrij en onbekommerd te laten passeeren en repasseeren.

— April 20. De missive van credentie door Hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en raad van Maastricht voor hun gecommitteerden Joh. Bapt. de Grati en Macellis Vrients, respectievelijk burgemeester en schepen dier stad, zal wederom worden uitgegeven *(sic)*, daar de Staten-Generaal niet gewoon zijn te accepteeren brieven van credentie van steden of plaatsen onder de Generaliteit. De stad Maastricht moet bij remonstrantie, rekwest of memorie haar voordrachten of verzoeken doen.

1649 Mei 31. Op de remonstrantie van den Prins van Luik, den magistraat van Maastricht en particuliere ingezetenen aldaar, volgens schriftelijk advies der Gedeputeerden van de Staten-Generaal, na onderzoek met de gecommitteerden ter Admiraliteit te Rotterdam, worden om het verval van den handel in Maastricht te beletten, de ingezetenen en allen, die met dezelven handelen van alle aangevingen van goederen bij 't in en uitgaan, het halen van paspoorten en het gedoogen van de visitatiën van commiezen en recherchen, vrijgesteld.

— Juni 2. Op missive van den R. v. S. zal den ontvanger Hendrik van den Brouk te Maastricht geantwoord worden om den Prins van Luik het hem toekomend deel van het passagegeld te betalen en aan den agent Bilderbeek om bij den Keurvorst van Keulen, Prins van Luik, instantiën te doen, dat aan Georg Frederik Graaf van Nassau, kolonel en commandeur te Rheinberk satisfactie zou worden gegeven tegen de onderdanen van het stift Keulen, die hem hadden aangetast en veel van zijn ruiters hadden gedevaliseerd, welk geval aan den raad van Maastricht tot onderzoek is opgedragen en waarbij door den graaf was verzocht arrest op het aandeel in 't passegeld van den Prins van Luik.

— Juni 15. Op klacht van Hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en raad van Maastricht over de schade der ingezetenen door de voortdurende inkwartiering van vreemd oorlogsvolk van Lamboysche, Hessische en Keizerlijke troepen in de omliggende dorpen als Heugem, Gronsveld, Briest (Breust), Marlandt en meer andere, alles onder het kanon van Maastricht gelegen, met verzoek daarin te voorzien met de sterke hand, gelijk in 1644 geschied was, wordt besloten aan den Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht te schrijven om de dorpen op Staatschen bodem gelegen tegen alle extorsiën, foules, concussiën, loogeering en contributiën van vreemd krijgsvolk te beschutten en wat betreft de dorpen buiten Staatsressort, de hoofden van het krijgsvolk aldaar te bewegen, om ze te verlaten.

Op klacht van den raad van Maastricht, dat de Commandeur Stein-Callenfelts inbreuk zou gemaakt hebben op het verbod om

graan uit te voeren wegens de groote duurte, wordt besloten de missive van den raad van Maastricht, in handen van den Raad van State te stellen om te disponeeren.

1649 Juli 25. Een missive van Hoogschouten, schepenen en raad van Maastricht, idem van den Rheingraaf, gouverneur van Maastricht, een request van Henrik Lambregtsen de Bruyn aan de burgemeesters, schepenen en raad van Nijmegen en een dito van de Bruyn met drie bijlagen aan de Staten-Generaal in zake het marktschip naar Mook worden gesteld in handen van den heer Huygens en andere gedeputeerden der Staten-Generaal om die zaak ernstig te recommandeeren aan den ambassadeur de Bruyn (1) opdat deze den magistraat van Roermond zou bewegen het schip uit arrest te ontslaan en den suppliant vrij over en weer te laten varen.

— **Juli 30.** De corpora gelegen op neutrale plaatsen of ook op Spaanschen bodem, die eenige geestelijke goederen reclameerden, zullen door haar Ho. Mo. Raad van het hoog Brabantsch gericht te te Maastricht doen vidimeeren of authentiqueeren de stukken die zij voor de Staten-Generaal zullen willen gebruiken tot verificatie van hun sustenuen en intentiën en zal daaraan geloof worden gehecht.

— **Augustus 2.** Op klacht van deken en het kapittel van St. Servaas te Maastricht zal aan Pieter Blauwesten, rentmeester der geestelijke goederen in 't kwartier van Valkenburg, worden geschreven om hun de goederen der pastorie in de heerlijkheid Berge aan dit kapittel toekomende, die hij verpacht had tegen de capitulatie van Maastricht, gerust te doen genieten.

— **Augustus 11.** De Rheingraaf, gouverneur van Maastricht, zal weder aangeschreven worden omtrent den tol van Reekem om zich te regelen naar de resolutie 19 Maart en schrijven van 2 April (2).

— **Augustus 18.** Op missive van de Hoogschouten, burgemeesters en gezworen raden van Maastricht dd. 31 Juli, in antwoord

(1) De Spaansche ambassadeur te 's Gravenhage.

(2) Op rekwest als 19 Maart.

van brief der Staten-Generaal van 1 Mei ll. in zake Maria Charlotte de Blanchard tegen haar vader François, wordt besloten de retroacta te onderzoeken.

1649 Augustus 19. Het request van de Wed. Servaas Janssen te Maastricht zal gezonden worden aan Commissarissen-deciseurs te Maastricht om advies en de (*tegen*)partij van de suppliante wordt onderwijl gelast zich verder van alle attentaten te onthouden met welke resolutie het appointement van den 12 Augustus van hunne Ho. Mo. gealtereerd wordt.

— **Augustus 21.** Het bericht van den Rheingraaf, gouverneur van Maastricht, dat de generaal wachtmeester Spar van de Beiersche armée, met paard- en voetvolk ingelogeerd was in 't dorp Richelle, land van Dalem, zal gesteld worden in handen van den Raad van State ter communicatie aan zijne Hoogheid en om advies, ook zou die Raad aan zijne Hoogheid communiceeren een brief van den drossard Till omtrent 't zelfde onderwerp aan de Staten-Generaal.

— **September 24.** De Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, zal wederom aangeschreven worden, in antwoord op missive van 22 Augustus om den tol te Reechem met de sterke hand te beletten; de resolutie van de Staten-Generaal van 9 (19?) Maart l.l. en hun schrijven van 2 April l.l. en 11 Augustus aan hem waren net en klaar, zonder eenige interpretatie van noode te hebben.

— **October 6.** Op rapport van den heer Verbolt, ingevolge resolutie van 28 September ll. over een request van den schipper de Bruyn zal den commandeur van de forteresse te Gennep geschreven worden om alle schepen van en naar Roermond komende aan te houden tot dat die van Roermond het gearresteerde marktschip kost- en schadeloos zullen hebben ontslagen.

— **November 26.** Op remonstrantie van den Prins Ferdinando Alexandre de Portugal van 20 November om gebeneficieerd te worden met een akte van survivance van de proosdij van St. Servaas te Maastricht, om na den dood van den proost op te volgen en gedurende zijn leven als coadiutor te worden gekend en

gehouden, wordt, na inzage der respective resolutiën van 20 Augustus 1638, 20 Juli 1646 en 6 April en 24 Augustus l.l., besloten om dit verzoek zooals het daar ligt te difficulteeren wegens de aangehaalde resolutiën op het subject van de akte van survivance, doch wegens de aanzienlijke tusschenkomst van Zijne Hoogheid, zou het verzoek, wanneer de proosdij zou komen te vaceeren, op het favorabelst gehouden worden voor gerecommandeerd.

De ordinaris Gedeputeerden van Holland hebben ten tijde van de resumptie dezer resolutie, daarop laten aanteekenen, dat zij in de conclusie consenteeren ten aanzien alleen van de hooge achting waarin zij de recommandatie van Zijne Hoogheid den Prins van Oranje hebben.

1649 December 8. Op missive van de Hoogschouten, Burgemeesters, Schepenen en Raad van Maastricht, om afschaffing van de Staatsche licenten in de Landen van Overmaas gevorderd op alle uitgaande en passeerende goederen uit koopmanschappen zelfs op eigen gewas van hier wordt besloten copie der missive om advies te zenden aan het College ter Admiraliteit te Rotterdam en zoo spoedig mogelijk, ten laatste binnen de acht dagen na ontvangst van den brief, terwijl anders de Staten-Generaal finalijk zouden disponeeren.

1650 Maart 16. Nicolaes Hermanssen gelast zijn proces tegen de Wed. van Servaas Janssen in reconventione te voeren voor het Hoog Brabantsch gerecht te Maastricht, niet meer te Vleitingen, bij verzet wordt de Gouverneur, of, in zijn plaats, de Commandeur, over 't krijgsvolk te Maastricht, gelast de sterke hand te bieden. (Zie resolutie van 1649 Augustus 19).

— **April 4.** Op verzoek van Johannes van der Veecken, agent van den Bisschop van Luik, namens dezen, om te beschikken over zijn remonstrantie ten opzichte der rebellen en vluchtelingen te Maastricht en hun plannen en praktijken en tenminste voorloopig toe te staan, dat Leonardi, die een moordaanslag op den Kanselier van Luik heeft gedaan, weer in de gevangenis wordt gezet

waaruit hij tegen recht en rede met geweld was gehaald, wordt besloten den agent Verburg de retroacta op te laten zoeken en ter vergadering intedienen.

1650 April 5. De Staten-Generaal, persisteerende bij hun resolutie van 8 Maart ll. besluiten te schrijven aan den Gouverneur of, bij zijn afwezigheid, aan den Commandeur te Maastricht om Abraham Sleicher de sterke hand te verleenen bij het oprichten van eene zeepziederij in de oude Augustijner kerk langs de Maas te Maastricht. (Op missive van Hoogschouten, burgemeesteren enz. van Maastricht en de naburen dier plaatsen).

— Mei 11. Op missive van Hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad der stad Maastricht, dat de Prins-bisschop van Luik het lichten van den 16^{en} penning op alle goederen en koopmansschappen te Maastricht inkomende wilde invoeren en dat soldaten van den hertog van Lotharingen in garnizoen op het huis Steyn de Maasschippers geld afpraamden, eene missive van den Rhijngraaf en rekwest van de gezamenlijke kooplieden handelende op Rijn en Maas, allen Staatsche ingezetenen, wordt besloten 1^{e} aan den Prins-bisschop van Luik te schrijven om de nieuwigheid af te schaffen en, per expresse bode den brief te zenden; 2^{e} den President, van Renswoude te verzoeken, met zijne Hoogheid daarover te onderhandelen en den Raad van State te vragen onder wat jurisdictie en territoir, kasteel en heerlijkheid Steyn gelegen is.

— Mei 30. De particuliere zaak van Gysbrecht Bloemendaal, burger en brouwer te Maastricht, gesteld in handen van Commissarissen-deciseurs om de zaak in der minne te schikken; de Hoogschout Groulart zou intuschen de executie van het vonnis tegen hem door het Luiksch gerecht gegeven doen ophouden. Op rapport der Gedeputeerden, 18 Mei belast met onderzoek der missive van Johan Ruezen en Martijn de Quade, Brabantsche commissarissen-instructeurs te Maastricht, in antwoord op brief der Staten-Generaal van 29 April ll.

— Mei 31. De memorie van den magistraat van Maastricht tot

het aanstellen van een marktschip van Maastricht naar Luik zooals er een van Luik naar Maastricht bestond, en het maken van een haven te Maastricht, tot informatie en rapport gesteld in handen van de Commissarissen-deciseurs.

1650 October 18. De Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, zal aangeschreven worden zich aan de vorige resolutiën en aanschrijvingen te houden in zake het beletten met de sterke hand van den tol te Reckem (zie 1649 Augustus 11); den graaf van Reckem zal men bedreigen. Deze resolutie wordt uitgegeven zonder resumptie. (Zie resolutie 1649 September 24).

— **November 5.** Op verzoek van den Spaanschen ordinaris-ambassadeur de Brun wordt acte expectatief verleend op Zacharias de Metz of die volgens de statuten van het kapittel reeds zijn recht en actie heeft of nog zoude mogen verkrijgen van de eerstvacante prebende in de kerk van St. Servaas te Maastricht in de maand der Staten-Generaal, mits dat daarmede zouden teniet gedaan zijn de verschillen voor deze Staten en elders ontstaan tusschen de Metz ter eenre en Ferdinandus van der Veecken en Dominicus Honthorst ter andere zijde over zekere canonisie in St. Servaas, 2 Juni 1635 door deze Staten op van der Veecken en 6 Januari 1645 op Honthorst bij vorm van resignatie geconfereerd, alles onverminderd de resolutie waarbij de canonisiën in de maand der Staten-Generaal vacant, ten gebruike van collegiën, wees- en armenhuizen worden toegewezen en onverminderd de resolutiën van 20 Augustus 1638, 20 Juli 1646, 6 April, 24 Augustus 1649 tegen het verleenen van resignatiën, survivances en expectativen respectivelijk genomen.

1651 Januari 3. Op remonstrantie van den Gedeputeerden van de synode van Gelderland, zal den Gouverneur van Maastricht gelast worden het huis door 5 burgers van Maastricht en eenige luthersche soldaten gekocht tot optimmering van een kerk en waarin zij reeds hun godsdienst practiseerden, waartoe zij ook

een Lutherschen predikant hadden beroepen, te sluiten, en de publieke vergadering van hen te weren tot nader orde van hunne Ho. Mo.

1651 Januari 9. Ter examinatie en advies van eenige leden gesteld een request van Hoogschout, Burgemeesters, Schepenen en Raden van Maastricht, verzoekende mandement of brieven van cassatie van twee citatiën tegen hen verleend bij het hof van Brabant te Brussel d.d. 19 en 28 Juli 1650 ten behoeve van Ferdinand van den Bongaart Heer van der Heyden, ingevolge vonnis van dien Raad d.d. 10 December 1647 enz.

— Februari 22. Op advies van den Raad van State gesteld een verzoek der kooplieden dezer landen handelende op Maastricht verzoekende redres in den hoogen geldkoers aldaar op den Luikschen voet, wordt de rijksdaalder binnen Maastricht op 4 gulden gesteld en andere geldspeciën naar ad venant, voor korten tijd tot nadere order, en dat men intusschen met die van Luik zou confereeren om het geld daar en te Maastricht op gelijken voet zoo laag mogelijk te stellen. 's Lands-ontvangers en kapiteinen te Maastricht hadden zich echter te regelen naar dezerzijds plakkaat en evaluatie.

— Mei 20. Op schrijven van den Rijngraaf, gouverneur van Maastricht, en den rentmeester Marcelles Thins te Aken over het molesteeren van gereformeerde burgers uit Aken, 14 Mei l.l. te Vaals naar de kerk gaande, door Spaansche ruiters van het regiment van kolonel Hoemaret, in garnizoen te Limburg, wordt besloten den R. v. S. te verzoeken den Rijngraaf aan te schrijven, bedreigingen met represailles te doen aan de Limburgsche geestelijkheid; de heeren van Holland blijven bij hun verklaring nopens de Landen van Overmaas. — (Men had de kerkgangers, mantels, hoeden en paarden ontrukt ook den predikant zijn mantel, na „eenigh quaed tractement").

— Juni 12. De zaak van hoogschout Groulard, burgemeester van den Broeck, arrestanten en klagers, alsmede schepen Loyens, zich in hechtenis begeven hebbende op de Landskroon (1) te Maastricht,

(1) Als raadshuis in gebruik, het huis lag in de Groote Staat.

jegens meester Godfried van Hillensberg, gearresteerde beklaagde en gedetineerde aldaar, wordt van 't Brabantsch Gerecht voor hunne Ho. Mo. gebracht en Loyens en Hillensberg ontslagen en op het request van Hendrik van Hillensberg, oud burgemeester en oud-servitiemeester te Maastricht wordt gelast dat het laag gerecht door Anthony Barmans zijn getuigen zou doen hooren onder behoorlijk salaris van den suppliant.

1651 Juni 14. Over het bezwaren van het Luxemburgsch zout met 150 gulden op het honderd door de Gedeputeerden van Holland. Men zal nazien of de Collegiën ter Admiraliteit advies hebben gegeven en het anders te vragen.

— **September 20.** Over het aanstellen van een marktschip door de Staten-Generaal te Maastricht naar aanleiding van 't aanstellen van een dergelijk door den Prins van Luik aldaar; als schipper wordt den magistraat aanbevolen Hendrick Lamberts de Bruyn.

— **October 16.** Klachten van Kanselier en Geheime Raden van den Prins-Bisschop van Luik over het aanstellen van een markt schip door den magistraat van Maastricht onder directie van Gillis Busy. Tot beantwoording afschrift aan den Maastrichtschen magistraat gezonden.

— **October 17.** Klachten van Hendrick Lamberts de Bruyn, dat de magistraat van Maastricht aan Gillis Busy het marktschip had gegund. — Opgehouden.
Rekwest van Peter Everhard, landdrost tot beveiliging der wegen in de landen van Overmaas, Vroenhof en 't ressort der stad Maastricht, rakende het ongelijk 16 Juli Zondag den Gereformeerden tusschen Aken en Vaals aangedaan door de Spaanschen. — Hierover was reeds beschikt.

— **October 20.** Rekwest der kooplieden handelende op den Maasstroom, met verzoek den Spaanschen Ambassadeur aan te manen tot voorgang van de conferentie te Maaseyck over de generale ontlasting van de Maas. Tot de conferentie met den Ambassadeur worden aangesteld Wimmersum, Heemsteede, van

de Nisse, van der Hoolik (?) Andrée, Tiassens, gedeputeerden der Staten-Generaal, verder tot bespreking van de afdoening der retorsioneele licenten te Roermond en Navaigne, den pretensen tol te Eysden (volgens resolutie van 19 October ll.) van de oprichting van de Chambre-mipartie en de egalisatie der belasting van de Vlaamsche havens met de Schelde en andere kanalen, begrepen in het 14e en 15e artikel van vredestractaat met den Koning van Spanje. (Er wordt een resolutie van 22 Juni 1651 vermeld betreffende de Maasbelastingen, op de groote zaal van 't Hof genomen).

Verschil tusschen de schepenen van het Hooggerecht en den burgemeester met het Laaggerecht te Maastricht, 16 October, nopens zeker ambachtsman aldaar genaamd Cleuter. Den luitenant-kolonel Stein-Callenfelts wordt gelast te zorgen, dat in 't vervolg verwijdering en feitelijkheid over 't voornoemde zal worden voorkomen (1).

Over verschil van den magistraat te Maastricht met den servitiemeester Hillensberg, over 't slot van rekening, in welke zaak het Hof van Holland een dictum of sententie had gevormd, die door de Staten-Generaal was uitgesproken, waarover later weer verschil was geweest. Ten slotte wordt de uitspraak bevestigd, op advies van den R. v. S.

1651 November 6. Klachten van Johan Pesters, gecommitteerde van den magistraat te Maastricht, over de continuatie van het heffen van den 60en penning te Maeseyck namens den Keurvorst van Keulen als Prins-bisschop van Luik. Men zal dezen en den magistraat van Luik schrijven tot opheffing.

— **November 18.** Over het marktschip van Maastricht op Luik (2).

Over toezenden van het geld aan den servitiemeester Hillensberg.

— **December 16.** Klachten over den tol van Eysden door den

(1) Deze had de Staten-Generaal 17 October er over geschreven. — Cleuter is misschien die bij Arend IV, I, 759 vermeld.

(2) Wordt aan de laatstgewezen Commissarissen-deciseurs Mauregnault en Renswoude tot onderzoek en rapport opgedragen. (Beide missiven zijn van Hoogschouten, enz. van Maastricht) 10 Januari wordt deze zaak hun bij continuatie toevertrouwd.

magistraat van Nijmegen. — Eysden wordt hier eene pandheerlijkheid genoemd in het land van *Daelhem* en de restitutie van den pandpenning wordt voorgesteld (1).

1651 December 27. Klacht van van der Veecken, agent van den Prins-bisschop van Luik, over den tol te Eysden (1).

1652 Januari 10. Over het marktschip van Maastricht op Luik. (Zie 18 November ll.).

— **Januari 11.** Over dit zelfde schip, dat te Veset (Visé) gearresteerd was. Men zal den Prins-Bisschop en zijn Kanselier en Geheimen Raadschrijver om ontslag voorstellen van dit schip tegen dat van de Luiksche marktschepen bij retorsie gearresteerd.

— **Februari 6.** Op memorie van de curatoren van de gereformeerde Latijnsche school te Maastricht zal over de drie landen van Overmaas jaarlijks 1000 gulden Hollandsch worden omgeslagen.

— **Februari 9.** Last tot betaling aan den Prins bisschop van Luik van hetgeen hem uit het waterlicent nog toekomt tot het ophouden toe, aan den ontvanger van den Brouck.

— **Februari 23.** Over het marktschip van Maastricht op Luik. Missive van den Prins-Bisschop gesteld in handen van Mauregnault.

— **Februari 24.** Over het marktschip van Maastricht op Luik, het ontslaan daarvan tegen het ontslaan van de twee marktschepen van Luik te Maastricht gearresteerd bij retorsie.

---

(1) Over den tol zullen de Gedeputeerden ter conferentiën met den Spaanschen Ambassadeur de Brun: Huygens, Wimmersum (?) en Heemstede spreken met dezen. — Over de pandaflossing zullen de Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas onderzoeken en rapport doen.

1652 Februari 26. Bericht van den Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht over het logeeren van Lotharingsche troepen onder bevel van Baron de Chastelet in eenige Guliksche dorpen bij het land van 's Hertogenrade en over de schade aan den handel tusschen Maastricht en Luik door het arresteeren van het Maastrichtsche marktschip op Luik. Ad 1um R. v. S. Ad 2um was 24 Februari beschikt.

— **Maart 9.** Over een schrijven van Kanselier en Geheime raden van den Prins-bisschop van Luik, genoegen nemende met het ontslaan van het marktschip van Maastricht te Visé waartegen de beide Luiksche marktschepen ook ontslagen worden. — Wordt aangenomen.

— **Maart 21.** Klachten van deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht tegen den rentmeester Donder (?) ten opzichte van de pastorie der heerlijkheid Berne (Bernau). Gedeputeerden tot de zaken enz. (1) tot onderzoek en rapport.

— **Maart 27.** Het mandement cassatoire 21 Februari ll. verleend aan Nicolaes Micault heer van Indevelt en Dypenstein, proost van St. Servaas te Maastricht en als zoodanig heer van Mechelen aan de Maas, tegen den graaf van Reckem zal dezen worden geïnsinueerd op den bodem en de jurisdictie van den Staat.

— **April 3.** De heer van Gent, presideerende deelt mee, dat de weggevoerde dochter van burgemeester Lambrecht Rietraet te Maastricht door den fiscaal Cuyck is te huis gebracht.

— **April 13.** Den voornoemden fiscaal gelast tegen den bedrijver van het voornoemde delict te procedeeren voor zijn competenten rechter.

— **April 17.** De Brabantsche Hoogschout te Maastricht zal informeeren en procedeeren tegen den vaandrig Pain et vin, die

(1) Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze, zie vooraan bladz. 1.

de onmondige dochter van burgemeester Rietraet weggevoerd had als zijnde commune delictum en niet militair. Deze vervolging had volgens mededeeling van den heer Veth, presideerende, de voornoemde fiscaal in bedenking gegeven.

1652 Mei 3. De magistraat van Maastricht in zijn proces tegen den gewezen servitie meester en oud-burgemeester Hendrik van Hillensberg wordt gelast ten spoedigste te antwoorden (resolutiën van 19 April en 2 Maart ll. worden aangehaald).

— **Mei 14.** Idem de gedeputeerden van Holland nemen de missive van Hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht daaromtrent (zie Mei 3) copielijk over om in den haren breeden gecommuniceerd te worden.

— **Mei 23.** Over de zaak van den graaf van Reckhem tegen den Hoogproost van St. Servaas te Maastricht, betreffende den loop van een watertje of beekje (schrijven van beide partijen). Aan de gedeputeerden naar Maastricht van Raedtfelt en van Barendrecht tot onderzoek en rapport.

— **Mei 31.** Klacht van den Hoogproost van St. Servaas enz. (zie Maart 27) tegen den graaf van Arenberg, baron van Elsloo wegens het schenden van zijn jurisdictie. — Men zal de retroacta nazien.

Idem van denzelfde door zijn gecommitteerden alsdan in den Haag tegen den graaf van Reckem als boven. — Gesteld in handen der Gedeputeerden gaande naar Maastricht.

— **Juni 3.** De kolonel Stein Callenfelts te Maastricht, commandeerende in afwezigheid van den Rhijngraaf, meldt op schrijven van 26 April ll., dat hij de twee marktschepen van Luik aangehouden heeft, met verbod van daarop te gaan en voor de passagiers om in de stad te komen.

— **Juni 22.** Klacht van den Hoogproost van St. Servaas te Maastricht, als heer van Mechelen, dat de heer van Elsloo met gewapende hand rijs had doen afkappen en wegvoeren. — Tot onderzoek en rapport aan de Gedeputeerden naar Maastricht.

1652 Juni 24. Over het marktschip op Luik. — Wordt besloten op remonstrantie van den agent van der Veecken, namens Kanselier en Geheimen Raad van den Prins van Luik, aan de Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo. op te dragen om de zaak met de Luiksche Commissarissen deciseurs te regelen.

— **September 2.** De ontvanger van Ylem moet aan den Prinsbisschop van Luik betalen wat hem uit het waterlicent te Maastricht toe kwam. (Op memorie van den agent Joh. van der Veecken, namens den Prins van Luik).

— **September 6.** Over het marktschip van Maastricht en Luik (1).

Over klacht van van der Veecken namens de Staten van het land van Luik over de tienden van Kessel en waren (?) van het Domkapittel van Luik. — Wordt besloten den rentmeester Pieter Schuyl te schrijven duplicaat van 't advies over te zenden, dat hij voorgeeft al gezonden te hebben, tot nadere beschikking.

— **September 23.** Punten van consideratie uit het rapport der Commissarissen-déciseurs te Maastricht spoedige resolutie eischend. (Het rapport is van 28 Augustus).

Kap. 1. Over het verkoopen van landen van de armen tafel te Maastricht, waarvan de pachters in 't land van Luik niet dan met veel kosten en zware processen tot betaling der pacht konden genoodzaakt worden en het nemen van een proef met eene openbare verpachting en belegging der gelden op de stad of aanwending tot aankoop van andere landerijen in en bij de stad.

2. Over het reces bij alle vier de Commissarissen-deciseurs gemaakt wegens het committeeren naar den Haag en elders bij het rapport op het 3e artikel overgelegd onder n°. 3.

3. Over de reformatie van de pleitkosten als men appelleert aan de tien banken (van St. Servaas kapittel) met de commissa-

(1) De heer Andrée, een der gewezen Commissarissen-deciseurs te Maastricht levert afschrift over de ratificatie van den Prins van Luik op het interim tusschen beider zijds Commissarissen-deciseurs in deze zaak gemaakt. Het afschrift zou bij het rapport der Commissarissen deciseurs gevoegd worden en daarmede door hunner Ho. Mo. Gedeputeerden onderzocht tot rapport.

rissen van dit kapittel benoemd, waarover nader in het 9e art. der instructie van de Commissarissen-deciseurs.

4. Over het akkoord betreffende het marktschip tusschen Maastricht en Luik.

5. Over de zaak van Leonard Cleuter tegen Peter Theelen, „seer geintriceert door contrariteyt van vonnissen".

6. Over de exceptie van incompetentie door den magistraat van Maastricht tegen Anthony Baartmans, verzoekende alleen betaling van 10080 gulden wegens serviesbiljetten terwijl de magistraat tot contrarie provoceerde aan de Commissarissen van beide Prinsen.

7. Verschillende klachten der Luiksche Commissarissen-deciseurs mondeling en schriftelijk gepresenteerd:

over het verpachten der tienden in het land van Daelhem het kapittel van Luik toebehoorende;

over de incorporatie van het recht van 't klein zegel;

over het afschaffen van het waterlicent;

over de remissie aan Gillis Busse (Bussy), al welke zaken de indiviese regeering raakte volgens de Luiksche Commissarissen-deciseurs.

8. Over het verzoek van tusschenkomst der Staten-Generaal namens den Prins-bisschop van Luik en de gezamenlijke stenden gedaan om bij den Koning van Spanje aan te dringen de represaliën te doen ophouden, door dezen ter instantie van den Heer van Eysden tegen den Heer van Luik verleend, die hen werden aangedaan alleen wegens vonnis der Luiksche Commissarissen-deciseurs ten voordeele van de onderzaten der Staten-Generaal en tot vernietiging van den pretensen tol.

9. Bekendmaking van het aanstellen van een post van Luik naar Parijs en terug, die in drie dagen van Parijs naar den Haag zou gaan (1).

Aan het gereformeerd weeshuis te Maastricht wordt de eerste

(1) Op het 1e wordt besloten als voorgesteld, op het 2e dito, op het 5e wordt Mauregnault en andere vroegere Gedeputeerden van hunne Ho. Mo. verzocht met de laatste Commissarissen-deciseurs te beraadslagen, het 6e wordt aan de Commissarissen-deciseurs van beide Prinsen overgelaten, op het 7e zou Glas, Gedeputeerde uit den R. v. St., die de verpachting had bijgewoond, gehoord worden, de overige zaken van dit 7e punt en het 8e en 9e art. worden opgehouden.

prebende in St. Servaas- of O. L. Vrouwe kerk open komend (ingevolge een voorgaande resolutie van 30 Augustus tot onderzoek van het rapport der Commissarissen-deciseurs).

Over het doen van dienst en missen door de twee Jesuïten wien het verblijf te Maastricht was toegestaan en verwisseling en verandering van alle paapsche geestelijken in en uit hun kloosters alle drie jaar. (De burgemeester Rietraet, in absentie van den Hoogschout Groulard zijn ambt waarnemend, zou zonder uitstel den last der gewezen Commissarissen deciseurs uitvoeren en bericht zenden).

1652 September 30. Over het veilgeld te Maastricht. De heeren van Holland vragen copie van het advies. (Op rapport van gedeputeerden van hunne Ho. Mo. volgens resolutie van 27 December).

De ratificatie van den Prins van Luik van het verdrag over het marktschip op Luik overgeleverd door Andrée, een der gewezen Commissarissen-deciseurs zal in de „secreete kasse" van haar Ho. Mo. gedeponeerd worden.

Over tienden van Kessel ende de Mazre (?) toebehoorende aan het domkapittel van Luik. Op memorie van Johan van der Veecken, agent der Staten van het land van Luik. De zaak wordt gesteld in handen van Beverning en andere gedeputeerden der Staten-Generaal tot de zaken der meierij van 's Hertogenbosch.

— October 15. Eene missive van Lambert Rietraet dd. 12 October (zie 23 September), dat de regenten van de manskloosters te Maastricht niemand zouden verzenden of in een plaats aannemen, dan met machtiging van den Officier der Ho. Mo. te Maastricht en dat de twee Jesuïten geen dienst of mis en ook geen verwisseling zouden doen dan met voorweten alsvoren. — Gesteld in handen van eene commissie tot rapport (zie October 29).

— October 29. Rapport van de heeren Mauregnault Renswoude en Andrée op het vorig bericht van Rietraedt, dat de Jesuïten zich zullen gedragen zoo nopende hun dienst als anderszins naar de bevelen der Ho. Mo.; de voorschreven geestelijke manspersonen hadden zich niet finalijk verklaard. — Wordt besloten Riet-

raedt te schrijven en cathegorische verklaringen van hen te vorderen en dat zij zich moesten gedragen naar de intentie van de Ho. Mo.

1652. November 16. Missive van Rietraedt over 't zelfde onderwerp: de regenten der manskloosters vragen copie van de resolutie van de Staten-Generaal.

— **December 4.** Over een klacht van Nicolaus Micault, hoogproost der kerk van St. Servaas te Maastricht, jegens den graaf van Arburg *(sic)* baron van Elsloo, rakende zekere uitterwaard op de Maas. Men zal den baron schrijven om de attentaten „af te doen" en zich er voor wachten in 't vervolg tot dat de Gedeputeerden rapport zouden hebben gedaan.

— **December 13.** Missive van Lambert Rietraet waarnemend hoogschout te Maastricht, dat de regenten der manskloosters aldaar verklaard hebben zich te zullen gedragen als gehoorzame onderdanen.

— **December 18.** Missive van hoogschout, burgemeester en raad te Maastricht, dat Hendrik de zoon van den heer François baron van Kerchem een der vijf adellijke buitenburgers (riddermatige personen), die stadsprevilegie genieten en active en passive gerechtigheid gebruiken en verdragen, min of meer omtrent negen maanden geleden door eenige Fransche soldaten, zeggende te zijn van het garnizoen van Chasteau Renaud, naar deze plaats gevankelijk was heen gevoerd, hoewel niet in Spaanschen dienst, waarover de Staten-Generaal aan den Gouverneur van Charleville, als commandeerend over Chasteau Renaud, geschreven hadden. Er wordt voorgesteld de soldaten die den zoon van den baron hadden gevangen genomen en thans te Maastricht in hechtenis waren wegens excessen onder het deksel van Franschen dienst bedreven, uit te wisselen tegen den voornoemden heer. Den Rhijngraaf zal geschreven worden de soldaten niet te ontslaan voor de baron last- en schadeloos zal ontslagen zijn.

— **December 28.** Missive van den Rhijngraaf, gouverneur van

Maastricht dd. 20 December, dat den 23 December 1652 des avonds tusschen 7 en 8 uren op verschillende hoeken van straten binnen Maastricht eenige bosschen stroo gelegd waren, bij eenige waarvan gezegd werd eenig buskruit ontdekt te zijn. De Rhijngraaf en magistraat geschreven om informatie.

1652 December 31. Geweigerd aan broeders en ouderlingen van het „buschschietersgilde" te Maastricht om hun gild of „confrairie" weer op te richten.

1653 Januari 6. Remonstrantie van van der Veecken (1), met twee muntreductie's van den Prins-bisschop van Luik, dat den magistraat van Maastricht vanwege de Staten-Generaal worde aanbevolen zich te conformeeren met die van Luik. — Commissie tot onderzoek en rapport benoemd.

— Januari 13. Executie op de goederen van Willem Douve, gewezen pachter van de moutwaag te Maastricht, tot nader order opgeschorscht op zijn rekwest.

Gerardt van Nederveen, na het overlijden van Adriaen Jacobs van Peltenburch gebeneficiëerd met het postmeesterschap te Maastricht, na rekwest van hem en anderen.

— Januari 20. Over de munt te Maastricht (zie 1653 Januari 6). — De remonstrantie van van der Veecken zal den magistraat om advies gezonden worden.

Missive van den Prins-bisschop van Luik (ook keurvorst van Keulen) dd. 30 December ll., uit Regensburg, dat burgemeester Rietraet, als stadhouder van den hoogschout Groulart te Maastricht, de religieuse orden aldaar had gepresteert *(sic)* om zich te verbinden van niet te zullen permitteeren, dat iemand van deze orden daar binnen zou komen dan met consent van den Gouverneur of Gedeputeerden van den Staat. — Tot onderzoek en rapport der heeren Mauregnault en Andrée.

---

(1) In antwoord op resolutie van 28 October.

1653 Maart 1. Besloten op de vorige klacht [1] dat de Gouverneur van Maastricht zal blijven continueeren te observeeren denzelfden voet en orde, als in tijden van oorlog ten opzichte van het inkomen en uitgaan van religieusen, zonder dat de hoogschout, of iemand van zijnentwege zich daarmee bemoeien zal.

Over het loopbode-ambt van Maastricht naar 's Gravenhage waarmede Gerrit van Nederveen was gebeneficiëerd (zie 1653 Januari 13), missive van Hoogschouten, burgemeesteren en raad dier stad van 25 Feb. — Commissie benoemd tot onderzoek en het vinden van een expedient tot schikking der kwestie.

Octrooi aan 't gasthuis van St. Servaas te Maastricht om zekeren hof te koopen. Op rekwest der moeder en conventualen.

— **April 2.** Op klacht, bij missive van den Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, dd. 26 Maart, dat de hoogschout Groulart een hunner rentmeesters, Caspar Petri, uit zijn huis had doen halen, wordt besloten Groulart om bericht te schrijven.

— **April 23.** Het verzoek van de broeders en ouderlingen van de bussenschutters wederom afgeslagen.

— **Juni 21.** Over de zaak tusschen den rentmeester van Daelhem, Joannes Donder, en Hoogproost, deken van 't kapittel van St. Servaas te Maastricht over de heerlijkheid Berne (Bernau) en tusschen dezen rentmeester en Proost, deken en kapittel van O. L. Vrouw te Maastricht over de tienden te Cadier. — De stukken zullen vice versa in handen van partijen gesteld worden om bericht binnen 1 maand na insinuatie, de executie wordt intusschen opgeschort en Donder zal een beredeneerd advies indienen [2].

— **Juni 24.** Den Rhijngraaf, gouverneur te Maastricht, zal worden geschreven om Jan Veugen en consorten, pachters van den pretensen Cremerstol, des noods met de sterke hand te dwingen aan de schippers en negotianten langs de rivieren dezer landen, requestranten, de afgevorderde penningen terug te geven.

---

(1) Na lezing van voornoemd rapport volgens resolutie van 20 en 27 Januari en 17 Februari ll.

(2) Donder beweerde dat die tienden pastoreel waren, de requestranten het tegendeel.

1653 September 2. Missive van Hoogschouten, burgemeesteren en raad der stad Maastricht over het heffen van het landlicent op goederen der burgers dier stad komende naar Maastricht uit neutrale landen door het kantoor van licenten te Valkenburg. — Aan het College ter Admiraliteit te Rott. ter beschikking.

Op missive van dezelfden; machtiging om gedeputeerden naar Luik tot den Prins-bisschop en de drie staten des lands af te vaardigen wegens de afschaffing van den 60^{en} penning op alle waren en koopmanschappen het land van Luik in- of uitkomende.

— **October 7.** Lastgeving aan den ontvanger van Ylem tot het wederom verpachten van den Cremerstol te Maastricht ten laste van vreemden die koopwaren binnen de stad „vertieren".

De missive van Hoogschout, burgemeesteren, schepenen en gezworenen der stad Maastricht, te kennen gevende, dat zij hadden goedgevonden, de 250 gulden waarmede het brouwersambacht den koolaccijns voor dezen had geredimeerd op te heffen en de brouwers te laten betalen gelijk als andere burgers, wordt gehouden voor antidotaal.

— **November 29.** Over de afschaffing van den 60^{en} penning (zie 1653 September 2). Missive van den Brabantschen magistraat dd. 15 November daarover. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **December 1.** Acte van non prejuditie van het stadsprivilegie de non evocando verleend, op rekwest, aan den raad van Maastricht bij het vervolgen van zijn deugdelijke pretentie tegen Gilles Bussy, gewezen pachter van het waterlicent, wegens restanten.

— **December 29.** Voor antidotaal gehouden memoriaal, met verzoek, van den agent van der Veecken, namens Kanselier en Geheime Raden van Luik, om, zonder voorafgaande communicatie, geen besluit te nemen op representatie der Brabantsche schepenen te Maastricht, betreffende eene sententie gewezen door de Luiksche schepenen in zake van Dirk van de Puts, waarover verschil tusschen Luiksche en Brabantsche schepenen.

1654 Januari 19. Memoriaal van denzelfde over hetzelfde onderwerp (zie 1653 December 29). — Gesteld in handen van Maregnault, Renswoude en Andrée tot onderzoek en rapport.

— **Januari 23.** Missive van Hoogschout, burgemeester en raad van Maastricht tot het opheffen der surcheantie van executie aan Willem Duiven, gewezen pachter van de koren- en moutwaag verleend, die uit zijn gijzeling was ontvlucht. Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **Januari 26.** Rapport van gedeputeerden over het verzoek van Kanselier en Geheime Raden van Luik (1) (zie 1653 December 29 en 1654 Jan. 19). — Brabantsch gerecht te Maastricht om bericht.

— **Februari 14.** Over hetzelfde onderwerp. Missive van het Brabantsch gerecht ingevolge resolutie van 26 Januari. (Hieruit blijkt dat de zaak Dirk van den Put en *Jenneken zijne minderiarige dochter* betrof). Gesteld in handen van van der Veecken opdat hij bij den Geheimen Raad tot Luik de spoedige relaxatie van van de Put, een Luiksch persoon, mocht bewerken en het proces voor het Brabantsch gerecht mocht worden gebracht en het Luiksch gerecht verboden voortaan iets dergelijks te doen.

— **Maart 2.** De voortgang der executie ten laste van Willem Douven toegestaan aan hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raden van Maastricht.

— **Maart 13.** Op klacht van den Brabantschen Hoogschout, schepenen te Maastricht, dat de Luiksche officier zekeren Dirk van den Put nog streng gevangen houdt, zal aan Kanselier Geheime Raden van den Prins-bisschop geschreven worden.

— **Maart 19.** De zaak van Gilles Bussy, pachter van den 60en penning wegens den Prins van Luik geheven, naar den Raad van Brabant te 's Gravenhage gerenvooieerd en hem verboden nog pachten aan te staan *(sic)* waardoor deze Staat en de ingezetenen worden bezwaard.

(1) Verzoek om bevel aan het Brabantsch gerecht niemand in oppositie te ontvangen tegen executie van sententiën van het Luiksch gerecht.

1654 Maart 20. Op missive van Hoogschouten, burgemeesters, schepenen en gezworenen van Maastricht, wordt besloten de zaak van Jan Veugen en andere pachters aldaar te laten verblijven bij voorgaande resolutie der Staten-Generaal.

— **April 24.** Missive van Brabantschen Hoogschout en schepenen over de langdurige gevangenis van Thiry van den Putte (zie hiervoor). Gesteld in handen van Verboldt en Schulenborgh, commissarissen deciseurs naar Maastricht, om van den Putte te bevrijden.

— **Mei 16.** Klacht van den agent van der Veecken, namens den keurvorst van Keulen, prins van Luik over ingenieur Pessers van Maastricht, die represaliën tegen de Luikenaren gebruikt, naar zijn beweren op order van hunne Ho. Mo., en Gronselle, commissaris en burger van Luik had doen arresteeren, wijl hij ten achter zou zijn aan deze stad wegens het aannemen en maken van een brug over de Maas. — Magistraat van Maastricht om bericht.

— **Mei 18.** Missive van Hoogschout, burgemeesters, schepenen en raden van Brabantsche zijde te Maastricht om bemiddeling der Commissarissen-deciseurs van dezen Staat tot de opheffing van den 60en penning. — Wordt toegestaan.

— **Mei 22.** Missive der Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo. dd. 18 Mei met een postdate van dien dag, meldende dat Thierry van der Put kost- en schadeloos uit de gevangenis waarin hij door Luiksche gerecht was gesteld ontslagen is en de sententie van zijn dochter Jenneke uit de registers van dit gerecht gelicht, op last van de Luiksche commissarissen-deciseurs, alsof zij nooit ware gewezen en uitgesproken. Een klacht van den Luikschen agent van der Veecken afgewezen en hem copie gegeven van de postdate der missive van hunne Ho. Mo.

— **Juni 20.** Over de repressaliën van Cornelis Pessers, ingenieur tegen de inwoners van Luik (zie 1654 Mei 16): antwoord van schout, burgemeesters enz. van Maastricht, gesteld in handen van van der Veecken.

1654 Juni 25. De rekwesten van den Hoogproost van St. Servaas als heer van Mechelen tegen den graaf van „Reichem", over den cours van zeker beekje en tegen den graaf van Arbergh als baron van Elsloo over zeker „rijsweertgen" in de Maas gelegen, en het rekwest van den graaf van Reeckhem gesteld in handen van den R. v. S. (Op rapport van den heer van Raesfelt, een der gedeputeerden in 1652 tn Maastricht).

— Juni 29. Missive der Commissarissen deciseurs van Hunne Ho. Mo., bevattende verklaring gevraagd door de Luiksche Commissarissen-deciseurs (1) van een sententie gewezen door de wederzijdsche commissarissen deciseurs (2) 30 October 1636 in zake de burgers van Luik en de schippers en handelaren de Maas frequenteerende goedgekeurd door de Staatsche commissarissen-deciseurs tot 1651.

2. Scrupules en bedenkingen van predikanten te Maastricht over den eed, die bij de nieuwe schepenen en gezworenen der indiviese regeering aldaar ten tijde der verandering en vernieuwing van de wet werd gedaan. (De missive in handen gesteld van van Raesfelt en andere gedeputeerden der Staten-Generaal tot de zaken der landen van Overmaas.

— September 18. Missive der Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo., dat zij volgens resolutie van 24 Augustus hadden onderzocht het rekwest van Jacob Bonaventure, kan. van St. Servaas te Maastricht, gesteund door brieven van Kanselier en Geheime Raden van den Prins van Luik en memoriaal van den agent van der Veecken, in een zaak van dien kanonnik tegen zekere Christina Spillemakers, klagend tegen het vonnis der commissarissen-deciseurs van Staatsche zijde als strijdig o. a. tegen de concordaten tusschen Karel V en den Bisschop van Luik, „mitsgaders het Capittel (van St. Servaas)", tegen de conferentie van 1615 en tegen de capitulatie (1632). Het rekwest afgewezen en verboden om voortaan klachten aan te nemen tegen de sententie door de Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal gewezen of nog te wijzen.

(1) De vrijheer de Wyer en Méan, dd. 26/6 te Maastricht.

(2) Boudaen en Morreau namens hunne Ho. Mo. en Méan en Loeffelt namens den Prins van Luik.

1654 October 31. Memorie over de dorpen van redemptie van Mr. Johan Pesters, om „de origineele requeste" van den procureur-generaal van Brabant van Koningswege aan de Chambre mi-partie gepresenteerd te vergezellen, om te voegen bij 't advies (1) van hem en den rentmeester Jan IJlem gesteld in handen van de advocaten bij hunne Ho. Mo. gebruikt in Landszaken voor de Chambre mipartie zal, om te onderzoeken ten overstaan van Pesters en de advocaten Ruse en Cuchlinus en antwoord te ontwerpen om aan deze Kamer te worden gezonden door hunne Ho. Mo.

Jan Burette, burger en koopman te Maastricht ex lege diffamari binnen Aken voor recht betrokken door Marcellis Thyns tegen de privilegien der stad. (Memorie van Joh. Pesters namens den magistaaat van Maastricht). Men zal aan schepenen van Aken en Thijns schrijven op te houden met de procedure.

— **December 2.** De missive van den ontvanger van IJlem over de souvereiniteit van den Staat over de baronie van Herstal, als ressorteerende onder het graafschap van den Vroenhove, gesteld in handen van van Gelcom en andere gedeputeerden der Staten-Generaal tot de zaken van de landen van Overmaas.

— **December 4.** Missive van A. Slijpe, griffier van 's Hertogenrade geschreven te Maasticht, dat de stadhouder Marcellis Thijns hem nog niet ingevolge der resolutie der Staten-Generaal van 27ste Maart l.l. de leenregisters onder hem berustend had overgegeven. — Met den brief van Thyns van 25 April ll. aan den R. v. S.

Schout en schepenen van den grafelijken gerecht van den Vroenhove, zoo binnen als buiten Maastricht, reclameeren, zekeren fameusen roover „in de wandelinge genaamt den Antichrist", die door soldaten van 't garnizoen te Maastricht uit het voornoemd graafschap naar Maastricht was gevoerd en ter judicature van den krijgsraad was gesteld.

— **December 8.** Missive der Commissarissen-instructeurs te Maastricht van 6 December in antwoord van brief van 10 November van hunne Ho. Mo., betreffende een rekwest van Ant. Bevers, verzoekende, dat de sententie gewezen in zijn zaak tegen

(1) Ingevolge resolutie van 6 en 8 October.

Reinier Schol en consorten 10 Augustus 1652 door de Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal haar volkomen effect mag sorteeren en die van de Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal van 24 Juli 1654 geannulleerd. — In handen van de Commissarissen-deciseurs van 1654.

Verzoek om surcheantie van executie van een contumaciale sententie bij de jongstgewezen commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal gewezen, gedaan door Jacob Bonaventure kanonik van St. Servaas gesteld in hande van H. Schook en andere Haar Ho. Mo. gedeputeerden tot de zaken van de Landen van Overmaze.

1654 December 11. Rekwest van Jan Guillam Brant tegen de kinderen en erfgenamen der weduwe Peter Rous en missive van het Brabantsch Gerecht te Maastricht gesteld in handen van Veth en van Langen.

— **December 14.** Missive van den ontvanger van IJlem tegen den ontvanger Slijpe over het ontvangen van de beden in het land van Valkenburg gesteld in hande van den Raad van Brabant, om, na Slijpe gehoord te hebben, te beschikken.

— — **14.** Idem van de commissarissen van 't land van Valkenburg uit Maastricht 12 December ll. over deze zaak met dezelfde beschikking (Ysaaq Slijp heet hij hier).

1655 Maart 11. Het rekwest der broeders en ouderlingen van de Bussenschuttersgilde te Maastricht (zie 31 December 1652) gesteld in handen van den Rijngraaf, gouverneur van Maastricht.

Aan den kerkeraad van de Waalsche kerk te Maastricht, op rekwest permissie gegeven om hunne dooden in hun kerk te begraven.

— **Maart 22.** Op advies van den Rijngraaf, gouverneur van Maastricht het verzoek der Bussenschutters (van 11 ll.) aldaar afgeslagen.

— **April 5.** Questie van de limietscheiding tusschen het graaf-

schap van den Vroenhove en den baron van Merode, vrijbaanderheer van Petersheim, verwezen naar den Raad van Brabant te 's Gravenhage. (Na missive van Stadhouder en gericht van den Vroenhof zoo binnen als buiten Maastricht).

1655 April 19. Klacht van Van der Veecken, agent van den Prins van Luik, over verschil tusschen de onderdanen van Reckem en burgers van Maastricht in het graafschap Reckem gronden bezittende en repressaliën door de magistraat van Maastricht hij de hand genomen. — Aan den magistraat van Maastricht om bericht.

Klacht van Hoogschouten, burgemeesteren en raad van Maastricht over het aanhalen van het schip van Jacob Aarnolds, maasschipper en burger van Venlo, geladen met koren, door Gilles Bussy een half uur boven de stad op Luikschen bodem (te St. Pieter), onder voorwendsel van fraude.

Insgelijks een rekwest over hetzelfde onderwerp van de gezamenlijke kooplieden en schippers handelende en varende op de Maas. — Gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze om, Bussy, alsdan in den Haag, gehoord hebbende, rapport te doen.

— April 22. Na 't rapport van bovengenoemde Gedeputeerden worden de stukken met bijlagen gesteld in handen van het College ter Admiraliteit te Rotterdam (1).

— April 24. Missive van den Stadhouder en schepenen van het Hoog brabantsch gerecht te Maastricht, idem van de predikanten der Nederlandsche en Waalsche kerk aldaar, over een seditieuse predicatie door den gardiaan der Capucijnen in de kerk van St. Servaas gedaan, die daar op niet voor den Brabantschen magistraat wilde verschijnen, maar alleen voor den Bisschop van Luik, zijn geestelijken rechter. Met memorie van Van der Veecken namens Kanselier en Geheime Raden te Luik over deze zaak. — Gedeputeerden tot de zaken enz. met eenige door hen te benoemen leden van den R. v. S.

---

(1) Bussy beweerde te hebben gehandeld uit kracht van commissie van de Staten-Generaal van 21 Februari ll., die zou worden nagezien blijkens deze resolutie.

1655 April 28. Memorie van van der Veecken over 't zelfde onderwerp, namens Kanselier enz. Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **April 29.** Advies van den R. v. S. over de kwestie tusschen den Hoogproost van St. Servaas, als heer van Mechelen op de Maas, en den Graaf van Reckem: 1°. over zeker riviertje vroeger geloopen hebbende naar Reckem en Mechelen thans alleen naar Reckem waardoor de vijvers van den Proost te Mechelen droog en onbruikbaar waren geworden; 2°. over vergoeding dier schade en 3°. over recht van weidegang op de Bessemerheide voor de onderdanen van Reeckem en het maaien van plaggen. (De zaak was reeds gedecideerd door het hof van Justitie of kansellarij te Brussel dd. 16 Juli 1624, door de resolutie der Staten-Generaal dd. 31 Jan. 1645, gehoord den Raad van Brabant, waarna den Proost letteren van executie dd. 25 Maart 1645 waren verleend en wijlen den graaf van Solms gouverneur van Maastricht aangeschreven om den Proost te assisteeren enz.)

Ad 1um wordt de Proost toegestaan, dat men den Gouverneur van Maastricht of, bij zijn afwezigheid, den Commandeur, zou schrijven om den Proost met de sterke hand te helpen;

Ad 2um wordt zijn eisch ontzegd;

Ad 3um zou de graaf, die de zaak voor 't Rijkskamergerecht te Spiers had getrokken, ze voor den Raad van Brabant brengen.

Missive van den R. v. S. dd. 23 April over het verschil tusschen den Hoogproost van St. Servaas, als heer van Mechelen, en den Heer van Arberden (Aerberg), baron van Elslo, over den eigendom van zekeren weert of griend in de Maas opgewassen. — Daar zelfs gewapender hand beide partijen zich in 't bezit zochten te handhaven, wordt de griend in sequestratie genomen ad opus jus habentis en worden partijen verwezen voor den Raad van Brabant.

— **Mei 3.** Memorie van den agent van der Veecken, namens Kanselier en Geheime Raden van den Prins Bisschop van Luik, over Gillis Bussy (zie 1655 April 19) en antwoord van het College ter Admiraliteit te Rotterdam [1]. — De judicature over de fraude

[1] dd. 27 April en antwoord op schrijven van 22 April.

wordt aan dit college gelaten, de bevoegdheid van Bussy [1] aan de Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze.

1655 Mei 8. Zaak van den Proost van St. Servaas tegen den graaf van Reckheim. — Den sollicitant Breuls wordt op rekwest afschrift der stukken door den Proost ingeleverd toegestuurd.

— Juni 22. De missive van Hoogschouten, burgemeesters en raad van Maastricht hoe zich in 't vervolg te gedragen in het stuk van vondelingen op geestelijke jurisdictie en plaatsen gevonden, gesteld in handen van haar Ho. Mo. Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze.

— Juli 3. Besloten te persisteeren bij de resolutie van 29 April ll. in zake de Hoogproost van St. Servaas te Maastricht tegen den graaf van Rechem.

De zaak van de tienden en andere goederen der heerlijkheid Bernau van Proost, deken en kapittel van St. Servaas gesteld in handen van „drie fameuse regtsgeleerden". (Op rapport der laatstgewezen Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo.).

— Juli 8. Over het handelen met vondelingen op geestelijke jurisdictie en plaatsen gevonden zullen de Commissarissen-deciseurs der beide heeren verslagen doen. (Op rapport der gedeputeerden tot de zaken enz.).

1656 Februari 15. Betreffende de klacht over de proceduren van den drossaard van Ittersom door den heer van Vaels, Holset en Vijlen; de drossaard (van 't land van 's Hertogenrade) verzoekt bij rekwest copie van het rekwest van den heer van Vaels, wat hem verleend wordt.

— Februari 21. Verzoek van Johan van Eck, ontvanger der con-

(1) Hij betitelde zich, blijkens de resolutie controlleur van den ontvanger der geestelijke middelen in de landen van Overmaas.

vooien en licenten in de landen van Overmaze, om zijn proces tegen den drossaard Hans Willem van Till (van 't land van Valkenberg) ingevolge resolutie van 31 Januari, alleen op zijn stukken te berechten. — Wordt besloten de resolutie eerst na te zien.

1656 Februari 24. Op rapport van gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze, ingevolge resolutie der Staten-Generaal van 24 Januari, wordt besloten den weesmeesters te Maastricht toe te staan de canonisie van St. Servaas in de maand der Staten-Generaal vacant gevallen, door overlijden van Walraven van Waes, te verhandelen en het verder verzoek der weesmeesters, dat voortaan alle canonisiën van St. Servaas vacant komende in de maanden der Staten-Generaal niet anders dan tot beneficie van weeshuis, ingevolge resolutie van 5 November 1650, mochten gebruikt worden, gesteld in handen der voornoemde gedeputeerden.

— **Februari 29.** Op missive van den Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, aan den griffier Ruysch, dat tegen de bevelen des Konings van Frankrijk aan zijn gouverneur, eenige Fransche troepen verscheidene dorpen van de elf Banken van St. Servaas gehoorende onder Maastricht gemolesteerd en zooveel als gebrandschat hebben, zal aan den Ambassadeur Boreel geschreven worden ook ten opzichte van alle de andere drie landen van Overmaas.

— **Maart 1.** Het rekwest van de gemeene ingezetenen der dorpen van Holset, Vaals en Vijlen, inhoudende, dat zij aan Robbert van Ittersom, drossaard van 's Hertogenrade geen last hadden gegeven aan de Staten-Generaal te verzoeken deze heerlijkheden te ontpanden, met verzoek de resolutie daarop genomen in te trekken en een rekwest van den pandheer Jan Willem van Swartsenburgh om in possessie der voornoemde heerlijkheden gehandhaafd te worden, worden gesteld in handen van voornoemden drossaard, onverminderd de voornoemde resolutie. (Zie Febr. 15).

— **Maart 21.** Naar den R. v. S. verwezen eene missive van Hoogschouten, burgemeesters, schepenen en raad van Maastricht

over het afnemen van de tolvrijheid der Maastrichtenaren in 't land van Valkenburg (1) door den voornoemden. — R. v. S.

1656 Maart 28. De missive van den R. v. S. dd. 24 ll. over 'tzelfde onderwerp gesteld in handen van de volgende Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal naar Maastricht.

— **April 1.** Goedgekeurd, dat de weesmeesters van Maastricht, ingevolge de resolutiën van 12 Juli en 24 Februari ll., „verhandelt" hadden de vaceerende canonisie van wijlen Hadalinus Junius aan Jean Pierre van der Smissen voor 11000 gulden Brabantsch Maastrichter cours en die van wijlen Walraven van Waes aan Baldewijn Houbar voor 11500 gelijke cours (op missive der weesmeesters).

— **April 11.** Door een van de kamerbewaarders van haar Ho. Mo. zal aan de zonen van den commissaris Patberg gezonden worden copie der missive van Hoogschouten en schepenen van het Brabantsch gerecht te Maastricht over 't recht om tegen hen te procedeeren over hun recht dd. 8 April, ingevolge brief van 28 Maart.

— **April 12.** Memoriaal van den Ambassadeur van den Koning van Spanje, dat Staatsche officieren in het land van 's Hertogenrade hadden gevangen genomen eenige soldaten van den Koning van het garnizoen van Gulick, op last van hun gouverneur de wacht houdend op de koopmanschappen aldaar passeerend, die soldaten naar Maastricht hadden gebracht, welke 4 dagen daarna ontslagen waren, doch hun wapenen publiek verkocht als van openbare vijanden; klacht van denzelfden Ambassadeur dat dezelfde officieren den 29 Maart ll. in het land van Valkenberg met een sterke partij gesaiseert hadden al de sergeanten des Konings, hun huizen geplunderd en hen voor twee jaar uit dit land hadden verbannen.

Het memoriaal gesteld in handen van den R. v. S.

— **April 25.** De classis van Maastricht, landen van Overmaas en

(1) Zij verzochten gecommitteerden naar den Haag te mogen zenden en er over te „doleren".

grafelijkheid van den Vroenhove, op missive, geautoriseerd om in de kerk van Eysden, land van Valkenburg, tot predicant te beroepen, in plaats van den overledenen, „Justum Crollium" proponent uit 's Gravenhage.

1656 Mei 6. Rapport van de Gedeputeerden tot de zaken enz., in gevolge resolutie van 4 Mei over het rekwest van den heer van Borgharen Philibert van IJsendoorn tegen den magistraat van Maastricht den en Vroenhof en die van Peterssem en Lonaecken ten opzichte van zekere palen en „thuynen" die hij heeft doen opslaan op zijn grond langs de Maas. — Het rekwest met de bijlagen te stellen in handen van de tegenpartij om te antwoorden binnen 14 dagen na insinuatie.

— Mei 15. Op klacht van de predikanten en ouderlingen van de Nederlandsche kerken te Maastricht, dat de provincialen van den Paus in de Spaansch Nederlandsche provincie, als zij bemerken, dat eenige monniken hun gewonelijke bitterheid tegen hunner Ho. Mo. onderdanen afleggen, deze vervangen door de bitterste belhamels, vijanden van Staat en kerke, belasten de Staten Generaal hun Commissarissen deciseurs te Maastricht de prioren en gardianen „op swaere poenen te injungeren", zelfs op verlies van de toegestane vrijheid, dat zij zich naar de te stellen order zuilen moeten regelen (het 3e artikel der capitulatie stond aan iemand van buiten niet toe om eenig gezag of jurisdictie over de ingezeten geestelijken uit te oefenen); dat de Commissarissen-deciseurs den prioren en gardianen zullen aanzeggen, dat zij zouden zorgen de nieuwe monniken „in den band te houden" als zij door onverdragelijke lasteringen en vóór het verplaatsen der monniken nooit gehoorde calumniën de Hervormden hoe langer hoe meer in den haat der „paepsche" soldaten en borgeren deden geraken, en dat, als daarmee werd voortgegaan en deze behoorlijk werden geverifieerd, de Commissarissen-deciseurs den gouverneurs en de magistraten zouden gelasten de „calumnierende papen en monnicken" uit de stad te doen vertrekken; ten laatste dat de „paepsche" burgers hun huwelijksgeboden door den magistraat zouden laten aanteekenen en de Gouverneur alle hooge officieren van zijn gouvernement zou gelasten, dat zij geen acte van permissie zouden

geven aan hun soldaten om te trouwen als zij niet beloven en van plan zijn „de huwelycken in het gesigt van de Gereformeerde kercken te celebreren”.

Betreffende den zoon van den commissaris Patberg aan Hoogschouten en schepenen van Maastricht geschreven, dat zij zich de zaak van Claes Heusch, huisman, nec ratione domicilii, nec delicti, nec arresti tot hun jurisdictie behoorende, niet zullen hebben aan te matigen, maar de zaak van de twee trompetters als te Maastricht voorgevallen, ten spoedigste moesten decideeren (deze zaak was in eene missive van 8 April ll van Hoogschouten en schepenen, in antwoord op schrijven van 28 Maart vervat).

1656 Juni 6. De Commissarissen-deciseurs der Staten-Generaal zullen zich met die van Luik verstaan over het aanstellen van Commissarissen-instructeurs over processen van burgemeesters en gezworenen van den indivisen magistraat te Maastricht en waarvan bij de Commissarissen deciseurs der beide Prinsen zal worden geappelleerd, waarvan de voornoemde burgemeesters tot dan toe de instructie hadden, welke niet alleen als burgemeesters, maar als magistraat dikwijls buiten den eed geraken.

— **Juli 4.** De zaak van den heer van Borgharen klagende, over geweld en feitelijkheid aan hem begaan in zijn persoon, goederen en jurisdictie, door den magistraat van Maastricht, graafschap van den Vroenhof en die van Peterssem (er worden vermeld resoluties van 6 Mei en 27 Juni ll.). — Den Commissarissen-deciseurs geschreven, om als de zaak is gelijk in 't rekwest wordt gezegd, de gerequireerden te gelasten de schade te herstellen en dat bij ongehoorzaamheid zij zich door den Gouverneur van Maastricht en den Drossaard van Valkenburg zullen doen assisteeren. (Op rapport van Cromon, gedeputeerde van hunne **Ho. Mo.**).

— **Juli 6.** Over een proces voor de Brabantsche en Luiksche schepenen tusschen Hendrik van Bockholt, licentiaat in de rechen schout der stad Weert, als eischer ter eenre en de Jesuïten, als verweerders ter andere zijde (wordt vermeld resolutie van 24 Juni ll., waarbij de zaak aan de Gedeputeerden tot de zaken

der landen van Overmaas was opgedragen, op wier rapport wordt beslist. — Commissarissen-deciseurs te Maastricht.

1656 Juli 29. Op missive der Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo., geïnformeerd hebbende ingevolge art. 17 hunner instructie, over de prebenden 21 September 1646 en later aan het (hervormd) weeshuis vereerd, wordt besloten aan de Commissarissen-deciseurs te schrijven aan de weesmeesters te gelasten om de penningen van de twee laatste prebenden aan het weeshuis te Maastricht gelaten te beleggen in den Haag ten kantore van den ontvanger-generaal Doublet à 4 % (23100 gld. licht geld). De ontvanger zou daarmede gelijke som ten laste van het kantoor aflossen.'

— **Augustus 11.** Het introduceeren van het passagegeld te Maastricht (zaak Bussy) na deliberatie opgehouden op resolutie der Staten van Holland en Westfriesland dd. 7 Augustus 1656 (Medegedeeld ter Staten Generaal door extraordinaire en de ordinaire gedeputeerden dezer provincie, waarbij Johan de Wit in de vergadering der Staten van Holland en Westfriesland de consideratie en het advies van gecommitteerden dier Staten tot de zaken van de zee refereerde. Het waterlicent was geen domein gelijk Bussy verkeerdelijk beweerde maar een last door den hertog van Parma in het begin der troubelen te Maastricht „onordentelijck" ingevoerd.

— **Augustus 15.** Op memorie van van der Veecken, namens Kanselier en Geheime Raden van den Prins van Luik, over het vaststellen van zeker reglement door de Commissarissen deciseurs ingevolge hun resolutie van 15 Mei ll. nopens het aannemen en comportement der Capucijnen te Maastricht, wordt besloten te persisteeren bij de resolutie van 29 Juli ll. (zie resolutie 1655 April 24 en 1656 Mei 15).

— **October 2.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 11 Augustus ll. onderzocht hebbende de missive van hunne Ho. Mo. Commissarissen-deciseurs van 8 Augustus.

Er zal geschreven worden aan het kapittel van O. L. Vrouw te Maastricht om Henrik van Kerchem, zoon van den baron van Neerharen, als zijnde een der 5 adellijke buitenburgers van Maastricht, te mainteneeren in de possessie van de prebende op hem door zijn oom den Proost geconfereerd in een maand, dat de collatie aan 't kapittel toekwam, met uitsluiting van Berlo — zonder in het vervolg iets te defereeren aan eenige preces imperiales, pauselijke collatiën of provisiën, hoe ook genoemd — en aan den pauselijken compulsoir tot Luik, ten einde de proceduren door dezen Berlo tegen Kerchem, uit kracht van eenige pauselijke provisiën of preces Imperiales geïntendeerd, mochten gestuit worden, omdat men geen evocatie kan dulden van van Kerchem, daar hij is een der 5 buitenburgers. Tevens zal men aan 't kapittel van St. Servaas schrijven om zich in het toekomende te regelen ten aanzien van de prebenden aldaar vacant vallende naar hetgeen voorgeschreven is.

1656 October 11. Rekwest van Jan Neven, rakende zijn pretentiën, als eischer, tegen de indivise regeering van Maastricht, als verweerder, aan Commissarissen-deciseurs van beide Prinsen gerenvooieerd, opdat, volgens resolutie van 21 September, door hem ingeroepen, het rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. van 11 Augustus ll. nader mocht uitgelegd worden.

— October 16. Punten door de Gedeputeerden tot de zaken enz. getrokken uit het rapport van van Beverningk en Mauregnault, ingevolge resolutie van 28 September 1656.

1. (3e art. van het rapport). Over landerijen onder de jurisdictie van Luik, toebehoorende aan armenhuizen te Maastricht, waarvan moedwillige Luiksche boeren hun pacht niet wilden betalen, die ze zelfs als eigen patrimonieele goederen bezaten en pogingen die de Luiksche Commissarissen-deciseurs aanwenden bij het gerecht van Luik tot het doen betalen van de pacht. De voornoemde Gedeputeerden achten noodzakelijk dat de volgende Commissarissen-deciseurs bij een artikel hunner instructie zullen gelast worden daarover te informeeren. — Wordt aldus besloten.

2. (4e art. van 't rapport). Over het beurtelings voorzien van roomsche en gereformeerde armen te Maastricht met de 64 armen-

huisjes aldaar, waarvan de beschikking ten deele aan de regeering competeert ten deele aan de regenten der godshuizen, welke huisjes meest door Roomschen bezet werden, doch waarover voor 't vervolg met de Luiksche Commissarissen-deciseurs tot het beurtelings door Roomschen en Gereformeerden bezetten is overeengekomen — Voorstel en besluit als sub 1°.

3. (17e art. van 't rapport). Over de opbrengst van het klein zegel ten behoeve van het weeshuis te Maastricht, waarvan de observantie werd beloofd door alle secretarissen van de stad en de suppoosten van de banken bij nieuwe solemneelen eed in handen van den magistraat. — Voorstel en besluit als sub 1 en 2.

4. Over het verplichten van Commissarissen-deciseurs bij instructie om in gevallen van dispuut bij de verkiezingen van de magistraten te Maastricht over de Luiksche of Brabantsche jurisdictie der te kiezen personen, ten opzichte van hun geboorte, deze gevallen niet zelfs te beslissen maar ze te brengen ter dispositie van de Staten Generaal. Voorstel en besluit als sub 1, 2 en 3.[1]

5. Over het obstrueeren van de Commissarissen-deciseurs met processen in de laatste dagen van hun verblijf te Maastricht, waarover men aan den Prins van Luik zal schrijven. — Aldus besloten.

6. Over de bezwaren door Tabolet, aartsdiaken van Hesbaye en door Deken en het kapittel van St. Servaas gemaakt en een plakaat van den Koning van Spanje tegen het echt reglement der Staten-Generaal in de landen van Overmaas gepubliceerd, door welke orders en plakaat zij wederzijds gebracht zijn tot dat uiterste dat geen huwelijk kon gecelebreerd worden, waarover hunne Ho. Mo. met den Spaanschen Ambassadeur besluiten te doen onderhandelen door van Beverningk en Mauregnault.

7. Op rekwest van den drossaard van Valkenburg en contra-verzoek van den predikant Lemmens en zijn „vrunden" [2] wordt besloten om de classis van Maastricht te machtigen tot het bezorgen der Hervormde kerk te Valkenburg op kosten van den voornoemden predikant (die met een „ongeneeselycke kranckheid der sinnen van God den Heere is besoght") voor den tijd van een jaar.

8. Voorstel tot redemptie van 't licent in de landen van Over-

---

(1) Het bezwaar kwam van Luiksche zijde.

(2) Bloedverwanten.

maze bij omslag van zóóveel jaarlijks, als het licent in eenige jaren door elkaar had opgebracht en fl. 1000 daarenboven, door verscheiden geestelijken en hooge adellijke personen gedaan om van de kwellingen van den convooimeester van Eck ontslagen te zijn. — Van Beverningk en Mauregnault worden verzocht met eenigen uit den R. v. S., door hen te benoemen, daarover te confereeren en rapport te doen.

9. Surcheantie van executie aan de Luiksche Commissarissen-deciseurs verleend, op hun verzoek bij memorie van 24 Augustus 1656 aan hunner Ho. Mo. Commissarissen-Deciseurs ten respecte van de quaestie van limieten van den Vroenhove, gelijk ook aan den vrijheer van Petersheim en het kapittel van St. Servaas was verleend en aan den ontvanger van Ylem zal extract van deze resolutie gezonden worden.

10. Aan den resident Sasburgh zal geschreven worden om copie van een inventaris archieven van Maastricht en van den Vroenhof betreffende, nl. van „verscheyde registers en privilegiën soo de stad Maestricht als het voorschreven Graefschap van den Vroenhoff concernerende", die voor dezen berust hadden in den St. Barbaratoren, achter het kapittel van O. L. Vrouwe te Maastricht en die volgens berichten der oudste kanoniken moesten gezocht worden in de archieven te Brussel, waar de Prins van Parma ze had doen transporteeren. Men zou die documenten onder de hand of publiek opvorderen, ingevolge art. 69 van het tractaat van vrede met Spanje „ende" zoo luidt 't voorstel van de Commissarissen-decisseurs „off niet denselven soude werden geauthoriseert drie of te vierhondert guldens in cas van uytvindinge van deselve te mogen uytbelooven", over de stad of landen van den Vroenhof te vinden. — Dit wordt ook toegestaan.

11. De eerste prebende in de maand der Staten Gen. in 't kap. van St. Servaas of O. L. Vrouw open komend zal gebruikt worden, ingevolge het voorstel, om daarmede weder open maken de fontein, die voor de reductie op het Vrijthof gesprongen heeft, onverminderd de resolutiën van 20 November 1648 en 5 November 1650 ten gunste van het weeshuis te Maastricht (er is in het rapport der Commissarissen deciseurs spraak van groote droogte in de heele stad, zoodat geen water in de gegraven putten was, en de gevolgen daarvan in tijd van zwaren brand, waarvan tweemaal

het begin gezien was enz. en ook van het voorbeeld van den brand te Aken; dat de „sourcen" van die bron nog in goeden toestand waren en dat de Rhijngraaf met het geheel garnizoen het verzoek had gesecondeerd.

12. Traktement verzocht door de officieren van de Engelsche natie, 3 à 4 jaren te Maastricht, voor een Engelschen predikant, die reeds van wege den magistraat servies en vrijdom van accijns had (men vraagt 100 rijksdaalders of 300 guldens). — R. v. S. om advies volgens 't voorstel der Gedep.

13. Over een verzoek van huisvrouw en kinderen van Henri Gillet, Staatsch onderdaan, als ingezetene in de bank van Olne, land van Daelhem, voor zijn verlossing uit de gevangenis te Navaigne, waarin hij 3 jaren in groote armoede had gezeten, waartoe hij door de rechters aldaar, die hij niet had willen erkennen, was veroordeeld (de gouverneur te Navaigne, Masieres, wien de Rhijngraaf, gouverneur van Maastricht, er overgeschreven had, kon er zich niet mede bemoeien, daar het een zaak was van de jurisdictie van den civielen rechter). — Men zou den Spaanschen gezant Gamarra er over schrijven.

14. Over de verlossing van Jan van Tulden, ingezetene van Hilvarenbeek (Meierij van 's Bosch), op verzoek van zijn huisvrouw, welke Jan van Tulden, alsof hij Spanjaard ware, door ruiters van het garnizoen van Chasteaux Regnard was weggevoerd.— Men zou schrijven aan den Ambassadeur Boreel, den markies Fabert, gouverneur van Sedan, en den gouverneur van Chasteaux Regnard. (De Prins van Luik had nog order gegeven de ruiters in het land van Luik te achterhalen en de Rhijngraaf had den gouverneur van Sedan, tot nu toe zonder antwoord, geschreven.

15 Men zal op voorstel der Commissarissen-deciseurs aan de Commissarissen-instructeurs te Maastricht schrijven, om aan den Schout en secretarissen van de elf banken van St. Servaas afschrift te verstrekken van het reglement van Hunner Ho. Mo. Commissarissen-deciseurs, 23 September 1652 door de Staten-Generaal goedgekeurd, tot besnydinge van excessive sportulen en andere oncosten van appelatie" van een der 11 banken voor de andere 10 en hun verbieden elders te appelleeren dan voor de Staten-Generaal en hun Commissarissen-deciseurs (men appelleerde van één bank op de tien andere en daarna, ten onrechte, op den

Raad van Brabant te Brussel, naar bericht werd, maar waarvan geen „volkomene preuven" waren.

16. Besloten, naar aanleiding van vertoogen der Luiksche Commissarissen-deciseurs tegen de „non verwisselinge" door hunne Ho. Mo. gearresteerd (zie resolutie van 1653 Januari 20 en 1656 Mei 15) om op voorgaand verzoek en kennis van personen nu en dan te dispenseeren in de verwisseling in de vijf kloosters van Maastricht. (De prior der Augustijnen en de vicarissen der Capucijnen moesten om de drie jaar veranderen volgens hun institutie, zoo verklaren de Commissarissen-deciseurs).

17. Van Beverningk en Maregnault zullen confereeren met den Ambassadeur van Spanje en beramen een lijdelijken voet van accomodatie ten opzichte van het proces tusschen den baron van Elslo en het land van Valkenburg of die heerlijkheid ressorteert onder het land van Valkenburg of onder het Roomsche rijk, welk proces voor het hof van Brabant te Brussel van voor vele jaren gehangen had. Dit voorstel was gedaan op memorie der Hoofdofficieren-commissarissen van het land van Valkenburg.

1656 October 26. Op het advies van den R. v. S. dd 20 October, ingevolge resolutie van 16 October ll., wordt den Engelschen predikant te Maastricht 100 rijksdaalder 's jaar toegekend op het kantoor van den rentmeester Padborch, voor de rest zou door de Engelsche en Schotsche troepen betaald worden (1 compagnie te paard en 8 te voet).

— October 27. Op voorstel van van Beverningh en Mauregnault zullen de stukken van 't proces van Jan Neven tegen de stad Maastricht weer ter griffie gebracht worden en aan partijen wederzijds, ieder het zijne, uitgegeven ten harer behoeve.

— November 15. Rekwest van Proost, deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht, dat de Raad van State bij resolutie van 26 September hun dorpen Vlijtingen, Hees en Mechelen, ressorteerende onder het Roomsche Rijk, heeft onderworpen aan den last van verponding. — R. v. S.; het te stellen appointement zal uitgegeven worden zonder resumptie.

1656 November 27. Den krijgsraad van Maastricht geantwoord om op missive van 25 November wegens manslag van een soldaat op een ander van hetzelfde garnizoen begaan te procedeeren zooals zij oordeelen zullen dat in goede justitie en geweten behoort.

— **December 1.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 21 November onderzocht hebbend met eenige gecommitteerden uit den R. v. S. de missive van dien Raad van 18 November op resolutie van 15 November, over de verponding in de dorpen Vlijtingen, Hees en Mechelen. (Zie hier boven 1656 November 15). — Het tegenbericht van den ontvanger Ylem zal gesteld worden in handen van den advocaat van het kapittel van St. Servaas tot repliek binnen 14 dagen. De invoering der verponding zal intusschen 6 weken geschorst worden; met extract aan van Ylem.

— **December 15.** Missive van den R. v. S. dd. 11, ingevolge resolutie van 4 December, bevattend het advies op een rekwest aan hunne Ho. Mo. door den rentmeester van St. Servaas-gasthuis te Maastricht over de belasting van de pachthof van het gasthuis van St Servaas te Wylré door schout en regeerders aldaar met tien ruiters en voetknechten. — Het kapittel zal blijven ten opzichte van het gasthuis bij zijn recht en possessie van dien als zij waren tijdens de reductie der stad Maastricht onder de gehoorzaamheid van den Staat, volgens resolutie van 21 Juni 1642. De gouverneur van Maastricht, of, bij afwezigheid, de Commandeur zal worden gelast aan die van St. Servaas de sterke hand te bieden.

— **December 22.** Repliek van Proost, deken en kapittel van St. Servaas tegen den ontvanger van Ylem in zake de verponding van Vlijtingen enz. — Aan den ontvanger tot beantwoording.

— **December 23.** Missive van den R. v. S. van 20 December ingevolge resolutie van 15 December over de twee Capucijnen te Maastricht, die aan een soldaat, gaande om geëxecuteerd te worden, hun benedictie hadden gegeven en daarvoor waren gegijseld; zij worden ontslagen en de Rhijngraaf, gouverneur zou hun aan-

zeggen, dat zij zich voortaan van dit of dergelijk meer te doen of voortenemen zouden onthouden „ofte dat men sulx soude „moeten opnemen als een turbatie ofte gegeven schandaal van die „van de gereformeerde religie”.

1657 Februari 13. Rekwest van Gilles Bussy, controleur van de ontvangers der geestelijke goederen in de drie landen van Overmaas en mede bij speciale commissie van den Raad van State geautoriseerd om zich exactelijk te informeeren over de fraude in de generale middelen zoo te water als te land, verzoekende om 6 of 12 jaren in admodiatie te mogen hebben de ontvangst van de kantoren van de ontvangers Groulard te Maastricht, Gront (?) en Hollart op het huis te Gennep en Rijmsdijck te Grave, onder aanbod van aan het Land nog zooveel jaarlijks meer te geven als die kantoren in de 5 jaren 1650—1654 opgebracht hebben en daarenboven te betalen, ontvangers, controleurs en cherchers, waarbij volgens hem het land 14000 gulden jaarlijks zou profiteeren. — De Gedeputeerden der provincie Holland nemen dit rekwest over om in den hunnen breeder medegedeeld te worden doch tevens zullen de Gedeputeerden tot de zaken der zee de zaak onderzoeken, Bussy hooren en rapport doen, en zal afschrift van 't rekwest gezonden worden aan het College ter Admiraliteit te Rotterdam om advies.

— **Maart 27** (*doch lees: Maart 29 want er staat Jovis en 3 April was Martis*). Protest van den agent van der Veecken (1) over schepenen van den Vroenhof, die zich aangematigd hadden kennis te nemen van uitzetting van huizen op 's Heeren strate bij de Hochter- of Boschpoort, onder voorwendsel dat de grond daar Vroenhofsch zou zijn en zij daarom een linie hadden aangewezen en aan de daar gehuisde burgers toegestaan 's Heeren straten voor een deel te incorporeeren met uitzetting hunner huizen, wat aan de beide Heeren van Maastricht pro indiviso toekwam. — De me-

(1) Blijkens resolutie van 24 April uit nam van Kanselier en Geheime Raden van den Prins van Luik.

morie in afschrift gezonden aan het gericht van den Vroenhof tot antwoord.

1657 April Martis 3. Memorie van den agent van der Veecken over het gevangen nemen van een Luikenaar in het land van Overmaze door den landdrost te Maastricht en het overgeven van hem aan het Brabantsch gerecht en aldaar gevangen zetten, tegen de concordaten der beide Prinsen. De memorie in afschriften gezonden aan het Brabantsch gerecht om bericht.

— **April 24.** Antwoord over uitzetting der huizen door Schout en schepenen van het grafelijk gerecht van den Vroenhof zoo binnen als buiten Maastricht van 21 April ingevolge resolutie van 29 Maart. — Gesteld in handen van hunne Ho. Mo. jongst gewezen Commissarissen-deciseurs tot onderzoek en rapport (Memorie en missive).

— **Mei 9.** Memorie van den agent van der Veecken, dat de Luikenaar in het land van Overmaas te Maastricht gevangen genomen en terecht gesteld mocht overgeleverd worden aan den Luikschen Hoogschout of geremitteerd ter judicature van het gericht des lands van Valkenburg. — R. v. S.

— **Mei 17.** Rapport der laatstgewezen Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo. te Maastricht over de uitzetting van huizen door schepenen van den Vroenhof, ingevolge resolutie van 24 April ll. — Wordt besloten de schepenen van den Vroenhof te gelasten binnen een maand na ontvangst des briefs de feiten in hun missive mermeld te verifieeren en zal de missive in afschrift aan het indivies gerecht te Maastricht gezonden worden om bericht. Intusschen kon de uitzetting der huizen bij provisie voortgaan.

— **Juni 15.** Rekwest van Deken en kapittel van St. Servaas over het afkondigen van het echt-reglement in het dorp Bergh, een van de elfbanken van het kapittel, hoewel niet in het land van Valkenburg gelegen, door de officieren van dat land. — R. v. S.

Rekwest van den Hoogproost, deken en kapittel van St. Ser-

vaas tegen den ontvanger van IJlem over de verponding van Vlijtingen enz., dat dezen geen verdere schrifturen mochten worden gezonden, zonder ze ook aan die van 't kapittel mee te deelen. — Het rekwest gesteld in handen van den ontvanger tot antwoord ingevolge resolutie van 1 Juni.

1657 Juni 19. Octrooi tot het houden van een bank van leening te Maastricht aan Jan Baptista Valsolio, tafelhouder dier bank, voor 25 jaar na expiratie van het vorig octrooi, volgens de vorige conditiën en de adviesen van het Brabantsch gerecht. (Na missive van den R. v. S. dd. 7 Juni, ingevolge resolutie van 23 Mei ll.).

— **Juni 22.** Missive over het uitzetten der huizen door schepenen van schepenen van den Vroenhof dd. 16 Juni, ingevolge brief van hunne Ho. Mo. d.d. 17 Mei. — Gedeputeerden tot de zaken enz tot onderzoek en rapport.

Missive d.d. 20 Juli uit Valkenburg van den drossaard Hans Willem van Till over een inval van 30 gewapende soldaten in de bank van Olne door het garnizoen op het fort Navagne den 9 Juni welke soldaten 6 paarden hadden medegenomen op order van Anthony Cox „pretensen drossaert" van wege den Koning van Spanje, welke paarden de gemeente aldaar voor 125 rijksdaalders had moeten loskoopen. — R. v. S.

— **Juli 7.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. over het uitzetten der huizen door het gerecht van den Vroenhof, ingevolge resolutie van 22 Juni ll. — Wordt besloten eerst het antwoord af te wachten van het gerecht van den Vroenhof (zie resolutie van 17 Mei ll.).

De Gedeputeerden van de provincie Friesland benoemen, inge volge resolutie van 6 Januari 1646, uit hun midden den heer Wijckel als commissaris-deciseur voor het jaar 1658 hetwelk door de Staten-Generaal voor aangenaam wordt gehouden en de Heeren van Utrecht worden verzocht ook een uit hun midden te benoemen.

— **Juli 16.** Missive van Hoogschouten, burgemeesteren, schepenen en raad der stad Maastricht dd. 13 Juni tot het bouwen

van een nieuw stadhuis en om den raad, de kamer van Justitie, zoo crimineele als civiele hoog en laag, daarheen over te brengen en daar de stad geen geld had voor den bouw, het stadhuis genaamt de „landscroone met een oud geruineerd huis genaamd de liebaert, daerbij gelegen" en het dinghuis, waar de hooge justitie in naam der beide Prinsen werd gexercceerd, te mogen verkoopen en het geld voor den nieuwen bouw te besteden. — Wordt verzocht model over te zenden, overslag van kosten en opbrengst der te verkoopen huizen volgens gissing, waarna zal beschikt worden, terwijl echter toch de missive in handen zal gesteld worden van de laatst gewezen Commissarissen-deciseurs van Hunne Ho. Mo. te Maastricht.

1657 Juli 27. Op missive van de weesmeesters te Maastricht d.d. 24 ll. om de canonicale prebende, vacant in St. Servaas, door het overlijden van N. Meulenaer in de maand der Staten-Generaal, zal geschreven worden aan den magistraat over den staat van het weeshuis en over de noodzakelijkheid van het al of niet openen van de fontein op het Vrijthof. (Zie 16 Oct. 1656 N° 11), waarna zal beschikt worden.

— **Augustus 1.** Remonstrantie van den agent van der Veecken, namens Kanselier en Geheime Raden van den Keurvorst van Keulen, Prins van Luik, over het uitzetten van huizen aan de Boschpoort. — Gesteld in handen van Mauregnault en Schulemborgh, gedeputeerden van hunne Ho. Mo., tot onderzoek en rapport.

— **September 3.** Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. ingevolge resolutie van 20 Aug. ll., wordt het kanonikaat van N. Meulenaer (hier Johan Muller genoemd) in St. Servaaskerk afgestaan voor herstel van de fontein op Vrijthof, ingevolge resolutie van 16 October (1), onverminderd de resolutie van 20 No-

(1) Na onderzoek van een missive van Hoogschout en raden van de Brabantsche regeering te Maastricht d.d. 17 Augustus, in antwoord op schrijven van Hunne Ho. Mo. van 6 Augustus, met herhaald verzoek, dat, ingevolge resolutie van 16 October 1656, de prebende van Johan Muller voor 't herstel der fontein mocht afgestaan worden.

vember 1648 en 5 Nov. 1650, alsmede, die van dezen dag, nl.: dat alle canonisiën, die voortaan te Maastricht in de maanden der Staten-Generaal zullen vallen, zullen zijn ten behoeve van voornoemd weeshuis (1) totdat het van genoegzaam jaarlijksch onderhoud zal voorzien wezen, volgens eenparig oordeel van Hunne Ho. Mo., daarin begrepen de collecten, tot welk einde, nadat 2 canonisiën zullen genoten zijn, de weesmeesters bij elke vacature der navolgende canonisiën aan Hunne Ho. Mo. moesten overleveren een pertinenten staat der inkomsten en lasten van het weeshuis, om daarop te letten; de opbrengsten der prebenden moesten belegd worden bij den ontvanger generaal in den Haag, die gelast werd dit geld aan te nemen en daartegen gelijke som van anderen zoo spoedig doenlijk af te leggen. De weezen moesten christelijk gecatechiseerd worden in de gereformeerde religie, waarover bizonder onder anderen de predikanten het toezicht zouden hebben, met en nevens hen wien deze zorg aanging. Als het weeshuis geen geld meer noodig had zouden de canonisiën gebruikt worden voor de Latijnsche school en dergelijke, zonder dat de canonisiën, om welk respect ook, aan iemand mochten vergeven worden. Met extract aan weesmeesters en curateurs der Latijnsche school.

1657 September 8. De bouw van een nieuw stadhuis enz. (2) te Maastricht goedgekeurd, behalve de genoemde huizen mag ook de schuttershof verkocht worden (Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 16 Juli ll. en 4 September ll., zonder resumptie.

— **September 11.** Rekwest van Hoogschouten, burgemeesters en regeerders van Maastricht over het vrij invoeren van koopwaren te Maastricht uit het land van Gulick komende, vrij van veilgeld en paspoorten, ingevolge resolutie van 31 Mei 1649, waartegen de licentmeester van Valkenburg handelde; 1° (?) tegen het vorderen van nieuwe paspoorten voor die welke te Maastricht waren afgegeven, wegens goederen uitgaande naar het land van

(1) Dit op missive van predikanten, ouderlingen en weesmeesters te Maastricht, dd. 18 Augustus met bijlagen, in antwoord op brief van Ho. Mo. van 6 Augustus.

(2) Na het rapport van den heer Schoock en andere Gedeputeerden van Hunne Ho. Mo. tot de zaken enz.

Limburg en elders door denzelfden licentmeester; 2° (?) tegen het invoeren van het veilgeld te Maastricht; 3° (?) over het vorderen van relieven der leengoederen, door de Spaansche officieren van burgers van Maastricht; nog over de fontein op 't Vrijthof en het uitzetten der huizen door het gerecht van den Vroenhof (1). — Op het 1e (welk?) en 2e wordt het advies van 't College ter Admiraliteit te Rotterdam verzocht op 't derde het advies van den R. v. S.

1657 September 13. Rapport der Gedeputeerden van hunne Ho. Mo., ingevolge resolutie van 1 Sept., over de klacht van den Kanselier en Geheime Radenvan den Prins-bisschop van Luik wegens uitzetting van huizen door Vroenhofsche schepenen gedaan. — Wordt besloten opnieuw aan deze laatsten te gelasten de feiten nogmaals te verifieeren. Het dispuut over de uitlegging der huizen bleef voorbehouden aan de Commissarissen deciseurs, waardoor, voor zoover deze laatste clausule betrof, de resolutie van 17 Mei werd veranderd. Met extract aan de indiviese regeering van Maastricht.

— **September 23.** (Zondag ten elf uren na de predicatie). Den Commissarissen-deciseurs voor Maastricht gelast voor te dragen voor het schepenambt (Brab.), vaceerend door den dood van Henrick van Leeuwen den 20 September. (Op missive van den hoogschout Groulart te Maastricht van 20 September).

— **September 28.** Rekwest van Schout, schepenen en secretaris van 't graafschap van den Vroenhof over de uitzettingen van huizen (zie September 13). Daar zij de bewijsstukken gevoegd bij de remonstrantie van van der Veecken niet ontvangen hebben kunnen zij geen gevolg geven aan de resolutie van 13 September. — Gedeputeerden tot de zaken enz. tot onderzoek en rapport.

— **November 20.** Rekwest van Proost, deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht om niet toe te laten appel van een van hun elf banken tot de Commissarissen-instructeurs aldaar, maar alleen tot de elf banken. — Commissarissen-instructeurs om bericht.

(1) Over het uitzetten der huizen worden Verbolt en andere Gedeput. van hunne Ho. Mo. verzocht ten spoedigste rapport te doen.

1657 November 27. Over hetzelfde onderwerp. Missive der Commissarissen-instructeurs antwoord op 't voorgaande. Wordt besloten hen te gelasten om te onderzoeken of het „genarreerde" bij het verbaal ter rolle van de instructie gezonden (nl. dat op de suspectatie van 't gerecht van Heer en de andere 10 banken des kapittels gevonden was om de zaak van Lens Offermans te stellen ter decisie van 3 onpartijdige rechters, van welk vonnis nu geappelleerd werd) zich bij de akten bevond of niet, en daarna hunne Ho. Mo. te dienen van nader bericht en advies.

1658 Maart 11. Goedkeuring van de verhandeling der canonisie van Ieronimus Prosset in het O. L. Vr. Kapittel te Maastricht voor 6000 gulden Brabantsch Maastrichter koers aan Servaas Fosserol, burgers zoon aldaar, door de hervormde weesmeesters te Maastricht enz. op missive van deze weesmeesters dd. 9 Maart, ingevolge resolutie van 21 Januari l.l.

— **Mei 4.** 1. Het benoemen van een predikant te Maastricht in plaats van den oudsten predikant Phil. Ludovicus uit het tweetal voorgesteld door predikanten, ouderlingen en diakenen der Nederl. kerk aldaar, n.m. Jan Hamerstede, predikant te Heusden en Eliseus Spiliardus, predikant te Rijswijk bij Gorcom (?), bevolen aan Gedeputeerden tot de zaken der landen van Overmaze, gehoord de aanwezende gedeputeerden dezer kerk.

2. Op verzoek der predikanten enz. wordt bepaald dat een vaste voet zou beraamd worden op de begrafenissen der papisten door Commissarissen-deciseurs der beide Heeren

— **Juni 11.** De instructie en andere depesches voor de commissarissen-deciseurs naar Maastricht, van Amerongen en van Wyckel, ingesteld ingevolge resolutie van 21 Maart ll., goedgekeurd.

— **Augustus 9.** Missive van Commissarissen deciseurs van Hunne Ho. Mo. dd. 7 Augustus uit Maastricht over de lichte munt der

graven van Gronsveld en Rekhem (in den tekst staat ten onrechte Bochem). — R. v. S.

1658 Augustus 19. Missive van den R. v. S. over hetzelfde onderwerp, dd. 15 Augustus, ingevolge resolutie van 9 Augustus. De lichte munt zal aan de in den Haag aanwezige generale muntmeesters overgegeven worden om ten spoedigste een „essay" te maken en Hunne Ho. Mo. te berichten, waarna geresolveerd zal worden.

— **Augustus 26.** Missive der Commissarissen-deciseurs over het aanzeggen aan de twee Jesuïten te Maastricht om de stad te verlaten, dd. 19 Augustus ll., volgens artikel 29 van hun instructie. — Alvorens te beschikken, zou men de overkomst der Commissarissen deciseurs afwachten.

— **September 4.** Bericht van de generaalmeesters van de munt (zie 9 Augustus). — Gesteld in handen van Verbolt en andere Gedeputeerden Hunner Ho. Mo. tot het stuk van de munt. (Over de munt van Gronsveld en Richem (Reckheim).)

— **September 21.** Missive van Hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, dd. 18 September, over het zich inmengen van den Raad van Brabant in den Haag door provisie van justitie te verleenen te Maastricht en uitoefenen van jurisdictie aldaar. — Raad van Brabant om bericht.

— **October 4.** Missive van den hoogschout Groulart te Maastricht, dat de Luiksche Hoogschout hem verzocht had om te apprehendeeren in den Vroenhof personen beticht van of plichtig aan de laatste conspiratie te Luik, om ze naar Luik te brengen of toe te staan, dat hij, Luiksche Hoogschout te Maastricht, dit deed. Met verzoek de meening Hunner Ho. Mo. te vernemen. — R. v. S.; de resolutie zal zonder resumptie uitgegeven worden.

— **October 11.** Missive van den R. v. S. van 7 ll., ingevolge resolutiën van 4 en 5 dezer, over hetzelfde onderwerp, adviseerend den Hoogschout Groulart te machtigen om zulke personen in

den Vroenhof of elders onder zijn district zich ophoudende te apprehendeeren als ze hem zouden gedesigneerd worden en Hunne Ho. Mo. in kennis te stellen ten einde te beschikken en evenzoo te doen op verzoek van den agent van der Veecken ten opzichte van andere Staatsche officieren. — Gedeputeerden tot de zaken enz. om met gecommitteerden uit den R. v. S. door hen te benoemen, te confereeren en rapport te doen

1658 October 24. Missive van den 1en presideerenden en andere Raden van Brabant dd. 22 October over het verschil tusschen den indivisen raad van Maastricht en den Raad van Brabant te 's Gravenhage (zie resolutie van 21 September) naar aanleiding van zeker arrest door den licentiaat Paludanus te Maastricht gedaan. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **October 30.** Rapport van voornoemde Gedeputeerden over hetzelfde onderwerp. — De missive gesteld in handen van den heer Crommon en zal deze resolutie zonder resumptie worden uitgegeven.

— **November 2.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. (zie resolutie van 11 October ll.) over personen beticht van de conspiratie te Luik. — Wordt besloten het nader advies van den R. v. S. af te wachten.

— **November 4.** Klacht van Christoffel Mouwen, Jan Wynants, Hendrik Maunaert, Leonard Crauwis en andere tabakskooplieden te Maastricht, dat zij tegen het gebruik in genoodzaakt waren geweest onder eed te verklaren, dat zij niet meer tabak hadden dan door de pachters was gewogen en opgeschreven en wegens weigering van den eed in hechtenis waren. — De zaak wordt gelaten aan de justitie doch het rekwest gesteld in handen van den R. v. S.

Rapport van den heer Crommon (zie 30 October ll.) over het verschil tusschen den magistraat te Maastricht en den Raad van Brabant. De rescriptie van den Raad van Brabant dd. 22 October hield 2 punten van consideratie in: 1°. betreffende de kennis en de judicatuur bij die van Maastricht aangevangen in

eene fiscale zaak rakende het recht van den Hertog van Brabant, 2°. aangaande het arresteeren van Belboom, deurwaarder van den Raad van Brabant. — De missiven van den Raad van Brabant en den magistraat van Maastricht, in copie gezonden aan den Hoogen Raad van Holland om advies, desnoods de magistraat van Maastricht gehoord.

1658 November 19. Bevolen op rekwest van den Raad van Brabant aan den magistraat te Maastricht den gearresteerden deurwaarder van den Raad van Brabant Belboom aanstonds uit zijne detentie te ontslaan. (De Raad van Brabant had ten respecte van de Staten Generaal de goederen van regeerders, burgers en ingezetenen van Maastricht in de landen van Overmaas of elders onder hun ressort niet gearresteerd).

1659 Maart 11. Missive van Hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, dd. 6 II. in antwoord op brief van Hunne Ho. Mo. van 25 Februari, met bericht op het rekwest van de pachters van de moutwaag (1) te Maastricht, dat de hoofdofficier en magistraat zou gelast worden hen te helpen in het vorderen van het hun toekomend varkensmeel van de particulieren, buiten proces. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

— Maart 18. Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 11 Maart, wordt voornoemd verzoek toegestaan over 1649 tot 1657 ten laste van de meesters en ambachtslieden van het brouwersambacht, die varkensmeel of mestkoren ter wage hebben gedaan.

— Maart 27. Rekwest der Commissarissen instructeurs, dat het kapittel van St. Servaas hun had doen blijken, dat opgezetenen der elf banken van St. Servaas en bizonder onlangs van 't dorp Sepperen zich in vreemden krijgsdienst begevend, met geweld

(1) Peter van der Wal en consorten.

(met lontrecht) trachten te procedeeren over vorderingen in eerste instantie in een der banken of bij appel te Maastricht te wijzen en dat de officieren ter plaatse, als zij aan partijën complement van justitie trachten te geven door de kwaadwilligen gedreigd en beleedigd werden, wat streed tegen de hoogheid van dezen Staat over deze 11 banken in de administratie der justitie. — Commissarissen-instructeurs om nader bericht.

1659 April 29. Rekwest van Elias van Eede, gecommitteerde van het *(geref.)* weeshuis te Maastricht, om te verhandelen de canonisie open gevallen door den dood van Micault, hoofdproost van St. Servaas; idem om te gelasten schout, burgemeesteren, schepenen en raad van Brabantsche zijde om stipt uit te voeren de verordening op het heffen van het klein zegel der Generaliteit, waarvan de opbrengst bestemd was ten voordeele van het weeshuis. — Beide rekwesten gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **Mei 3.** Het verzoek betreffende het klein zegel wordt op boven vermeld rapport toegestaan, den Prins-Bisschop van Luik zal geschreven worden om hetzelfde aan schout, burgemeesteren en raad van Luiksche zijde te gelasten.

— Rapport van Gedeputeerden tot de zaken enz. op het rekwest van Wolter François van Hoensbroeck, heer van Geul, tegen den Proost en ingezetenen van Meerssen, ingevolge resolutie van 30 April ll. — R. v. S. en Raad van Brabant om advies.

— **Mei 14.** Rapport van Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaas, volgens resolutie van den 7en onderzocht hebbende de missive van den R. v. S dd. 1 Mei (ingevolge resolutie van 23 April ll.), houdend advies om, op verzoek van den magistraat van Maastricht ten einde van de 15000 gulden voortkomende van de proosdij van St Servaas (proostschap) 1900 toe te staan voor den bouw van een nieuw stadhuis. — Wordt besloten deze Gedeputeerden te verzoeken, om met eenige gecommitteerden uit den R. v. S, door hen te benoemen, te confereeren en ten spoedigste rapport te doen. Deze resolutie wordt uitgegeven zonder resumptie.

1659 Mei 14. A. Jan Ruse, oud-burgemeester van Maastricht worden submissoriales verleend voor het gerecht van Luik wegens alle zaken die hij in naam van zijn vrouw daar had uit te staan, op rapport der Gedeputeerden, tot de zaken, volgens resolutie van 8 Mei.

— **Mei 21.** Het rapport over de subsidie tot opbouw van het stadhuis te Maastricht wordt opgehouden tot den volgenden dag (zie Mei 14).

— **Mei 31.** Missive van den Heer van Amerongen, geschreven op 't huis Amerongen 29 Mei, over het in ontvangst nemen der 15000 gulden afgezonden door den Hoogproost van St. Servaas te Maastricht met Willem van Ochten, koopman te Utrecht. — Wordt besloten den R. v S te verzoeken, ingevolge resolutie van 7 Mei, order op de ontvangst te stellen.

Den magistraat van Maastricht bevolen het rekwest en stukken door 't brouwers ambacht aan de Staten Generaal gepresenteerd, waarop de magistraat had bericht, aan dezelve over te zenden, op rekwest van dit ambacht.

— **Juni 26.** Op rekwest van den raad van Maastricht wordt besloten van de resteerende 14400 gulden voortkomende van de proosdij van St. Servaas 10000 te bestemmen om van de rente 6 jaar lang de latijnsche school te Maastricht te subsidieeren, de overige 4400 voor het stadhuis aldaar. De peimeester zou den Commissarissen deciseurs die het volgend jaar naar Maastricht gingen rekening afleggen van 't geld voor het stadhuis bestemd en dezen en de volgende Commissarissen deciseurs over de gelden voor de Latijnsche school bestemd.

Rekwest van de erfgenamen van den licentiaat Antoon Graven te Maastricht in een proces tegen de weesmeesters te Maastricht, als erfgenamen van den soldaat Jan Hallers, wegens recht, dat laatstgenoemden op de goederen van Hallers te Breust zouden gehad hebben. Te Eysden en Valkenburg hadden zij in 1657 en 1659 resp. getriumpheerd, verzoekende, dat aan de weesmeesters ontzegd mochten worden de executorialen van zekere sententie 1635 door Commissarissen-deciseurs van dezen Staat gewezen, ten

laste der goederen. — Missive over deze zaken van Kanselier en Geheime Raden van den Prins van Luik dd. 18 dezer, in antwoord op schrijven van Hunne Ho. Mo., met bericht op de instantiën door de weesmeesters bij de Staten-Generaal. — Rekwest en afschrift van de missive zullen aan 't gerecht van Valkenburg gezonden worden om bericht en onderwijl zal de zaak in staat blijven (in statu quo).

Op rekwest van den Raad van Maastricht wordt de Brabantsche Hoogschout Groulard afgevaardigd tot het leggen van den eersten steen van het nieuwe stadhuis van Maastricht.

1659 Juli 8. Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., volgens resolutie van 20 Juni ll., onderzocht hebbende de missive van Hoogschouten enz. van Maastricht dd. 20 Mei ll., in antwoord op brief der Staten-Generaal van 3 Mei ll., met bericht op het rekwest dien dag hun aangeboden door of vanwege Remeis Lenarts en Hubr. Fabri, burgers te Maastricht, zich qualificeerende gevolmachtigden van het brouwersambacht aldaar tegen de meesters daarvan. — Wordt besloten zonder praejuditie van de privilegiën de non evocando van Maastricht, dat de voornoemde meesters verantwoordelijk blijven voor de bewuste 6400 gld. en dit geld geconsigneerd zal worden onder den indiviesen magistraat, totdat de Commissarissen-deciseurs der beide Heeren, van 1660, na een poging tot overeenkomst, zullen hebben beslist naar goedvinden. Extract van de resolutie met „vrundnabuurlyck" verzoek zal gezonden worden aan den Prins van Luik om zich hiermee te conformeeren.

— Juli 22. Rekwest der gemeentenaren van het brouwersambt te Maastricht, dat de magistraat gelast mocht worden de tegenwoordige gilde- en molen-meesters Jan Valokenburg en Lambert Janssen tot het afleggen der rekening te noodzaken, binnen daartoe te bepalen korten tijd. — Wordt besloten dat de voornoemde Gemeentenaren om hun recht te handhaven 4 ambachtslieden van het brouwersambacht bij het afleggen der rekening ter zijner tijd zullen mogen aanstellen.

Rekwest van de gevolmachtigden van de gemeentenaren van het brouwersambacht, om bij ampliatie van de resolutie van 8 Juli

te verleenen, dat de pachters van de koren- en moutwagen te Maastricht, de actiën tegen hen zouden moeten instellen voor Commissarissen deciseurs. — Wordt besloten te blijven bij de resolutie van 8 dezer.

1659 Juli 23. Op rekwest als het voorgaande wordt besloten dat de supplianten in hunne verdediging gehoord zullen worden voor de Commissarissen-deciseurs in 1660 naar Maastricht te deputeeren.

— **October 8.** Rapport van den heer van Amerongen een van de laatstgewezen commissarissen-deciseurs, ingevolge resolutie van 27 November 1658 onderzocht hebbend het rapport van het kapittel van St. Servaas te Maastricht tegen Lens Offermans cum suis over vergoeding der kosten, waartoe het kapittel door laatstgenoemde genoodzaakt was tot handhaving van zijn jurisdictie in zake appel in eerste instantie voor de tien andere banken in plaats van voor Commissarissen-instructeurs te Maastricht. — Wordt besloten, dat de appellanten moeten vergoeden aan 't kapittel alleen de kosten voor commissarissen instructeurs op het vrijwillig conset (*sic*) in 't renvooi door de appellanten gedragen, in deze zaak gerezen.

— **October 27.** Rekwest der gemeentenaren van het brouwersambacht te Maastricht tegen de pachters van de mout- en korenwaag, dat de 400 gulden die door de meesters van het ambacht gevorderd werden van de pachters der mout en korenwaag onder de pachters mochten blijven berusten tot de beschikking der aanst. commissarissen deciseurs. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

1660 Februari 24. Bericht door Hoog schouten, burgemeesters, schepenen en raad der stad Maastricht dd. 18 Febr., op missive van hunne Ho. Mo. van 14 Januari en 9 Februari ll, dat de visschers der stad Luik gewoon zijn langs de Maas te visschen en hun visch den stroom op te brengen zonder te Maastricht in het passeeren iets te betalen. Gedeputeerden tot de zaken enz.

1660 Maart 24. Zelfde resolutie als voorgaande op missive van het Collegie ter Admiraliteit in Rotterdam dd 19 Maart, op brieven van hunne Ho. Mo van 14 Jan. en 9 Februari over de zaak van Louis Saertoe en Jacob Cnaep, Luiksche visschers, tegen den commissaris Bussy te Maastricht.

— **Maart 25.** Over de introductie van het passage geld te Maastricht worden de ongereede provinciën verzocht zich te verklaren.

— **Maart 31.** Rekwest bij of vanwege Eustache Berlier, heer tot Bemelen St. Antoniusbank, zoo voor hem als voor 't huis en de orde van St. Antonius tegen Deken en kapittel van St Servaas te Maastricht. — Wordt besloten, ingevolge resolutie van 14 December 1650, aan Hunner Ho. Mo. Commissarissen-instructeurs te Maastricht te schrijven de zaak te instrueeren, tot de sententie exclusief, ten einde door hunne Ho. Mo. recht en justitie geadministreerd worden.

— **April 3.** Memorie over het passage geld. — Besluit tot verzoek aan de provincie Holland en West-Friesland om mede de introductie toe te staan.

— **April 7.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., in gevolge resolutie van 25 Febr., 3 en 24 Maart over de Luiksche visschers Louis Sartoe en Jacob Cnaep tegen den commissaris Bussy te Maastricht. — Wordt besloten den magistraat te Maastricht de informatie op te dragen waar en op wat bodem de visch en goederen, waarover de visschers klagen, zijn aangehouden.

— **April 27.** Antwoord van Hoogschouten, burgemeesters en raad van Maastricht op het voorgaande. De visch was aangehaald op de Maas boven de stad en de Jeker bij het huis van wijlen den graaf van la Mottry. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **Mei 13.** Op remonstrantie van den Brabantschen magistraat van Maastricht betreffende zijne missive van 27 September 1659 zal den Commissarissen-deciseurs in mandatis gegeven

worden, om de Brabantsche gereformeerde meesters van het gewant of lakenmakersambacht en andere ambachten te Maastricht het bewaren van de ambachtsboeken en statuten en de administratie van de ambachtspenningen te doen erlangen zooveel jaren als zij door de Luiksche meesters onbehoorlijk daarvan zijn beroofd geweest of ten minste om in het toekomende den Brabantschen „tour" en beurt daarin te doen gelden.

1660 Mei 13. De Commissarissen-deciseurs zullen zorg dragen bij hun aanstaande komst, dat de gereformeerde inwoners van Maastricht, zoo burgerlijke als militaire, hun kinderen niet naar de paapsche scholen zullen zenden. (Zulks op request van de curateuren der gereformeerde latijnsche scholen aldaar).

— **Mei 28.** Den pensionnaris Pesters wordt bevolen om afschrift te leveren van de papieren tot bewijs van de Maastrichtsche immuniteit van alle Luiksche tollen en andere belastingen aan de kooplieden en schippers handelende op de rivieren hier te lande en op hun kosten. (Op rekwest van deze gezamenlijke kooplieden, met vertooning van een inventaris van oude stukken, die in handen van den pensionnaris Pesters zouden zijn tot bewijs dier immuniteit dienend. De Gedep. tot de zaken enz. zullen desnoods dezen daarover hooren en rapport doen).

— **Mei 29.** Op rekwest van den kerkeraad der Nederlandsche gereformeerde gemeente te Maastricht zullen de Commissarissen-deciseurs informeeren over de stoutigheid van de Roomschgezinden aldaar en die van buiten er inkomen en door passeeren met solemneele processien.

— **Juni 5.** De Staten van Holland en West-Friesland zullen verzocht worden zich te conformeeren met de andere zes provinciën over de invoering van het passagegeld te Maastricht. Zulks op nadere memorie, waarbij Hunne ho. Mo. verzocht worden tot introductie voor dit passagegeld te resolveeren. De Gedep. tot de zaken enz. worden verzocht te overleggen en deskundigen te benoemen hoe men dat doel het best zou kunnen bereiken en daarvan rapport te doen.

1660 Juni 10. Missive van den Hoogschout en schepenen van het hoog Brabantsch gerecht te Maastricht van 2 Juni ll. over verschil van jurisdictie tusschen het Brabantsch hooggerecht en den krijgsraad te Maastricht ten opzichte van N. Francart, onderdaan van Hunne Ho. Mo, te Maastricht, die te Elsloo, waar hij woonde een manslag had gepleegd, door den krijgsraad van Maastricht gevangen genomen aan het Brabantsch hooggerecht aldaar overgeleverd en door tusschenkomst van den krijgsraad weder aan dezen. De heer van Elslo had in ieder geval geen recht tot zijn reclamatie ten opzichte, dat hij de voornoemde „heerlijkheid was babtiseerende voor territoire van het rijk. De vraag was, moet Francart aan het Brabantsch gerecht of aan den heer van Elslo uitgeleverd worden? — Gedeput. tot de zaken enz.

. — **Juni 16.** Rapport van de Gedeputeerden tot de zaken enz. ingevolge resolutie van 10 Juni onderzocht hebbende wat door de Commissarissen deciseurs Hunner Ho. Mo. in der tijd is voorgesteld aan de Luiksche Commissarissen deciseurs [1] over landerijen toebehoorende aan de armenhuizen te Maastricht gelegen onder de jurisdictie van Luik en bezeten en gebruikt door verscheidene moedwillige Luiksche boeren, die niet alleen in vele jaren geen pacht betaald hadden, maar ze als eigen patrimoniale goederen blijven bezitten, alsmede de voorslagen der Commissarissen-deciseurs van Amerongen en van Wijkel dezerzijds in 1658. — Wordt besloten de rentmeesters der goederen te machtigen deze boeren aan te doen houden als ze te Maastricht komen en ze tot betaling te dwingen. Met extract aan de Commissarissen-deciseurs van Hunne Ho. Mo. alsdan te Maastricht en aan de rentmeesters.

— Den krijgsraad te Maastricht wordt bevolen N. Francart aanziens briefs te leveren in handen van het Brabantsch gerecht aldaar en zich voortaan niet meer met politieke zaken en personen aldaar te bemoeien. - (Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. ingevolge resolutie van 10 Juni ll.).

— Op rapport der Gedeputeerden van Hunne Ho. Mo. onder-

[1] Weyer en de Mean.

zocht hebbend, ingevolge resolutie van 3 ll. het rekwest van Hubrecht Fabri, als gedeputeerde van de gemeentenaren van het brouwersambacht te Maastricht, wordt besloten het rekwest den Commissarissen deciseurs te Maastricht te zenden, opdat zij zouden zorgen dat Hunner Ho. Mo. resolutie van 8 Juli 1659 spoedig ter executie werd gesteld en dat dus, vóór dat de Commissarissen eenig proces entameerden, de 6400 en nog eens 400 gulden gedeponeerd werden en dat, ingevolge resolutie van 22 Juli ll., bij het doen der rekening van de meesters van 't ambacht vier der gemeentenaren mochten present wezen.

1660 Juni 23. Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 18 Juni onderzocht hebben de missive van Deken en kapittel van St. Servaas te Maastricht dd. 29 Mei, rakende de zaak van Collaert te Maastricht. – Aan Commissarissen-deciseurs van hunne Ho. Mo., alsdan te Maastricht, tot onderzoek en schriftelijk bericht.

— Rapport derzelfde Gedeputeerden ingevolge eene voorgaande resolutie gebesoigneerd hebben in zake het verschil van Louis Sartoe en Jacob Cnaep, Luiksche visschers, tegen den controleur Bussy te Maastricht. — R. v. S. om advies.

— **Juni 24**. Advies van den R. v. S. dd. 18 Juni over de interpretatie van het 32ste artikel van het reglement op de reformatie betreffende de predikantsweduwen naar aanleiding van een rekwest der predikanten te Maastricht. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

— **Juni 26**. Missive van den krijgsraad te Maastricht dd. 23 Juni in antwoord op brief van hunne Ho. Mo. van 16 Juni, dat N. Francart is overgeleverd aan den Hoogschout Groulart en het Brabantsch gerecht te Maastricht. — Zonder resolutie.

— **Juli 17**. Rekwest van den kerkeraad te Maastricht, met klacht over exorbitantiën der Dominikaner monniken te Maastricht bij het begraven van de onmondige paapsche dochter van Cornelis Passer, bouwmeester en raadsverwant aldaar. — De

R. v. S. zal gehoord worden om advies en aan de Commissarissen-deciseurs te Maastricht geschreven tot onderzoek, en om order te stellen, opdat de Dominikaner monniken en andere Roomschgezinden zich precies regelen naar de capitulatie van Maastricht van 1632.

1660 Juli 24. De R. v. S. wordt verzocht te adviseeren over de zaak der Luiksche visschers tegen den controleur Bussy of het onderzoek zou kunnen geschieden op Luikschen bodem onder het kanon van dezen Staat. (Gelezen het advies van dien raad dd. 19 Juli ingevolge resolutie van 23 Juni ll.).

— **Juli 24.** De agent van der Veecken zal verzocht worden aan de Luiksche Commissarissen-deciseurs te Maastricht zijnde de stukken op te zenden betreffende het afnemen van paarden door de Fransche partij op Luikschen bodem ten nadeele van Evert Jans Brouwers, die bij rekwest dit verzoek had gevraagd.

— **Juli 26.** Aan Henrik Waelpot, woonachtig in de landen van Overmaze, op rekwest, relief met committimus verleend aan het Brabantsch gerecht te Maastricht op en jegens Catharina Dans.

— Rekwest van eenige burgers en ingezetenen van Maastricht gegoed onder de hoofdbank Meerssen tegen den Proost dier bank, die hen door middel van feiten zocht te executeeren tot betaling van eenige cijnzen. — Commissarissen deciseurs te Maastricht, om partijen gehoord te beschikken.

— Het rekwest van François Ferron, ingezetene der heerlijkheid Elslo, op den Rijksbodem gelegen, gedetineerd te Maastricht, dat de Commissarissen-deciseurs met het hoog Brabantsch gerecht zouden in overleg treden om een middel te vinden, ten einde hij in zijn volkomen defensie gehoord mocht worden, zal worden, gezonden aan dit gerecht om prompt recht en justitie te verleenen.

— **Augustus 4.** Missive van den R. v. S. dd. 30 Juli in antwoord op de resolutie van 24 Juli over de Luiksche visschers

tegen controleur Gilles Bussy, dat de visch op een musketschot boven Maastr. waren aangehaald en beslag op de visch gelegd. — Wordt besloten dat de Commissarissen-deciseurs van Hunne Ho. Mo. met de Luiksche zouden confereeren en hun de zaak doen begrijpen. Het beweren der schippers van het aanhalen en nemen der ponten of aken, roers en kleederen door Bussy ontkend, moest onderzocht worden door Hunner Ho. Mo. Commissarissen-deciseurs.

1660 Augustus 14. Missive van de heeren van Langen en Lutzenborch, Hunner Ho. Mo. Commissarissen-deciseurs te Maastricht dd. 11 Augustus over de nieuwe „beswaernissen" te Luik ingevoerd. — Gesteld in handen van de Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze.

— **October 14.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken van de meierij te 's Hertogenbosch en de landen van Overmaze, ingevolge resolutie van 8 October onderzocht hebbende de missive van den R. v. S. dd. 30 September, houdende tot voldoening van Hunner Ho Mo. resolutie van 28 September hun advies op het rekwest van de classis te Maastricht, dat de weduwen der predikanten zouden moeten genieten het heele jaar van gratie waarin haar mannen gestorven zijn. — Wordt besloten, dat de weduwe het vierendeel jaars traktement waarin de man gestorven zal zijn zal trekken en dan nog een geheel jaar van gratie eer dat een ander predikant wordt beroepen, mits die van de classis de vacante plaats waarnemen bij beurten tot redelijke kosten der weduwe, uit het voorschreven jaar traktement.

— **October 5.** Nader rekwest van den kerkeraad der Nederlandsche gemeente te Maastricht over de excessen der paapsche ommegangen en bedevaarten te Maastricht en in het bizonder de exorbitantie der Dominikanen te Maastricht bij het begraven der dochter van Cornelis Passer. — Gedeputeerden tot de zaken van de landen van Overmaze.

———

1661 Maart 4. Besloten, na rapport van den heer van Langen, hunner Ho. Mo. Gedeputeerde, ingevolge resolutie van 25 Februari ll. onderzocht hebbende het rekwest dien dag gepresenteerd uit naam en vanwege Deken en kapittel van St. Servaas, te blijven bij de sententie der Commissarissen-deciseurs te Maastricht in zake dit rekwest, betreffende het in „surceance" houden der fructueuse admissie van Adolph Paumen tot een prebende in dit kapittel, totdat de zaak door Hunne Ho. Mo. zou gedecideerd zijn.

Ingevolge de resolutiën van 18 September 1654 en 26 October 1656 zullen geen klachten meer aangenomen worden over sententiën der Commissarissen-deciseurs te Maastricht.

1661 Maart 11. Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., ingevolge resolutie van 25 Februari ll. onderzocht hebbend het rekwest van den kerkeraad der Nederlandsche gemeente te Maastricht rakende het exces der twee Capucijner monniken. — Wordt besloten, dat de Hoogschout Groulart nauwkeurig onderzoek zou doen over deze excessen en dat zal verboden worden, op zekere straf, bij publicatie, dat geen papen of monniken of andere genaamde geestelijke personen met hun Sacramenten, kruizen, waskaarsen enz. zullen mogen komen bij kranke personen van de gereformeerde religie, schoon zij door eenige paapsche vrienden (bloedverwanten) daartoe mochten verzocht worden, ten ware alvorens de zieke bij goeden verstande verklaard hadde aan den ziekentrooster of een der gereformeerde predikanten, dat hij van religie veranderd was en derhalve van een paap of monnik gediend wilde wezen.

— **April 19.** Memorie van den agent van der Veecken, dat ter kennisse van beiderzijds Commissarissen-deciseurs, die den naasten keer naar Maastricht zouden gaan, mocht worden gesteld de kwestie tusschen den indivisen magistraat van Maastricht over het aanstellen van een poortschrijver. — Wordt besloten den Commissarissen-deciseurs te machtigen deze kwestie bij akkoord of anderszins uit den weg te ruimen.

— **Juli 2.** Rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz., inge-

volge resolutie van 25 en 27 Juni onderzocht hebbende de memorie van den ontvanger Rutger van Ylen, met vele bewijsstukken van het souverein recht der Staten-Generaal over het kwartier van Maastricht, daaronder behoorende de baronnie van Herstal en de banken van Vleytinge, Heeze en Mechelen, drie van de elf banken van St. Servaas, en het rekwest van Hoogproost, deken en kapittel van St. Servaas, verzoekende communicatie van het laatst geëxhibeerde door Rutger van Ylen en opschorting van de invoering der verponding. —· R. v. S. met verzoek in handen te stellen van hun gecommitteerden toen op hun vertrek naar Maastricht en de landen van Overmaas staande, om aldaar te informeeren en hun rapport in geschrift over te leveren aan de Staten Generaal en den R. v. S. — Deze resolutie zal zonder resumptie uitgegeven worden.

1661 September 8. Het vierde deel der proceskosten waartoe de weesregenten te Maastricht veroordeeld waren — wier voorgangers krachtens vonnis in 1635 door de Commissarissen-deciseurs gewezen ten behoeve van Jan Hallers cum suis tegen Hubrecht Graven in bezit gesteld waren van zekere goederen te Dalem en Eysden en waarop de Commissarissen-decisseurs 16 Augustus 1658 (Godart van Reede tot Amerongen en Hans van Wyckel) executoriën verleend hadden, terwijl de verdere executie en effect dezer sententie door de Ho. Mo. bij missive van 8 Maart 1659 ernstig aanbevolen was aan de Geheime Raden van den Prins van Luik en 10 Dec. 1659 op advies der Landsadvocaten, de zaak ter executie geleid —, dit vierde deel wordt ten laste van het weeshuis gebracht. Tot het betalen daarvan waren zij veroordeeld bij vonnis der Commissarissen-deciseurs van 16 Augustus 1660. In 't voordeel der weesmeesters was o. a. een uitspraak van den Raad van Brabant d.d. 6 Juli 1661 in zake tusschen de armemeesters van Willemstad en Gerard de Jager). — De uitspraak geschiedde op rapport der Landsadvocaten d.d. 7 September, ingevolge resolutie van 8 Augustus.

— **November 30.** Missive van Hoogschouten, burgemeesters enz. van Maastricht, dd. 25 Nov. over een inbreuk in het privilegie van Brabant, door de kanselarij te Roermond in het arresteeren

van goederen in het ambt Montfort en de voogdij van Gelre van den Kolonel Isendoorn, ingezetene der Staten. — Gedeputeerden tot de zaken enz.

1661 December 10. Op rapport der Gedeputeerden tot de zaken enz. (1) en van der Horst, van der Hooge, en den tresorier-generaal van Beverningk, gecommitteerden uit de R. v. S. betreffende de souvereiniteit van haar Ho. Mo. over de elf banken van St. Servaas (2) is besloten, dat, daar er over de zaak genoeg geschreven is en het laatste schrijven aan die van het kapittel van St. Servaas gebleven is, het daar bij zal gelaten worden. Wordt aan het kapittel en aan den rentmeester van Ylem geordonneerd, dat zij binnen den tijd van drie maanden de stukken wederzijds onder behoorlijken inventaris ter griffie van hunne Ho. Mo. moeten furneeren en wisselen, nochtans wordt aan voornoemd kapittel de vrijheid gegeven een secreete deductie er bij te voegen, opdat de zaak vervolgens door Gedeputeerden van hunne Ho Mo. en van den R. v. S. in overeenkomst van vorige submissie gedetermineerd worde.

Op rapport en advies der bovengenoemde heeren, ingevolge resolutie van 22 October ll. over den toestand van de kwestie rakende de souvereiniteit van de dorpen van redemptie (3) door

(1) Wij geven hier hun namen daar deze Gedeputeerden zulk een voornaam deel gehad hebben in de inrichting der landen van Overmaas, Staatsche partage: van Braeckel, Cant, Kien, Renswoude, Haren, Isselmuden, Isbrandts.

(2) Ingevolge resolutie van 22 October ll. — De Proost, Deken en het kapittel van St. Servaas beweerden, dat de 11 banken territorium des Rijks waren en de rentmeester van Ylem, dat zij behoorden onder de souvereiniteit van Hunne Ho. Mo., met omstandige deductie van den toestand der proceduren daarover, breeder geextendeerd in 't verbaal der gecommitt. uit den R. v. S. te Maastricht 1661 gehouden.

(3) Hermalle in de prov. Luik bij Argenteau, Fellais of Falais (thans Falèze) in de prov. Luik, Peen (Paive of Paif) in de prov. Luik, dicht bij Nederheim, en de overige liggen in de prov. Belg. Limburg, voorheen in 't graafschap Loon, nl.: Mopertingen, Rutten (Russon), Hopertingen of Hoppertingen (thans Houppertingen), Veulen of Voelen (Foulogne, thans Fologne), Nederheim (Nedrin). De 11 banken van St. Servaas liggen alle in Belg. Limburg, behalve: Bernau, voorheen in 't land van Daelhem, thans in de prov. Luik, Tweebergen, behoorende aan den Proost, reeds vóór 1794 een deel van Maastricht, nl. bij de Brusselsche straat, Berg, Heer en Keer liggende in Z. Nederl. Limburg (Heer thans afz. gemeente en Keer thans met Cadier één gem.); de overige in Belg. Limburg gelegen zijn: Mechelen met Daelgrimby behoorend aan den Proost, Vleytingen met Laeffelt en Elcht, Hees Sluysen, Koningshem, Grootloon en Zepperen.

den Koning van Spanje gereclameerd, als gelegen onder zijn jurisdictie en daarentegen door hunne Ho. Mo gesustineerd te behooren onder hun territoir en met het overgaan van Maastricht en het graafschap van den Vroenhof te zijn gevallen onder hun ressort, waarover 't proces onbeslist hing voor de chambre mypartie, met eene omstandige deductie der proceduren, breeder geëxtendeerd in het verbaal door de gecommitteerden uit den R. v. S. te Maastricht in 1661 gehouden, wordt besloten, ingevolge het advies van 's Lands advocaten voor deze chambre occupeerende, te gelasten alles voor te bereiden en gereed te houden wat tot adstructie van het goed recht van hunne Ho. Mo. hieromtrent kon dienen, om te zijnertijd te worden afgedaan, met de uitdrukkelijke distinctie, dat zij, volgens vorige resoluties en het vroeger aanschrijven van Hunne Ho. Mo. aan de rechters van deze chambre, zich niet zullen inlaten in eenig debat over de dorpen van Vleitingen (Vleytingen), Hees, Zepperen, Heer, Coninexheydt (Conincxheym), Sluysen en Grootloon, als klaarblijkelijk behoorende tot de elf banken van St. Servaas noch over de dorpen Wilre, Montenaken en Heuckelum, als even klaarblijkelijk behoorende tot het graafschap van den Vroenhove, niets gemeen hebbend met de resteerende dorpen van redemptie. Tevens worden de voornoemde Gedeputeerden verzocht, om met gecommitteerden uit den R. v. S., door hen te benoemen, in conferentie te treden met den Ambassadeur van Spanje over de excessive, bezwaarnissen, waarmede deze dorpen, bij wijze van inkwartieringen, doortochten en placquilles, van wege den Koning van Spanje worden belast, ten einde daarin mocht worden voorzien en de redemptie maar geheven op den gewonen tax en althans hangende het geschil een middel te vinden om ze te brengen op een gelijken voet, of dat Hunne Ho. Mo. genoodzaakt zullen worden, daarin te voorzien ingevolge verscheidene resoluties, daarover reeds genomen.

Na rapport der voornoemde heeren Gedeputeerden, ingevolge voorgaande resolutiën en der heeren van der Horst, van der Hooghe en van Beverningk voornoemd, die hunne gedachten hadden laten gaan hoe de vermelde drie landen van Overmaze, voor zooveel dezerzijdsche partage aanging, tot een absolute possessie, onder goede en vaste reglementen van religie en justitie,

politie en finantiën zouden kunnen gebracht worden, hebben Hunne Ho. Mo. hen bedankt en na lezing de volgende drie distincte reglementen vastgesteld ter onderhouding. Daarin is goedgevonden, dat in het committeeren der heeren Gedeputeerden uit Hunne Ho. Mo., 't een jaar drie en 't ander vier alternis viribus, gelijk in de voornoemde reglementen vermeld, de manier en voet zal gehouden worden, alsdan in Vlaenderen in achtgenomen.

Wij deelen hier letterlijk de volgende reglementen voor de 3 landen van Overmaas, Staatsche partage, mede. Daar de verdeeling tusschen de Staten Generaal en Spanje eerst 26 December van 't jaar 1661 werd bekrachtigd, zoo worden hier omtrent plaatsen die op laatstgenoemden datum definitief aan Spanje zijn verbleven, bepalingen gemaakt en van eenige plaatsen die toen aan de Staten-Generaal zijn toegewezen niet gesproken, waaromtrent in de reglementen der drie landen van 1663 (in 1664 gedrukt bij Hillebrant van Wouw (1) te 's Gravenhage, wel verordeningen zijn vastgesteld. Er is overigens op vele punten verschil tusschen de reglementen van 1661 en 1663 (1664 gedrukt).

De Staten-Generael der Vereenigde Nederlanden.

Allen den geenen die desen jegenwoordigen sullen sien ofte hooren lesen, Salut. Doen te weeten dat Wy hebben gehoort ende ingenomen het rapport om (*lees:* ende) advis van de heeren onse gedeput:, die nevens Gecommitteerden uit den Raad van State, hebben gebesoigneert op de forme van de Regeeringe, die Wy souden mogen introduceren in de drye Landen van Overmase, te weten in de contrepartagie van de balance by den heer Ambassadeur van Spagne den tweeden Martii laestleden opgestelt,

(1) Reglement over het landt van Valckenborgh. — Reglement over het landt van Daelhem. — Reglement over het landt van 's Hertogenrade. Alle drie 15 October 1663 door de Staten-Generaal vastgesteld.

ende by Ons den 9 derselver maand, met volkomen recht van Souverainiteit ende Superioriteit aengenomen. Ten anderen op den voet ende directie van de Justitie, in deselve Landen te observeren; Ten derden op den ophef van de domeinen ende beeden, ende eindelyck oock van de geestelycke goederen aldaer, Ende dat Wy hebben goedgevonden mitsdesen te verklaren dat Wy gemeent ende geresolveert sijn het voorsz: recht van Souverainiteit ende Superioriteit over alle het geene onder de colomme van de voorsz: contrepartagie is begrepen, met de macht ende de wapenen van het Landt te maintineren ende te defenderen tegens alle en een yegelijk die desen Staat daarinne soude mogen trachten ofte poogen eenigsints te turberen ende om eens finalijck het geheele werck van de voorsz: Landen tot een absolute possessie onder goede ende vaste reglementen van religie, justitie, politie ende finantie de dirigeren, Wy tot dien eynde hebben vastgestelt ende gearresteert gelijck Wy vast stellen ende arresteren by dezen de poincten ende articulen hier navolgende geëxtendeert.

Reglement over het Land van Valckenburgh.

Dat de Regeeringe van het Land van Valckenburgh by Ridderschap ende Bancken ende sulx met twee stemmen sal sijn ende blijven bekleet, gelijck van ouds; Ende dat tot deselve by provisie sullen werden geadmitteert, alle de Riddermatige ende Adelicke persoonen die daertoe, ten reguarde van haere geboorte ende huysen, na de Wetten ende costuymen des Lands sullen bevonden werden gequalificeert te sijn mits alvoorens afleggende in handen van de Heeren Gedeputeerden uit het midden van Onse Vergaderinge, die in 't aenstaende voorjaer derwaerts zullen werden gesonden den behoorlicken eed van getrouwigheidt, om haer ten regarde van Ons, als getrouwe onderdanen, ende ten respecte van de voorsz: administratie als goede Regenten te sullen dragen; Ende dat alle de gequalificeerde Edelen tot dien eynde door de Hooge Officieren des voorsz: Landts by den anderen sullen worden geconvoceert, om den voorsz: eedt als vooren behoorlick te werden afgeleyt, ende sy vervolgens tot de voorsz: Regeeringe te werden geadmitteert; Ende in cas dat eenige van deselve mogten weigerigh bevonden werden om sich

aenstonts, immers binnen den tijd van een maand nae die convocatie ende geduyrende het verblijf van de gem: Onse Gedeput: in die Quartieren, positive te verklaren, dat deselve heeren Onse Gedeputeerden, daer van een lijste sullen formeren ende aen ons herwaerts overbrengen, om dienaengaende by ons sodanige nadere resolutie genomen te werden als Wy ten meesten dienste van den Lande bevinden sullen te behooren. Dat oock naderhand van tijd tot tijd geene andere Riddermatige persoonen ofte Edelen en sullen werden geadmitteert, als nae praestatie van sodanigen eedt van getrouwigheyt als boven, die sy alvooren in onse vergaderinge alhier in den Hage sullen komen af te leggen (1); Ende dat ten reguarde van de Bancken van Meerssen ende Heerle (2), geene Gedeput: ter Vergaderinge van de Staten deses Lands en sullen werden toegelaten, als die geene die sijn van de Ware Christelijcke Gereformeerde religie, dewijle onse vaste meeninge is, dat de Regeeringe in de voorss: Bancken, gelijck oock in alle de onder Bancken, Heerlijckheden ende Dorpen, des voorss: Lands, niet anders en sal mogen werden bestelt als met Schouten, Schepenen, Secretarissen, Vorsters, ende andere meerdere ofte mindere Officieren die van de voorgemelde Gereformeerde religie sijn, ende dat alle Heeren sonder exceptie daer toe sullen gehouden werden, om sodanige ende geene andere aen te stellen, ende die jegenwoordig tegen dese onse goede meeninge ende intentie souden mogen in employ gevonden werden, dat deselve aenstonts sullen moeten werden geremoveert.

Ten anderen om de Regeeringe van het voorss. Land, ten respecte van de forme soo van beschrijvinge als van de besoignes ende deliberatien, te brengen op een vasten gereguleerden voet; Dat de hooge officieren des Lands sullen gehouden sijn de respective Edelen ende Bancken te beschrijven in forma, met een expresse missive, ende geraisonneert op het subiect daer over de

(1) Volgens 't gedrukt regl. moesten de edelen, die beschreven wilden worden in de vergadering der staten zich eerst tot de edelen des lands wenden die reeds zitting hadden en na voldaan te hebben aan wat gevorderd werd tot die beschrijving, zich met attestatie wenden tot de Staten-Generaal om approbatie en daarna den eed van getrouwheid aan dezen afleggen, zonder dat gesproken wordt, dat dit in den Haag moest geschieden.

(2) In 't gedrukt regl.: Meerssen, Climmen, Beek en Heerlen.

deliberatien sullen moeten vallen ende deselve sal doen addresseren aan de voorgen. Edelen, hooft voor hooft, ende in de Bancken van Meerssen (1) aen den voocht ende schepenen, ende in de Bancken van Heerle, aen de schout ende schepenen, ende dat den voorsz. voocht ende schout respective, sullen gehouden syn haere gerechten daer over by een te roepen ende last van deselve op de poincten van uytschrijvinge te ontvangen, ende voorts voorsien van behoorlijcke authorisatie ofte commissie (die ter inkomste in de vergaderinge sullen werden geexhibeert) om uyt den name ende van wegen haere Bancken te helpen resolveren blijvende aen die respective gerechten haere vrijheydt om oock anderen uyt den haren nevens den schout te deputeren.

Ten derden, dat ontrent de voorsz. uytschrijvinge ende deli beratien, voor soo veel die mogen concerneren de belastingen des Lands, ende eenige omlaegen die tot quytinge derselven mogten sijn gerequireert, sal werden geprocedeert met deze distinctie, namentlinck, dat die ordinarise belastingen sullen sijn en blijven gereguleert op een vaste lijste ende specificatie die achter desen sal werden geinsereert, ende de omlagen daer toe nodigh bij de voorsz. vergaderinge sal werden uytgeschreven, gearresteert ende geexcuteert door de wegen ende nae de proportie tot nogh toe geobserveert. Maer dat op alle saecken van meerder importantie, ende alle opkomende extraordinarise belastingen de voorsz. deliberatien niet verder sullen mogen gaen als deselve aen Ons voor te dragen ende Ons goed vinden daer op af te wachten; Sulx dat de Hooge Officieren met de Staten des Lands sullen gehouden sijn een pertinente specificatie met redenen ende documenten op te stellen, waertoe eenige extraordinarisse omlagen souden sijn gerequireert, ende daer over moeten versoecken ende ook afwagten ons praeallabel consent, op poene van royeeringe ende twee dubbele ressitutie ten behoeve van het voorsz: land van alle het geene andersints extraordinaris soude omgeslagen sijn; Nogtans met desen verstande indien het geviele, dat de Staten des Lands, door eenigen subiten, ende onvermijdelijcken noot van heyrkracht mogten werden genecessiteert, tot het fourneren ende ligten van eenige penningen om haer selven daer mede

(1) In 't gedrukt regl.: Meerssen, Climmen en Beek.

te redden, ende den tijd sodanige praeallable kennisse aen ons te doen niet konde toelaten, dat in sulcken gevalle de voorgem: Staten des Lands, sullen blijven geauthoriseert, om de voorsz: ligtinge van penningen nae vereysch van saken ende na den noot te mogen doen, mits aenstonts daervan, mitsgaders van de redenen van dien, aen ons gevende behoorlijcke kennisse, om daer op te ontfangen Onse approbatie, ende dat sonder dien de voors: geligte penningen in des Lands reeckeningen niet en sullen werden gepasseert, ende om de voorsz: belastinge over het voorsz: land, ten behoeve van ons ende den gemeenen Staat oock eens praecise te reguleren, ende dat daer ontrent geenerhande excessen en mogen worden gepleegt, maer een yegelijck nae syne gelegentheyt moge weten, wat hy dienaengaende te dragen hebbe. Zoo hebben Wy uyt consideratie van de groote ongelegenheden, daertoe de ingesetenen ende ingelanden van het voorsz: Quartier t' seedert eenige jaeren herwaerts vervallen syn by desen geresolveert ende vast gesteld, dat men voor eerst ende by provisie voor den tijd van acht jaeren, geenerhande belastingen ten behoeve van het gemeen over het voorsz: Quartier, het sy ordinaris of extraordinaris en sal omslaen, als eens vooral van jaer tot jaer, de somme van seven en twintig duysent guldens, te verdeelen ende te heffen op den voet, gelijck den ophef vande ordinarise beeden in de voorsz: Landen is gepractiseert geweest met een tantiesme over den ontfanck, ende de administratie van dien, na deselve proportie van Leenen ende andere goederen, als van outs ende dat de voorsz: ordinarise loopende beeden, met den lesten deses maands December, komende te expireren, ende geheven sijnde op den ouden voet, als voor desen de voorsz: ordinarisen taux van 27000 gld., sal beginnen te lopen met den eersten January 1662, ende soo vervolgens bij quartalen sal geinnet ende ontvangen worden, gelijck de voorsz: ordinarise beeden, geheven syn geweest, ende dat de voorsz: ordinarise ende extraordinarise belastingen sodanig sijnde gereguleert, bij provisie ende tot onse nader ordre sullen blijven gemortificeert, sodanige commissien als de Staten des Lands voorsz:, voor desen op eenige gedeputeerde commissarissen, hebben geconfereert, en voor soo veel aen haere directie magh sijn gedefereert geweest, het uytsenden van de tauxen by de Staten gearresteert, over de

Leenen, ende Bancken, dat het selve voortaen sal werden gedaen, gesamentlick door de Hooge Officieren van het voorsz: Landt, ende ten eynde niet alleenlck Wy, maer oock de goede ingesetenen des Lands mogen versekert sijn, dat de voorsz: ordinarise ende extraordinarise middelen, getrouwelick ende behoorlyk werden geadministreert. Soo ist, dat Wy goedgevonden hebben gelyk Wy goedvinden by desen jaerlyx uyt het midden van onze Vergaderinge te committeeren, 't eene jaer drie, ende 't ander jaer vier heeren, ende dat alternis vicibus, voor dewelcke de reeckeningen van de ordinarise ende extraordinarise middelen, alle jaer praecise sullen moeten worden gedaen, in de volle Staets Vergaderinge, met open deure naer voorgaende publicatie, ende waerschouwinge van tijd ende plaetse, met een liber acces voor een yeder die de gelegentheydt ofte curieusheydt mogte hebben die selve by te woonen, en sullen in de voorsz: reeckeningen geen posten van ontfangh ofte uitgaef worden gepasseert, die niet met behoorlycke documenten sijn versien, En op dat geen bedrogh ofte eenig abuys daer omtrent moge incruypen, sal het een ieder geinteresseerde vry staen, sigh daer over aen de gem. Heeren Onse Gedeput: te adresseren, die welcke na ingenomene kennisse van saecken, met advis van de Staten der selver Landen, in desen sullen hebben te disponeren, als die selve voor den dienst van den Lande, in alle billijckheidt sullen bevinden te behoren.

Omtrent de ontlastinge van de oude capitalen ende schulden alsoo daer over met den Heer Ambassadeur van den Coningh van Hispagnien, in seeckere praeliminaire poincten is geconvenieert, sal dien voet van examinatie ende quytinge gevolgt worden, met dien verstande, dat op langsame ende lijdelicke termijnen sal werden verdeelt ende omgeslagen, het geene nae de voorsz: examinatie sal bevonden werden van de voorsz: belastinge ende schulden, by d' ingesetenen ende Ingelanden van het voorsz: Quartier te sullen moeten gedragen werden, ende dat dien omslag sal moeten werden gedaen, op den voet ende proportie als van oudts gebruyckelick.

Omtrent het poinct van de Justitie in het voorsz: Quartier van Valckenburgh, voor soo veel den cours daervan is ordinaris, ende binnen de respective resorten, aldaer, is onse goede meeninge, het selve te laten by het oude gebruyck, maer voor soo

veele ontrent de Bancke van Meerssen, ende het dorp Houthem eenige veranderinge gedaen moet werden, ten regarde dat die van de voorsz: Bancke, haere gevangenen ten derden dage hebben moeten overgeven, aen den Drossaert ende de Schepenen van de stadt van Valckenburgh (1), ende dat die van Houthem immediatelyck over alle saecken in cas d'appel sijn subiect geweest, aen het selve, ende dat dien Schepen stoel nu is gevallen onder de partage van den Coninck van Spagne; Zoo ordonneren Wy by desen, dat die van de Bancke van Meerssen, ende van den Dorpe van Houthem, voortaen in het crimineel sullen sijn gereguleert op den selven voet, als die van de Bancke van Heerle, tot nog toe syn geweest; Ende sulx dat Schepenen van Meerssen, ende Houthem voorsz: ter aenspraecke van den Drossaert, ende ter manisse van den Voocht in criminele saecken sullen recht doen, gelijck die van Heerle, alsmede dat die van Houthem, ten reguarde van het voorsz: appel, aen den Schepenstoel van Valckenborgh, voortaen sullen blijven gedispenseert, ende dat den selve werd toegestaen om immediatelyck te mogen appelleren, aen het Leenhof: Ende dat aen die van Meerssen ende Houthem respective t'haerder requisitie over de voorsz: poincten van ampliatie, van derselver jurisdictie ende judicature sullen werden gepasseert onse brieven van Octroy ende privilegie in behoorlijcke forme.

Ende dewyle oock de genachtinge van het Leenhof altijd is gehouden geweest, binnen de stadt van Valckenborgh nu gevallen onder de partage van den Coningh van Spagnien ende sulx weder een bequame plaetse daer toe moet werden uytgevonden, soo ordonneren Wy mits desen, daertoe de hooftbancke van Meerssen, om deselve aldaer met den gevolge ende aenkleve van dien, te doen overbrenge ende houden.

Waer mede de saecken van de ordinarisse Justitie, genoegsaem synde gereguleert, hebben Wy onse consideratien daer over laten gaen over het opperste ressort, 't welcke d'ingesetenen des voorsz: Quartiers in cas van reformatie aen Onse Raden van Brabant alhier subiect sijn ende goedgevonden by provisie, ende tot Onze nader ordre, die saecke oock daer by te laten.

---

(1) Daar Valkenburg bij het partagetractaat van 26 Dec. 1661 aan de Staten-Generaal is toegewezen, zoo is dit punt in 't gedrukt reglement vervallen.

Omtrent het stuck van Onse domeynen, in den voorsz: Quartiere van Valckenburch, sijnde in achtinge genomen dat de Dorpen ende ingesetenen van alle oude tijden sijn subiect geweest, ende noch sijn, eenige Corveen ofte hooffdiensten, soo ten behoeve van het geheele landt ofte Quartier, als ter particuliere diensten, van de hooge officieren aldaer te doen; Ende dat die last eeniger maten werdende misbruyckt aen den selven Dorpen ende ingesetenen te seer beswaerlick valt; soo hebben Wy oock goedgevonden by desen, 't selve sooveel doenlick, tot ontlastinge der goede jngesetenen te reguleren; ende sulx te ordonneren, dat de kleyne diensten, ende voor eenige weinig dagen ter dispositie van de gem. Hooge Officieren sullen werden gelaten, soo nogtans, dat sy deselve sullen mogen gebruycken met touren over de Dorpen, ende niet het eene boven het andere daer mede beswaren, maer dat die groote ende sware diensten van geheele Dorpen, ende voor grooten tijd sullen blijven gereserveert aen onse dispositie, om na ingenomene kennisse van saecken, ende geexamineert de nootsaeckelyckheydt ofte reden van den voorsz: geverchden dienst, by Ons daer opgeresolveert te werden, gelijck Wy zullen bevinden te behoren.

Ende de wijle ontrent den ophef van Onse Domeynen in den voorsz: Quartiere ten regarde van de banmolen van Valckenborgh, soo veele veranderinge is voorgevallen, dat de Heerlyckheden van Alt Valckenborch, Schin op-de-Geul ende Strucht (1), voor desen subiect aen de bannaliteit van dien, molen, nu gevallen onder ons district, ende sulx moeten werden gesepareert, van dien molen van Valckenburch, gevallen onder de partagie van den Coninck van Hispagnien, soo hebben Wy goedgevonden mitsdesen te versoecken den Raad van State, dat haer E. willen verdacht sijn, ende die ordre stellen, ten einde den Rentmeester van Onse Domeinen in dien Quartiere moge werden gelast ende geauthoriseert, om de voorsz: heerlijckheden ende d'jngesetenen van dien te brengen onder eenigen anderen molen, gelegen binnen de limiten van Onse Souverainiteit aldaer, ofte indien het noot ende dienstich sy het recht van eenen nieuwen mole, op de Geule

---

(1) Dit punt is vervallen in 't gedrukt reglement, wijl Valkenburg bij voorn. tractaat aan de Staten-Generaal is toegewezen en die drie dorpen juist aan Spanje.

uyt te geven, onder behoorlijcke recognitie ende op approbatie, daer by de voorsz: heerlijckheden ende d'ingesetenen van dien, mogen sijn gedient, ende om oock over den cours van de voorsz: domeynen int generael, ende over de verpachtinge van de molens in 't particulier te nemen, eenen seeckeren praecisen tijd, om den ontfang van de revenuen van dien privative tot Onsen behoeve te doen innen, soo word in 't generael daer toe geordonneert ende vastgestelt den eersten December deses jaers, alsoo d'opkomsten der domeinen, met Ste Andries, of den lesten November sijn komen te vervallen, ende sulx met den eersten deses weder hebben beginnen te lopen; Ende ten regarde van de voorsz: molen den 16 van dese maand December, wanneer het halve jaer van de loopende verpachtinge synde geexpireert de directie, ende de opkomsten van deselve privative bij Onsen Rentmeester in dit Quartier te sullen werden aengeslagen.

Ontrent de bestellinge der Kercken ende Scholen ende de oeffeninge van den waeren Christelicken Gereformeerden Godsdienst in het Quartier van Valckenburh, hebben Wij bij provisie geordonneert ende vastgestelt, gelyck Wy ordonneren en vaststellen by desen, dat de Kercke ende schoole van Heerle, sal blijven gelijck die jegenwoordig is, dat men die van Valckenburch sal transporteren tot Meerssen die van Beeck, tot Geul, ende die van Eysden tot Schuwelt (1), waer meede Wy vertrouwen dat sonder eenige andere aenstellingen ofte combinatien voor eerst sullen konnen werden gedient de ingesetenen der voorsz: plaetsen, ende de nabuyren in de rontomme aengrensende Quartieren residerende.

Ende omme de voorsz: predikanten, costers ende schoolmeesters, behoorlijck te voorsien van wooninge ende onderhoud, maer bysonderlyck om met allen yver ende ernst de oeffeninge van de ware Christelycke Gereformeerde religie alomme in den voorsz: Lande te introduceeren, ende voort te setten, hebben Wy geordonneert ende gelast, gelyk Wy ordonneren ende lasten by

---

(1) Dit punt is vervallen in 't gedrukt regl., wijl Valkenburg, Beek en Eysden bij het voornoemd partagetractaat aan de Staten-Generaal zijn toegewezen. Wat met Schuwelt bedoeld wordt weet ik niet, misschien Schinveld, wat bij het partagetractaat van Spanje is toegewezen.

desen, aen alle Papen, ofte Paepsche Priesters, ende Pastooren, van wat name, ordre, ofte conditie die oock sijn, geene uytgesondert, in de voorsz: Landen woonachtich, dat sy haere wooningen, ende vervolgens het geheele voorsz: Land sullen moeten ruymen, voor den eersten May toekomende van den jare 1662, op poene dat deselve contrarie doende, na de placaten van het Land sullen worden gecorrigeert.

Ende voor soo veel in den selven Quartiere gevonden, werd het clooster van St. Geerlach (1), meest voorsien met Joffrouwen van goede qualiteit ende conditie, ende die oock van haere goederen, tot opbouw ende subsistentſe van 't voorsz: clooster hebben gecontribueert; Soo hebben Wy uyt gratie aen deselve toegelaten, gelyck Wy hun toelaten mits desen, aldaer by malcanderen binnen haer Convent te mogen blijven, mits haer selven gedragende in alle stilligheydt nae de placaten van het Landt, ende onder dese expresse conditie, dat sy van tijd tot tijd verstervende geene andere in plaetse van de iegenwoordige sullen mogen werden geadmitteert, ende dat de geene die nu aldaer bevonden werden, op behoorlicke Lijste met designatie van haere persoonen ende ouderdom, ook nevens haere gewoonelicke signature, sullen werden geregistreert, om die tot allen tijden te konnen onderscheiden; Ende dat de vrouwe van St. Geerlach indertijd van het afsterven van de religieusen ten eersten aen Ons, ende Onsen Rentmeester van 't Quartier sal geven advertentie, dat deselve oock metten alder eersten, ende al vooren te gauderen van dese onse gratie, sal moeten overbrengen een behoorlichen Inventaris van alle de goederen die tot het voorsz: Clooster mogen specteren, soo als sy die met solemnelen eede sal willen stercken, ende dat sy uyt het revenu van deselve goederen van nu af aen alle jaren tot het onderhoudt van de Predikanten, Costers en Schoolmeesters, bij ons albereits aengestelt, ofte nog aen te stellen, in handen van Onsen Rentmeester van de geestelicke goederen, in de voorsz: Quartieren sal moeten contribueren, twee hondert vyftich guldens Brabands geld, ordi-

(1) De grond waarop dit klooster zich bevond werd bij het partagetractaat aan Spanje toegevoegd en daarom is dit gedeelte van den tekst niet in 't gedrukte reglement overgenomen.

naris, ende daer en boven bij versterf van eenige van de Joffrouwen van haer convent, nog hondert guldens swaer geld jaerlijx daer en boven voor ieder van deselve, die van tijd tot tijd afgesturven sijn, alles tot den tijd en wijlen toe, dat de Religieusen van het voorsz: Clooster over de helft, ofte tot twee derde parten uytgestorven sijnde, Wy souden mogen goedvinden het voorsz: Clooster, ende de revenuen van dien te incorporeren, ende op d'alimentatie of het onderhoud van de resterende religieusen anders te disponeren; Des werd oock aen de gemelde Vrouwe van St. Geerlach, ende die van haren convente, expresselijck by desen geinterdiceert, geene goederen daer toe specterende, op eeniger manieren te verduysteren, te veranderen, te verkopen, te verbrengen, ofte op eeniger manieren te vervreemden, op poene van te incurreren onse indignatie, ende te vervallen van de gratie, die Wij deselve in desen hebben toegestaen.

Belangende de Proosdye van Meerssen, oock gelegen in den voorsz: Quartiere, hebben Wy geconsenteert, gelijck Wij consenteren by desen, dat de Proost ende eenige weinige religieusen, bij provisie, ende tot onse nadere ordre, oock aldaer binnen de voorsz: Proosdye sullen mogen blijven, mits meede contribuerende tot het voorsz: onderhoudt van praedicanten, costers ende schoolmeesters daer over nader met den selven sal werden geconvenieert blijvende ondertusschen in vigeur ende wesen, het arrest op desselfs Thienden, van Onsent wegen, door Gedep^en: van den Raad van State daer op geleyt.

Ende geconsidereert, dat de Geestelijcke goederen in de voorsz: drie Quartieren voor desen sijn geadministreert geworden, door drie distincte Rentmeesters, ende deselve niet en hebben gemonteert, tot soo considerable somme van penningen, dat over d'administratie van dien, in ontfangh ende uytgave soo veele persoonen souden sijn gerequireert, gelijck oock voor desen provisionelyck verscheidene ontfangers tot den opheve van eenige gemeene middelen, ende van verpondinge, over de voorsz: drie Quartieren syn genomineert, die tot nog toe geene effective functie en syn gebragt geweest, Ende onse meeninge is de goede ingesetenen der voorsz: drie Landen, soo veel doenlick te soulageren, met eenen redelicken jaerlyxen taux, by forme van beede te heffen, als voorsz: is, soo hebben Wy goedgevonden by desen te or-

donneren, dat de voorsz: geestelycke goederen, voortaen sullen werden gebracht ter directie van eenen Rentmeester: alleen; onder gagie als voor desen, by den welgemelten Raad van State daer toe te nomineren, Ende dat de twee andere, mitsgaders die tot de gemeene middelen, ende de verpondinge als vooren gedestineert, sullen blijven buyten functie, ende sonder eenige tractetementen, tot laste van den Lande, houdende alleenlick een titulaire qualiteit, ingevolge van hare verkregene commissien, totter tyd ende wijlen toe, dat men sal goedvinden haer ergens tot eene reële administratie te employeren.

Alle welcke poincten ende articulen Wy geordonneert hebben, ende ordonneren by desen, dat voortaen volkomentlijk sullen werden achtervolcht, ende onderhouden, niet tegenstaende eenige rechten, voorgaende ordonnantien, costumen ofte usantien ter contrarie, dewelcke Wy hebben gederogeert, ende derogeren by desen, voor soo veele deselve eenichsints hier tegen mogten strijden; ordonnerende ende bevelende onse hooge officieren in het voorsz: Land van Valckenburch, desen onsen reglemente all omme bekent te maken, ende te doen observeren; gedaen ter vergaderinge van de hooggem: heeren, Staten-Generael inden Hage op den thienden December 1661.

De Staten-Generael der Vereenigde Nederlanden *enz. (zie bladz. 231)*.

Reglement over het Land van Dalem.

Dat de Regeeringe van het Land van Dalem, met exclusie van den Abt van Godtsdael, ende alle andere Geestelicke Priesteren ofte Pastoren, die ten eenigen tijde part ofte deel daer aen mogen hebben gehadt, ofte gepretendeert, sal werden bestelt ofte bekleet met twee stemmen van Edelen, ende Bancken, gelijck in den Lande van Valckenburgh altijd is geobserveerd, ende huyden weder vastgestelt; Ende dat tot deselve bij provisie sullen werden geadmitteert, alle de Riddermatige ende Adelicke persoonen, die daer toe ten regarde van haere geboorte ende huysen, na de

Wetten ende costumen des Lands sullen bevonden worden gequalificeert te sijn; mits alvooren afleggende in handen van de heeren Gedeputeerden, uyt het midden van onse vergaderinge, die int aenstaende voorjaer derwaerts sullen werden gesonden, den behoorlijcken eed van getrouwigheidt, om haer, ten regarde van ons, als getrouwe onderdanen, ende ten respecte van de voorsz: administratie als goede Regenten te sullen dragen. Ende dat den Drossaerd alle de gequalificeerde Edelen des voorsz: Lands tot dien eynde by den anderen sal convoceren, om bij heer den voorsz: eedt als vooren, behoorlijk te werden afgeleyt, ende vervolgens tot de voorsz: Regeeringe te werden geadmitteert; Ende in cas dat eenige van de selve mogten weigerigh bevonden worden, om sigh aenstonts immers binnen den tijdt van een maand naer die convocatie, ende gedurende het verblijf van de gem: Heeren Onse Gedeputeerden, in die Quartieren, positieve te verklaren, dat deselve heeren onse Gedeputeerden daer van een lijste sullen formeren, ende aen ons herwaerts overbrengen, om dienaengaende bij ons sodanige nadere resolutie genomen te werden, als Wy ten meesten dienste van den Lande bevinden sullen te behooren; Dat oock naderhand van tijd tot tijd geene andere Riddermatige persoonen, ofte Edelen en sullen werden geadmitteert, als na praestatie van sodanigen eed van getrouwigheydt als boven, die sy alvooren in Onse Vergaderinge alhier in den Hage sullen komen afleggen (1); Ende dat ten reguarde van: Bancken van Dalem ende Trembleur, ende de heerlijckheden Cheratte, Neufchateau, Mouiingen, Cadier, Termeurs (lees Feneur) ende Oest (2), geene Gedeputeerden ter vergaderinge van de Staten deses Lands en sullen werden toegelaten, alle die geene die sijn van de ware Christelijcke Gereformeerde religie, dewijle Onse vaste meeninge is, dat de Regeeringe in de voorsz: Bancken, heerlijckheden ende Dorpen des voorsz: Lands niet anders en sal mogen werden bestelt, als met Schouten, Schepenen, Secretarissen, Vorsters, ende andere meerdere, of min-

(1) Zie over dit punt, *bladz.* 233 aan 1.

(2) De dorpen van Cheratte en Moulingen (in 't Waalsch Mouland) zijn bij het partagetractaat aan den Koning van Spanje toegewezen en daarom in 't gedrukte reglement niet vermeld; doch wel Bombay en, na Trembleur: Olne, de aan de Staten-Generaal werden toegewezen bij voornoemd tractaat.

dere Officieren, die van de voorgem. gereformeerde religie syn, ende dat alle heeren sonder exceptie daertoe sullen gehouden werden, om sodanige ende geene andere aen te stellen conform Onse voorige resolutiën van 6 Marty 1649, 17 Febr. en 24 Oct. 1651, op gelijcke subiect genomen, ende die iegenwoordig tegen den teneur van de voorsz: resolutien souden mogen in employ gevonden worden, dat deselve aenstonts sullen moeten werden geremoveert.

Ten andere om de Regeeringe van het voorsz: Landt ten respecte van de forme, soo van beschrijvinge, als van de besoignes ende deliberatien te brengen op een vasten gereguleerden voet, dat den Drossaert des Lands sal gehouden sijn, de respective Edelen ende Bancken, te beschrijven in forma, met een expresse missive, ende geraisonneert op het subiect daer over de deliberatien sullen moeten vallen, ende deselve sal doen addresseren aen de voorgem: Edelen, hooft voor hooft, ende in de Bancken van Dalem, ende Trembleur, oock in de voorsz: heerlijckheden van Charatte, Neufchateau, Moulingen (1), Cadier, Tenneur ende Oest, aen de Schouten ende Schepenen aldaer, ende dat de voorsz: Schouten respective sullen gehouden sijn haere gerechten daer over by een te roepen, en de last van de selve op de poincten van uytschrijvinge te ontfangen, ende voorts voorsien van behoorlycke authorisatie, ofte Commissie (die ter inkomste in de Vergaderinge sullen werden geexhibeert ende geregistreert) om uyt den name ende van wegen haere Bancken te helpen resolveren, blijvende aen die respective gerechten haere vrijheydt, om ook anderen uyt den haren nevens den Schout te deputeren.

Ten derden, dat omtrent de voorz: uytschrijvinge ende deliberatien, voor soo veel die mogen concerneren de belastingen des Lands, ende eenige omslagen, die tot quytinge derselver mogten sijn gerequireert sal werden geprocedeert met deze distinctie, namentlijk dat die ordinarisse belastingen, sullen sijn, ende blijven gereguleert, op een vaste lijste ende specificatie, die achter desen sal werden geinsereert, ende de omslagen, daertoe nodig by de voorsz: vergaderinge sullen werden uytgeschreven, gearresteert ende geexecuteert, door de wegen, ende naer de proportie tot

(1) Zie vorige pag. noot 2.

nog toe geobserveert, maer dat op alle saecken van meerdere importantie, ende alle opkomende extraordinarise belastingen, de voorsz. deliberatien niet verder sullen mogen gaen, als beselve aen ons voor te dragen, ende ons goedvinden daer op af te wagten; Sulx dat den Drossaert met de Staten des Lands sullen gehouden sijn, een pertinente specificatie, met redenen ende documenten op te stellen, waer toe eenige extraordinarisse omlagen souden sijn gerequireert, ende daer over moeten versoecken ende oock afwachten, praeallabel consent, op poene van royeringe, ende twee dobbele restitutie, ten behoeve van het voorsz: Landt, van alle het geene andersints extraordinaris soude omgeslagen sijn; Nochtans met desen verstande indien het geviele dat de Staten des Lands door een subiten ende onvermijdelijcken noodt, van heyrkracht mogten werden genecessiteert, tot het fourneren ende lichten van eenige penningen, om haer selven daer mede te redden, ende den tijd sodanige praeablable kennisse aen ons te doen niet konde toelaten, dat in sulcken gevalle de voorgem: Staten des Lands, sullen blijven geauthoriseert, om de voorsz: lichtinge van penningen na vereysch van saken, ende naar den noot te mogen doen, mits aenstonts daer van, mitsgaders van de redenen van dien, aen ons gedaen de behoorlijcke kennisse, om daer op te ontfangen onse approbatie, ende dat sonder dien, de voorsz: gelichte penningen, in des Lands reeckeningen niet en sullen werden gepasseert; Ende om de voorsz: belastinge over het voorsz: Land ten behoeve van Ons ende den gemeenen Staat ook eens precise te reguleren, ende dat daer ontrent geenderhande excessen en mogen werden gepleegt, maer een yegelyck na syn gelegentheydt moge weten, wat hij dienaengaende te drage hebben. Soo hebben Wy uyt consideratie van de groote ongelegentheden daer toe d'jngesetenen ende ingelanden van het voorsz: Quartier t'sedert eenige jaren herwaerts vervallen syn, by desen geresolveert en vastgestelt, dat men voor eerst, ende by provisie voor den tyd van acht jaren, geenderhande belastingen ten behoeve van het gemeen, over het voorsz: Quartier, het zy ordinaris of extraordinaris en sal omslaen, als eens voor all van jaer tot jaer, de somme van negen duyzend guldens, te verdelen ende te heffen op den voet gelijck den ophef van de ordinarise Beeden, in de voorsz: Landen is gepractiseert geweest, met een tantiesme

over den ontfanck ende d'administratie van dien, nae deselve proportie van Leenen ende andere goederen, als van oudts. Ende dat de voorsz: ordinarise lopende Beeden met den eersten deses maand December komende te expireren, ende geheven sijnde op den ouden voet als voor desen, den voorsz. ordinarisen taux van negen duysend guldens sal beginnen te lopen, met den eersten January 1662, ende soo vervolgens by quartalen sal geinnet ende ontfangen werden, gelijk de voorsz: ordinarise Beeden geheven syn geweest, Ende ten eynde niet alleenlick Wy, maer oock de goede jngesetenen des Lands mogen versekert sijn, dat de voorsz: ordinaris en extraord: middelen, getrouwelick en behoorlick werden geadministreert. Soo ist dat Wy goed gevonden hebben, gelyk Wy goedvinden by desen, jaarlijx uyt het middel van Onse vergadering te committeren, 't eene jaer drie, ende 't andere jaer vier Heeren, ende dat alternis vicibus, voor dewelcke de reeckeningen van de ordinarise ende extraordinarise middelen, alle jaeren precise sullen moeten werden gedaen, in de volle en Staetsche vergaderinge met open deuren, naer voorgaende publicatie, ende waerschouwinge van tijd ende plaetse, met een liber acces voor een yeder die de gelegentheydt of curieusheydt mogte hebben, die selve by te woonen; Ende sullen in de voorsz: reeckeningen, geene posten van ontfang ofte uytgeef worden gepasseert, die niet met behoorlycke documenten sijn versien; Ende op dat geen bedrogh ofte eenig abuys daer ontrent moge inkruypen, sal het een ieder geinteresseerde vry staen sich daer over aen de gem: Heeren Onse gedeputeerden te addresseren, diewelcke na ingenomene kennisse van saecken, met advis van de Staten der selver Landen, in desen sullen hebben te disponeren, als die selve voor den dienst van den Lande in alle billyckheydt sullen bevinden te behooren.

Ontrent d' ontlastinge van de oude capitalen, ende schulden, alsoo daer over met den Heer Ambassadeur van de Koninck van Hispanien, in seeckere praeliminaire poincten is geconvenieert, sal dien voet van examinatie ende quitinge gevolgt werden, met dien verstaende, dat op langsame ende lijdelijcke termijnen, sal werden verdeelt, ende omgeslagen, het geene na de voorsz: examinatie sal bevonden werden, van de voorsz: belastinge ende schulden by de ingesetenen ende ingelanden van het voorsz:

Quartier te sullen moeten gedragen worden, ende dat dien omslagh sal werden gedaen op den voet, ende na de proportie als van ouds gebruyckelijck.

Ontrent het poinct van de justitie in het voorsz: Quartier van Dalem, voor soo veel den cours daer van is ordinaris ende binnen de respective respective ressorten, aldaer, is onse goede meeninge het selve te laten by het oude gebruyck; maer soo veel ontrent de Dorpen van Cheratte ende Moulingen (1), eenige veranderinge gedaen moet werden, dewyle in den Lande van Dalem alle de Walsche dorpen plegen te appelleren aen de Stadt van Dalem ende de Nederduytsche dorpen aen de Bancke van 's Gravenvooren (nu gevallen onder de partage van den Coninck van Spagne) ende dat Cheratte ende Moulingen voortaen aldaer niet sullen mogen appelleren, soo ordonneeren Wy by desen, dat die voorsz: twee dorpen mede haere appellen sullen moeten addresseeren aen het Stadts Gericht van Dalem voorsz:

Waer mede de saecken van de ordinarisse Justitie, genoegsaem synde gereguleert, hebben Wy onse consideratien ook laten laeten gaen over het opperste ressort, 't welck de jngesetenen des voorsz: Quartiers in cas van reformatie aen Onse Raden van Brabandt alhier subiect sijn, ende goedgevonden bij provisie, ende tot onse nadere ordre, die saecke oock daer by te laeten.

Ontrent het stuck van Onse Domeynen inden voorz: Quartiere van Dalem, sijnde in achtinge genomen, dat de Dorpen ende jngesetenen van alle oude tijden, sijn subiect geweest, ende noch sijn, eenige Corveen ofte hooftdiensten, soo ten behoeve van het geheele Landt, ofte Quartier, als ten particulieren dienste, van den Drossaert aldaer te doen, ende dat dien last eenigermaten werdende misbruyckt, aen denselven dorpen ende ingesetenen, te seer beswaerlick valt; Soo hebben Wy oock goedgevonden by desen 't selve soo veel doenlick tot ontlastinge der goede ingesetenen te reguleren; Ende sulx te ordonneeren, dat de kleine diensten, ende voor eenige weinig dagen ter dispositie van den Drossaert des Quartiers sullen werden gelaten, soo nogtans dat hy die selve sal moeten gebruycken, met touren over de dorpen,

---

(1) Is vervallen in het gedrukt regl. daar bij het voornoemd partagetractaat ook deze twee dorpen aan den Koning van Spanje zijn toegewezen.

ende niet het eene boven het andere daer mede beswaren, maer dat de groote ende sware diensten over de geheele dorpen, ende voor grooten tijd sullen blijven gereserveert, aen onse dispositie om nae ingenomen kennisse van saecken, ende geexamineert de nootsaeckelyckheydt ofte redenen van den voorsz: geverchden dienst, bij ons daer op geresolveert te werden, gelijck Wy sullen bevinden te behoren.

Ende dewyle ontrent den ophef van onse domeynen in den voorsz: Quartiere, ten regarde van de Banmolen van Dalem, soo veele veranderinge is voorgekomen, dat de Dorpen van Bombay (1) ende Warsage, subiect aen de bannaliteyt van de voorsz: moolen, nu sijn gevallen onder de partage van den Coninck sal de verpachtinge van de voorsz: molen, voortaen daer na moeten werden gedirigeert, ende voor den loopenden tijd, den Raad van State werden versogt, gelyck haer E. versogt werden by desen, door den Rentmeester van 't Quartier, met den jegenwoordigen mulder te doen spreecken, ende convenieren op eenig bequaem expidient, en om oock over den cours van de voorsz: domeynen in 't generael, ende over de verpachtinge van de molens in 't particulier, te nemen eenen seeckeren praecisen tijd, om den ontfang van de revenuen van dien privative tot onsen behoeve te doen innen, soo werd in 't generael daertoe geordonneert, ende vast gestelt den eersten December deses lopenden jaers, alsoo d'opcomsten der domeynen met St. Andries, ofte den lesten November komen te vervallen, ende sulx met den eersten December toekomende weder sullen beginnen te lopen; Ende ten regarde van de voorsz: moolen, den 16 van deze maand December, wanneer het halve jaer van de lopende verpachtinge synde geexpireert, de directie ende opkomsten van deselve privativelyck by onse Rentmeester in dit Quartier sal werden aengeslagen.

Ontrent de bestellinge der Kercken ende Schoolen, ende de oeffeninge van den waeren christelijcken gereformeerden Godsdienst in het Quartier van Dalem, hebben Wij bij provisie geordonneert ende vastgestelt, gelijck Wy ordonneren ende vaststellen by desen, dat de Walsche ende Nederduytsche Kercken,

---

(1) Bimbay is bij voorn. partage-tractaat aan den Koning van Spanje toegewezen en wordt daarom in het gedrukt reglement niet genoemd.

ende scholen, sullen blyven binnen Dalem, gelijck die iegenwoordigh sijn, en dat men die van Olne verplaetse naer St. André, waer mede Wy vertrouwen, dat sonder eenige andere aenstellingen, ofte combinatien, voor eerst sullen konnen werden gedient, de jngesetenen der voorsz. plaetsen, ende nabuyren in de rondomme aengrensende Quartieren residerende.

Ende omme de voorsz: praedikanten, costers, ende schoolmeesters behoorlick te voorsien van wooninge ende onderhoudt, maer bysonderlijck om met allen yver ende ernst de oeffeninge van de Ware Christelijcke Gereformeerde religie alomme in den voorsz: Lande te introduceren, ende voort te setten, hebben Wy geordonneert ende gelast, gelijck Wy ordonneren ende lasten by desen, aen alle papen, ofte paepsche Priesters ende Pastooren, van wat name, ordre, ofte conditie die oock sijn, geene uytgesondert, in de voorsz: Landen woonachtigh, dat sy haer wooningen, ende vervolgens het geheele voorsz: Land sullen moeten ruymen voor den eersten May toekomende van den jaere 1662, op poene dat de selve contrarie doende, na de placaten van het Land sullen worden gecorrigeert.

Ende geconsidereert dat de geestelicke goederen, in de voorsz: drie Quartieren voor desen sijn geadministreert geworden door drie districte Rentmeesters, ende deselve niet en hebben gemonteert, tot soo considerable somme van penningen, dat over d'administratie van dien in ontfangh ende uytgave, sooveele persoonen souden syn gerequireert, gelyck oock voor desen provisionelijck verscheidene ontfangers tot den opheeve van eenige gemeene middelen, ende van verpondingen, over de voorsz: drie Quartieren sijn genomineert, die tot noch toe tot geene effective functien sijn gebracht geweest, ende onse meeninge is, de goede ingesetenen der voorsz: drie Landen, soo veel doenlick te soulageren, met eenen redelicken jaerlijxen taux, by forme van de Beeden te heffen als voorsz: is; soo hebben Wy goedgevonden by desen te ordonneren dat de voorsz: Geestelicke goederen in alle de drie Quartieren, voortaen sullen werden gebracht ter directie van eenen Rentmeester alleen, onder gage als van desen, by den Raad van State daer toe te nomineren, ende dat de twee andere, mitsgaders die tot de gemeene middelen, ende de verpondingen als vooren, gedestineert, sullen blijven buyten functie,

ende sonder eenige tractementen, tot laste van den Lande, houdende alleenlick een titulaire qualiteit, ingevolge van haere verkregene commissien, tot ten tijd ende wijlen toe, dat men sal goedvinden, haer ergens tot eenige reële administratie te employeren.

Alle welcke poincten ende articulen Wy geordonneert hebben, ende ordonneren by desen, dat voortaen volkomentlick sullen werden agtervolgt ende onderhouden, niet tegenstaende eenige rechten, voorgaende ordonnantien, costumen, ofte usantien ter contrarie, dewelcke Wy hebben gederogeert, ende derogeren by desen, voor soo veel deselve eenichsints hier tegen mochten strijden, ordonnerende en bevelende onse officieren in het voorsz: Land van Dalem, desen onsen reglementen alomme bekent te maken ende te doen observeren, gedaen ter vergaderinge van den Hooggem: Heeren Staten-Generaal, inden Hage op den 10 December 1661.

De Staten-Generael der Vereenigde Nederlanden *enz.* *(zie bladz. 231)*.

REGLEMENT OVER HET QUARTIER VAN 'S HERTOGENRADE.

Dat de Regeeringe van het Land van 's Hertogenrade, met exclusie van den Abt van Cloosterraet, ende alle andere Geestelicke Priesteren, ofte Pastooren, die ten eenigen tyden parte ofte deel daer aen mogen hebben gehadt, ofte gepretendeert (,) sal werden, bestelt ende bekleet door Edelen ende Bancken stemmende capitatim, ook hooft voor hooft, als van oudts in de Regeeringe van dat Quartier is gerecipieert geweest, Ende dat tot deselve bij provisie sullen werden geadmitteert, alle de Riddermatige ende Adelicke persoonen, die daer toe ten regarde van hare geboorte ende huysen, naer de wetten ende costuymen des Lands sullen bevonden werden gequalificeert te sijn, mits alvooren afleggende in handen van de Heeren Gedeputeerden uyt het middel van Onse Vergaderinge, die in 't aenstaende voorjaer derwaerts sullen werden gesonden, den behoorlicken eedt van

getrouwigheydt, om haer ten reguarde van Ons als getrouwe onderdanen en de ten respecte van de voorsz: administratie, als goede Regenten te sullen dragen, Ende dat den Drossaerd alle de gequalificeerde Edelen des voorsz: Lands, tot dien eynde by den anderen sal convoceeren, om haer den voorsz: eed als vooren behoorlick te doen afleggen, ende sy vervolgens tot de voorsz: Regeeringe werden geadmitteert; Ende in cas dat eenige van deselve mogten weigerich bevonden worden, om sich aenstonts immers binnen den tijd van een maand naer die convocatie, ende gedurende het verblijf van de gemelde Heeren Onse Gedeputeerden *(in die Quartieren positive te verklaren, dat deselve heeren Onse Gedeputeerden)* daer van eene lijste sullen formeren, ende aen Ons herwaerts overbrengen, om dienaengaende by Ons sodanige nadere resolutie genomen te werden, als Wy ten meesten dienste van den Lande bevinden sullen te behooren. Dat oock naderhand van tijd tot tijd, geene andere Riddermatige personen, ofte Edelen en sullen werden geadmitteert, als na praestatie van sodanigen eedt van getrouwigheydt als boven, die sy alvooren in Onse Vergaderinge alhier inden Hage sullen komen afleggen, Ende dat ten regarde van de Bancken van 's Hertogenrade, Gulpen, Holset, ende Vylen ([1]), Kerckenrade, ende Marckgraten, geene Gedeputeerden ter Vergaderinge van de Staten deses Lands, en sullen werden toegelaten, als die geene die sijn van de Waere Christelicke Gereformeerde religie, dewijl Onse vaste meeninge is, dat de Regeeringe in de voorsz: Bancken, gelijck oock in alle de onder Bancken, heerlickheden ende Dorpen, des voorsz: Lands, niet anders en sal mogen werden bestelt, als met Schouten, Schepenen, Secretarissen, die van de voorgem: Gereformeerde religie sijn, ende dat alle Heeren sonder exceptie daer toe sullen gehouden werden, om sodanige ende geene andere aen te stellen, conform onse voorige resolutien, van den sesten Marty 1649, 17 February, ende 24 October 1651, op gelijck subiect genomen, ende die tegenwoordich tegens den teneur van de voorsz: reso-

([1]) Vaals was bij de voorloopige inbezitneming van 9 Maart door de Staten-Generaal aan Spanje verbleven en werd bij het voorn. partagetractaat van 26 Dec. 1661 aan de Staten-Generaal toegewezen en de banken van 's Hertogenrade en Kerkrade aan Spanje.

lutien, souden mogen in employ gevonden werden, dat deselve aenstonts sullen moeten werden geremoveert.

Ten anderen, om de Regeeringe van het voorsz: Land ten respecte van de forme, soo van beschrijvinge, als van de besoignes, ende deliberatien te brengen, op eenen vasten gereguleerden voet, dat den Drossaert des Lands sal gehouden sijn, de respective Edelen ende de voorsz: Bancken te beschryven, in forma, met een expresse missive ende geraisonneert op het subject daer over de deliberatien sullen moeten vallen, ende deselve sal doen addresseren aen de voorgem: Edelen hooft voor hooft, ende in de Bancken aen de Schouten ende Schepenen respective aldaer; Ende dat de voorsz: Schouten sullen gehouden sijn, haere Gerechten daer over byeen te roepen, en de last van den selven op de poincten van uytschrijvinge te ontfangen, ende voorts voorsien van behoorlicke authorisatie ofte Commissie, (die ter inkomste in de Vergaderinge sullen werden, geexhibeert ende geregistreert) om uyt den naem ende van wegen haere Bancken te helpen resolveren, blijvende aen die respective gerechten haere vryheyt, om oock anderen uyt den haren nevens den Schout te deputeren,

Ten derden, dat ontrent de voorsz: uytschryvinge ende deliberatien, *enz. (zie bladz. 231 hiervoor)*, Ende om de voorsz: belastinge van het voorsz: Land, ten behoeve van Ons ende den gemeenen Staat, oock eens praecise te reguleren, ende dat daer omtrent geenerhande excessen en mogen werden gepleecht, maer een yegelijck na sijne gelegentheydt moge weeten wat sy dienaengaende te dragen hebben; Soo hebben Wy uyt consideratie van de groote ongelegentheden, daer toe d'jngesetenen ende Ingelanden van het voorsz: Quartier, t'sedert eenige jaren herwaerts vervallen sijn, by desen geresolveert ende vastgestelt, dat men vooreerst ende bij provisie voor den tijd van acht jaren, geenerhande belastingen ten behoeve van het gemeen, over het voorsz: quartier, het sy ordinaris ofte extroardinaris en sal omslaen, als eens vooral van jaar tot jaar, de somme van veertien duysend guldens, te verdeelen ende te heffen op den voet, gelyk den ophef van de ordinarise Beeden, in de voorsz: Landen is gepractiseert geweest, met een tantsième over den ontfanck ende d'administratie van dien, nae deselve proportie van

Leenen ende andere goederen, als van outs, Ende dat de voorsz: ordinarise loopende Beeden, met den lessen deses maands December komende te expireren, ende geheven sijnde op den ouden voet als voor desen, den voorsz: ordinarisen taux van 14000 gld. sal beginnen te loopen met den 1 January 1662, ende soo vervolgens by quartalen sal geinnet ende ontfangen werden, gelijk de voorsz: ordinarise Beeden geheven sijn geweest; Ende ten eynde niet alleenlijk Wy, maer oock de goede jngesetenen des Lands, mogen versekert sijn, dat de voorsz: ordinarise ende extraordinarise middelen, getrouwelick ende behoorlijck werden geadministreert, Soo ist, Dat Wy goedgevonden hebben, gelyck Wy goedvinden by desen, jaerlijx uyt het midden van Onse Vergaderinge te committeren, 't eene jaer drie, ende 't andere jaer vier Heeren, ende dat alternis vicibus, voor de welcke de reeckeningen van de ordinarise, ende extraordinarise middelen alle jaer praecise sullen moeten werden gedaen, enz. *(zie bladz. 236 hiervoor).*

Ontrent het point van Justitie in het voorsz: Quartier van 's Hertogenrade voor soo veel den cours daervan is ordinaris, ende binnen de respective resorten, aldaer, ende dat geenerhande veranderinge ontrent deselve en werd gerequireert, is onse goede meeninge, het oock te laten by het oude gebruyck, soo ten regarde van den voorsz: ordinarisen train, als by provisie oock, ende tot onse nadere, ordre, in 't point van reformatie aen onsen Rade van Brabant alhier.

Ontrent het stuck van onse domeynen in den voorsz: Lande van 's Hertogenrade, sijnde in achtinge genomen, dat de dorpen ende jngesetenen van alle oude tijden, sijn subiect geweest ende nogh sijn, eenige corveen ofte Hooftdiensten, enz. *(zie bladz. 238 hiervoor).*

Ende om oock over den cours van de voorsz: domeynen in 't generael, ende over de verpachtinge van de molens in 't particulier, te nemen, eenen seeckeren praecisen tijd, om den ontfang van de revenuen van dien privative tot onsen behoeve te doen innen; soo word in 't generael daer toe geordonneert ende vast gestelt den 1 December deses lopende jaers, alsoo de opkomste der domeinen met St. Andries, ofte den lesten November; komen te vervallen, ende sulx met den 1 December toecomende weder

sullen beginnen te lopen; Ende ten regarde van de voorsz: molen(1), den 16 van dese maand December, wanneer het halve jaer van de lopende verpachtinge sijnde geexpireert, de directie ende d'opkomsten van den selven privative by onsen Rentmeester in dit Quartier sal werden aengeslagen.

Ende dewyle Wy bevinden, dat de Bancke van Gulpen is verpand voor een somme van negentien duysend acht hondert drie en tachtigh gls:, ende twee derde parten van de Bancke van Kerckenrade voor een somme van ses duysend een hondert ses en sestich guldens dertien stuyvers, ende Wy seer genegen sijn, om de voorsz: Bancken te doen ontpanden, om weder geunieert te werden aen de domainen onser Landen aldaer; soo hebben Wy goedgevonden by desen te consenteren, aen de Regeerders ende jngesetenen, der voorsz: Bancken, dat sy die aflossinge ende ontpandinge sullen mogen doen, mits refunderende de voorsz: penningen, respectivelijck, om aen de Pantheeren der selven gerestitueert te werden, ende met ons op eenige redelycke conditien tot hare gerustheydt nader te verdragen, gelijck Wy van nu af aen, ende in krachte deses, aen onse voorsz: domainen weder aantrecken ende unieren sodanig derde part als den Abt van Cloosteraet aen de voorsz: Bancke van Kerckenrade heeft gecompeteert, gelijck deselve al over lange, uyt krachte van onse resolutien, aen onse domeynen sijn aengetrocken ende geunieert geweest; Lastende alle onse officieren sich daer naer te reguleren.

Ontrent de bestellinge der Kercken ende Schoolen, ende de oeffeninge van den waeren Christelicken Gereformeerden Godsdienst in 't Quartier van 's Hertogenrade, hebben Wy by provisie geordonneert ende vastgestelt, gelijk Wy ordonneren ende vast stellen by desen, dat de Kercke ende schoole tot 's Hertogenrade sullen blijven soo die jegenwoordig sijn, ende die beyde Walsche ende Duytsche van Vaels sullen werden aengestelt tot Limiers, ende boven dien eenen derden op nieuw sal werden geaccommodeert tot Gulpen, waer mede Wy vertrouwen, dat sonder eenige andere aenstellingen, ofte combinatien, voor eerst sullen konnen werden gedient, de jngesetenen der voorsz: plaetsen, ende de nabuyren in de rondomme aengrensende Quartiers residerende.

---

(1) Welke molen bedoeld is weet ik niet; een paar regels te voren is van molens spraak.

Ende om de voorsz: Praedikanten, costers, ende schoolmeesters behoorlick te voorsien van wooninge ende onderhoudt, maer bijzonderlick om met allen yver ende ernst, de oeffeninge van de Waere Christelijcke Gereformeerde religie, alomme in den voorsz: Lande te introduceeren, ende voort te setten, hebben Wy geordonneert ende gelast, gelijck Wy ordonneren ende laeten by desen, aen alle papen, ofte paepsche Priesters ende Pastoren, van wat name, ordre ofte conditie die oock sijn, geene uytgesondert, in den voorsz: Lande woonachtigh, dat sy haere wooningen ende vervolgens het geheele voorsz: Land sullen moeten ruymen voor den 1 Mey toekomende van den jaere 1662, op poene dat deselve contrarie doende, na de placaten van het Land sullen werden gecorrigeert.

Ende voor soo veel in desen Quartiere gevonden werd de Abdye van Cloosterraet, ende deselve met alle haere appendentien ende dependentien aen ons gedevolveert is; Soo hebben Wy goedgevonden te lasten ende te ordonneren, gelijck Wy lasten ende ordonneren by desen aen den Abt, Prior, ende alle andere Religieusen, van de voorsz: Abdye, dat sy deselve mede voor den 1 Mey des toekomende jaers 1662, sullen moeten ontruymen, ende aen alle de Pachters, ende Halfwinnen van de hoeven ende Landeryen, dat sy voortaen den gem. Abt ofte de religieusen van de voorsz. Abdye, ontrent den eygendom ofte het gebruyck der voors goederen niet verder en sullen erkennen, ende generalijck aen alle ende een yegelijck van d'ingesetenen der voorsz: Landen ende andere Onse onderdanen, waer oock deselve souden mogen geseten sijn, dat sy geenerhande renten, Tienden, Chijnsen, Erfpachten, ofte andere opkomsten, van wat name ofte nature ook deselve mogen sijn, aenden voorsz: Abt, Prior, Religieusen, ofte derselver gemachtigden, naer date deses en sullen hebben te betalen, op poene van twee dobbele restitutie daer over aen ons te doen; Des blyven Wy genegen, om aen den gem: Abt, ende deszelfs Religieusen, des versocht sijnde, uyt gratie te accorderen, eenige redeliecke alimentie, haer leven lang gedurende, ende verder niet; Ende ten einde Wy van dese incorporatie mogen erlangen een volcomen effect, werd by desen versocht den Raad van State, dat haer E. de nodige ordres willen stellen, ende die voorsieninge doen, dat alle de voorsz: goederen, tot de gemelde Abdye

specterende, onder goede directie van eenen Rentmeester van de geestelicke goederen werden aengeslagen, ende voortaen geadministreert ten profijte van de gemeene saecke.

Ende geconsidereert dat de geestelicke goederen in de voorsz: drie quartieren voor desen sijn geadministreert geworden, door drie distincte Rentmeesters, enz. *(sie bladz. 241 hiervoor)*.

Alle welcke poincten ende articulen Wy geordonneert hebben, ende ordonneren by desen, dat voortaen volkomentlijck sullen sullen worden agtervolcht ende onderhouden, niet tegenstaende eenige rechten, voorgaende ordonnantien, costumen ofte usantien ter contrarie; Dewelcke Wy hebben gederogeert, ende derogeren by desen, voor sooveel deselve eenichsints hier tegen mochten strijden, ordonnerende ende bevelende onse officieren in het voorsz: Land van 's Hertogenrade, desen onsen reglemente alomme bekent te maecken, ende te doen observeren; Gedaen ter Vergaderinge van de Hooggemelde Heeren Staten Generael jnden Hage op den 10 December 1661.

(Wordt vervolgd).

ANNIVERSARIUM
DER
PAROCHIEKERK VAN ST. MARTINUS TE HORNE,

MEDEGEDEELD DOOR

J. VAN DE VENNE,

AMANUENSIS BIJ HET RIJKS-ARCHIEF TE MAASTRICHT.

Het anniversarium of necrologium, hetwelk hierna is afgedrukt, berust thans op het Rijks-archief te Maastricht. Dat het nog behouden is, is aan een louter toeval te danken. Het werd namelijk toevallig ontdekt door den Zeer Eerw. Heer R. Driessens, rector van het St Jozefsgesticht te Heel, bij lieden in Horne, waar hij een bezoek bracht. Het doel waarvoor het handschrift daar gebruikt werd was zeer verschillend van dat waarvoor het was aangelegd, want schrik niet waarde lezer.... als steunpunt onder een manke kast werd het er aangetroffen, voorwaar geen plaats voor een doodenboek en nog wel voor een van zóó vroegen datum. Veel had het reeds geleden en het zou zeker geheel te loor zijn gegaan, indien het toen niet was gevonden, want hoewel het perkament nog zeer stevig is zou het toch op den duur niet bestand zijn geweest tegen schrobber en dweil en vooral niet tegen het water. Van dit laatste heeft het trouwens zeer veel geleden, waardoor het overschrijven geen gemakkelijk werk geweest is. Op bijna geen enkele bladzijde was eigenlijk iets duidelijk te lezen, het schrift was zeer verbleekt, zoodat alles met kunstmiddelen is moeten opgehaald en zoodoende leesbaar gemaakt worden. En ondanks alle moeite door ons aangewend, het herhaald nalezen, vergelijken enz., is het toch op vele

plaatsen niet gelukt alles te ontcijferen. Bij den toestand, waarin wij het handschrift ter overschrijving kregen, zal dit niet te verwonderen zijn en ons niet euvel worden geduid. Voor zoover leesbaar geven wij het letterlijk zooals het er staat zonder iets weg te laten of bij te voegen.

Het anniversarium nu bestaat uit acht onbeschreven bladen papier, deels gepagineerd, en twintig bladen perkament, welke in een band, of beter omslag, gebonden zijn, die waarschijnlijk genomen is van een grooten foliant, hetgeen blijkt uit de geheelen toestand van dien omslag. Ook is het niet meer geheel compleet, er zijn nog aanwezig de anniversaria van Januari, Maart van den 17en tot den 31sten en van den 1sten Mei tot en met December. Van den eersten quatern zijn denkelijk eenige bladen weg, daar hetgeen over is los in den band ligt. De laatste folio bevat een lijst van al de inkomsten der kerk met eene opgave der namen van hen die ze betaalden. Deze folio is blijkbaar een voor een vierde onbeschreven gebleven blad van een ander handschrift (missaal of psalterium, dat is niet uit te maken, daar het schrift niet meer te lezen is).

Ook bij dit necrologium doet zich weer de moeielijkheid voor den juisten aanvangsdatum aan te geven, zooals meestal ontbreekt het jaartal van aanlegging. Met volkomen juistheid kunnen wij geen meer bepaalden datum aangeven, daarvoor ontbreken in het handschrift belangrijke gegevens. Echter te oordeelen naar het oudste schrift, dat er in voorkomt, is het aangelegd op het laatst der 15e eeuw en natuurlijk later bijgehouden. Slechts enkele aanteekeningen en de namen der feest-dagen en heiligen zijn van het oorspronkelijke schrift, grootendeels is het bij gelegenheid aangevuld en bijgeschreven. De viering dier feest- en heiligen-dagen komt voor het meerendeel overeen met den heiligen-kalender van het bisdom Luik, door Grotefend (1) medegedeeld. Eigenaardig is het wel, dat enkele plaatselijke benamingen zooals „Mus schenberg, Breulen" enz. heden ten dage nog in gebruik zijn. Vele zijn het er niet, doch we hebben ze toch met een kruisje aangeduid op het lijstje van die benamingen, hetwelk hierachter

(1) Grotefend. Zeitrechnung des Deutchen Mittelalters und der Neuzeit, bnd. II, p. 105 vgl.

volgt. Dit werd ons, aldus gerangschikt, medegedeeld door den heer burgemeester van Horn, Th. Huyben, wien wij daarvoor onzen vriendelijken dank betuigen.

Zeker is het, dat dit necrologium betrekking heeft op Horn, hetgeen duidelijk blijkt uit de aanteekening van pastoor Abenus op de eerste pagina van het handschrift en uit de vele vermeldingen van stichtingen aan den investitus, en de kerk van Horn gedaan.

Wat de parochie Horn zelf betreft, deze schijnt zeer oud te zijn, want reeds in 957—958 is zij vermeld. Bisschop Ratherus van Luik, richte toen een brief over de H. Eucharistie aan Patricus, priester van Horna (1), waarmede volgens Wauters ons Limburgsch Horn bedoeld is. De Z. Eerwaarde heer wijlen Jos. Habets, Rijks-archivaris in Limburg meende ook, dat hier Horn bedoeld is. De kerk van Horn in 1838 afgebroken was ook zeer oud en van Romaansche constructie, men vond er nog twee heidensche altaarsteenen ingemetseld in de zuidelijke muur (2). Het blijkt dus, dat deze parochie reeds zeer vroeg bestond.

Wij vonden er verder nog melding van gemaakt in de jaren 1400, 1485, 1553 enz. toen ze behoorde tot het landdekanaat Eyck of Maeseyck van het bisdom Luik. (Jos Habets. Gesch. v. h. Bisdom Roermond, I p. 359 en v.).

De lijsten van parochiën door den Zeer Eerw. Heer Habets medegedeeld zijn getrokken uit de Registra absentiarum, — placita absentiae waren de rechten, die de aartsdiakenen van de geestelijken trokken welke hun beneficie door anderen lieten bedienen en geen residentie hielden —, voor wat betreft de opgave uit de jaren 1400, 1485. De opgave van 1558 is genomen uit het Registrum jucundi adventus et subsidii R^{mi} et Ill^{mi} D^{ni} Roberti de Bergis episcopi Leodiensis (3).

Wij laten hier het door Habets medegedeelde volgen:

„Horna ecclesia, Alt. S. Catharine et Nicolai Matricularia: (ad annum 1553) I p. 360. (Getrokken uit het Registrum Absentiarum (4)).

---

(1) Wauters, Table chronologique des chartres et diplomes imprimés concernant l'histoire de la Belgique, t. I. p. 366 en bronnen daar aangehaald.

(2) Zie Publ. du Limb., t. XVIII, p. 212.

(3) Men zie de verklaring van jucundus adventus of de blijde inkomst in Jos. Habets, Gesch. van het Bisdom Roermond, I p. 255 en verder p. 292.

(4) Thans berustend in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen. Zie Habets, Op. cit., I, p. 359.

Horne — 1400. Hoerne ecclesia, Altare S. Nicolai et Catharine.
— 1485. Hoerne ecclesia Altare St. Nicholai et Catharine. Matricularia.
— 1558. Hoerne ecclesia, valet 1 mod. — Alt. Nicolai, Crucis et Catharine Valet X mod. — Alt. Agathe-Matricularia. (I p. 365).

Horne. Patronus S. Martinus. Die 6 Sept. 1646 visitata est ecclesia quae est integra et habet in hebd. tres missas, praeter festivales et dominicales. Collator est Seren. princeps Leod. uti comes Hornanus, qui habet omnes decimas; valent annue 50 modios. Rector D. Nicolaus Wolters, institutus ad presentationem Ser^{mi}, die 2 Martii 1650 — Altares SS. Nicolai Catharinae et Crusis valent 11 modios. Fuit innitum 2 Juni 1618 ad solam sustentationem pastoris — Altare St. Agathae valet 26 mod.; dicitur unacum fructibus interiisse. Matricularia annalis valet 4 mod. Fabrica habet annue 200 vel 210 fl. br. — Mensa St. Spiritus valet circiter 150 fl. brab. Confraternitas. St. Antonii valet. 12 fl. br. qui consumuntur in symposiis" (I, p. 371, genomen uit de aanteekeningen van Peter de Rosen, aartsdiaken van Kempenland bij gelegenheid zijner rondreis in 1646 en later bijgehouden door zijn kapellaan Joannes Luruy. (Habets, Op. cit., I, p. 386)).

Horn was en bleef, hoewel het door de pauselijke bullen *Super universi* van 1559 en *Regimini universalis* van 1561 bij het toen nieuw opgerichte bisdom Roermond werd gevoegd, deel uitmaken van het bisdom Luik.

Het blijkt dus, dat men te Rome de vergissing heeft ingezien in de bullen begaan, door staten, die niet onder den Koning van Spanje in zijne verschillende hoedanigheden van hertog, graaf enz. over de Nederlandsche gewesten behoorden en voor welke hij juist de oprichting van nieuwe bisdommen had gevraagd, onder deze nieuwe bisdommen te brengen.

Horn toch stond, ook wat het wereldlijk gezag betrof, onder den bisschop van Luik als Loonsch leen. De reden, dat Horn toen *wel* en Weert, dat tevoren ook tot het bisdom Luik behoorde, *niet* onder het geestelijk gezag van den bisschop van Luik bleef zal wel te zoeken zijn in het feit dat Weert, — rechtens een Rijks heerlijkheid — door een persoonlijken leenband echter met den graaf van Horn (die Weert te voren bezat, of liever zich ten nadeele van het kapittel van St. Servaas te Maastricht, het

bezit ervan aangematigd had als voogd) toebehoorde aan den hertog van Gelder, die daarvan misbruik makend, aanspraak deed gelden op de oppersouvereiniteit over die heerlijkheid. (Zie *Publ. du Limb.* t. XXXV p. 558 en Jos. Habets, Op. cit. II p. 51). Karel de V[e] kwam in het bezit van het hertogdom Gelder in 1543 en aan hem volgde Philip II ook als hertog van Gelder op in 1555, zoodat hij bij de oprichting der bisdommen zijne aanspraken op Weert kan hebben doen gelden.

Toen echter in 1840 Juni 2 door de bulle *Ubi universalis ecclesiae*, dat gedeelte van Limburg hetwelk in 1802 met het bisdom Luik was vereenigd, tot een Apostolisch Vicariaat was verheven, werd o. a. Horn ook hierbij gevoegd en is ook toen het bisdom Roermond in 1853 wederom is opgericht daarbij gebleven (1).

Een woord van warmen dank betuigen wij aan den Z.Eerw. heer Driessen en aan den heer Rijks-archivaris Flament voor de moeite die hij zich getroost heeft met het nalezen van het afschrift van het anniversarium.

J. M. VAN DE VENNE.

(1) Neerlandia Catholica. Utrecht, P. W. van de Weijer, 1881, p. 266.

ANNIVERSARIUM

DER

PAROCHIEKERK VAN ST. MARTINUS TE HORN.

Anno 1570 ingressus est D. Arnoldus Abenus Weertensis Hornensem pagum egitque pastoratum (1).

Fol. I. r.

Jam prima dies et septima fine timet (?)
Januarius [habet dies XXXI luna XXX].

[1]	III	A	Kalendae.	**[Circumcisio Domini].**
[2]		B	IIII N.	**[Octava] Sancti Stephani** (2).
[3]	XI	C	III N.	**[Octava] Sancti Johannis** [ev.]
[4]		D	II N.	**[Octava] Sanctorum Innocencium.**
[5]	XIX	E	Nonas.	
[6]	VIII	F	VIII Id.	**Epyphania Domini.** Item feria secunda post Epyphanie anniversarium Heynrici de Ghiesen et sue uxo-
[7]		G	VII Id.	ris qui legaveru[illegible]es (?) morkinos antiquos seu sex nigros de quibus investitus quatuor et custos duos .... de uno prato dicto Pas persolvendos.

---

(1) Deze woorden zijn door eene latere hand bijgevoegd, misschien wel door pastoor Abenus zelf. Hij was nog pastoor te Horn in 1601. April 6, *Maasgouw* 1902. p. 54.

(2) Ter zijde staan eenige woorden, die niet te ontcijferen zijn.

Item eodem die Aleydis Cobben et Bele Cobben sue filie nec non Wilhelmi Mulart qui legaverunt unum antiquum brabantinum ex orto (1) et domo eius, de quibus custos terciam partem. Fol. I. r.
Item eodem die Gerlaci de Ghiesen qui legavit investito dimidiam (*marcam?*) ...... et sue uxoris (2).
Anniversarium Johannis de Ghiesen qui legavit unum flandrensem antiquum investito super unum agrum situm iuxta den Paeleick (3) in Bugghennem (2).

[8] XVI A VI Id. **Maximiani martyris.** (4)

[9] V B V Id. Fol. I. v.

[10] C IIII Id. **Pauli primi heremite.**

[11] XIII D III Id.

[12] II E II Id. **Macharii episcopi.**

[13] F Idus **[Octava] Epyphanie Domini.** Item Gerardus dictus Brant legavit investito ecclesie de Huern tres solidos brabantinorum persolvendos in speciem singulis annis in festo beati Remacli de quatuor jugeribus terre arrabilis que in loco iacent qui dicitur Cobbenacker. Item idem legavit ad habendum anniversarium die prenominato tres denarios monete predicte de domo Johannis Brans ....

[14] X G XIX K. **Felicis confessoris.**

[15] A XVIII K. **Macharii abbatis** (5).

---

(1) Orto genomen voor horto.

(2) Deze woorden zijn later bijgevoegd.

(3) Misschien de heden ten dage nog bestaande boerderij „de Poalik" gelegen in de Roermondsche Weerd bij Horn, thans gemeente Roermond en parochie Horn.

(4) Deze Heilige is niet opgegeven in de lijst der heiligen van het bisdom Luik door Grotefend. Zeitrechn. des Deutschen Mittelalters. bnd. II. p. 105 v.v. medegedeeld.

(5) Grotefend. Op. cit. ibid. geeft Mauri Abb.

Fol. I. v. [16] XVIII B XVII K. **Marcelli pape et martyris.**

Fol. II. r. [17] VII C XVI K. **Anthonii abbatis.**

[18] D XV K. **Prisce virginis.**

[19] XV E XIIII K. **Marie et Marthe martyrum.**

[20] IIII F XIII K. **Fabiani et Sebastiani martyrum.**

[21] G XII K. **[Agnetis] virginis et martyris.**

[22] XII A XI K. **Vincentii martyris.** Item feria secunda ante conversionis (?) Sancti Pauli apostoli anniversarium . . . . . Vranckams de Amelonck et Wilhelmi de Amelonck qui legaverunt (?) pro suis anniversariis investito solvendos tres flandres dictos alle (sic) vlemsch (?) unacum duobus caponibus ex quondam prato solvendos dicto die Vranckenbampt alias die Eespan infra . . . . Heyn Boghels (*Voghels?*) ab una parte . . . . alia verso (?) parte Nicolai quondam Ghenen quam nunc possidet Lem Stocken(?) (1).

Jan Stockx

[23] I B X K. Item Metten Vrancken et mater eius Mecten.
Item Johannes filius dicti Vranckams de Amelonck (2).

[24] C IX K. **Sancti Thymothei apostoli.** (3)

Fol. II. v. [25] XI D VIII K. **Conversio Sancti Pauli apostoli.**

[26] E VII K. **Policarpi episcopi et martyris.**

[27] XVII F VI K.

[28] VI G V K. **[Octava] Agnetis virginis.**

[29] A IIII K. **Valerii episcopi et confessoris.**

[30] XIIII B III K. **Aldegundis virginis.**
Item feria secunda ante purificationem (4)

---

(1) De woorden vanaf „quam nunc” zijn later bijgevoegd.
(2) Deze regel is eveneens later bijgeschreven.
(3) Zie de aanmerking hierna p. 269 (noot 3).
(4) Bedoeld is, 2 Februari, Purificatio Stae. Mariae Virginis.

Hertten — anniversarium Aleydis Sceerkens Joannis patris et Jutte matris eius qui legavit investito unum vas siliginis supra unam peciam terre sitam iuxta viam, qua cursitur ad Houtheurne. Fol II. v.
Item eodem die Godefridi Sceerkens et sue matris .... Wilken quod nunc possidet Claes Scelkens.

[31] III C II K.

Martius (1). de hoc fecit testamentum in sesta (2). Fol. III. r.

[17] VII F XVI K. **Gertrudis Virginis.** Memoria Petri Speckmans qui legavit septem brabantiae stuferos super terra Petri Hermans pro quibus septem annuis stuferis Petrus Hermans semel accepit super sua terra septendecim florenos hornenses (3).

[18] G XV K.

[19] XV A XIIII K. Anniversarium Wilhelmi de Bueringh et Lize uxoris sue, Arnoldi Brocken et suorum parentum, et Elisabethe uxoris sue et Mette soror uxoris Wilhelmi feria
..... secunda post Judica ..... (4) qui investito ecclesie de Huern legaverunt quatuor morkinos antiquos et custos duos morkinos illos sex persolvendos ex domo, area et campo sitis apud montem dictum Gallicberg.

[20] B XIII K. Item eodem die Ffie (5) Haden que lega-

(1) Folio drie begint met (Vrijdag) F XVI ante Kalendas, wat onmogelijk kan volgen op einde Januari, hieruit blijkt, dat eenige bladen van het manuscript, bevattende de maanden Februari en Maart tot en met den 16e, verdwenen zijn.

(2) Deze regel later bijgevoegd heeft misschien betrekking op de er op volgende „memoria" van Peter Speckmans.

(3) Van latere hand.

(4) De afkorting van het woord (of de woorden) is niet te ontcijferen bedoeld kan zijn Judica Domine nocentes, Introitus der H. Mis op maandag na Palmzondag, of Idica me Deus, id. der H. Mis op Passiezondag).

(5) Fie = Sophie.

Fol. III. r. vit duo vasa siliginis ex pecia terre sita in den Hamme investito unum vas siliginis et ad illuminandam (?) cereum (?) unum vas siliginis . . . . . habebit dimidium vas.
Item eodem die Nicols et uxoris sue Gertrudis et filiorum suorum Philipi et . . . . qui legavit (?) sex morkinos antiquos ex area et domo sitis tot Rutighaven, investito quatuor et custodi duos per Claes de Ruchuoven (?).

[21] IIII C XII K. **Benedicti abbatis** . . . . .

[22] XII D XI K.

[23] I E X K.

[24] F IX K.

Fol. III. v. [25] IX G VIII K. **Annunciacio Beate Marie Virginis.**
Anniversarium Johannis Hanen qui legavit pro suis anniversariis unum paratum prope (?) paratum pastores paratum et similiter parentes eius et semper faciendum est anniversarium . . . . . (1).

[26] A VII K.

[27] XVII B VI K. **Resurrectio Domini** (2).
Item feria secunda post Pasche anniversarium Johannis Vaderman filii Johannis Vadermans qui legavit pro anniversario suo investito de Huern quartam partem vasis olii et pro anniversario eius patris et matris levandam perpetue ex suis bonis

Gilleken ende Brochusen

(1) Van latere hand en onverstaanbaar; het woord paratum vonden wij nergens vermeld als geldswaarde.

(2) De Resurrectio Domini is hier als een festum immobilium gesteld zooals volgens Weidenbach in vele oude kalenders het geval is. Men nam aan dat O. H. Jesus Christus zijn lijden begon op 25 Maart, zoodat Zijne verrijzenis viel op 27 Maart, 's Heeren hemelvaart op 5 Mei en de komst van den H. Geest op 15 Mei (Cf. Weidenbach, Cal historico Christianum medii et novi aevi. Regensburg. G. Joseph Manz 1855, p. 181, in voce Adventus Spiritus sancti).

silicet certa pecia terre arrabilis retro (?) domum et supra eius partem domus in qua inhabitabat, nunc Geerken Keuken (1). Fol. III. v.

[28] C v K.

[29] D IIII K.

Item feria secunda post Palme anniversarium Heynrici Bruyn et sui patris et matris ..... unde investitus de Huern solus habebit unum cop *(sic)* seminis raparum sive quartam partem vasis raparum quod ....., levandam de una parva pecia terre jacente ex oppone (?) orti (2) Scampen vocata die Grevencemp.

[30] XIIII E III K.

[31] F II K. Anniversarium Johannis Vonckmans qui legavit presbytero loci unum denarium dictum boddregher persolvendum et levandum ex quodam prato dicta Ghenen Bruyllen bampt.

Heneken Thewes.

Anniversarium Reyner van den Swarten Ven et uxoris eius Aleydis.

Item Noel van Boshusen et uxor eius [Metten] investito unum denarium dictum boddregher et custodi terciam partem ex quodam pecia (?) terre inghen *(of eghen?)* Ham daer dy heerstraet doer gheyt plach Kolen van Boshusen .... (3).

Heneken Thewes.

Tercius in Maio lupus est et septimus aggus. Fol. IIII. r.
Maius habet dies XXXI luna XXX (4).

[1] XI B Kalendae **Philippi et Jacobi duorum apostolorum Walburgis virginis.**

Item obiit Ghenen Pluym primo die May

(1) Drie laatste woorden naar het schijnt van latere hand.
(2) Orti genomen voor horti.
(3) Van latere hand (vanaf het anniv. van Joh. Vonckmans.
(4) Zooals blijkt is de geheele maand April verloren gegaan.

Fol IIII. r. qui pro anniversario suo et uxoris sue Aleydis et filii sui Theodrici legavit investito ecclesie de Huern unum antiquum grossum de tribus jugeribus suis in der Oe levandum. Et eodem die est anniversarium Heinrici famuli eiusdem Ghenen nati de (Grahem = Grathem?) custodis ovium.

[2] C VI N.

[3] XIX D V N. **Invencio Sancte Crucis.** Obiit dominus Gerardus op ten Gadem quondam investitus ecclesie de Huern, qui pro anniversariis suis singulis annis faciendis legavit unum psalterium cum ordinario ecclesie predicte, supplicans ut dicta sua anniversaria oblivioni non tradentur etc. (?) (1).

[4] VIII E IIII N. Anniversarium Aleydis (2) quondam famule domini Gerardi pastoris van den Gaem necnon Katherine eius filie que legaverunt pro suis aniversariis faciendis unam curvam candam supra domum et ortum quodam Petri Kirchoeff (3).

[5] F III N. **Ascencio Domini.**

[6] XVI G II N. **Johannis ante portam latinam.**

[7] A Nonas. **Domiciani confessoris.**

[8] B VIII Id. Obiit domicella van der Molen quondam Domicellae (et sororis?) domini de Huern que pro anniversario suo legavit investito de Heurn. . . . .

Fol. IIII. v. [9] XIII C VII Id.

[10] II D VI Id. **Gordiani et Epymachi martyrum.**
Item feria secunda in Ascensionem (4) Domini

(1) Van eene latere hand.
(2) Er onder staat „Katharine" wat doorgehaald is.
(3) Met latere hand bijgeschreven.
(4) Is hier bedoeld Maandag vóór H. Hemelvaartsdag en *in* gebezigd voor *ante*?

anniversarium domini Johannis de Heyden investito qui fuit ecclesie eidem (?) qui legavit investito unum sextarium siliginis et custodi (1) et ecclesie vas unum siliginis . . . . . dimidium maldrum supra domum et curtum et omne quod habuit in Rutichoven. Fol IIII. v.

Investito unum sex-tarium. Item eodem die anniversarium Godefridi Hanen pro quo anniversario idem legavit

[11] E v Id. investito ecclesie de Huern unum sestarium siliginis et custodi vas unum et pauperibus unum vas quod vas levabunt magistri ecclesie ad opus pauperum pro quo maldro siliginis pro (?) subsignore posuit unam peciam terre arrabilis sitam juxta Buycx (?) Vaweren (2) quo itur versus Bugghene.

[12] x F IIII Id. **Neri Achillei et Pancracii martyrum.**

[13] G III Id. **[Servatii episcopi et confessoris]**

[14] XVIII A II Id. **Thimotheï apostoli** (3).

Item feria secunda ante Pentencostes anniversarium Ghelen Sceeres uxoris sue, filiorum et filiarium suarum de quo investitus habebit . . . . partes antiqui grossi et custos quartam partem et hoc de uno prato op den Bruyl.

[15] VII B Idus.

[16] C XVII K.

[17] XV D XVI K. Fol. V. r.

[18] IIII E XV K.

---

(1) Vas unum is hier doorgehaald.

(2) Valderen Vauwer = hek?

(3) Thimotheus, apostel, heeft niet bestaan, wel was een Thimotheus, leerling van apostel Paulus, die hier dan ook wel zal bedoeld zijn. (Vergel. Weidenbach. Op cit. p. 161 en Grotefend. Op. bnd. II 2te abt. p. 176 in voce). Zie ook hiervoor p. 264.

Fol. V r. [19] F XIIII K. **Potenciane virginis et martyris.**

[20] G XIII K.

[21] I A XII K.

[22] B XI K.

[23] IX C X K. **Desiderii episcopi.**

[24] D IX K.

Fol. V. v. [25] XVII E VIII K. **Urbani pape et martyris.**

[26] VI F VII K.

[27] G VI K. **Germani confessoris.**

[28] XIIII A V K.

[29] III B IIII K.

[30] C III K.

[31] XI D II K. **Petronella virginis.**

Fol. VI. r. **Junius indecimo est quindenum a fine salutat.**
[Junius habet dies XXX luna XXX].

[1] XIX E Kalendae. **Nichomedis martyris.**
Anniversarium Hermani de Overhuis est feria secunda post octavam Penthencostis qui legavit unum flandrensem de bonis per ipsum relictis quondam Moesen nominato.

[2] VIII F IIII N. **Marcellini et Petri martyrum.**

[3] G III N.

[4] XVI A II N.

Anniversarium Hermani de Overhuys et Aleydis uxoris eius feria (secunda?) post festum Trinitatis qui legaverunt presbytero loci unum flandrensem super (1) domistadium situm iuxta Johannem Giesen.

(1) Hierna twee woorden doorgehaald.

[5]	v	B	Nonas.	**Bonifacii et sociorum eius.**	Fol. VI. r.
[6]		C	VIII	Id.	
[7]	XIII	D	VII Id.		
[8]	II	E	VI Id.	**Medardi confessoris.**	
[9]		F	V Id.	Item feria secunda post Medardi anniversarium Ghelde Grieten quae legavit in_tito ecclesie de Huern unum peterman_num super domum et curtum quam inhabitat quas iam Katharina de Laere (?) habet et possidet.	Fol. VI. v.
[10]	X	G	IIII Id.		
[11]		A	III Id.	**Barnabe apostoli.**	
[12]	XVIII	B	II Id.	**Adulfi confessoris.**	
[13]	VII	C	Idus.		
[14]		D	XVIII K.		
[15]	XV	E	XVII K.		
[16]	IIII	F	XVI K.	**Cirice et Julice martyrum.**	
				Ista anniversaria . . . . . in Septembri solvenda. *(dit boven aan de pagina).*	Fol. VII. r.
[17]		G	XV K.	Item feria secunda ante festum Johannis Baptiste anniversarium . . . . . Katharine uxoris Dionisii Sucoris unde sacerdos habebit duos antiquos morkinos, custos unum morkinum (¹).	
[18]	XII	A	XIIII K.	**Marci et Marcelliani martyrum.**	
[19]	I	B	XIII K.	**Gervasii et Prothasii martyrum.**	
[20]		C	XII K.		
				Anniversarium Nycolai de Rutichoven et uxoris eius Katharine et filii eius Aleydis, pro quo investus et custos	

(¹) Deze geheele zin is doorgehaald, zie echter hierna.

Fol. VII. r. habebunt octo solidos communis pagamenti sub agro dicto der Beginen acker, sito apud viam versus Houthoerne.

[21] IX D XI K. **Albani martyris et sociorum eius.**

[22] E X K. **Albini martyris.**

[23] XVII F IX K.

[24] VI G VIII K. **[Nativitatis Sti. Johannis Baptiste].**

Fol. VII. v [25] A VII K. **Lebuini confessor** *(sic)*.

[26] XIIII B VI K. **Johannis et Pauli martyrum.**

[27] III C V K.

[28] D IIII K. vigilia

Acta sunt ista anno milesimo . . . quadragesimo quinto (?)

Item Johannes van den Boreke (?) et Geerdtrudis uxoris eius legaverunt hereditarie duos vasa seminis raparum pro lumunari unius lampadis in ecclesia in Horne in honorem Sancte Crucis supra utriasque habitationes sive domistadia eorum op ten Boerick sicut jacet (*sic*) prope pomerio.

[29] IX E III K. **Petri et Pauli apostolorum.**

Theodericus van den Boerick (?) filius Johannis van den Borink (?) legavit septem stuferos monete ruremundensis pro anniversario patris sui et Gertrudis matris eius necnon pro se ipso et Belia uxore eius perpetuis temporibus celebrando in ecclesia de Horne et curatus (?) ecclesie prefate orabit pro ipsis dominicis (?) diebus in ambone (?), qui habebit quinque stuferos cum dimidio et custos unum stuferum et dimidium supra unam peciam terre dictam, dat Cleynbongertgen et locum in quo stat horreum (?) mitten mesthoef et quartam partem horti circa platea et bona sua. . . . . predicta . . . . . Joannis fratri

Theodrici ab eo . . . . . . solvit septem Fol. VII.
stuferos prefatos.

[30]		F	II	K.	**Commemoratio [sancti Pauli Apostoli].** Item investitus cantabit semper missam in anniversario antedicto (1).

. . . . . . decimo innuit ante kalendas. Fol. VIII.
Julius habet dies XXXI luna XXIX.

[1]	XIX	G	Kalendae		**Octava Sancti Johannis Baptiste.**
[2]	VIII	A	VII	N.	**Processi et Martiniani martyrum. Festum visitationis Marie** (2).
[3]		B	V	N.	
[4]	XVI	C	IIII	N.	**Translacio sancti Martini episcopi.**
[5]	V	D	III	N.	
[6]		E	II	N.	**Octava Petri et Pauli apostolorum.**
[7]	XIII	F	Nonas.		
[8]	II	G	VIII	Id.	**Kyliani martyris et sociorum eius.**
[9]		A	VII	Id.	Fol. VIII. v.
[10]	X	B	VI	Id.	**Septem Fratrum.**
[11]		C	V	Id.	**Translacio sancti Benedicti abbatis.**
[12]	XVIII	D	IIII	Id.	
[13]	VII	E	III	Id.	**[Margarete] virginis et martyrum.**
[14]		F	II	Id.	
[15]	XI	G	Idus.		**[Divisionis apostolorum].** Item ipso die divisionis Apostolorum obiit Gerardus de Kirchuerne anno LXX tercio (?) (3) cuius anniversarium et Jutte uxoris sue et puerorum

(1) Hierna zijn twee regels in het Mss. gedeeltelijk geradeerd en zoodoende niet te lezen.

(2) Deze woorden zijn van latere hand.

(3) Is hier bedoeld 1473?

Fol. VIII. v. suorum agitur feria secunda festi (?) (qui pueri ipsorum (?)) legaverunt investito unum vas siliginis seu presbytero ecclesie de Huerne et dimidium vas siliginis custodi et sex coppe eidem ecclesie ex quibusdam peciis terre videlicet ex uno jugero terre in der Oy iuxta terram Doncs (?) quondam Nycolay de Borne. (1)

	[16]	IIII	A	XVII K.	**Monulfi et Gundulfi.** Item ex pecia terre sita iuxta terram Fyen Haden in den Hamme. Item ex pecia terre iuxta Eetkensbergh sita. Item ex pecia terre sita iuxta terram Petri Vessers an der Baemtstege . . . . . . Petrus Vessers vel sui heredes relicti (?) solvent siliginem et ordinaria (?) singulis annis ex peciis terre predictis et hoc in festo . . . . Pasche (2).
Fol. IX. r.	[17]		B	XVI K.	**Alexis confessor** (*sic.*).
	[18]	XII	C	XV K.	**Nichasii episcopi et martyris.**
	[19]	I	D	XIIII K.	
	[20]		E	XIII K.	
	[21]	IX	F	XII K.	**Praxedis virginis.**
	[22]		G	XI K.	**Marie Magdalene.**
	[23]	XVI	A	X K.	
	[24]	VI	B	IX K.	
Fol. IX. v.	[25]		C	VIII K.	**Jacobi Apostoli.**
	[26]	XIIII	D	VII K.	**Anne Matris Domine nostre** (*sic.*) (3).
	[27]	III	E	VI K.	
	[28]		F	V K.	

(1) Zie verder op den volgenden dag.

(2) De drie laatste regels zijn bijna niet te lezen, wijl zij onder aan de pagina staande, veel geleden hebben van de vocht.

(3) Anne Matris B. V. Mariae.

[29] XI G IIII K. **Felicis, Simplices, Faustini et Beatricis.** Fol. IX r.

[30] A III K. **Abdon et Sennes martyrum.**

[31] XIX B II K. **Germani confessoris.**

Anniversarium Welteri de Kirchuern ipso die Abdon et Sennes.

[Augustus habet dies XXXI luna XXX].

. . . .

[1] C Kalendae. **Ad Vincula Petri apostoli.** Fol. X r.
Item anniversarium feria . . post . . . . . .
. . . . (1).

[2] VIII D IIII N. ex. . . Mechtildis van der Meer iuxta bona Ketelappen (?) qui postremus oneritus (?) fuit investito pro duos pullos et antiquum morkinum (solutio 2)
Item eodem die anniversarium Henken van Dasselrode viri (*sic.*) Katrine Boexemans et patris et matris eiusdem uxoris(?) Johannis predicti et ipsius uxoris Met unde investitus de Huern habebit duos grossos flandrenses. Item etiam Henrici Weker sub eisdem grossibus (?).

[3] XVI E III N. **Invencio sancti Stephani prothomartyris et aliorum.**
Memoria Catharine Engelen, die gestorven is anno XV^c ind XLI in Augusto, dair der pastoir van boren sall III brabantsche stufers, die liggen in einen beenten in den Bruell, scietende an Joffer Vincken erve ind Boitzelers erve ind Gielken Ramakers erve (2).

[4] V F II N.

[5] XV G Nonas.

[6] II A VIII Id. **Sixti, Felicissimi et Agapiti martyrum.**

---

(1) Twee regels rasuur.

(2) Met latere hand bijgeschreven memorie.

Fol. X. r. [7] B VII Id.

[8] X C VI Id. **Cyriaci et sociorum eius.**

Fol. X. v. [9] D V Id. **Romanii Martyris.**

Item feria secunda ante Laurencii martyris anniversarium Johannis Lappe et uxoris sue Gertrudis et Gebelen filie Zophie Lappen unde investitus et custos habebunt . . . . duodecim antiquos morkinos . . . . . levandos ex *(bonis Stas . . . . . Marievat?)* (1)

[10] XV E IIII Id. **Laurencii Martyris.**

Dirke van Overhuis.

Item anniversarium Neudekini (?) Textoris et Bertrand eius uxoris et Johannis Volquin et Aleydis eius uxoris et parentum Bertrandi est feria secunda post Laurencii qui legaverunt decem antiquos morkinos de quibus investitus sex et custos quatuor ex domo et orto Neudekini predicti. Item eodem die anniversarium Mechtildis de Valle quae investito legavit VI denarios meliorum pagamenti et II capones . . . . . solv . . . . . Item eodem die ei . . . anniversarium Zophie uxoris Gerardi filii Neutkini.

[11] VII F III Id. **Tyburcii Martyris.**

[12] G II Id. **Clare virginis.**

[13] XV A Idus. **Ypoliti et sociorum eius martyrum.**

[14] IIII B XIX K. vigilia.

[15] C XVIII K. **[Assumptio beati Marie virginis].**

Item feria sexta post assumtionis anniversarium Elsse Scamppen et Joannis sui mariti, Gerardi van den Berghe, Mechtidis sue uxoris et parentum (?)

(1) Van latere hand.

[16] XII D XVII K. Eelsen(?) qui legavit investito viginti unum antiquos morkinos et custodi septem morkinos ex una pecia terre sita ab altera parte Gallichbergh iuxta terram Petri van den Bergh et [unum vas siliginis] supra bonis et domistadio de . . . . Scamppen quod legavit Thys Tytverlese et qua bona et domistadium illius Thijs fuerunt, quod vas siliginis investitus solus levabit seu habebit. Fol. X. v.

. . . . .

Item anniversarium Gerardi Scampen Theodrici et Katerine sororis eorum qui legaverunt invistito unum grossum super uno prato dicto dye Sley.

[17] I E XVI K. **Octava Sancti Laurencii.** Fol. XI. r.

[18] F XV K.

[19] IX G XIIII K.

[20] A XIII K. **Bernardi abbatis.**

Korsten Boesen.

Anniversarium Teodrici Wekers semper feria secunda post octavas Assumptionis legavit unum flamincum super domum suam iacentem prope Wilhelmum Kamerlic et Aleydam Elen(?) . . . . . ut nunc possidet [Hubertus Karlis filius Karoli Huybbens] (1). Petrus Specmans (2).

[21] XVII B XII K.

[22] VI C [XI] K. **Octava Beate Marie Virginis** (3).

[23] D X K.

[24] E IX K. **Bartholomei apostoli.**

[25] III F VIII K. **Genesii martyris.** Fol. XI. v.

(1) Het tusschen haakjes geplaatste is doorgehaald.
(2) Deze twee woorden zijn met latere hand bijgevoegd.
(3) Bedoeld is Octava Assumptionis B. M. V.

Fol. XI. v. [26] G VII K.

[27] XI A VI K. **Rufi martyris.**

[28] B V K. **Augustini episcopi et doctoris.**

[29] XIX C IIII K. **Decollationis Sancti Johannis Baptiste.**

[30] VIII D III K.

[31] C II K.

Fol. XII. r.

Tercius Septembris vulpis ferit a pede denani (?)
September habet dies XXX luna XXX.

[1] VI F Kalendae. **Egidii abbatis.**

[2] V G IIII N. **Anthonii martyris.** (1)

[3] A III N. **Remacli episcopi.**

[4] XIII B II N. Item feria secunda post Remacli est anniversarium Heynrici Wilden qui legavit investito unum vas siliginis supra unam peciam terre sitam retro Johannis Vogel que vocatur Belenbos.
Item eodem die anniversarium Husenis (?) cuiusdam viri qui . . . . castri istius fuit qui dedit ad reparationem (?) . . . .
Item eodem die anniversarium Mycken Swilden sororis eius ad idem vas predictum de fratre (?).

[5] II C Nonas.

Item feria secunda ante Nativitatem beate Marie virginis anniversarium Godefridi de Busco sui patris et matris qui legavit duo vasa siliginis de quibus custos dimidium vas supra et . . . . Fagga de Busco (2).
Item anniversarium Katharine uxoris Dyonisii dicti Scomekers unde sacerdos habebit duos morkinos et custos unum.

(1) Bedoeld is Antoninus mart.: Zie Weidenbach. Op. cit. p. 116 in voce.
(2) De drie laatste woorden zijn door een andere hand bijgeschreven.

[6] D VIII Id. Anniversarium Dyonisii Adami (?) Scomeker necnon Beatricis sue filie qui legaverunt investito pro eorum anniversariis duos flandros dictos alde vleems ex domo et orto . . . . sito in villa de Horn iuxta (?) domum et ortum cuiusdam Theodrici de Overhuys levandos et petendos. Fol. XII. r.

Karys Hub. Item anniversarium Huberti dicti Carijs et Kathrinen uxoris suae qui legavit duos flandros investito etc. (1).

[7] X E VII Id.

[8] F VI Id. **Nativitatis beate Marie.**

[9] XVIII G V Id. **Gorgonii martyris.** Fol. XII v.

[10] VII A IIII Id. **Theodardi episcopi martyris.**

[11] B III Id. **Prothi et Jacincti martyrum.**

Anniversarium Johannis Wilden et uxoris sue Katherine et Johannis filii Katherine feria secunda post Nativitatem Marie, qui legaverunt antiquum grossum ex domo et area et ex terra ad domum . . . . de quo investitus duas partes grossi et custos terciam partem grossi.

. . . . Rutehoven Item eodem die Frieskens et Johannis mariti sui et suorum filiorum et filiarum qui sex antiquos morkinos legaverunt ex pecia terre sita apud Eetkensbergh (2) investitus quatuor custos duos (habebit) (3).

Item eodem die Jan Wandelman et uxoris sue Aleydis 1 boddregher investito.

[12] XV C II Id. Item eodem die Godefridi Galli Gelewycht (?) sue filie et uxoris predicti, Mechthildis de Busci, Hanen, Reneri Monetarii, et Heynrici de Helden, lega-

(1) Later bijgevoegd anniversarium.

(2) Misschien de tegenwoordige Heytjensberg.

(3) Zie p. 280.

Fol. XII. v. verunt tria vasa siliginis de quibus investitus habebit vas et dimidium et custos dimidium vas et ecclesia unum vas ex . . . . . dicto Pesselken, Gerlacus de Ghesen. . . . .

[13] IIII D Idus.

[14] E XVIII K. **Exaltationis sancte Crucis, Cornelii et Cipriani martyrum.**
Item feria secunda post Exaltationem sancte Crucis anniversarium Johannis Wilden et Freeskens uxor sue qui legavit sex antiquos morkinos de quibus custos duos ex una pecia terre iuxta Eedkensberg sita (1).
Item anniversarium Katherine des Otters et matris sue Mechtildis et sui avunculi Theodrici des Otters et sui patris Pauli filii Gerardi Pauwels pro quibus anniversariis . . . . ipsa Katherina legavit investito ecclesie de Huern unum.

[15] XII F XVII K. petermannum (?) (2) levandum ex et supra domum suam quam obtinuit ab morte sui avunculi Theodrici Otters et que domus fuit quondam Aleydis de Cymiterio (*v. den Kerkhof*) et que . . . . . . domus solvit investito adhuc duos pullos et petermannum pro suo anniversario et sui viri (*sic.*) . . . . . eidem domus solvit duos pertermannos et duos pullos.

[16] I G XVI K.

Fol. XIII r. [17] A XV K. **Lamberti Martyris et episcopi.**
Item feria secunda post Lamberti obitus Bela de Buscis et sue filie et . . . .

(1) Dit jaargetijde is reeds vermeld hiervoor p. 279; uit de laatste vermelding blijkt, dat op p. 279 bedoeld is Joh. Wildens, wiens familienaam daar niet medegedeeld is.

(2) Een klein muntje — hierna is een regel doorgehaald.

Godefridi (?) et uxoris sue unde investitus Fol. XIII. r.
quatuor denarios et custos duos (¹) . . . . .
. . . .

[18] IX B XIIII K.
Anniversarium Johannis Vogels et uxo-
ris sue Katherine et Johannis Kouken
cum uxore Stynken et Leonardo et
Johanne eorundem filiis.
Item Gerten Kouken uxoris eiusdem qui
legaverunt quinque albos theutonice
wytpynnyck supra domum et ortum eius-
dem Johannis Kouken que sita est in
opposito dess Hanen hoeffs.

[19] C XIII K. **Materni episcopi** (²).
Item sciendum quod anno Domini 1541, vice-
sima die Octobris venerunt ad me pastorem
in Hoerne Mathias Vynck in domo mea
theutonice dat Blockhuys Leonardus
Koenken et Katharina uxor eiusdem
habitantes in Aesselt (³) et acceperunt ad se
illud onus solvendi quinque albos pro anniver-
sario predicto et in pignus posuerunt unam
[20] XVII D XII K. **[Vigilia]** peciam terre sitam prope den Mussenberch
magnam circa eynen morgen et ad eos .
. . . . et p . . . . . ut Cornelia Kouken
cum suis heredibus que domum predictam
sic per anniversarium oneratam essent ab hoc
onere relevati, qui contenti sunt per defec-
tum solutionis dat men aen dyt voorsz.
[21] VI E XI K. land . . . . sal gelyk men op huys ende hoef
Mathei apostoli: moecht doen dye myt dyesen jaergethyde
beswert woeren, des hebben zye sus (sulx ?)

(¹) Hier zijn eenige regels gedeeltelijk geradeerd waardoor ze onleesbaar zijn.

(²) Dit feest werd volgens Weidenbach (*Op. cit.* p. 144) gevierd op Sept. 14; hier staat het op September 19.

(³) Asselt onder Swalmen (?)

Fol. XIII. r. bekend ende begert vuer mich pastor ende vuer den koester gesciet ende vuer Aecken Koeuken ende Jan Feken, die et anno quibus supra (1).

[22] F x K. **Mauricii et sociorum eius.**

[23] XIIII G IX K.

[24] A VIII K. **Octava beati Lamberti.**

Fol. XIII v. [25] B VII K. **Firmini episcopi et martyris.**

[26] XI C VI K.

[27] D V K. **Cosme et Damiani.**

[28] XII E IIII K.

[29] VIII F III K. **Michaelis Archangeli** (2).

Item feria secunda post Michael anniversarium Theodrici Beelmans qui legavit pro se uxore sua Mechtilde quatuor vasa seminis (?) avene supra quandam peciam terre ob genen Brole de quibus custos unun vas quod Heynricus Monetarius . . . . . . solvere (?).

. . . guet et possidet (?) . . . . . . Hoerne (?)

[30] G II K. **Jheronimi doctoris.**

Item anniversarium Petri Scroders et suorum. . . . . antiquos morkinos . . que possedet.

Item . . . uxoris eius Beatricis filie ei' Kathrine et uxoris . . . .

(1) Dit als ook de twee voorgaande aanteekeningen zijn van eenzelfde latere hand.

(2) Ook Dedicatio Sti. Michaelis Archangeli, vergel. Weidenbach. Op. cit. p. 107 en 146.

. . . . decimus in ordine nec . . . Fol. XIV. r.

October [habet dies luna] XXIX.

[1] XVI A Kalendae. **Remigii Germani Vedasti et Bavonis confessoris.**

Item feria secunda post Remigii anniversarium Heynrici Mortelmans uxoris sue VIII nigros et custodi quatuor et sic . . . duodecim ex domo quam iam habet Faber et possidet.

Item feria secunda post Remigii anniversarium Elisabethe filie Godefridi de Houthuerne et feria secunda post Oculi (1) in . . . . anniversarium Godefridi de Houthuerne et Jutte uxoris sue qui legaverunt sex antiquos morkinos de quibus investitus habebit quatuor et

[2] V B VI N. Vacat.

custos [duos] de domo et orto et campo Theodrici dicti Otters singulis annis sita iuxta Haweide (?).

Anniversarium Henrici Winkens, Fie uxoris eius cum pueris qui legavit dimidium album de domistadio et orto sitis in opposito des Hanenhoeffs feria secunda post Remigii

. . . .

† Obitus Henken van den Zande.

Item feria secunda post Remigii obitus Godefridi et sue uxoris et Katharine filie et Johannis sui filii qui legaverunt dimidium antiquum grossum investito supra duo bonaria terre in Boschusken.

[3] XIII C V N. Item obitus Johannis Vos et Jacobi et uxoris eius et Heinrici Pauli et eius uxoris et Gerardi de Roma et eius uxoris legaverunt duodecim denarios octo investito quatuor custodi pro subpignore est unum jugerum terre situm apud Boringhe

. . . . .

(1) Introitus der H. Mis op den 3 zondag in den vasten.

Fol. XIV. r. Welk. Item Henrici..... Wilckens et sue... feria secunda post Remigii qui legavit antiquum grossum supra domum suam in qua inhabitat, Goden Lijsen . . . . . (1)
Item Aelwijns van Boshusen secunda feria post Remigii et suorum parentum.

[4] II D IIII N. **Francissi confessoris.** Eodem die Tijs Zander I petermannum.
Welck. Item Emmelkels Willen (?) unum vlegutum pro anniversario supra unam peciam terre sitam in de Oe prope Ra. . . . acker, que pecia terre est Goden Lijsen . . . . .

[5] E III N. Item anniversarium Marsilii de Kircheurn et Heynrici de Kirchuern confratrum ferie secunda ante Dyonisii.
Anniversarium Tilmanni van Overhuys qui obiit tertia die mensis Octobris legavitque presbytero loci pro suo anniversario faciendo quartam partam vasis seminis raparum ex domo et orto adjacente (?) petendam et levandam. Eedom die anniversarium Theodrici filii Tilmanni de Overhuys.
Anniversarium Gerardi Keucken cum uxore sua legavit annuatim unum flamin cum supra domum et ortum suum quod habuit in Rutichoven quem ortum domicelli (?) de Hoern, qui nunc possidet Met Keuken filia eorum (2).

[6] X F II N. **Fidis Virginis.**
Welck. Item feria secunda ante Dyonisii obitus Johannis . . . . . (3) et uxoris Katrine sue et nepotum suorum silicet Gerardi et Johannis et Ghelen et Winandi unde investitus habebit quatuor . . . . .

---

(1) De rest is niet te ontcijferen.
(2) Het anniversarium van Gerard Kouken is later bijgeschreven.
(3) Hierna is anderhalve regel doorgehaald en grootendeels onleesbaar.

[7] G Nonis. **Marci pape.** Fol. XIV. r.

[8] XVIII A VIII Id.

Nota: Dominica prima post Dionisii (1) Fol. XIV. v. . . . . . Hoern.

Item feria secunda post Dedicationem hornensis ecclesie anniversarium Mercken Spape que legavit medium flamynckum supra domum et ortum Gherardi Spapen, mariti predicte *(van latere hand)*.

[9] VII B VII Id. **Dyonisii, Rustici, Eleutherii, martyrum.**

Item feria secunda post Dedicationem hornensis ecclesie obitus Johannis Lupi *(Wolfs)* et uxoris sue qui legavit investito ecclesie quatuor nigros custodi vere duos supra domum et ortum dictum Bomenberch.

Hen(dricus) de Wilde.

Item feria secunda post Dionisii obitus Godefridi Crauwen et Elisabeth *(sic)* uxoris sue et filie sue Coenken legavit sex antiquos morkinos ex domo et orto sito in Huern [de quibus) custos duos.

[10] C VI Id. **[Gereonis Cassii et Florentii martyrum]** (2).

† Anniversarium Jan Buser uxoris eius Katharina.

Anniversarium Bela Cobben et filia eius Naelken.

Geerken Buysers Aleydis uxoris eius et Gebele sue filie supra bona Buysers unum flamminum supra domum et ortum. † (3).

Anniversarium Johannis Wilden et uxo-

---

(1) Het ontbrekende is door het afslijten van het blad niet meer te lezen.

(2) Deze regel is ongeveer geheel uitgewischt. Alleen is duidelijk het woord Cassii. Wij vulden aan naar Grotefend Op cit. bnd. II, p. 81. Zeker is onze veronderstelling echter geenszins.

(3) Het tusschen kruisjes geplaatste staat in margine en moet hier volgen, het is van latere hand.

Fol. XIV. v. ris sue Aleidis feria secunda post Dedicationem in Hoern qui legaverunt pro suis anniversariis faciendis unum flandrensem super bonis per ipsos relictis dictis (?) Swildenguet.

[11] xv D v Id. Item anniversarium feria secunda post Dedicationem in Huern Reynkens van den Bovenbergh et uxoris sue Katrine Wolfs. Item Gerardi Lupi et Jacobi Lupi confratrum. Item Heynrici Hokel et Gerardi Langenbeyn pro quorum anniversariis ipsa Katrina predicta cum consensu Reyneri legavit tres flandrenses seu septem petermannos levandos de bonis et domistadio que pro nunc possidet seu habet Heylken Bonen anno XII, levandos in festo Remigii et . . . ét cost . . . . terciam partam (*sic*) [1].

[12] IIII E IIII Id. Item feria secunda post Edicationem (*sic.*) de Huern anniversarium Johannis Vessers uxoris sue Belle necnon patris uxoris predicte silicet Petri Schouders (?) unde investitus et custos unum grossum flangusam (?) unde custos habebit terciam partem levandum de bonis relictis per ipsum.

[13] IIII F III Id. **Victoria . . . .** [2]

[14] XII G II Id. **Calisti (?) papae.**

[15] I A Idus. **[Maurorum] martyrum CCC. LX.**

[16] B XVII K. **Galli confessoris.**

---

[1] Deze aanteekening is van latere hand en schijnt geschreven te zijn in 1512.

[2] Victoria is nog tamelijk te lezen, wat volgt is uitgewischt. Grotefend *(Op. cit.)* geeft op dien datum voor het diocees Luik, Triumphus, Lamberti de Steplea. Vrgl. bnd. II, p. 118.

[17] IX C XVI K. Fol. XV. r.

Item Johannis de Overhuys et Elisabeth uxoris sue Wilhelmi Gerardi et Trude(?) filiorum predictorum ex quibus sacerdos in Huern xx denarii unde custos octo, 2 capones 1 hoen 1 alt moerken (ex) una pecia terre sita ex opposito *(den Valderen?)* . . . . Rutichoven quondam Gerardi de Overhuys et situm . . . prope . . . . acker . . . .

Kelrekat (?)

[18] D XV K. **Luce ewangelista.**

Item anniversarium Metten van der Crocht sororis Johannis van der Crocht feria secunda post Luce ewangeliste pro quo anniversario ipsa Mechtildis cum consensu mariti sui silicet Coepken (1) legavit investito seu curato ecclesie de Huern tres petermannos pagamenti supra suam domum que annexa est domui Johannis fratris sui supra omnem silicet ortum et domum quos habuit ex hereditate sui patris etc.

. . . .

[19] VII E XIIII K.

[20] VI F XIII K.

[21] G XII K. **Undecim milium virginum.**

Item anniversarium Godefridi de Flodrop et uxoris sue feria secunda post Undecim milia virginum legavit sex cop siliginis supra unam peciam terre in den Ham quam pro nunc possidet pastor. Item alia pecia qua possidet custos iuxta etc. spectat ad ecclesiam pro anniversario predicto faciendo (2).

[22] XIIII A XI K.

---

(1) Coepken = Cobus = Jacobus.

(2) Dit jaargetijde is later bijgeschreven.

Fol. XV. r. [23] III B X K. **Severini episcopi et confessoris.**

[24] C IX K.

Fol. XV. v. [25] XI D VIII K. **Crispini et Crispiani martyrum.**

Anniversarium Johannis quondam van der Crocht et patris et matris sue et Godefridi Hanen et uxoris sue qui legavit investito pro suis anniversariis annuatim duos flandros antiquos dictos vleemsch ex quodam pecia terre sita iuxta Heze levandos (1).

[26] E VII K.

[27] XIX F VI K. **Rumoldi martyris vigilia.**

[28] VIII G V K. **Symonis et Jude apostolorum.**

[29] XVI A IIII K. **Narcisci episcopi et martyris.**

Item feria secunda post Symonis et Jude apostolorum erit anniversarium Godefridi Vessers sororis sue Agnetis fratris sui Soert parentum suorum silicet (?) matris et patris unde investitus de Huern levabit sex coppos siliginis et custos duos coppos et sic in toto sextarium (?) siliginis ip . . . duo (?)

[30] B III K. Item idem legavit pauperibus de Huern decem vasa siliginis sic in toto legavit duo maldra siliginis supra omnia bona sua immobilia sive suum agrum sive domus seu domistadia quoscunque ipse Godefridus in vite sue tempore (?) possidebat sue discedens dereliquit. (Item anniversarium Jan dy Bruyn uxoris istius) (2).

(1) Met andere hand bijgeschreven.

(2) Dit anniversarium is later bijgeschreven en staat in den rand rechts naast het voorgaande.

[31] v C II K. **Quintinii martyris.** Fol. XV. v.
Item anniversarium Trude Guylbers et mariti sui Gerardi feria secunda post Dedicationem in Halen unde investitus habebit duos petermannos illos levandos de una pecia terre arrabilis prope Genen et Fosken.
Eodem die anniversarium Johannis Gulkens . . . . . petermannos.
Item eodem die Elssen Guylbers et Johannis Guylbers mariti sui duos petermannos levandos de duobus jugeribus prope Heesen . . . .
Item Eels Guylbers jaergethyt investitus 2 petermannos et custos terciam partem op Eelsen Guylbyers hues.
Item anniversarium Gerardi Guylbers et Margerete uxoris eius qui legaverunt duos petermannos seu mediam curvam supra domum et ortum situatum prope Bueringhe(?)

November . . . . Fol. XVI. r.
November habet dies XXX luna XXIX.

[1] D Kalendae. **Festivitas omnium Sanctorum.**
[2] XIII E IIII N. **Memoria Fidelium omnium animarum.**
. . . . (1).
[3] II F III N. **[Huberti episcopi et confessoris]** (2).
[4] G II N. **Perpetui episcopi et Amantii et** *(sic)* **confessorum.**
[5] X A Nonas.
[6] B VIII Id. **Leonardi abbatis et confessoris.**
[7] XVIII C VII Id. **Willibrordi episcopi et confessoris.**
[8] VII D VI Id. (3)
[9] E V Id. Fol. XVI. v.
[10] XV F IIII Id.

(1) Hier zijn eenige regels geradeerd.
(2) Cf. Grotefend. Op. cit. bnd. II, p. 108.
(3) Cf. Grotefend. Op. cit. bnd. II, p. 119, die op dezen dag plaatst de H. Vier Gekroonden en op de twee volgende resp. H. Theodorus en H. Martinus, paus, martelaar.

Fol. XVI. v. [11] IIII G III Id. **[Martinis episcopi et confessoris.]**
Item anniversarium . . . . . uxoris Frederici de Lijn (1) et filie sue Grietkens.

[12] A II Id. Item anniversarium . . . . filii Winandi et Ommelken uxoris et filie Hillen est feria secunda post Martini qui legaverunt pro suo anniversario faciendo unum flandrensem super unam peciam terre sitam iuxta Eytensbergh (2).

[13] XII B Idus. **Brictii episcopi et confessoris.**

[14] I C XVIII K.

[15] D XVII K.

[16] II E XVI K.

Fol. XVII. r.

[17] F XV K. Item anniversarium Theodrici de Overhuys et Katherine uxoris sue et Theodrici filii cum suis sororibus silicet Katherina, Naelken, Windel et Mechtildis ende Luyt Katrinen dochter est feria secunda post Dedicationem in Beghden qui legaverunt pro suo anniversario faciendo unum vas siliginis super unam peciam terre sitam iuxta Baemberch iuxta viam qua itur versus Stroet.

[18] XVII G XIIII K. **Octava sancti Martini episcopi.**

[19] VI A XIII K. **Elyzabeth vid. de Marburch.**

[20] B XII K.

[21] XIIII C XI K.

[22] III D X K. **Cecilie virginis et martyris.**

[23] E IX K. **Clementis pape.**

[24] XI F VIII K.

---

(1) Frederik van Linne (?).

(2) De tegenwoordige Heytjensberg (?) zie lijstje. Deze aanteekening is van latere hand en doorgehaald.

[25] G VII K. **Katherine virginis et martyris.** Fol. XVII. v.

[26] XIX A VI K.

[27] VIII B V K.

[28] C IIII K.

[29] D III K. **vigilia.**

[30] V E II K. **[Andree apostoli.] Festum duplex.**

Anniversarium Heynrici de Byringh et uxoris sue Ghertruden feria secunda post festum Andree qui legaverunt dimidium album et ecclesie quartam oley ad illuminationem venerabilis Sacramenti super domum et ortum jacentem prope Shanen Coppel (1).

Anniversarium Henrici de Berynghe et uxoris sue Gertrudis feria secunda post festum Andree et legaverunt dimidium album et ecclesie quartam oley ad illuminationem venerabilis Sacramenti supra unum maldrum siliginis supra bona que possedit Lys Ingelen pro quo maldro siliginis levabunt magistri Manburny (2) et illi solvent quartam oley et dimidium album de primo (?) maldro siliginis solvent pastori et custodi (3).

. . . . . VII inde decemque Decembris.
December habet dies XXXI luna XXX.

[1] XIII F Kalendae. **Eligi confessor.** Fol. XVIII. r.

Item anniversarium feria secunda post Andree Nicolay Eevenrijke de Heythusen qui legavit unum vas siliginis investito et ecclesie unum vas siliginis annis singulis supra omnia sua bona in Heythusen quod solvet Nicolaus Eevenryck.

---

(1) Deze aanteekening is van latere hand en doorgehaald.
(2) Kerkmeesters?
(3) Van latere hand.

Fol. XVIII. r.

Item dominus Arnoldus Doele legavit investito de Hurne pro anniversario suo et parentum suorum unum vas siliginis ex orto sito juxta domum et ortum quondum

[2] II G IIII N. Gelde Grieten quem ortum dicebat ipse dominus esse ancille sue Nese cum qua ipse suscitaverat prolem . . . et unum vas siliginis ecclesie.

[3] A III N.

[4] X B II N. **Barbare virginis.**

[5] C Nonas.

[6] XVIII D VIII Id. **Nicholai episcopi et confessoris.**

[7] VII E VII Id. **Octava sancti Andree apostoli.**

[8] F VI Id. **Conceptio sancti Marie virginis.**

Fol. XVIII. v.

Anniversarium domini Wilhelmi . . . . . presbyteri Zybberti Braxatoris et . . . Katharine dicte Wilhelms necnon Katharine uxoris legitime dicti Zybberti cum liberis suis . . . . Zibbertus legavit pro suo anniversario et dicti domini Wilhelmi et aliarum predictarum duos denarios dictos boddrager annuatim ex domo et orto adiacente petandos ac levandos.

[9] XV G V Id.

[10] IIII A IIII Id.

[11] B III Id. **Damasii pape et confessoris.**

[12] XII C II Id.

[13] D Idus. **Lucie virginis et martyris.**

[14] E XIX K.

[15] IX F XVIII K. Isto die anno secundo (1) Domini obiit Katerina famula Domini Gerardi op

(1) 1502 is waarschijnlijk hier bedoeld.

den Gadem investiti ecclesie de Huern cuius anniversarium agetur feria secunda ante natale Domini qui eius bona et suorum filiorum in Ruyckhoven ... per longa tempora presbyteri morabantur que ipsa emebat certis summis pecunijs (?) erga Johannem Vogel reddituarium pro tunc temporis domini de Huern investito solvet vas cum dimidio siliginis. Fol. XVIII. r.

[16] G XVII K.

[17] A XVI K. Anniversarium Aleydis de Cimiterio *(v. den Kerkhove)* et viri *(sic)* sui que legavit unum petermannum et duos pullos supra domum eius que inhabitat. Fol. XIX. r.

[18] VI B XV K.

[19] C XIIII K.

[20] XIIII D XIII K.

[21] III E XII K. **Thome apostoli.**

Item anniversarium Johannis Seerkens (?) et sue uxoris Mechtildis feria secunda [post] Natale Christi (?) qui legavit . . . .

. . . .

Item eodem die Ghelen Scheerkens et Sophyen uxoris sue et Aleydis Scheerkens et Johannis patris et Jutte matris eius.

[22] IX F XI K. Item eodem die anniversarium filiorum istius Johannis Scelkens necnon et filie eius Beatricis . . . . . de quorum filiorum anniversario investitus de Huern levabit de odem (?) subpignore (?) I boddreger duos grossos flangrences silicet vlems sic in integro levavit (?) $2^1/_2$ brabanticos (?).

[23] XI G X K.

[24] A IX K.

Fol. XIX.v. [25] XIX B VIII K. **Nativitas Domini nostri Jesu Christi Dx** (?).
Ingell Geret Jegers seligers soen alst blijckt uut enen brief in den komp[1] heeft gemaeckt tot behulp der misse in de broerscap. XXII stv.
Simon Hylen ontfanck van den broerscap tot Horn anno 1549.
Tot Halen 11 riders verschijnen op St. Andriesdach.
Van Nes Mueere (?) XXVIII stv. br. verschinen al voer.

[26] VIII C VII K. Op Goerten Gielen XXXII stv. **[St. Stephanus prothomartyris D.].**
Willemken Wesers IX stv.
Heil Klaesens X stv.
Van Nael Kentsels IX stv.
Liefken Koelbers V Hoerse gulden?
Van Stynken Willemkens XIII stv.
Hein der Smet IX stv.
Fekens ½ malder rogge.
Schemel Heynen 1 vait rogge.
Van Woelle III Hoerse gulden 2 stv. br.

[27] D VI K. **St. Johannis apostoli et evangeliste du.**
Noch van eenen baend der Hen(drick?) Stockx plaich te hebben II Hoers (?) gl. vuer 1 malder rogge;

Redditus pauperum.

[28] XVI E V K. **Omnium innocentium.**
Item Wagemans goet tot Halen VIII vaet rogge betalen VII vaet um der brantscats wille.
Item der hoeff tot Holthuerne 1 malder dat altyd by mans gedincken betaelt ijs.
Peter Halfener[2] te Beecde 1 malder rogge.

---

(1) In den komp = kom (komme) kist waarin de archieven bewaard, o. a. schepenkomme.

(2) Halfener = halwin, pachter, in het tegenwoordig plat der omstreken van Roermond nog halfer genoemd.

Kersten Boesen goet nu Jan Reken Fol. XXI. v.
1/2 malder.
Jan Brunen goet dat nu in tocht bezit Trincken Ingelen 1/2 malder rogge.

[29] V F IIII K. **Thome Canthuarensis archiepiscopi Nota.**
Item Sniders goet I sester.

Dat smalt der Kercke oft den saet.
Jennes van den Borick 1 sester rubsaet op zijn huijs ende hoff.
Jan Gheisers 1 kop saets.
Peter Vesten 1 kop saets.
Frencken Tewissen 1 kop saets.

[30] XIII G III K. Merten Stricker kop saets.
Op Kerstten Boesen unde Hein Rekens goet 1 quart smaets.
Item Onens guet dat Tijs Konen besit 1 1/2 quart.

[31] A II K. **Silvestri pape.**
Debent bona Catharine Frencken annue pastoratui hornensi quatuor capones, sita ex una parte Theodori Hennen, Arnoldi Rameeckers et altera parte nobilis dicti Hotelant (Sotelant?) ex altera parte communis platee, que emit eo onere et censu annuo Petrus Stricken alias van Ass a Roberto dicto de Moff marito Mariae pastoris in Beecden [1] habitantes cum consensu heredum omnibus annuis censibus cessis preteritus remissis solverunt mihi semel, Robertus cum coniuge predicti et Petrus Stricken praedictus secundo anno 1613 10 Aprilis. Et pollicitus est singulis annis solutionem annualem circa festum

(1) Marie (de meid van) den pastoor te Beegden?

Fol XIX.v.

Johannis Baptistae. Quia bona eo onere obligata minoris propterea empta sunt (1).

Fol. XX. r. (verso reg.)

Isti sunt census ecclesie de Huern.

Item Godefridus de Houtheurn XX d. pagamenti.

— Johannis Radermeker XIII — —

— Johannes de Wilde III solidi p. —

Maldra (?) pro investito et alia ecclesie

Item Hemondus Copinszer XII d super bona sua

— Kathrine Nijs Deckers (?) 1 copken.

— . . . . van der Paepstegen II d. pagamenti.

— Gerardi de Hoverhuysen IX d. —

— Dominus de Gore III d. pagamenti

— Yda van Bugghenen II — —

— Claesensze kinderen I — —

— Gebel Hasen II — —

— Gerardi van den Beek IIII — —

— Heynrici Condeman I Hallensche ant.

— den Heuden Werden (?) II d.

— Mecta (?) des Otters II —

— Lijna di Nederse (2) II —

— Reynerus de Monte IIII —

— Heynken van Gen Boelen I —

— In Becden II —

— Gebel Laven (?) I Halles (?)

— Ida Claes (?) I Hallers antq. ?

— . . . . Kind . . . . I d.

— Johannes . . . soen I Halles antq. ?

— Heyn Andreas soen II Hallers —

— Aleydis Tyssen? I grossum antiq. (3)

---

(1) De geheele folio 19 verso is later bijgeschreven en wel door twee verschillende handen, de laatste aanteekening is zooals blijkt begin 17e eeuw, de twee andere midden 16e eeuw.

(2) Nederse = naaister in de Hornsche spraak.

(3) De volgende regel is doorgehaald en niet te lezen.

Item der Smit van Huern	I	cop.	olys.
— Kathrijn die Vessers [1]	I	—	—
— Geerken Godensdeche (?)	I	—	—
— Ghelen den Scherke (?)	I	—	—
— Heyn van den Overhuys (?)	I	mal.	siliginis.
— Katrin de	I	vas	—
— Pepken	I	—	—
— Arnold Decker	I	—	—
—	I	—	—
— Johannes de Wilde	II	vasa	—

Fol. XX. r. (verso reg.).

(N.B. Van de rest (een 20 regels) is bijna niets te ontcijferen, hier en daar slechts eenige woorden en letters, het laatste is ingeschreven hetgeen Godefridus Houthuern aan de kerk schuldig was).

(3) Katrijn die Vessers(vrouw) = Echtgenoote van den Visser?

PLAATSELIJKE BENAMINGEN DER GEMEENTE HORN.

Doevesbeemd.
Paardenbeemd.
Lindenbeemd.
Beerenbeemd.
Leerbeemd.
Langebeemden.
Kerkebeemden.
Broekbeemden.
Steenbeemden.
Griendbeemdjes.

Scheelkensven.
Bergerven.
Zwartven
Frankeven.
Koolven.
Kloppeven.
Heyserven.

Heyserberg.
*Heytjensberg (1).
*Musschenberg.
Warrenberg.
Op den Berg.
Langebergen.

Goorkuil.
Schenkelekuil.
Struikkuil.
de Leemkuilen.

Kasquettenakker.
Breemakker.
Driessenakker.
Daalakker.

Varkensgriend.
Hornergriend.
Kerkegriend.

Eggelsveld.
Hoogveld.
Laagveld.

*de Ohé.
Ohé Laay.
Haelder Ohé.

Rupsenbosch.
Molenbosch.
Vagenbosch.

de Weerlaak.
de Roolaak.

Kamp.
Saenenkamp.

In de Hoeven.
In de Koppelen.
In de Heys.

Aan de Weyen.
Aan Heyserstruik.
Aan Kapels.
Op de Weert.

*De Beurik.
het Eind.
de oude Staat.
de Horst.
de Mergel.
de Koppels.
de Dries.
de oude Maas.
*de Breulen.
de Roodt.
de Weg.
het Broek.
de Heugde.
het Heespel.
Zevenellen.
Kikepoelke.
Hagelkruis.
*Engelenboomke.
Exaeten.
Horner Heide.
Stokx.
Nieuwe Donk.
Houterhof.
Kreunpel.
de Eulder.

---

(1) Misschien Eedkensberg vermeld op Exalt. S. Crucis Sept. 14.

NECROLOGIUM DER PAROCHIEKERK VAN NUTH
UIT DE 15ᵉ EN 16ᵉ EEUW,
(FRAGMENT JANUARI—APRIL),

UITGEGEVEN DOOR

A. J. A. FLAMENT,

RIJKSARCHIVARIS IN LIMBURG.

Het fragment van een necrologium der parochiekerk van Nuth dat hier volgt, van het begin der 15ᵉ eeuw, naar ik gis (er wordt melding gemaakt van een jaargetijde van Johannes van Ghysegrubbe en Aleydis zijne vrouw, die, zooals hierna zal blijken in 1367 leefden) (1) tot in de 16ᵉ eeuw, vond ik op het gemeentehuis aldaar, als omslag van een oud doop- een huwelijksregister uit de 17ᵉ en 't begin der 18ᵉ eeuw. Het is een aan beide zijden beschreven blad klein folio van perkament, bevat de vermelding der jaargetijden dier kerk over de maanden Januari tot en met April, voor elke maand een kolom, en is jammerlijk verbleekt en onleesbaar en wat in den linker rand van de keerzijde, nl. der maanden Maart en April, bij de maand Maart, en wat onder April is geschreven, is bijna geheel onleesbaar. Slechts met behulp van galnoot en eindeloos geduld is het mij gelukt te ontcijferen wat ik hierna meedeel. Het handschrift is zelfs in

(1) Deze bizonderheid en den gewonen duur van een menschenleven in aanmerking nemend, zou men met behulp van de epacta van dezen kalender, nl. 7, en met het oog op het schrift kunnen stellen dat die kalender vervaardigd is: op zijn vroegst in 1385, waarschijnlijker 1404 of 1423 op zijn laatst, meen ik, 1442, in welke jaren de epacta ook 7 is.

zooverre een palimpsest als de titel van het register, waarvan het tot omslag heeft gediend over de maand Mei heen is geschreven, nl.: Registrum Ecclesiae parochialis de Nutt. Baptismalia ab A° 1625 usq: 1706. Matrimonialia ab A° 1613 usq: 1706. De cijfers van de epactae en van 't Lat. kalendarium zijn alle met *roode* letters geschreven en ook de A van de letters der weekdagen, behalve de 1e A op 1 Jan. Deze cijfers zijn alle zeer verbleekt. De Romeinsche cijfers in de 1e kolom van het handschrift, in deze uitgave de 2e kol., duiden de epactae aan, de 2e het Romeinsch Kalendarium, de 3e de letters der weekdagen. De eerste kolom met de cijfers tusschen [ ], welke de dagen der maand aanduiden, is door ons er bijgevoegd. Zooals ter plaatse door mij is opgemerkt, heeft de schrijver van den kalender, op voet van oorlog met het Kalendarium Romanum geleefd, op het punt van de nonen en iden en met de epactae is hij, door af en toe wegens de kleine ruimte de tientallen weg te laten‘ ook jammerlijk in de war gekomen. In een 4e kol. van het Ms. staat bij de 3 verdeelingen de Rom. maand aangegeven resp. N*(onae)* Id*(us)*, Kl. *(Kalendae)*.

De jaargetijden betreffen slechts enkele families, maar verspreiden toch eenig licht over de oudste geslachten der adellijke huizen onder Nuth, waarvan wij weinig of niets weten.

De volgende familiën treffen wij namelijk in het necrologium aan:

van Ghysegrubbe (of Grysegrubbe). Deze is wel de eerste geweest, die het kasteeltje van dien naam onder Nuth heeft bewoond. In 1367 komen in een akte, op het kasteel Reymersbeek, onder Nuth, bewaard al voor: Jan en Aleydis van Grisengrebbe (1). In 1583 treffen wij er een jonker Julius van Schaesberg aan (2).

van Neerhoven, die haar naam ontleent aan het landgoed van naam, ook, bij samentrekking, Nierven genoemd, onder Nuth. In het begin der 17e eeuw woonde er de familie Canisius of Hundjes (3).

---

(1) J. HABETS, *de voormalige heerlijkheid Nuth* in *Publications... de Limbourg*, XVII, 165.

(2) » » 86.

(3) Idem ibidem 81—82.

van Oelbroeck, die haar naam ontleent aan het landgoed van dien naam, mede onder Nuth, thans de Dael genoemd, waar in 1571 de familie van Elsrack woonde (1).

Van Hellenbreuch, die in 1347 (Sander) in 1444 (Reynart) voorkomt (2).

Onder den Popelboth (?), Lul, Borch (?), Hoyn van den Nieuwenhof (de nova curia), een pachthoeve onder Nuth, behoorend aan het kapittel van O. L. Vrouw te Aken (3), verder Slincbeke, Lus, Fabri, Kaken, waarvan ik verder niets weet.

Over de heerlijkheid, het dorp en de parochie Nuth vergelijke men de hieronder in de aant. vermelde schets van Jos. Habets in de *Publications* XVII, 69—185.

Kalendae. Januarius (?) habet (?) dies (?) [XXXI]. Fol. I. recto. 1e kol.

[1] XIIJ	a	**Circumcisio. Domini**	**D'.**
[2] vacat. (4)	b V	**Octava Stephani.**	
[3] XI	c III	**Octava Johannis Ewangeliste.**	
[4]	d III	**Octava Innocentium.**	
[5] XIX	e II		
[6] VIIJ	f	Nonae *(sic.)* (5) Epyphania Domini.	
[7]	g VIII	Item obiit Johannes de Ghysegrobbe senior et uxor sua Odyna (?) unde habebit sacerdos duo vasa siliginis que quondam predicta vasa recognovit Wendela et sui heredes de (?) Ghysegrebbe ad et supra dimidium bonuarium terre sate .... domestadium de Ghysegrebbe et eciam pro anniversariis Arnoldi et Wendele de Ghisegr*(obbe)*.	

(1) J. Habets, *de voormalige heerlijkheid Nuth* in *Publications de Limbourg*, XVII, 96.

(2) Idem ibidem 163—164. (Hullenbruch) en 91 (Hellenbroeck).

(3) » » 179.

(4) Vacat. in zwarte letters der 16e eeuw.

(5) De vervaardiger van dit kalendarium spot met alle regels van het Romeinsch kalendarium en stelt de nonen in Januari op den 6en en in Maart ook op den 6en, terwijl het bekend is dat de nonen in alle maanden op den 5en vallen, behalve in Maart, Mei, Juli en October, waarin zij op den 7en vallen.

Fol. I recto. 1e kol.

[8]	XVI	A VII	
[9]	V	b VI	
[10]	vacat. (1)	c V	**Pauli primi heremite.**
[11]	XIIJ	d IV	
[12]	IJ	e III	
[13]		f II	**Octava Epyphanie.**
[14]	X	g Idus (2)	**Felicis.**
[15]		A XVIII	Commemoratio Johannis et Aleydis de Gysegrub suorumque parentum et solvunt quatuor siliginis vasa siliginis *(sic)* ex parte (?) investiti de quibus investitus habet duo et adhuc solvuntur duo vasa pauperibus ad et supra sua hereditaria . . .
[16]	VIII vacat. (1)	b XVII	
[17]	VIJ	c XVI	**Marcelli pape.** *(In de 16e eeuw bijgeschreven:)* Antonij confessoris.
[18]		d XV	**Anthonij confessoris** *(later doorgehaald).*
[19]	XV (3)	e XIIIJ	**Prisce Virginis.**
[20]	IIIJ	f XIIJ	Anniversarium Hermani dicti Hoyn *(16e eeuwsche hand).*
[21]		g XIJ	**Fabiani et Sebastiani martyrum.**
[22]	VII ?	A XJ	**Agnetis Virginis et martyris.**
[23]		b X	**Vincentij martyris.**
[24]		c IX	Anniversarium Katharine filie Arnoldi.
[25]	vacat. (1)	d VIIJ	**Conversio Pauli apostoli.**
[26]		e VIJ	
[27]	XVIJ ?	f VI	
[28]	VI	g V	**Johannis episcopi et martyris.**
[29]		A IV	
[30]	IIIJ ?	b IIJ	**Valerij episcopi.**
[31]	vacat. (1)	c IJ	Item obiit Gerarda (?) de Hellebreuch uxor Johannis Fabri que legavit unum grossum Turonensem . . . Saes (?) *(16e eeuwsche hand).*

( ) Met zwarte inkt geschreven.

(2) Tengevolge van het stellen der Nonen op den 6en in plaats van op den 5en, valt nu de Idus op den 14en in plaats van den 13en en is het vervolg natuurlijk evenzeer in de war!

(3) Lees V. Hier begint de verwarring der epactae.

Kalendae. Februarius habet(?) dies (?) XXVIIJ. Fol. I. recto 2e kol.

[1]		d v	**Brigide virginis.**
[2]	XI	e IIIJ	**Purificatio sancte Marie.**
[3]		f IIJ	**Blasij martyris.**
[4]		g IJ	D'
[5]		A Nonae	**Agathe virginis.**
[6]		b VIII	
[7]		c VIJ	
[8]		d VI	**Amandi et Vedasti martyrum** ([1]).
[9]		e V	**Appolonia dolores dencium** *(schrift van 't eind der 15e of begin der 16e eeuw).*
[10]		f IIIJ	**Scolastice virginis.**
[11]		g IIJ	Anniversarium Gebele de Nederhoven de (?) quo (?) filii sui tenentur tria vasa siliginis sacerdoti *(16e eeuwsche hand.*
[12]		A IJ	
[13]		b Idus	
[14]		c XVJ	**Valentini martyris.**
[15]		d XV	
[16]		e XIV	**Juliane martyris.**
[17]		f XIIJ	Commemoratio Mathias *(sic)* Lul et uxor sua *(sic)* Aleidis et puerorum suorum et filius Mathias *(sic)* et Johenne uxor sua legaverunt (?) vas siliginis supra curtem ..... et Johannis Luls. *(16e eeuwsche hand).*
[18]		g XIJ	
[19]		A XI	
[20]		b X	
[21]		c IX	
[22]		d VIIJ	**Kathedra sancti Petri.**
[23]		e VIJ	**Vigilia.**
[24]		f VI	**Mathie apostoli.**
[25]		g V	Arnoldi Kaken et uxoris sue *(16e eeuwsche hand).*

([1]) Elders 6 Februari gevierd, zie Festa mobilia in A. J. WEIDENBACH, *Calendarium historico-christianum medii et novi aevi* (Regensburg 1855).

Fol. I. recto 2e kol.

[26] A IIIJ
[27] b IIJ d'
[28] e IJ
Item legavit . . . .

Fol. I. verso. 1e kol.

[Kalendae. Martius . . . .]
[1] ? d VJ **Donati martyris.**
[2] ? e V Commemoratio Johannis de (?) . . . . sue . . . . . (*16e eeuwsche hand*).
[3] f IIIJ
[4] ? g IIJ
[5] A IJ
[6] XIX ? b Nonae Obiit domina Mechtildis de nova curia.
[7] VIIJ ? c VIIJ **Perpetue et Felicitatis.**
[8] d VIJ
[9] ? e VJ
[10] ? f V
[11] g IIIJ
[12] ? A IIJ **Gregorii pape.**
[13] ? b IJ Anniversarium Elisabeth? dicte onder den Popelboth (?).
[14] c Idus Anniversarium . . . . .
[15] d XVIJ
[16] e XVIJ
[17] XVIIJ? f XVI **Gertrudis virginis.**
[18] g XV Item legavit Leonardus Slincbeke de Lue (?) unum vas siliginis pro anniversario suo medietatem investito et alteram medietatem ecclesie in Nut (*16e eeuwsche hand*).
[19] A XIV
[20] b XIIJ Anniversarium Johannis dicti de Oelbruch.
[21] c XIJ **Benedicti abbatis.**
[22] d XJ
[23] c X
[24] f IX
[25] g VIIJ **Annunciatio Dominica.**
[26] A VIJ Legavit Gertrudis de Ghisegrubbe

unum vas siliginis investito de Nut pro anniversario (hand van de 16e eeuw). Fol. I. verso. 1e kol.

[27] b VI

[28] c V Obiit Gerardus de Ghysegrubbe(?) . . . legavit unum vas siliginis pro anniversario suo et aliud filiorum suorum . . . . . *(16e eeuwsche hand).*

[29] d IIIJ

[30] e IIJ

[31] f IJ

In den linker bovenhoek leest men nog . . . . duo vasa siliginis Henrici de . . . . de V (?) vasis siliginis ad et . . . . . Elisabeth de Gheyce (?) . . . . . dicte Elisabeth *en wat verder te beginnen één weinig hooger dan Gregorii pape, tot aan 27 Maart is geschreven is niet te ontcijferen.*

Kalendae. [Aprilis . . . .] Fol. I. verso. 2e kol.

[1] g V

[2] A IIIJ Anniversarium H . . . . . .

[3] b IIJ

[4] c IJ **Ambrosii confessoris.**

[5] d Nonis

[6] e VIIJ

[7] f VIJ

[8] g VJ

[9] A V

[10] b IIIJ

[11] c IIJ **Leonis pape.** Anniversarium Johannis dicti Hoyne et Lise uxoris sue de nova curia.

[12] d IJ

[13] e Idus **Eufemie virginis.**

[14] f XVIIJ **Tiburcij et Valerij martyrum.**

[15] g XVIIJ

[16] A XVI

[17] b XV Obiit Ghiselbertus de Borch (Broich?)

Fol. I. verso. 2e kol.

qui legavit pro anniversario (?) suo et uxoais (?) sue Yde unum vas siliginis ad et supra quinque bonuaria (?) terre arabilis jacentis prope Petrum dictum de Hennekom ex una parte (?) *(16e eeuwsche hand).*

[18]	c XIV	
[19]	d XIIJ	
[20]	e XIJ	
[21]	f XI	
[22]	g X	Obiit domina Katherina uxor domini Nycolai Hoin (?)
[23]	A IX	**Georgii martyris.**
[24]	b VIIJ	
[25]	c VIJ	**Marci ewangeliste.**
[26]	d VI	**Cleti pape.**
[27]	e V	**Anastasij.**
[28]	f IIIJ	**Vitalis martyris.**
[29]	g IIJ	**Petri martyris de ordine predicatorum.**
[30]	A IJ	**Quirini martyris.**

Hieronder een 7tal niet te ontcijferen regels.

DE SECRETARISSEN

VAN HET

INDIVIES LAAGGERECHT DER STAD MAASTRICHT

VAN ± 1380—1795.

INLEIDING.

Toen ons, ten vorige jare, door den heer Rijksarchivaris in Limburg de opdracht werd gedaan, om het archief van het indivies laaggerecht der stad Maastricht, dat geheel door elkander was vooral wat betreft de processale dossiers, te ordenen en te inventariseeren, kwamen wij spoedig tot de ontdekking, dat van verreweg het grootste aantal registers eene dubbele serie, loopend over verschillende jaren, aanwezig was Daar op zeer vele registers der eerste jaren — zij beginnen met November 1435, althans de gewone dingboeken —, de naam van den secretaris, die gewoonlijk op de buitenzijde van den omslag is geschreven, niet te vinden is, omdat die omslag verloren is of de naam niet is vermeld, zagen wij ons genoodzaakt, wilden wij dat inventariseeren met vrucht en naar behooren doen, eene lijst samen te stellen van de titularissen. Daar van oudsher hunne benoeming en aanstelling geschiedde door den raad der stad stelden wij dat onderzoek in in de verschillende deelen der verdragen van dat lichaam, die van 1379 af in eene onafgebroken reeks — wellicht eene eenige in ons land —; tot in het jaar 1815 loopen en in zeer goeden toestand in het oud archief der stad Maastricht bewaard worden.

Uit dat onderzoek is ons gebleken, dat in de middeleeuwen aan het laaggerecht vier secretarissen verbonden waren. Of nu

deze voor de helft van Luiksche en voor de helft van Brabantsche geboorte moesten zijn, zooals dit het geval was met alle magistraatspersonen der stad, daarover hebben wij nergens eenige aanduiding of gegeven gevonden. Het vermoeden evenwel, dunkt ons, ligt voor de hand dat dit werkelijk het geval was, tenzij deze ambtenaar eene uitzondering hebbe gemaakt op den algemeenen regel, wat eveneens uit geen stuk of bescheiden is gebleken.

Door die onzekerheid is het zeer moeilijk de juiste opvolging en samenplaatsing der verschillende titularissen te geven, waarbij komt, dat de raadsverdragen, waarin hunne benoeming en aanstelling vermeld worden, dit van het einde der XIV[e] tot in de eerste helft der XV[e] eeuw niet altijd aanduiden en zeer dikwijls ook het afsterven van hun voorganger niet is geboekt.

Bij de ordonnantie van Philips II van Januari 1580 werd het getal der secretarissen van het laaggerecht van vier op twee gebracht, van wie eene van Luiksche en eene van Brabantsche geboorte moest zijn.

Wij dienen de bemerking te maken, dat van 1580 af de personen, vermeld in de eerste kolom der hierachter volgende lijst, zeker zijn van Luiksche en die vermeld in de tweede kolom zeker van Brabantsche geboorte of „nativiteit" zooals oude bescheiden melden. Van de personen, vermeld in de twee met ieder dezer correspondeerende kolommen, kunnen wij met nagenoeg zekerheid zeggen dat zij tot de geboorte behooren der overeenkomende kolom. Uitzonderingen evenwel zijn niet uitgesloten.

De secretarissen van het laaggerecht waren tevens secretaris van den raad der gemeente: „van de ordinaris Regeringe, ofte Magistrature des Stadt" melden de Recessen der stad.

Wij deelen hier het resultaat onzer nasporingen mede in de lijst welke hierachter volgt.

Ten einde de lezer zich eenig begrip kunne vormen van dien dignitaris, laten wij daaraan voorafgaan een kort begrip eenerzijds van de samenstelling en de bevoegdheid van het laaggerecht en anderzijds van de aanstelling, de bevoegdheid en den werkkring der secretarissen.

Dr P. Doppler.

HET INDIVIES LAAGGERECHT.

Van overoude tijden af tot het einde van het oud regiem in 1795 stonden de burgers of poorters der stad Maastricht terecht voor eene dubbele schepenbank, die namelijk van den Prins-Bisschop van Luik en die van den Hertog van Brabant, nà 1632 van de Staten-Generaal (met uitzondering van de jaren 1673—1678), al naar gelang zij van Luiksche of van Brabantsche geboorte, *nativiteit* waren. Dit was evenwel niet het geval met het laaggerecht. Voor dat gerecht werden alle burgers, onverschillig tot welke geboorte zij behoorden, geoordeeld; vandaar zijn naam van *indivies* laaggerecht.

Dat gerecht was samengesteld uit de beide burgemeesters en acht gezworenen „Geswooren Raeden", voor elke der beide zijden de helft. Deze werden, sedert de ordonnantie van koning Philips II, van Januari 1580, elk jaar met het feest van den H. Remigius (1 October), evenals de schouten en schepenen der beide schepenbanken, benoemd en hernieuwd door de Commissarissen van de beide Souvereinen der stad; te voren evenwel werden zij door de burgers uit de 23 ambachten gekozen.

Het ligt niet in onze bedoeling in den breede uit te weiden, over de bevoegdheid en de lotgevallen van het laaggerecht, doch slechts in het kort en in zooverre als het noodig is om zich een duidelijk begrip te kunnen vormen van het ambt van secretaris van dat gerecht, waaraan deze verhandeling is gewijd.

De bevoegdheid van het indivies laaggerecht is in deze twee woorden samen te vatten: personeele en correctioneele. Alhoe-

wel de verschillende charters en privilegiën, aan de stad Maastricht sedert 1372 door hare souvereinen verleend, met zorg en nauwgezetheid de bevoegdheid van het hoog- en laaggerecht hebben omschreven, ten einde inmenging op wederzijdsche rechten te voorkomen, is het niet te ontkennen, dat in den loop ter tijden het laaggerecht, hetzij in zijn geheel, hetzij meerdere zijner leden, buiten zijne bevoegdheid is gegaan en deel heeft genomen aan de instructie van strafrechterlijke zaken niet alleen, maar ook aan vonnissen daarvan, welke aan het hooggerecht alleen voorbehouden waren (1). Aan die inmenging werd een einde gemaakt door het edict of „slichtinge" van 1560, dat evenwel in de artikels 19 en 24 aan het laaggerecht nog toestond de kennis van alle misdrijven van slaan en kwetsen en in het algemeen van alle overtredingen, die geene lichamelijke straf vorderden.

Als in artikel XVIII van dat edict is gezegd, dat de misdrijven „daer de punitie van Lijf, of Lith, ofte andere straffinge, den Hoogen Gerichte competerende, soude uyt volgen" behooren tot de bevoegdheid van het hooggerecht, meldt artikel XIX:

„Ende van alle andere Gevechten ende Wonden, sal - men dingen voor Borgemeesteren ende Geswooren, die, daer af, kennisse sullen nemen".

En artikel XXIV:

„Maer van andere saeken, daer geen punitie van Lyf, oft Lith en valt, ende geene Hoogheyt inne gelegen is, sullen Borgemeesteren, ende Geswooren, die Overtreeders corrigeren" (2).

Aan die inmenging van het laaggerecht werd voor goed een einde gemaakt door de ordonnantie van Januari 1580, reeds hierboven vermeld, zulks *om veel goede aenmercken* (3).

Sinds dien bepaalde zich de bevoegdheid van het laaggerecht hoofdzakelijk tot de kennis en beoordeeling van alle personeele zaken voortkomend van koopmanschappen, verkoop, verhuur en dergelijke overeenkomsten en contracten van partijen; daaren-

(1) Louis Crahay, *Coutumes de la ville de Maestricht.* Préface, fol. LXXXVI.

(2) Recueil der Recessen, wegens beyde de Genaedige Heeren ende Princen, alhier geëmaneert inden jaere 1665. Tot Maestricht, bij Lambertus Bertus, Stadt-drucker 1719, bl. 234 en 236.

(3) Ibidem bl. 248.

boven de kennis van geschillen wegens beleediging burgerlijk aangedaan en in het algemeen van alle personeele en burgerlijke processen. Deze bevoegdheid werd bekrachtigd en nader omschreven bij de Recessen van 1665 en met name in Capittel XI. Na in artikel 1 te hebben gehandeld over de samenstelling van het laaggerecht, nl. uit de beide burgemeesters en acht „Geswooren Raeden", houdt artikel 2 het volgende in:

„Deselve Geswoorens sullen, met, neffens, ende ten overstaen vande Borgemeesters, kennisse ende judicature hebben van alle Personele Civile saecken, procederende van Koopmanschappen, ende Verkoopingen, Verhuyringen, ende diergelycke conventie, ende Contracten van Partyen, van bekende verloopen van Renten, van Injurien, civilijck geintenteert, van Meubele, ende gereede Penningen, ende generalijck van soodanige saecken, die by die slichtinge vanden Jaere 1560, ende het gevolghde gebruyck aenden Lagen Gerechte zijn toegevoeght; soo nochtans, dat, by soo verre eenige interpretatie, op 't stuck vande judicature, tusschen de Borgemeesters, ende Geswoorens, ter eenre, ende de Hoogh-Schoutten, ende Schepenen, ter andere zyde, gerequireert worde, Wy deselve aen Ons (1) hebben gereserveert, sonder dat Wy begeren dat de voorsz. twee Gerechten, eenige Protestatien, Contesten, ofte Conflicten sullen voorwenden, ofte voortsetten, sulcx, wel expresselyck, verbiedende, mits desen" (2).

Ten einde den geregelden loop van het gerecht te bevorderen werd in art. 3 bepaald, dat geen der gezworenen op de gerechtsdagen afwezig mocht zijn, zonder voorafgaande kennis der respectieve burgemeesters op boete van $^1/_4$ rijksdaalder, terwijl de burgemeesters moesten zorg dragen „op poene van onse indignatie", dat altijd de meerderheid der gezworenen aanwezig ware (2).

De vergaderingen van het laaggerecht werden gehouden des Dinsdags: in den zomertijd, nl. van Paschen tot het feest van den H. Remigius, te beginnen 's morgens te 8 uur en vanaf 1 October tot met Paschen, 's morgens te 9 uur . . . . te IX uren wanne die clock opten marct sleyt . . . (3).

(1) nl. de Commissarissen deciseurs van de beide heeren en Souvereinen der stad.

(2) Recueil der Recessen enz. bl. 60—61.

(3) Raadsverdragen deel 33 fol. 112, v. — In den toren op de markt was een uurwerk.

DE SECRETARISSEN.

Aan het laaggerecht waren van oudsher, wij zagen het reeds, vier secretarissen verbonden. In de officieele bescheiden is hun naam: „der stadt scriver". „der stadt cleircke", „der stadt clerck ende secretarys", soms „klerck, scriver ende secretaris", ook „gesworen clerck" of eenvoudigweg „secretaris". Zij werden door den raad benoemd ad vitam en waren tevens secretaris van den gemeenteraad. Het getal van vier secretarissen was reeds, naar het schijnt, in de XV[e] eeuw vastgesteld en bepaald door de 23 ambachten.

Toen in Augustus 1547, bij den dood van den secretaris Lambrecht Coeninxs, die den 7[e] dier maand overleden was, meerdere sollicitanten voor zijne plaats zich hadden opgedaan, en naar het schijnt, door sommige raadsleden er op aangedrongen was het getal van vier uit te breiden, werd in de vergadering van Maandag 5 September daaraanvolgende door den raad besloten zich te houden aan het getal van vier „gesworen clercken", zooals dat, voor jaren reeds, door de 23 ambachten was besloten (1). „ . . . Ende want voer jaeren by die XXIII goede ambachten deser stat verdraegen is geweest nytt mee dan vier gesworen clercken te hebben . . ."

In afwijking van dat besluit had de raad, onder den drang van de vele sollicitanten en van meerdere zijner leden in zijne vergadering van 23 April 1577 een vijfden titularis benoemd in den persoon van Ricaldt Bockx van Fall, een man van bekwaamheid en „meester in arten", die den eed aflegde, onmiddellijk in functie trad en reeds meerdere notulen in het verdragboek had ingeschreven. De raad in dezen zijn misstap inziende en streng willende houden aan het getal van 4 secretarissen, kwam in zijne vergadering van den 3 Juni daaraanvolgende op die benoeming terug „sonder prejudicie nochtans vander eeren des gheens dye daertoe gekosen is geweest"; den titularis evenwel werd de eerstvolgende vaceerende secretarisplaats toegezegd (2). Wat begrijpelijk is, Ricaldt schijnt voor die nieuwe aanstelling niet in aan-

(1) Raadsverdragen deel 43 fol. 167.
(2) Ibidem deel 48, fol. 207 v.

merking te hebben willen komen, althans is daarvan niets te vinden en komt hij niet voor onder het getal der secretarissen.

In de inleiding zagen wij, dat de secretarissen, althans sedert 1580, voor de helft van Luiksche en voor de helft van Brabantsche geboorte moesten zijn.

Bij ziekte of andere ongevallen kon ieder titularis zich laten bijstaan en eene behulpzame hand laten bieden, wat zich evenwel enkel bepaalde tot schrijfwerk; inzage in de stadsboeken mocht die helper niet hebben. In zulk geval verkeerde de secretaris Jan van Oxhem. Het schijnt dat hij een gebrek aan de hand had bekomen . . . „want hy niet mitter hant gescriven en con . . ." Bij besluit van 7 October 1467 stond de raad hem toe het behoud zijner betrekking met „tgros vanden joirgulden hy gewoinlyc is te hebben", het maken van „claichten, ansproken ende allegacien" en het laten schrijven daarvan door eenen „scriver" naar zijn gading, die evenwel niet zou hebben „het bewint inder stat boecken van scriven noch anders noch conde scriven"; daarvan zouden „tbewint" hebben de drie andere „der stad gesworen clercken" met name Wilhelmus, Romboldus en Lambertus; deze zouden ook voor hun drieën hebben het genot van de „profyten want sy den arbeit sullen moten doin". Voor het gemis daarvan kende de raad aan van Oxhem toe eene rente van 5 mud rogge 's jaars (1). Van die gelegenheid maakte de raad gebruik om voornoemden secretarissen de goede waarneming van hun ambt op het hart te drukken en hun voor oogen te houden, dat zij behoorden den burgers en burgeressen „guetlyc te gerieven in allen behoerlyken saken den scriverampt angoinde" (2).

Dit besluit is een vervolg van dat den 22 September tevoren door den raad genomen, hetgeen wij wegens de bijzonderheden in zijn geheel hier mededeelen:

„Op Moendaich XXII Septembris (nl. 1467) is verdragen inden gemeynen Rait, want Johannes van Ochem besieck is worden ende niet mee selve gescriven en can dan mit eynen substutuyt, so sal Jannes clerck ende secretarys blyven ende syn joirgelt te wetene tgros hebben ende behalden ende Rombout is angenomen

(1) Raadsverdragen deel 34 fol. 82, v.
(2) Ibidem.

ende hom gegont secretarys te zyn ende te dienen op zyn accidencie. Ende oft dan naemoels die toecomende Raede Jannes niet en gonden noch en belieffden eynen substutuyt te hebben ende halden so en conde dan Jannes niet selve gescriven so is hom drom overmits synre groeten getruewycheit ende diensten wille gegont ende verleent joerlyx vander stat gueden, gemeynten off anders vyff mudde roggen triechs so lange Jannes leven sal te hebben ende te bueren ende Johannes sal secretarys blyven als voir syn gros vander stat behaldende ende hebbende" (1).

Soms deed zich het geval voor, dat den aldus aangewezen of gekozen klerk de titel werd gegeven van secretaris, zooals reeds blijkt uit het voorgaande raadsbesluit, soms ook met recht van opvolging; in dat geval werd hem toegekend het aandeel van den titularis in de emolumenten Vandaar dat men in de raadsnotulen somwijlen vindt gewag gemaakt van 5, soms van 6 secretarissen. Zoo onder meer bepaalde de Raad in zijne vergadering van 7 September 1523, dat de zes „clercken" hun ambt gelijkelijk bedienen zullen, zooals dat behoort en de „profyten" daarvan komende „als vanden gedinghen te weten van insetten, van opsetten, pande . . . . scettinghen, gheloeffboeck ende andere honnen scriverampt aengaende" gelijkelijk onder hun zessen verdeelen, zooals dat van ouds gebruikelijk was; verder zouden zij de sleutels „inder lantzkroenen honnen scriver ampt aengaende ghelyck hebben," ten einde hun ambt als voorschreven te kunnen bedienen (2).

De ordonnantie van Koning Philips II van Januari 1580 bracht in de regeerings colleges der stad eene groote verandering en omkeer te weeg. Bij die ordonnantie werd het getal der secretarissen van het laaggerecht van vier op twee (3) gereduceerd en

(1) Raadsverbragen deel 34 fol. 82.

(2) Ibidem deel 38 fol. 100 v.

(3) Op den perkamenten omslag van een gedingboek van secretaris Houpeaux, loopende over de jaren 1596 tot 1598, staat het volgende te lezen:

„Gedengboeck byden Secretaris Houpeaus gehouden (separatione duorum secretariorum inferioris justitie sub litteris alphabeti facta), beginnende den 5 Martii 1596. — Ende dat van A aff tot R toe incluys, gelyck dye rechte naemen der aenleggeren op dye oprechte latynssche taele syn beginnende eyndende den 20 Octobris 1598.

hunne benoeming en bevoegdheid geregeld in de artikelen X en XI. Deze luiden:

„In 't Hooge Recht sullen dienen twee Greffiers, oft Secretaris: ende, in 't Leege, oock twee alleenlycken, dewelcke gecosen sullen worden by de Schoutetten, Schepenen, Borgemeesteren, ende Geswooren van de voorsz. Stadt, respectivelijcken

„Welcke Greffiers, oft Secretarissen wy verbieden sigh te onderwinden, met raedt, daet, ende instructie, tegen, oft voor de Partyen collitigerende, Schrifturen te maecken, oft anderssints, die te dienen in Processen, hangende voor de Justitie, daer sy Greffiers sullen zijn, op poene van extraordinarissen gestraft te worden, 't zy in Gelt-boete, oft by suspensie, oft privatie van hunne Officien ende anderssints arbitraelijcken".

Artikel XIII, waarbij de samenstelling van den raad der stad behandeld wordt, voegt in zijne laatste zinsnede daaraan toe: „Ende sullen die Secretarissen, van den voorsz. Leege Rechte, Register houden van alle Resolutien, die in den selven Raet genomen, ende gesloten sullen worden" (1). Hierbij wordt den secretarissen, in die hoedanigheid van den raad der stad, de opdracht gedaan de verdragboeken te houden.

De Recessen der stad, die van 1665 dagteekenen en waarin op last der beide Heeren en Souvereinen alle overeenkomsten, concordaten, privilegiën en statuten van de „Oude Caerte" (1285) af, die van kracht waren gebleven, na herziening tot één geheel werden samengesmolten, ten einde de verslapte naleving te verscherpen en de praktijk gemakkelijker te maken en op vasten grondslag te doen berusten, handelen van zelf over de titularissen die ons bezig houden. Capittel XVI draagt tot opschrift: *Vande Secretarissen, van Schepenen ende van Borgemeesteren ende Geswoorens*. Daarin wordt in 11 artikelen de bevoegdheid der secretarissen van de beide Hooggerechten omschreven, terwijl artikel 12 meldt, dat dezelfde punten zijn na te komen door de secretarissen van het laaggerecht, van wie sprake is in het III Capittel: *Vande Policie ende Regeringe der Stadt Maestricht in 't gemeen*. Het 1e artikel van dat Capittel luidt: „De ordinaris Regeringe, ofte Magistrature der Stadt Maestricht, bestaet in twee Hoogh-

(1) Recueil der Recessen enz. bl. 253, 255.

Schouten, twee Borgemeesters, veerthien Schepenen, acht Geswooren Raden, ende twee Paymeesters; daer by komen twee Pensionarissen en twee Secretarissen vanden lage Gerechte, . . . Ende moeten de voornoemde Leden, voor d'eene helfte, zijn van Luycksche geboorte, ende voor d'andere helfte van Brabantsche geboorte (1).

De besluiten, vonnissen en andere tot een proces behoorende handelingen moesten de secretarissen in een daartoe bestemd register, „verbaal off dengboeck" geheeten, notuleren. Het blijkt dat deze soms meer dan één dergelijk register er op nahielden en ze zelf gemakshalve mede naar huis namen, wat bij loopende processen het opzoeken niet alleen zeer moeielijk, maar zelfs ten eenemale onmogelijk maakte. Ten einde daarin te voorzien en het misbruik tegen te gaan, bepaalde de raad in zijne vergaderingen van 3 November 1586, dat ieder hunner slechts één dingboek mocht er op nahouden en dat moest laten berusten ten raadhuize bij de overige archieven:

„Insgelycken (nl. Maendag den dryden Novembris 1586) wordt bevoelen opden eydt der twee geswooren clercken off secretarissen nu synde vander lediger justicien, dat sy maer eenen verbael off dengboeck en sullen houwen, waer touwe sy respectievelyck honnen touganck sullen hebben, die selve laetende opder Lanscroonen met allen anderen boecken, documenten ende pampieren soe wael der stadt als parthye aengaende, allet te meerderen ende beeteren gerieffve van parthyen" (2).

Zooals hiervoren reeds gebleken is genoten de secretarissen een vast traktement en emolumenten, welke laatsten men heden ten dage met den naam van legesgelden zou stempelen; buitendien werd hun jaarlijks eene tegemoetkoming gegeven voor hunne kleeding.

Hoe groot het traktement, „de gewoenlycke gagie van der stadt" van de titularissen in vroegere eeuwen was, is niet bekend; de bescheiden zwijgen daarover; het zal wel niet bijster hoog geweest zijn. Bij besluit van 10 Mei 1462 kende de raad aan

(1) Recuel der Recessen enz. bl. 19, 20, 75—77.

(2) Raadsverdragen deel 50 fol. 8.

den secretaris Wilhem in die Hage voor zijne diensten als „stat scriver" toe jaarlijks 5 Rijnsche gulden, evenals te voren toegekend was aan zijn ambtgenoot, Johannes van Oxhem (1). Zoo werd, bij besluit van 19 Mei 1517 aan „der stadt secretaris" Lambercht Coninx door den raad toegezegd, dat hij zijne „cleydinge ende gagyen" zal hebben en ontvangen gelijk de andere „der stadt clercken" (2), terwijl Lens Doelmans, die eenigen tijd in functie was zonder traktement te genieten en in de uitoefening van zijn ambt „altyt bereyt ende dinstig bevonden ys" 14 gulden werden toegekend bij besluit van 26 September 1525 (3). Het lijdt geen twijfel of het traktement zal mettertijd verhoogd zijn geworden; toch schijnt het in de 16e eeuw niet ter voldoening te zijn geweest der belanghebbenden. Althans in 1550 beklaagden zich de vier titularissen „die vier geswoeren secretarien" bij den raad dat hun traktement „zeer cleyn ende sober" was en dat hunne tegemoetkoming voor hunne kleeding slechts 6 ellen laken bedroeg, elke el tegen 30 stuiver gerekend; in 1489 evenwel werd de el gerekend tegen 1½ goudgulden of 25 stuivers (4). De raad de billijkheid hunner klacht erkennende, bracht bij besluit van 21 Juli 1550 de tegemoetkoming in hunne kleedij op 6 goudguldens 's jaars (5) Die tegemoetkoming in de kleedij schijnt te hebben bestaan in een wenterrock ende somerrock". In het rekeningenboek der stad van 1399 vindt men bij de uitgaven: „Wilhelmus der stat clerck van synen wenterrock en somerrock 6 ℔".

Eenige jaren later in 1589 werd hun traktement bij raadsbesluit van 3 December gebracht op 52 brabantsche gulden, wat ook blijkt uit de paymeesters-rekening van 1592, daar zij andermaal over de geringheid daarvan geklaagd hadden, terwijl bij die verhooging de bepaling werd gemaakt, dat hun „gewoenlycke raetscogele in effect ende weerde" blijven zal (6). Uit eene kantaanteekening, bij dat raadsbesluit gemaakt door Joh. Playoul, verneemt men, dat voor ieder der secretarissen die „raetscogele" bedroeg 5 Hornsche gulden. Naderhand werd het salaris nog

(1) Raadsnotulen deel 34 fol. 43.
(2) Ibidem deel 37 fol. 278.
(3) Ibidem deel 38 fol. 199.
(4) Ibidem deel 35 fol. 17.
(5) Ibidem deel 43 fol. 362.
(6) Raadsverdragen deel 50 fol. 78.

verhoogd. G. A. Collecte, die veel wetenswaardigs over de geschiedenis van Maastricht in 7 lijvige banden handschriften opgeteekend en voor het nageslacht bewaard heeft, verhaalt dat in zijn tijd, de 18e eeuw, het bedroeg 616 gulden (1).

De emolumenten der secretarissen schijnen nog al aanzienlijk te zijn geweest althans in de 18e eeuw; hoe het te voren daarmede gesteld was, vonden wij niet. De volgende repartitie geeft daarvan eenig overzicht; zij dagteekent uit de eerste helft der 18e eeuw, wellicht van 1730 en behelst slechts een gedeelte daarvan:

„Repartitie.

Uit de Rolregten dewelke monteren de somme van ƒ 461—10— hebben D'Heeren Secretarissen vooraff een derdepart ter somme van			ƒ 153—:—
Uyt de resterende tweederde gedeeltens ter somme van ƒ 306 heeft yder der Borgemeesters de somme van		30—:—	
Yder der Gesworen	30—:—		
Uyt de Cleyne Vonnissen buyten de Rolle, Extraord: Verg: en executie regten, dewelke beloopen te samen ter somme van ƒ 363.— verdeelt in elve, soo komt beyde Heeren Secretarissen de somme van			33—:—
Yder heer Borgemeester		33—:—	
Yder heer Gesworen. . . .	33—:—		
Uyt de groote Vonnissen dewelke beloopen ter somme van ƒ 168 en verdeelt worden in dartien deelen, soo komt aen beyde Heeren Secretarissen de somme van			12—15—
Yder Heer Borgemeester twee deelen doet		25—10—	
Yder Heer Gesworen . . .	12—15—		
	ƒ 75—15—	88—10—	198—15—
			99—7—2

(1) Collectanea deel 6 fol. 114—115. — Godefridus Augustinus Collette J. V. Lic,

Vermeld dient nog dat ieder titularis, bij zijne aanstelling en benoeming, van stadswege ontving eene aam wijns, ter waarde van 50 gulden. Dit gebruik schijnt van oude dagteekening blijkens het raadsbesluit van 23 September 1720: „. . . dat van ouds aen de nieuw aenkomende stads Secretarissen worden toegevoegh een aem van den besten wyn" . . . . (1).

Bij buitengewoon drukke bezigheden ontvingen de secretarissen meermalen eene vergoeding, „recompense", zooals herhaaldelijk te lezen staat in de verdragboeken. Ook was dit het geval wanneer zij ten dienste der stad werkzaamheden verrichtten, die niet tot hun ressort behoorden. Zoo onder meer vinden wij opgeteekend in de raadsverdragen, dat den 29 Juni 1526 den vier secretarissen door den raad werd toegekend eene vergoeding van 45 gulden, gelijkelijk onder hen te verdeelen, wegens verrichten arbeid „int scriven van den lotten" eener door de stad georganiseerde loterij (2).

In 1533 kende de raad bij besluit van 29 September aan ieder hunner toe 2 goudgulden voor de vele buitengewone diensten in het afgeloopen jaar bewezen, vooral door het aanleggen van het eerste en oudste missievenboek, waarin zij bijna al de ingekomen missieven persoonlijk hadden ingeschreven. Deze serie missievenboeken, die met 2 October 1532 aanvangen en tot 1815 gaan, worden thans in zeer goeden toestand bewaard in het oud-archief der gemeente.

Zoo werden ook 20 September 1540 den drie secretarissen

---

ridder van het H. Roomsche Rijk, heer van Harff en Rindelborn. Gedurende meerdere jaren was hij gezworen en schepen van Maastricht, was schout van St. Pieter. meier van het laathof van Rosmeer, schepen van Berg en werd 15 Juni 1741 aangesteld tot vice-hoogschout van het Luiksch Hooggerecht te Maastricht. Hij was een beoefenaar der geschiedenis zijner geboortestad Maastricht en verzamelde in meerdere handschriften wetenswaardigheden over die stad, van welke wij hierboven noemden de *Collectanea*, waarvan thans nog 6 deelen (oorspronkelijk bestonden zij uit 8 deelen) op het Rijksarchief te Maastricht bewaard worden. Voor meer bizonderheden over zijn persoon, zijne familie en zijne handschriften verwijzen wij den lezer naar het artikel: *Eenige bizonderheden over den Vice-Hoogschout Collette te Maastricht* van de hand van den heer Jos. Eversen, commies aan het Rijksarchief te Maastricht, uitgegeven in de „Maasgouw", Jaargang 1888—1889, bl. 129—130.

(1) Raadsverdragen deel 62 fol. 697.

(2) Ibidem deel 38 fol 251.

„der stadt clercken", met name Paulus Winandi, Wilhem Mulartz en Lambertus Coninx 2 gouden kroonen toegezegd, voor het maken ten dienste van elk der gerechten van een afschrift van den confirmatiebrief van Keizer Karel v van 7 Februari 1538, van zijn brief van non-prejuditie, in Maart 1536 aan de stad Maastricht verleend, en van andere brieven: „.. die confirmatie Key. Ma[t] op die brieven van onpreiudicie verlent, met oick die selve onpreiudicie; insgelich den contrabrieff, den affsceit ([1]) ten brieffve van beyden onssen g(enadigen) Heren genomen consultatie der gelerden van Cullen mit noch anderen stucken".. ([2]).

Het gebeurde zeer dikwijls dat de secretarissen met andere magistraatspersonen of invloedrijke ingezetenen der stad, om stads belangen afgevaardigd werden naar de beide heeren of hunne hoven te Luik en te Brussel; daarvoor werd hun dan vergoeding, wij zouden tegenwoordig zeggen reis- en verblijfkosten gegeven. Zulk eene reis gebeurde dan vaak te paard. Voor zulk geval zien wij dat de Raad 15 October 1442 aan ieder der deelnemers toekende voor bezoldiging $^1/_2$ rijnschen gulden per dag ([3]) „... dat soe wannere burgemeystere, gesworen, roetslude, clercken oft ander guede man vander stat wegen yergent gesandt werden te perde, dat ellic man sdaichs hebben sal voor synen soudt eynen halven rynschen gulden" ([2]). De kantaanteekening luidt: „van den zolt ([4]) die ryden".

Dit besluit werd 26 Movember 1453 vernieuwd.

Evenals ieder der magistraatspersonen moesten de secretarissen bij de aanvaarding van hun ambt den eed van trouw en van nauwgezette uitoefening van hunne betrekking zweren.

In het „Huldeboek" der stad, loopende van 1 October 1428 tot 1 October 1523, vinden wij voorin en op fol. 5 v. een formulier van dien eed, welke wij hier successievelijk laten afdrukken. Dat huldeboek bevat de namen der leden van de magistraat, der gouverneurs van de ambachten en der overige stadsbeambten,

---

([1]) *Affsceit, afsceit, afsceet* = *gesceit, gesceet*, beteekent hier oordeel, beslissing.
([2]) Raadsverdragen deel 41 fol. 293.
([3]) Ibidem deel 23 fol. 22.
([4]) *Zolt, sold soud* = soldij, besoldiging.

die telken jare bij de vernieuwing van de magistraat op 1 October gekozen en aangesteld werden. De lijsten dier namen beginnen op fol. XI met dit opschrift: Anno Domini M° CCCC° XXVIII° ipso die beati Remigii juxta nova privilegia et novas ordinationes Regiminis fuerunt et sunt electi ad officia et regimen opidi, illi qui sequuntur. Dat boek wordt bewaard in het oud-archief der gemeente Maastricht.

Den clercken eydt.

Totten ampt doe ick toe gekoeren ben als der stadt clerck ende scryver te syn, dat ende alle dat den selven ampt toebehoert sal ich wale ende getruwelic doin ende achterwaren van diesen dage voert tot sint remeisdach neest comende (ende tot der tucomende huldinge van den nouwen Rode) (1) ende denen daich al den raidt ende getuyschappen die ich sal helpen hoiren ende soe wes ich raitsgewyse hoeren sal wale heelen ende nyet melden totter tyt toe datmen die billick openboren mach, der stadt poerter en die poerterssen brieve ende ander saken mynen scryverampt aengoende ende anders des mich die borgemeisteren, gesworen ende raidt bevelen suelen doin ende scryven tot honnen meisten orber, even ende profyt als eyn guet getruwe scryver schuldich is te doen, noe mynen besten synnen ende verstentenisse, Ende dat ich myns wetens nyet abeyn en ben. Ende soe lange ich abeyn were, dat ich denen tyt lanck nyet te raide coemen en sal noch mich myns amps in derre tyt in geynreleywys croiden noch onderwenden en sal. Ende dat ich ouch geyne dingen van rechs wegen inscryven, opsetten noch uytdoin en sal te versueke van eynigen de myns wetens abeyn were (2). Ende dat ich ouch myns wetens nyet plichtich en ben eynichs punts inder stadt privile-

(1) De woorden tusschen haakjes geplaatst zijn van eene latere hand en aan den kant geschreven.

(2) Later in 1490, October 11 werd hier ingelascht het volgende:
Dit is te verstoen van eynigen vanden boden off burgemeesteren ende gesworen vanden huyze vander lanscronen ende legen recht tugenworde *(sic)* ende van nyemant anderen doer in begrepen. Alsus verclert inden gemeynen Roet a° XIIIIc ende XC op Moendach XI dage octobris.

gien alde ende nuwe bescreven. Soe help mich Got diese Heiligen ende alle Goets Heyligen.

Der clercken eydt.

Totten Ampte dat ghie toe gecoren syt als der stat clerc ende schryver te syne, dat ende allen dat denselven ampte tubehoert sult ghic wale ende getruwelich doen ende achterwaren van desen dage voert tot sinte Remeysdage toe neestkomende ende denen daich al den Raet ende die getuichscapen die ghir sult helpen hoeren ende so wes ghir Raetschewyse hoeren sult, wale helen ende niet melden, totter tyt toe, dat men die billich openboren mach der stat poerteren ende porterssen, brieve ende andere saken uren schriveampte aengaende ende anders des uch de burgemeisteren, gesuorenen ende Raet bevelen soelen, ende doen schryven tot honnen (1) meiste orbare, eren ende profyte als eyn guet getruwe schryver te doen ende te schryven, nae uren besten verstentenisse, Ende dat ghir niet plichtich en syt urs wetens, eynichs punts inder stat privilegien alden ende nuwen vytgenomen sonder argelist. — So uch Got help etc.

(1) De woorden „tot honnen" zijn erboven geschreven; er stond: „totter stat" welke woorden doorgehaald zijn.

LIJST DER SECRETARISSEN VAN HET INDIVIES LAAGGERECHT VAN ± 1380—1795.

Vóór 1380 Oct. 29. Johannes VAN SUSGHEN, die op voormelden datum geen secretaris meer was, werd in October 1383 met zijn gezin uit de stad gebannen, wellicht omdat hij tegen hare privilegiën gehandeld had.

1383 Juni. G. SERFELIX. Hij onderteekent in het verdragboek een notuul van dien datum. Zijne handteekening is niet duidelijk; zijn naam kan ook Werfelix gelezen worden.

1395 Febr. 16—1405 November 25.

Gielis GYELAERTS (Gilis GYLART) van Stockhem „der stadt cleircke". Met Reijner van Schoonvorst werd hij van wege de stad afgevaardigd naar den Koning. Voor dergelijke reizen werd hem van stadswege geschonken een paard, zooals blijkt o. a. uit het raadsbesluit van 25 Nov. 1405. Na dien dag vinden wij hem niet meer vermeld.

1398 Maart 25.

Th. DE WERDE.

Hij wordt met zijn collega's op dien dag genoemd.

1398 Maart 25—1426 Juli 8.

Guilielmus CORNELII (Willem CORNELIS), „clerck ende der stat diener". Den 13 April 1398 werd hij door den raad der stad benoemd tot „scriver" van de armentafel van den H. Geest, met ingang van 1 October van dat jaar. Den 15 October 1414 werd hij met den peymeester Willem van den Campe en den burgemeester Anthonys Yserman afgevaardigd tot den prins-bisschop van Luik. Voor de laatste maal vinden wij hem vermeld 8 Juli 1426.

1427

Johan VAN LOON. Hij was te Luik

1439 October 14.

Herman VAN HEZE, „der stadt

1438 Maart 27—1477 Aug. 17.

Wilhem IN DIE

1439 Oct. 14—1467 Sept. 23.

Johannes VAN O-

door de schepenen verbannen... abayn gemaict ende van danne gebannen" zooals te lezen staat in het huldeboek van den magistraat van Maastricht, deel I fol. 14 v.

scryver" verkreeg met zijn ambtgenoot Johannes van Oxhem (Ochem) bij raadsbesluit van 14 October 1439 eene bijzondere vergoeding wegens gedane uitgaven ten dienste der stad.

HAGE (HAIGE) „der stadt scriver".

XHEM (VAN OCHEM).

Wegens ziekte werd hem door den raad bij besluit van 22 September 1467 een substituut gegeven in den persoon van Romboldus; hij zou „tgros" der jaargelden, welke hij gewoon was te trekken, behouden. Verder bepaalde dat besluit, dat hij zal mogen „claichten (1), anspraken ende allegacies (2) maken" en die laten schrijven door een klerk naar zijne keus, doch deze zal niet „'t bewint" hebben in de stadsboeken, wat aan de andere drie secretarissen zal blijven voorbehouden, die dan ook de emolumenten onder hun drieën verdeelen zullen, „want hy niet mitter hant gescriven en can". Hem werd evenwel toegezegd eene rente van 5 mud rogge 's jaars.

1462 Mei 3—1465 ± April 3.
Cornelius PRENTEN.
Hij overleed kort vóór 3 April 1465; tot zijn opvolger werd benoemd:

1465 April 3—1472 Augustus 17.
Lambertus IN DIE HAEGHE, (HAGHE), zoon van Willem. Hij

1473 Jan. 22—1523 Juli 5.
Nicolaus MULARTS (Cloes MULART).
Hij stierf 5 Juli 1523. In deel 38

14.. — 1487 ± September 24.
Vaes VAN DER HEYDEN, „clerck ende secretarys".
Hij overleed kort vóór 24 September 1487.

1467 October 7.
Romboldus (Rombolt, Rombout) „gesworen clercke of secretaris".

(1) aanklachten. (2) aanvoeren van bewijzen.

legde den eed af 15 April daaraanvolgende.

1487 September 24—1497 Januari 7.

Coin IN DIE HAIGE (Conrardus IN DIE HAGE).

Hem en zijne drie ambtgenoten werden wegens de vele diensten aan de stad bewezen bij besluit van 24 September 1487 door den raad toegekend 12 gulden 's jaars buiten hun traktement en de emolumenten.

der Raadsnotulen fol. 289 schreef een zijner ambtgenooten zijn doodsbericht met volgende lofuiting over het vervullen van zijn ambt:

Quinta die mensis Julii anno a Nativitate Domini millesimo quingentesimo vicesimotercio et fuit dominica dies post festum Visitationis gloriosissime Virginis Marie obiit dilectus confrater noster Nicolaus Mulartz, vir discretus, probus, honestus, pacificus, civibus amatus, neminem verbo nec facto ledens ac patiencie etiam singularis qui officium secretariatus laudabiliter absque etiam omni mali suspicione quinquagenta et ultra annos in hoc oppido exercuit. Cuius anima per piam misericordiam Dei requiescat in pace. Et cadaver eius Lune depost sepultum fuit in ecclesia fratrum Predicatorum sub summa missa.

Zijn opvolger was:

1487 September 24—1539 ± September 30.

Andries (Dries) VAN PALANT.

In een raadsnotuul van 28 Augustus 1497 wordt hij genoemd „onssen lieven ind getrouwen diener ind secretarys". Den 19 Aug. 1499 verkreeg hij toestemming om met den hertog van Gulick eene reis te maken naar Frankrijk (1). Hij werd zeer dikwijls met andere magistraats-personen door de regeering der stad afgevaardigd naar de hoven van Luik en Brussel. Hij had een zoon ook Andries geheeten. Zijn dood had plaats vóór 30 September 1539 als wanneer tot zijn opvolger benoemd werd:

1487 September 24—1502 Mei 24.

Joannes BONGART (BOUGART ?).

1509 Januari 31—1522 ± Juli 28.

Theodericus (Dirk) HAGENS (HAEGENS, HOGENS).

Zijn opvolger was:

1522 Juli 28.

Conrad IN DIE HAEGH.

Hij werd aangesteld op verzoek van den Bisschop van Luik en van den Burgemeester Schaluyn.

(1) Raadsnotulen deel 37 fol. 77 v.

1495 Juni 25
Welter (Walterus)
HOOTS TEN GOESSENTORN,
aangesteld tot „clerck ende secretarys" op voormelden datum. Overigens vinden wij van hem niets meer vermeld.

1499 Juli 20 — 1517 Dec. 21.
Andries DAEMS (DAEMEN, DOEMS DAMEN).
Hij schijnt ook „clerck" van het Luiksch hooggerecht te zijn geweest; althans wordt hij in het raadsbesluit van 2 September 1499 genaamd „der schepen clerck".

1516 Augustus 25 —1547 Jan. 11.
Lambertus (Lambrecht) CONINCX (CONINCS),

1523 Juli 20 — ± 1532.
Jaspar VAN DEN DYCK (VAN DEN DIECK).
Hij werd aangesteld zonder „gagie", dit werd hem eerst toegekend bij raadsbesluit van 8 Augustus 1525, nadat gebleken was, dat hij bekwaam was en zijn ambt ter voldoening van de burgerij vervulde. Meermalen werd hij door de stedelijke regeering afgevaardigd naar de Souvereinen of hunnen hoven. Den 2 Mei 1531 werd hij afgevaardigd naar de Keizerlijke gerechts kamer van Spiers en nog hetzelfde jaar naar den Rijksdag, waar hij met Hendrik Dolhart de belangen der stad moest bepleiten. Op de te-

1539 September 30—1542 ± Juni.
Willem MOULARTS (MULARTS).
Te voren was hij deurwaarder, welke betrekking hij bij zijne aanstelling tot secretaris moest nederleggen. Die werd toen verleend aan Jan VAN CULLEN (CUELLEN), gouverneur van het schoenmakersgilde. Willem schijnt overleden te zijn vóór Juni 1542.

1542 Juni 2 — 1571 ± Februari.
Franciscus EERSELLIUS (Frans ERSELLENS),
„der stadt gesworen clerck", zoo als de raadsnotulen op 2 Juni 1542 hem noemen. 22 Januari 1543 werd hij met den stads „dienaer" Willem van Berne afge-

1515 Juni 18—1525 October 23.
Jheronymus VAN DER HEYDEN.
Den 18 Juni 1515 werd hij aangesteld tot „stat clerck ende scryver sonder eynich affnemen der andere clercken" (1). Bij besluit van 23 Sept. 1515 werd hem door den raad opgedragen voortaan „cedulen te maken ende scriven van den bruecken ende forfaiten der stat aengoende" (2)

vóór 1525 September 26 — 1526 Juli 16.
Laurentius (Laurens, Lens) DOELMANS.
In den beginne genoot hij geen traktement. Wegens de goede waarneming zijner betrekking werd hem bij besluit van 26 Sept. 1525 toege-

(1) Raadsnotulen deel 37 fol. 247.
(2) Ibidem fol. 368.

aanvankelijk aangesteld zonder salaris, werd hem bij besluit van den raad van 19 Mei 1517 toegezegd „cleydonge ende gagien gelyck de andere der stadt clercken". Hij overleed 7 Augustus 1547. Zijn opvolger was:

1547 Augustus 10 —1560 Februari.
Johannes (Jannis) RAEDTZ, RAEDTS, RAETZ

Hij werd reeds aangesteld tot secretaris in Juli 1544 doch zonder traktement. Wij vinden hem als zoodanig reeds vermeld op 17 dier maand. Bij besluit van 10 Mei 1546 werd hem de „gewoenlycke gagie van der stadt" toegezegd. Den 10 Augustus 1547 na het overlijden van zijn voorganger, werd door den raad

rugreis overleed hij te Francfort. Behalve de vergoeding van gedane uitgaven kende de stedelijke regeering aan zijne weduwe toe de som van 20 Philippus- en 3 goudgulden. Hij schijnt schepen te zijn geweest; eene notuul van 12 September 1532 noemt hem *seliger scepen.*

1522 Juli 28—1532 ± September 10.
Christianus (Cristiaen, Kerst) VAN EELEN.

Hij werd 28 Juli 1522 aangesteld tot „klerck, scriver ende secretarius op syn profyten ende gewin", d. i. zonder genot van traktement. Wegens zijne benoeming tot schepen nam hij ontslag 10 September 1532. De setarisplaats werd

vaardigd naar Gent. In December 1547 bracht hij 17 dagen door in Brabant, ten einde de belangen van Maastricht te behartigen. Wegens gezondheidsredenen nam hij in Februari 1571 ontslag. Tot zijn opvolger werd aangesteld:

1571 Maart 5—1578 Mei 12.
Wylhelmus IN DIE HAEGE. Voor het laatst vinden wij hem vermeld 12 Mei 1578 met drie andere secretarissen WYNANTS, MONNIXS en CONYNCKS.

zegd de som van 14 gulden „gagie" en 16 Juli van het volgend jaar het volle traktement aan de betrekking verbonden. Na dien datum vinden wij hem niet meer vermeld.

1526 Juli 16—1543 ± December 27.
Peter MULARTZ (MOULARTZ).

Hij stierf kort vóór 27 December 1543, op welken dag tot zijn opvolger werd aangesteld:

1543 December 27 —1544 ± Juli 7.
Dionysius CONYNCKS.

Hij legde den eed af 31 December 1543 en den 7 Juli van het volgend jaar legde hij wegens ziekte, zijne betrek-

der stad besloten, dat hij het „secretaris ampt behalden sal ende bedienen metten anderen gesworen clercken deser stadt met allen emolumenten, gagien ende profyten”... Hij overleed vóór 19 Februari 1560.

Zijn opvolger was:

toen gegeven aan:

1532 September 10 – 1552 November.
Paulus Winandi (Pouwels Wynandtz Wynants), „eyn bequemer, ervaren geselle in Duytszer Welser ende Latinscher taelen”. Op 8 Mei 1536 werd hij benoemd tot schepen van St. Pieter, ter vervanging van Pieter van der Biessen, waartoe hij, volgens zijne instructie, toestemming moest hebben van den gemeenteraad, welke hem op voornoemden datum werd gegeven. Den 10 Mei 1540 schoot hij „den papegeye” af en werd koning van de „aulde geswoeren voetbogescutten”. Als bewijs van gelukwensch daarmede schonk de stedelijke regeering hem kwijt den accijns van twee amen wijns, welke zij hem bij die gelegenheid vereerde „ter eere sinen Koninglicken fest” (1). Hij overleed kort vóór 23 November 1552.

Zijn opvolger was:

king neder ten gunste van zijn broeder Johan:

1560 Februari 19 —1579 Juni 24.
Pouwels Wynantz (Winandi) J.U.L.

Aangesteld op 19 Februari 1560, verkreeg hij 3 Juli

1552 November 23 —1578 Mei 12.
Johan Monnixs (Monninxs, Monnxs, Munxs).

De raadsnotulen, waar zijn aanstel-

1544 Juli 7—1579 Juni 24.
M. Johan Conyncks (Coeninxs, Coenyncks), „deser stadt gesworen clerck”. In eene

(1) Raadsnotulen deel 41 fol. 259.

1573 van den raad verlof voor drie maanden, teneinde te kunnen promoveeren tot licentiaat in de beide rechten *juris utriusque licentiatus.* Voor het laatst vinden wij hem vermeld op 24 Juni 1579.

ling wordt medegedeeld, zeggen van hem, dat hij was „een zeer experte verfaren ende geleert man in diversche talen" (1).

Voor het laatst vinden wij hem vermeld in 1578 12 Mei.

notuul van 12 Maart 1547 wordt hij genoemd: „prenominati opidi scriba juratus". Den 19 September 1549 kende hem de raad eene vergoeding toe van 1 goudgulden (2) en den 5 Augustus 1554 eene „recompense" van 6 Brab. gulden. Voor 't laatst vinden wij hem vermeld 24 Juni 1579.

1580 April 11—1614 vóór Mei 31.
Lambertus (Lambrecht) BIESMANS.

1614 Mei 31—1646 ± Augustus 27.
Andries VAES J. U. L.

Hij werd aangesteld 31 Mei 1614; dienzelfden dag legde hij den eed af in handen van den burgemeester Jan van Buel. Hij overleed omstreeks 27 Augustus 1646, op welken datum tot zijn opvolger werd benoemd:

1646 August. 27—1673 Decemb. 11.
Anthoin (Antonius) Vaes J. U. L.

Op den dag zelven zijner aanstelling legde hij den eed af. Hij was schepen van het Luiksch Hooggerecht. Den 23 Augustus 1647 gaf

1580 Juli 3—1584 December 30.
Franciscus (Franchoys) MOLINEUS.

Wegens zijne afvaardiging naar Gent en niet wetende wanneer hij zou terugkeeren, werd bij besluit van den raad 30 December 1584 bij provisie met zijn ambt belast:

1584 December 30—1588 Juni 25.
Johan CRIECKELMAN (CRYKELMAN)

1589 Juli 24—1612 Februari.
Jean HOUPEAUX (HOUPAEUS).

1612 Februari—1629 ± Nov. 17.
Antoon DE LAVAL.

1629 Nov. 17—1644 ± Nov. 14.
Hubrecht GROOTECLAES.

In 1625 en 1626 was hij gesworen.

(1) Raadsnotulen deel 44 fol. 79 v.
(2) Ibidem deel 43 fol. 171 v.

de raad hem toestemming om den heer van Nederhorst „in syne extraordinaire ambassade" naar Munster te vergezellen. Tijdens zijne afwezigheid werd zijn ambt van secretaris waargenomen door den gezworen Karel ROMERS. Na zijne benoeming tot pensionaris legde hij, wegens de vele bezigheden, de betrekking van secretaris neder, die, op zijn verzoek verleend werd aan:

1673 December 11—1713 ± Nov. 20.
Henricus THISIUS J. U. L.

Hij legde den eed af 11 December 1673 in handen van den hoogschout Claude de la Montaigne en van den burgemeester François Pasquier. Hij was schepen van het Luiksch Hooggerecht in 1668 en 1669.

1713 November 20—1737 ± Mei 27.
Leo EMERIX.

Den 20 November 1713 legde hij den eed af in handen van den burgemeester M. G. van Aken. Hij overleed vóór 27 Mei 1737; dien dag werd tot zijn opvolger benoemd. In 1704 en 1705 was hij schepen van het Luiksch Hoog gerecht en in 1710 en 1711 Luiksch gezworen.

Hij overleed vóór 14 November 1644; zijn opvolger was:

1644 November 14—1672 ± Juli 11.
Martinus DE QUADE J. U. L.

Hij was schepen van het Brabantsch Hooggerecht, welke betrekking hij 6 Augustus 1647 nederlegde. In 1651 maakte hij ten dienste der stad eene reis naar Holland, waarvoor hij 13 Februari van dat jaar eene vergoeding van stadswege verkreeg van 50 pattacons. Naderhand werd hij door de Hoog Mogende benoemd tot Brabantsch Commissaris instructeur en overleed vóór 11 Juli 1672. Als secretaris werd hij opgevolgd door zijn oudsten zoon:

1672 Juli 11—1674 ± April 30.
Guilielmus DE QUADE.

Hoewel minderjarig werd hij 11 Juli 1672 met algemeene stemmen benoemd. Voor de meerderjarigheid werd gevorderd de leeftijd van 24 jaar. Voor de waarneming van het secretariaat tijdens zijne minderjarigheid bood zich aan M. Peter NOYEN advokaat en oudschepen van Brabantsche zijde in 1664 en 1665. Intusschen was na de inneming der stad 30 Juni 1673 de Koning van Frankrijk te Maastricht in de rechten getreden van de Staten-Generaal. Ingevolge eene orde van „hoogher handt" gekomen om geen personen van de

1737 Mei 27—1763 Juli 25.
Gisbertus Joannes LENARTS J. U. L.

Hij had een concurrent in den persoon van Philip KERENS. J. U. L., burgemeester in 1726—1728. In 1763 verzocht hij aan den raad, wegens gebrek aan zijn oogen, het emeritaat, wat hem 25 Juli werd toegestaan, met behoud van zijn traktement en de emolumenten, aangezien hij 26 jaar het ambt van secretaris tot algeheele voldoening der leden van den raad had waargenomen. Tegelijker tijd werd tot zijn opvolger benoemd zijn zoon:

„gereformeerde religie in stadt publiecken dienst" te gebruiken, werd Noyen ontslagen, onder dankbetuiging voor de verleende diensten, waarvoor hem als belooning werd toegezegd vrijdom van inkwartiering gedurende een jaar. Toen werd de betrekking van secretaris geschonken aan Francis DE HILDERNISSE, oud-burgemeester, als eene erkenning van zijne bekwaamheid en van den grooten dienst, welken hij de stad bewezen had door het leenen eener som van 8000 gulden.

1674 April 30—1678 Augustus 10.
Francis DE HILDERNISSE J. U. L.

Deze was burgemeester van 1674 tot 1678; gedurende die jaren werden de notulen van de raadsvergaderingen opgesteld door den Pensionaris den licentiaat VAES.

1678 na Augustus 10—1722 ± Juli 6
Mr Guilielmus DE QUADE.

In October 1691 werd hij benoemd tot schepen van het Brabantsch hooggerecht, in de plaats van Jan HELDEVIER die bevorderd was tot Brabantsch Peymeester der stad. Bij resolutie der Staten Generaal van 26 October 1693 werd hij aangesteld en beëedigd tot plaatsvervanger van Eusebius Burchard VAN BENTINCK heer van Schoonheeten, hoogschout van het Brabantsch gerecht en van den Vroen-

1763 Juli 25—1795 Juli 29.
Matthias Carolus LENARTS J. U. L.

Deze legde den eed af in handen van den burgemeester J. L. Olislagers J. U. L. Den 29 Juli 1795 wordt hij voor het laast vermeld.

hof, die voor geruimen tijd uit de stad afwezig moest zijn. De Quaede overleed vóór 6 Juli 1722; zijn opvolger was:

1722 Juli 6—1759 ± September.
Mr Laurens GHYSENS J. U. L.

Hij legde op den dag zijner aanstelling den eed af in handen van den burgemeester Mr Johan Lemker. Ouder gewoonte werd hij bij zijne benoeming van wege de stadsregeering vereerd met eene aam van den besten wijn. Hij overleed vóór 3 September 1759. Tot zijn opvolger werd aangesteld:

1759 September 3—1795 Mei 11.
Mr Leonard Willem VAN DEN HEUVEL,

die den eed aflegde in handen van den burgemeester Mr Wilhelmus BRULL en kreeg bij zijne aanstelling van de regeering der stad ten geschenke eene aam wijn, ter waarde van 50 rijksdaalders. Voor het laatste vinden wij hem vermeld op 11 Mei 1795. Kort daarop werd het Fransch regiem te Maastricht ingevoerd.

TABLE ALPHABÉTIQUE.

A.

Aacken (Aken), Jean van, médecin et échevin de Ruremonde, 114, 135.
Aarnolds, Jacques, 193.
Abenus, curé de Horn, 259, 262.
Ackermans, Angélique, 164.
Adélaïde, époux de Herman de Overheim, 270.
Adriani, Adrien de, chef du mont-de-piété à Maestricht, 8, 13; — Valentin, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 46.
Aernhem (Arnhem), van, 51-53, 111.
Aerssen, Arcen (?), 11.
Aerts, Jean, 36.
Aitona, marquis d', 3, 10.
Aix-la-chapelle, 3, 10, 11, 24, 28, 37, 43, 44, 52, 54, 63, 65, 71, 76, 86, 95, 122, 165, 176, 191, 204.
— pays d', 152.
— quartier d', 146.
— magistrat, 84.
Aken, M G. van, bourgmestre de Maestricht, 330.
Albert, gouverneur des Pays-Bas, 162.
Aldenmerberen, 119.
Altena, pays d', 64.
Ambassadeur du roi d'Espagne, 197.
Amelonck, Guillaume d', 264; — Jean Vranckams de, 264.
Amerongen, van, commissaire-déciseur des Etats-Généraux à Maestricht, 213, 220, 223.
Amerongen, seigneur d', 107.
Amerongen, maison, 218.
Ameyden, de, drossard, 107.
Amsterdam, 5, 44, 47, 48, 55.
André, député des Etats-Généraux, 177, ancien commissaire-déciseur à Maestricht, 181, 183, 185, 188.
Anvers, 11, 18, 32.
— quartier d', 25.
Arberg (Arbergh), comte d', baron d'Elsloo, 190, 194.
Argenteau, 229.
Arnhem (Arnem), van, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 23, 26, 56, 80.
Arnhem, 70, 87, 123, 125-127, 129-131, 133, 146, 158.
Asselt, *Aesselt*, 281.

B.

Baartmans (Barmans), Antoine, 176, 182.
Baccart, 80.
Bachusius, Harman, bourgmestre de Maestricht, 13, 91.
Backer, 13.
Backers, Guillaume, 119.
Balen, 16, 20, 52, 53, 83.
Baemberch, 290
Baren, Gérard de, 159.
Barendrecht, de, 180.
Bartel, Roland, bourgmestre de Liége, 151.
Bavière, Ferdinand de, prince-évêque de Liége, 116.
Beaufort, Louis de, maître de l'école latine protestante à Maestricht, 158.
Beaumont, 42.
Becker, Herman de, 91.
Beek, 233, 234, 239.
Beek,, Gérard van den, 296.
Beegden, *Beecde*, *Beghden*, 290, 294.
Beelmans, Thierry, 282.
Belboum, huissier du grand-conseil de Hollande, 272.
Bellerbus, 11.
Bemmel, 49, 101.
Bemmel, van, député des Etats Généraux, 56, 57, 63.
Bemmelen (Bemel), Guillaume de, doyen de Saint-Servais à Maestricht, 144.
Bentinck, Eusèbe Burcard de, écoutête brabançon de Maestricht, 331.
Berchet, 134.
Berckel (Barckel), Nicolas, chanoine de Sint Servais à Maes-
Berensteyn, 123.
Berg, *Bergh*, seigneurie, 170, 208, 319.
Berg (Bergh, Berghe), comte de, 30, 81, 229.
Bergen-op-Zoom, 130.
Bergh (Berghe) *dit* Trips, Henri de, drossard du pays de Hertogenrade, 4; gouverneur du Haut-Quartier de Gueldre, 42, 73.
Bergh, Pierre van den, 277.
Berghe, Gérard van den, 276.
Berghes, Robert de, prince-évèque de Liége, 259.
Berlier, Eustache, seigneur de Bemelen, 221.
Berlo, 201.
Bernaerts, Pierre, 165.
Bernau, *Berne*, 179, 186, 229.
Berne, Guillaume de, 326.
Bernsau, Hans Sigesmond, van, 31.
Berynghe, Henri de, 291.
Beveren, 48, 49, 110.
Beveren, van, 42, 54, 74, 75, 77, 78; — Corneille de, commissaire-déciseur à Maestricht, 32.
Beverning(Beverningk), van, 183, 201-203, 205, 210, 229, 230.
Bevers, Antoine, 191.
Bex, Pierre, 13.
Bicker, 166.
Biesmans, Lambert, secrétaire de Maestricht, 329.
Biessen, Pierre van der, échevin de Saint-Pierre lez Maestricht, 328.
Bilderbeeck (Bilderbeecq), agent des Etats-Généraux, 4, 45, 121, 144, 169.
Bilsen, 70.
Binsfelt, de, seigneur de Wilre, 155, 164.
Bizouw (Bizou), Jacques, pasteur wallon à Maestricht, 145, 147.
Blanchard, François de, 171; — Marie Charlotte de, 171.

Blanckart, Thierry François, 163.
Blaniaen, Pierre, 17, 18.
Blauwesten, Pierre, receveur des biens ecclésiastiques du quartier de Fauquemont, 170.
Bloemendael, Gisbert, 173.
Bloeylant, contrôleur des droits d'entrée et de sortie, 132.
Bocholt, 61.
Bockholt, Henri de, écoutête de Weert, 199.
Bockx van Fall, Ricaldt, secrétaire de Maestricht, 312.
Boerick, Jean van den, 272.
Boesen, Chrétien, 295.
Boexemans, Catherine, 275.
Boghels, Henri, 264.
Bois, Jean Jacques du, pasteur de Limbourg, 39.
Bois-le-duc, 88, 130, 148.
— métairie, 25, 32, 85, 97, 183, 226.
Bombaye, *Bombimes*, seigneurie, 102, 137, 143, 248.
Bonaventura, Jacques, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 170, 192; — Pierre, chanoine de cette église, 144, 145.
Bonen, Heylken, 286.
Bongaard, Ferdinand van den, seigneur van der Heyden, 175.
Bongardt, Hans Werner de, commandeur de l'Ordre Teutonique, 61, 62.
Bongart (Bougart), Jean, secrétaire de Maestricht, 325.
Bonn, *Bon*, 70, 117.
Boomhouwer, Wolter, échevin brabançon de Maestricht, 147.
Borch, 301.
Borch (Broich), Giselbert de, 305.
Boreel, ambassadeur des Etats-Généraux près la France, 196, 204.
Boeke, Jean van den, 272.
Borgharen, seigneurie, 199.
Borick (Borinck), Jean van den, 272, 295.
Boringhe, 283.
Borne, Nicolas de, 274.
Boschusken, 283.
Boshusen, Aelwyns de, 284; — Noel, 267.
Boudaen, 94.
Bouillon, duc de, gouverneur de Maestricht, 2, 3, 7, 9, 14, 18-20, 23, 24, 26, 28-31, 33, 36-38, 41, 42, 44, 45, 47, 51, 52, 65-69, 83, 94, 96, 101, 104, 111, 128, 133-135, 141.
Bovenbergh, Reynken van den, 286.
Boville, Jean, 112.
Braeckel, van, délégué du conseil d'Etat des Pays-Bas à Maestricht, 229.
Brabant, duc de, 216.
— duché de, 14
Brans, Gérard, 263; — Jean, 263.
Brant, Jean Guillaume, 192.
Brasser, 123.
Brassel, secrétaire de l'ambassade de France auprès les Etats-Généraux, 14.
Braxatoris, Sibert, 292.
Breda, 26.
Brederode, capitaine-commandant de Venlo, 6; — Oswald, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 107.
Bree, 69.
Breuls, 195; — Gérard, 152.
Breust, *Brust*, 169, 218.
Brienen, Jacques de, avocat à Maestricht, 49, 50.
Brocken, Arnold, 265.
Broeck, van den, bourgmestre de Maestricht, 175; — Henri van den, 96, 98.

Bronchorst, 166; — François, commandant de Kerpen, 18.
Brouck, Henri van den, 150, 169, 178.
Broucqsault, commandant de Lille, 51.
Brouwers, Evers Jans, 225.
Brull, Guillaume bourgmestre de Maestricht, 332.
Brun (Bruyn), de, ambassadeur de l'Espagne à La Haye, 170, 174, 178.
Brunen, Jean, 295.
Bruninx, 1.
Bruxelles, 22, 49, 50, 87, 90, 115, 158, 203, 320, 325.
— chancellerie, 194.
— conseil de Brabant, 9, 20, 21, 34, 61, 66, 134, 205.
— conseil des finances, 5.
— cour de Brabant, 175, 205.
— états de Brabant, 46.
Bruyn, de, 171; — Henri de, 276; — Henri Lambert de, 168, 170, 176; — Jean dy, 288; — Lambert de, 167.
Bruynincx(Bruinincx,Bruininx), 124, 125.
Buel, Guillaume de, 157; — Jean de, bourgmestre de Maestricht, 329.
Bueringh, Guillaume de, 265.
Bueringhe, 289.
Buggenum, *Bugghennem*, *Bugghene*, 263, 269.
Bugghenem, Ide de, 296.
Bure, Henri de, garde-forêt dans le pays de Luxembourg, 37, 38.
Burette, Jean, 191.
Busci, Mathilde de, 279.
Buscis, Isabeau de, 280.
Busco, Fagga de, 278; — Godefroid de, 278.
Buser, Jean, 285.
Bussy (Busy), Gilles, contrôleur des recettes des biens ecclésiastiques dans les pays d'Outre-Meuse, 177, 187, 188, 193 195, 207, 225, 226.
Buysen, Geerken, 285.
Buytenaken, bourgmestre à Maestricht, 151.
Byrinck, Henri de, 291.

C.

Cabeljau, Jacques, capitaine, 137.
Cadier, 229, 243, 244.
— dîmes, 186.
Caenen, Guillaume, échevin de Sluysen, 157.
Caldenborch (Caldenburch), drossard du duché de Limbourg, 4, 5, 7, 10, 21, 27, 32, 48, 50.
Calloo, 131.
Camerarius, ambassadeur de Suède près les Etats Généraux des Pays-Bas, 44.
Campe, Guillaume van den, receveur à Maestricht, 323.
Canisius, 300.
Canne, 152.
Cant, délégué du Conseil d'Etat des Pays Bas, 229.
Cappelle, van der, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 21, 65.
Cardinal infant, 21, 65.
Carys, Hubert *dit:* 279.
Catherine, épouse de Nicolas Rutichoven, 271.
Cats, Abel van, 67.
Chabanes (Chabanis), Isaac de, 76, 77, 79.
Chambre-mi-partie, 191.
Champs, Bartholt de, 141.
Charnace, baron de, 31, 94, 95.
Charles IV, empereur, 155.
Charles Quint, 190.

Charleville, — gouverneur de, 184.
Chastelet, baron de, 179.
Chasteau Renaud, 184, 204.
Chauxhe, Hubert de, 27.
Cheratte, seigneurie, 243, 244, 247.
Chrétien Louis, duc de Brunswick Lunebourg, 157.
Cimiterio (Cymiterio), Adélaïde de, 280, 293.
Claes, Ide, 296.
Cleuter, 177; — Léonard, 182.
Clève, duché de, 64, 133.
Cleyssen, 95.
Clops, 153.
Cnaep, Jacques, 221, 224.
Cobben, Adélaïde, 263; — Isabeau, 263, 285.
Coenders (Conders), 12, 19, 87, 98.
Coenen, Guillaume, 153, 155.
Collaert, 224.
Collette, Godefroid Auguste, 318.
Cologne, *Cullen*, 45, 50, 118, 119, 128, 133, 320.
— prince-électeur de, prince-évèque de Liége, 3, 31, 50, 104, 132, 144.
Commen, 215.
Comte palatin du Rhin, gouverneur de Maestricht, 167, 168, 170, 171, 173-175, 179, 184, 186, 192, 196, 204.
Condeman, Henri, 296.
Conincx, Herman, commis des droits d'entrée et de sortie à Maestricht, 2, 3, 10, 16, 18, 29-31, 33, 40, 45, 79, 103, 130.
Conyncks, Denis, secrétaire de Maestricht, 327.
Conincx (Conincs, Coeninxs), Lambert, secrétaire de Maestricht, 312, 317, 320, 326, 327.
Conyncks (Coenyncks, Coeninxs), Jean, secrétaire de Maestricht, 328.
Constant, capitaine, 6.
Copinszer, Edmond (Hemondus), 296.
Coppel, Shanen, 291
Cormont, capitaine de cavallerie, 41, 43, 44.
Cornelimunster, 28.
Cornelis (Cornelii), Guillaume, secrétaire de Maestricht, 323.
Cortenbach, Guillaume de, 4.
Cox, Antoine, 209.
Craich, Jean, „servitiemeester" à Maestricht, 19.
Craecq, Guillaume, 96.
Crapoel, château près de Galoppe, 38.
Crauwen, Godefroid, 285.
Crauwis, Lémand, 215.
Creesen, 35.
Creusen, écoutête Liégeois à M., 151.
Crèvecoeur (Crevecour), 27, 49, 51.
Crieckelman, Edmond, échevin du Vroenhof à Maestricht, 77; — (Cryckelman), Jean, secrétaire de Maestricht, 329.
Croates, 76.
Crocht, Jean van der, 287, 288; — Mathilde van der, 287.
Croessen (Croosen), commissaire des Etats-Généraux à Limbourg, 13, 21.
Cuchlinus, 191.
Culenburch (Cuylenburg), comte de, 25, 117.
Cullen (Cuellen), Jean, huissier à Maestricht, 326.
Cuyck, 179.

D.

Dael, de, château sous Nuth, 301.

Daelem (Daelhem, Dalem), Henri, bourgmestre de Maestricht, 77, 80, 99, 100, 108-111; échevin du Vroenhof à Maestricht, 80.
Daelgrimby, 229.
Daelhem, *Dalhem*, *Dalem*, ville, 27, 57, 161, 228, 247.
— pays, 27, 171, 178, 182, 204, 229, 231, 242, 247, 250.
— comté, 13.
— banc, 243, 244, 247.
— moulin banal, 248.
Daems (Doems, Daemen, Damen), André, secrétaire de Maestricht, 326.
Dassellrode, Henri de, 275.
De Best van Beveren, Pr., 158.
Decker, Arnold, 297.
Deckers, Denis, 296.
Des Hayes, 6
Deuverden van Voort, Arnold van, receveur des pays d'Outre-Meuse, 33, 39, 68, 76, 80, 91-93, 95, 96, 100, 101, 103-109, 123, 127, 130, 135.
Diest, 32.
Doele, Arnold, 292.
Doelmans, 36; — Laurent, secrétaire de Maestricht, 326; — Pierre, 21
Donder, Jean, receveur du pays de Daelhem, 179, 186.
Doublet, 14, 28, 44, 80, 91, 200.
Douve(n) (Duiven), Guillaume, 185, 188.
Dueren, Jean, contrôleur du „Calmynberg", 87, 88.
Duverden, Gérard de, 115.
Dyck (Dieck), Jaspar van den, secrétaire de Maestricht, 326, 327.

E.

Eck, Henri van, commis-général des droits d'entrée et de sortie des Pays d'Outre-Meuse, 146; — Jean, receveur des droits d'entrée et de sortie de ces pays, 196.
Eede, Elie d', 217.
Eelen, Chrétien de, secrétaire de Maestricht, 327.
Eersellius (Ersellius), François de, secrétaire de Maestricht, 326, 327.
Eevenryck(e), Nicolas, 291.
Ehrenbreitstein, *Erenbreitsteyn*, 94.
Elcht, 229.
Elen, Adelaïde, 277.
Elslo, 223, 225.
— baron d', 205.
Elsrack, van, 301.
Elven, *voir:* Navagne, 3.
Emael, *Eymael*, 20.
Embden, 114.
Emerix, Léon, échevin liégeois à Maestricht, 320.
Engelen, Catherine, 275.
Erkelens, 43
Esneux, *Esseneux*, 27.
Espagne, 116, 239.
Espagne, roi d', 37, 46, 60, 89, 97, 112, 162, 177, 182, 209, 230, 236, 237, 246, 247.
Estampes, marquis d', 120.
Estocquis, Léonard, bourgmestre de Verviers, 141.
Eupen, 4, 9, 16, 20, 63.
— quartier d', 52.
Everhard, Pierre, 176.
Eysden, 161, 166, 218, 228, 239.
— seigneur d', 182.
— église protestante, 198.
— tonlieu, 177, 178.

F.

Fabert, marquis, gouverneur de

Sédan, 204.
Fabri, 301; — Hubert, 219, 224; — Jean, 302.
Faille, la, notaire, 137.
Fauquemont, ville, 8, 10, 21, 24, 33, 39, 40, 101, 218, 219, 237.
— église protestante, 202.
— moulin banal, 238.
— pays de, 8, 11, 16-18, 21, 22, 31, 39, 40, 71, 73, 74, 89, 93, 101, 106, 107, 158, 159, 192, 197, 198, 205, 208, 231, 232, 235, 236, 238, 239, 242.
— états, 31, 68, 71.
— drossard, 199, 202.
Feken, Jean, 281.
Fellais, *Falais*, *Falèze*, village de rédemption, 229.
Feneur, *Tenneur*, *Temeurs*, 243, 244.
Ferdinand Alexandre de Portugal, prince, 171.
Ferens (Ferents), ancien commandant de Limbourg, 7, 71.
Ferron, François, 225.
Fexhuis (Sixhims (sic)), Guillaume, doyen de Saint-Servais à Maestricht, 109.
Fisbach, auditeur militaire à Maestricht, 124, 148.
Flenderen, François de, 121.
Flodrop, Godefroid de, 287.
Flodrop (Flodorff), comte de, 10.
Fologne, village de rédemption, 225.
Fosseroul, Servais, chanoine de Notre Dame à Maestricht, 213.
Fouron-le-comte, 247.
Francart, N., 223, 224.
France, roi de, 15, 119, 120, 196.
Francfort, 327.
Franchimont, 58.
Franchimont, marquisat, 37, 57, 59.
Frédéric Henri, stadhouder des Pays-Bas, 161.
Freeskens, 280.
Frencken, Catherine, 295.
Fremont, Jean, 165.
Friessen, Godard, 54.

G.

Gabriels, Gilles, 159.
Gadem, Gérard op ten, 268, 292.
Gaem, Gérard van den, 268.
Gallicberg, 265.
Galoppe, 38, 149, 251, 254.
Gamarra, ambassadeur d'Espagne, 204.
Gand, 327, 329.
Gans, 40.
Gardenradt, Caspar de, 45.
Geer, Louis de, 44.
Gelcom, van, 191.
Geleen, 149.
Gelewycht, Gallus, 279.
Gen Boelen, Henri de, 296.
Gennep, 112, 171, 207.
Gent, van, membre des Etats Généraux des Pays-Bas, 179; — Jean de, stadhouder des fiefs et voué du pays de Fauquemont, 161.
Gerardi, Guillaume, 287.
Gerschaer, Herman, 76.
Gertrude, épouse de Jean van den Boreke, 272.
Geulle, 11, 161, 217, 239.
Gheisers, Jean, 295.
Ghelen, Sceeres, 269.
Ghenen, Nicolas, 264.
Gheyce, Elise de, 305.
Ghiesen (Ghesen), Gerlache de, 263, 280; — Henri de, 262.
Ghisegrobbe, Arnold, 301.
Ghisegrubbe, Gertrude de, 304; — Wendele, 301.
Ghysegrobbe, (Gysegreb, Ghysegrebbe), Jean, 299-302.

Ghysegrubbe, Gérard de, 305.
Ghysens, Laurent, secrétaire de Maestricht, 332.
Gielen, Godard, 294.
Giesen, Jean, 270.
Gillet, Henri, 204.
Glas, député du conseil d'Etat des Pays Bas, 182.
Goch, van, trésorier général des Etats-Généraux des Pays Bas, 1, 17, 31, 34, 49.
Godensdeche, Geerken, 297.
Goltstein, Joachim de, commandant de Maestricht, 2, 29, 72, 73, 75, 84, 85, 87, 91, 106, 108, 109, 114-117, 122-124, 128, 133.
Goor (Gore), de, 296.
Gorcum, 213.
Grand Rechain, 51-56.
Grathem, 268.
Grati, Jean-Baptiste, bourgmestre de Maestricht, 168.
Grave, 34, 112.
Graven, bourgmestre de Maestricht, 6; — Antoine, 218; — Hubert, 228.
Grelius, pasteur à Maestricht, 143.
Grenade, François de, 166.
Greve (Greven), Jacques de la, pasteur de l'église wallonne à Maestricht 7, 134; pasteur de l'église wallonne à Daelhem et Argenteau, 16, 57.
Grieten, Gelde, 271, 292.
Gronselle, 189.
Gronsveld, 149, 169.
— monnaie, 214.
— comte de, 213, 214.
Gront, receveur des biens ecclésiastiques dans les pays d'Outre-Meuse, 207.
Grooteclaes, Hubert, secrétaire et juré de Maestricht, 329, 330.
Grootloon, 229, 230.
Groulart, Jean, receveur des droits d'entrée et de sortie dans les pays d'Outre Meuse, 6, 8, 14, 16, 21, 22, 30, 33, 38, 68, 71, 72, 74 77, 89, 91, 95, 97, 99, 103, 107-113, 115, 148, 150, 151, 207; échevin du Vroenhof à Maestricht, 129; étoutète brabançon et du Vroenhof à Maestricht, 156, 173, 175, 183, 185, 186, 212, 214, 219, 224.
Guchlinius (Cuchlinus), Jean, 164.
Gueldre, 90, 112.
— duché, 168.
— province, 44.
— duc de, 261.
— avouerie de, 229.
Guillaume, secrétaire de Maestricht 313.
Guillaume, libre-banneret de Wilre, 165.
Gulkens, Jean, 289.
Gulpen, Jean Guillaume de, 27.
Guylbers, Elise, 289; — Gérard, 289; — Gertrude, 289; — Jean, 289.
Gyelaert (Gylaert), Gilles, secrétaire de Maestricht, 323.
Gyssens, 133.

H.

Haden, Sophie, 265, 274.
Haege (Hage, Haige), Guillaume in de, secrétaire de Maestricht, 317, 327
Haegh (Haige, Hage), Conrad in die, secrétaire de Maestricht, 325.
Haeghe (Haghe), Nicolas in die, secrétaire de Maestricht, 324.
Haelen, Jean, 218.
Haersolte, de, 21, 22, 47, 49, 54.
Haetsfelt, Philibert de, seigneur

de Wisweiler et Wildebach, 11.
Hage, Gérard de, 93; — Gérard de, bourgmestre de Liége, 93.
Hagens (Haegens), Thierry, secrétaire de Maestricht, 317.
Halders, Liévin, 22.
Halen, 289, 294.
Hallers, Jean, 228.
Hambourg, 54, 55.
Hamerstede, Jean, pasteur à Heusden, 213.
Hanen, 279; — Godefroid, 269, 288; — Jean, 266.
Hanovre, 157.
Haren, délégué du Conseil d'Etat de Hollande, 229.
Harff, 319.
Hasen, Gebèle, 296.
Heel, 257.
Heemstede, de, 176, 178.
Heerlen, 4, 5, 18, 39, 40, 233, 234, 237.
Heer, seigneurie de l'église Saint-Servais de Maestricht, 229.
Hees, *Heze*, seigneurie de l'église Saint-Servais de Maestricht, 47, 205, 206, 228-230, 288.
Helden, Henri de, 279.
Heldevier, Jean, échevin brabançon de Maestricht, 331.
Hellebruech, Gérardine de, 302.
Hellenbreuch, van, 301.
Hennekens, Pierre, 306.
Hennen, Théodore, 295.
Henri IV, roi de France, 139.
Henri-Chapelle, *Herry Cappelle*, 22.
Hermal, village de rédemption, 229.
Herman, Pierre, 265.
Hermanssen, Nicolas, 172
Herstal, baronnie, 191, 220.
Herten, 265.
Hertogenrade, 's, pays de, 4, 61, 74, 75, 119, 130, 179, 195, 197, 231, 250, 251, 253, 254, 256.
— drossard de, 61.
Herve, *Herff*, *Herft*, 4, 9, 16, 20, 52, 53, 67, 75, 141
— consistoire protestant, 66.
Heukelom, *Heuckelum*, 230.
Heuft, Matthieu, 47.
Heugem, 169.
Heusch, Nicolas, 199.
Heusden, 213.
Heuvel, Léonard Guillaume van den, secrétaire de Maestricht, 332.
Heyden, Jean de, curé de Horn, 269.
Heyden, Jérôme van der, secrétaire de Maestricht, 326; — Servais van der, secrétaire de cette ville, 324.
Heyes, Isaac de, 7.
Heynen, Schemel, 294.
Heythuisen, *Heythusen*, 291, 294.
Heytjensberg, *Eytensbergh*, 290.
Heze, Herman de, secrétaire de Maestricht, 323.
Hildernisse, François de, ancien-bourgmestre et secrétaire de Maestricht, 331.
Hillensbergh(h), 177; — Godefroid de, ancien-bourgmestre de Maestricht, 176; — Henri, bourgmestre de cette ville, 149, 150, 184.
Hilvarenbeeck, 204.
Hoensbroeck, de, seigneur de Geul, 56, 161; — Wolter François de, seigneur de Geul, 217.
Hoin, Nicolas, 306.
Hokel, Henri, 286.
Hollande, Etats de, 92, 200, 222.
— Grand Conseil de, 216.
Hollart, receveur des biens ecclésiastiques à Gennep, 207.

Holler, Guillaume ten, 47.
Hollogne, capitaine, 6.
Holsit, 195, 196, 251.
Honthorst, Dominique, 174.
Hooge, van der, 229, 230.
Hoolik, van der, 177.
Hoots ten Goessenstorn, Walter, secrétaire de Maestricht, 126.
Horn, *Heurem*, *Heurn*, *Hoerne*, *Hurn*, 260, 262, 263, 268, 269, 272, 274, 275, 279-281, 284, 285-288, 292-294, 296 297.
— paroisse, 259.
Horn, comte de, 260, 268, 293.
Horst, van der, 229, 230.
Hotelant, 295.
Houbar, Baudouin, chanoine de Saint Servais à Maestricht, 197.
Houff, Henri de, écoutête de Heerlen, 40.
Houpeaux (Houpeaus), Jean, secrétaire de Maestricht, 314, 329.
Houppertingen, *Hopertingen*, *Hoppertingen*, village de rédemption, 229.
Houthem, 237, 272.
— couvent Saint-Gerlache, 240, 241.
Houthorn, *Holtheurne*, 294.
Houthuerne (Houthuern), Godefroid de, 283.
Hove, Henri van den, écoutête de Heerlen, 39
Hoverhuysen, Gérard de, 296.
Hoyn van den Nieuwenhof (Nova curia), 301.
Hoyn, Herman dit, 302.
Hoyne, Jean dit, 305.
Huern, Anne de, 164.
Hundjes, 300
Huninga, Menso, receveur des droits d'entrée et de sortie du Limbourg, 6, 23, 24, 95.
Huy, 3.
Huybbens, Charles, 277.
Huygens (Huigens), membre des Etats Généraux des Pays-Bas, 37, 70, 128, 137, 178; secrétaire de ces Etats, 20, 46, 74, 108
Hylen, Simon, 294.

I.

Infant d'Espagne, duchesse de Brabant, 61.
Ingelen, Elise, 291; — Trineken, 295.
Isbrands, délégué des Etats-Généraux des Pays-Bas, 229.
Isendoorn, colonel, 229
Isselmuden, délégué du Conseil d'Etat des Pays-Bas, 229.
Ittersum (Ittersom), Robert d', drossard du pays de 's Hertogenrade, 161, 195, 196.

J.

Jager, Gérard de, 228.
Janssen, Barthélémy, 154; — Lambert, 219; — Servais, 171, 172.
Jegers, Gérard, 294; — Ingel, 294.
Jonckhere, van, membre des Etats-Généraux des Pays Bas, 103, 104; contrôleur des tonlieux, 17; — Jean de, 147; — (Jonckheere), Jean de, écoutête de Maestricht, 92 96, 100, 101, 109, 152, 156.
Jose, Johan de, 32.
Juliers, 197.
— pays de, 28, 39, 41, 43, 91-93, 121, 146, 152, 211.
— principauté, 80.
— duc de, 325.
Junius, Hadelin, chanoine de

Saint-Servais à Maestricht, 197.
Jupille, 61.

K.

Kaken, 301; — Arnold, 303.
Kamerlinc, Guillaume, 277.
Karlis, Hubert, 277.
Keer, 229.
Kentsels, Nael, 294.
Kerckem (Kerchem), baron de, baron de Neerharen, 201; — François baron de, 184; — Henri baron de, 184, 201.
Kerens, Philippe, 331.
Kerkrade, 251, 254.
Kerpen, *Karpen*, 3, 4, 11, 29, 39, 43, 45, 46, 50, 51, 83.
— receveur, 51.
Kessel. dîme, 181, 182.
Kessel, Jean, 40.
Keucken, Gérard, 284.
Keuken, Gérardine, 267; — Mathilde, 284
Kien, délégué du Conseil d'Etat des Pays-Bas, 229.
Kirchoeff, Pierre, 268.
Kirchuern, Guillaume de, 275; — Henri de, 284; — Marsil, 284.
Kirchuerne, Gérard de, 273.
Klaessens, Hedwige, 294.
Klimmen, *Climmen*, 233, 234.
Kloosterrade, *Cloesterrade*, abbaye, 80, 118, 123.
— abbé de, 118, 123, 254.
Knuyt, de, 94, 101.
Koelbers, Lufken, 294.
Koenken, Léonard, 281.
Koeuken, Aecken, 282.
Konen, Matthieu, 295.
Koninxheim, *Coninxheym*, banc du chapitre de Saint Servais à Maestricht, 229, 230.
Kouken, Cornélie, 286; — Gérard, 284; — Gérardine, 281; — Jean, 281.

L.

La Blocquerie, chancelier de Liége, prévôt de Saint-Pierre de cette ville, 48.
Laeffelt, 229.
Laere, Catherine de, 271.
La Haye, 28, 41, 68, 95, 106, 115, 116, 133, 170, 180, 182, 186, 193, 198, 231, 233, 241, 243.
— consistoire, 74, 90.
— Conseil de Brabant, 63, 153, 157, 158, 164-166, 188, 194, 214, 215.
— Conseil d'Etat, 1-256.
Lambert, secrétaire de Maestricht, 313.
Lanaeken, *Lonaecken*, 198.
Langen, 192.
Langen, van, 226, 227.
Langenbeyn, Gérard, 286.
Lapide, a, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 144.
Lappe, Jean, 276.
Lappen, Gebèle, 276; — Sophie, sa mère, 276.
La Ruelle, bourgmestre de Liége, 93.
Latonius, Lambert, pasteur à Maestricht, 70, 83, 140, 158.
La Tour, pasteur, 79.
Laval, Antoine de, secrétaire de Maestricht, 329.
Laven, Gebele, 296.
Leendt, 47.
Leerdam, 96.
Leeuwen, Henri de, 212.
Lemiers, 254.

Lemker, Jean, bourgmestre de Maestricht, 332.
Lemmens, 202.
Le Mignon, Jean, curé de Sougne, 136.
Lenarts, Gisbert Jean, secrétaire de Maestricht, 331; — Matthias Charles, secrétaire de cette ville, 332; — Remi, 219.
Leonardi, 172.
Leuth, *Luyt*, 10, 312.
Liége, 1-256, 320.
— bourgmestre, 114.
— magistrat, 154, 159.
— pays de, 14, 15, 28, 152, 204.
— diocèse, 14, 258, 260, 261.
— prince-évêque, 3, 10, 15, 30, 35, 69, 70, 88, 97, 98, 112, 113, 132, 139, 149, 152, 156, 157, 169, 173, 176-178, 181, 182, 185, 187, 188, 190, 193, 201, 202, 204, 217, 219, 228, 260.
— conseil secret du prince-évèque, 10, 15, 20, 36, 66, 69, 157, 176, 181, 182, 188, 190, 193, 194, 200, 210, 212.
— clergé, 85.
— cathédrale, 188.
— église Saint-Pierre, 48.
Lienarts, Barthélémy, écoutète de Simpelveld, 61.
Lille, 51.
Limbourg, ville, 22, 24, 36, 39, 45, 55, 67, 70, 71, 75, 82, 89, 95, 96.
— pays de, 58, 61, 62, 66, 74, 75, 80, 136.
— duché, 4, 6, 7, 9, 11-14, 19, 22, 28, 52, 53, 82, 102, 137.
— états de, 100, 137.
Lintelo (Liteloe?), 103, 133.
Lith, seigneurie, 36.
Lommerssum, 4, 39, 43, 46, 51.
Loon, Jan van, secrétaire de Maestricht, 323.
Looz, comté, 104, 229.
Lousfelt, Erasme de, commissaire-déciseur du prince-évèque de Liége à Maestricht, 98.
Louvain, université, 99.
Loyens, échevin Liégeois de Maestricht, 175, 176
Ludovicus, Matthieu, pasteur à Maestricht, 140; — Philippe, pasteur à Maestricht, 88, 89, 114, 115, 124, 125, 143, 145, 152, 213.
Lul, 301; — Jean, 303; — Matthias, 303.
Lupi (Wolfs), Gérard, 286; — Jacques, 286; — Jean, 286.
Luruy, Jean, chapelain de Pierre de Rosen, archidiacre de Campine, 264.
Lus, agent des Etats de la principauté de Liége, 4, 5, 67, 93, 301.
Luxembourg, *Lutzenborch*, 17, 106, 226.
— pays de, 70.
Lyn (Linne), Frédéric de, 290.
Lysen, Goden, 284.

M.

Maarland, *Marlandt*, 169.
Maeseyck, *Eyck*, 11, 69, 176, 177.
— magistrat, 134.
— doyenné rural, 259.
Maestricht, 1-230, 307-332.
— quartier de, 228.
— magistrat, 8, 10, 17, 64, 65, 76, 79, 90, 95, 107, 108, 110, 114, 129, 147, 153, 156, 159, 163, 164, 166-170, 172-175, 177, 180, 184, 185, 187-189, 193, 195, 196, 198-200, 209, 211, 216, 218, 220.
— magistrat brabançon, 83, 85,

109, 187, 189, 210, 217.
Maestricht, monnaie, 185.
— basse justice, 208, 306-332.
— écoutète, 59, 60, 66, 78, 106, 179.
— écoutète liégeois, 208, 214, 215
— cour échevinale brabançonne, 189, 193, 197, 223.
— écoutète brabançon, 105.
— cour échevinale du Vroenhof, 73, 191, 193, 208, 209, 212.
— weesmeesters, 210.
— école latine protestante, 164, 178, 218.
— gouverneur, 17, 113, 160, 174, 199, 206.
— commandant, 62, 173, 206.
— conseil militaire, 134, 154, 206.
— conseil de guerre, 116, 162.
— chapitre de Saint-Servais, 93, 110, 142, 157, 166, 179, 186, 193-196, 201 206, 208-210, 212, 216-218, 220, 221, 224, 227-229, 260.
— — prévôt, 144, 171, 180, 190, 229.
— — ses bancs, 209.
— — son hospice, 186, 206.
— chapitre de Notre-Dame, 56, 66, 98 100, 107, 183, 186, 201, 203.
— Augustins, 205.
— Capucins, 193, 200, 205.
— Dominicains, 224-226.
— Franciscains, 129, 142, 162, 166.
— Jésuites, 19, 22, 37, 104, 129, 133, 138, 139, 141, 156, 160, 162, 183, 199, 214.
— — leur collège, 76, 77, 87, 88.
— chapelle de Saint-Hilaire, 160.
Maestricht, église protestante, 8, 37, 71, 73, 82, 108, 110, 143, 150, 152, 155, 198, 226, 227.
— consistoire, 20, 61, 62, 81, 85, 88, 93, 105, 160, 222.
— église wallone, 47, 164, 192.
— église allemande, 164.
— classis, 197, 202, 206.
Malle, seigneur de, 163.
Malmedy, *Malmendy*, 131.
Marchant, Abraham, 50.
Marcis, pasteur wallon à Maestricht, 7.
Mareschal, Pierre, ex pasteur de Limbourg, 70.
Marets, des, pasteur wallon à Maestricht, 39, 101, 134.
Margelle, de la, seigneur d'Eysden, 161.
Margraten, *Marckgraten*, 251.
Marnaert, Jean, 215.
Marotte, Henri, seigneur de Montigni, chanoine de Saint-Servais à Maestricht.
Marteau, 38; — Nicolas, 36, 137.
Martine, Gilles, 107.
Masieres, 204.
Massing, le jeune, 148.
Mathieu, Pierre, échevin de Herve, 32.
Mauregnault, commissaire déci seur à Maestricht, 177, 178, 182, 183, 185, 188, 201-203, 205, 210.
Mean, Pierre de, commissaire-déciseur du prince évêque de Liége à Maestricht, 98.
Mechelen-sur-Meuse, seigneurie de l'église Saint-Servais de Maestricht, 158, 179, 180, 190, 194, 205, 206, 228, 229.
Medicis, Marie de, 139.
Meer, Mathilde van der, 275.
Meerssen, 225, 233, 234, 237, 239.
— prévôté, 217, 241.

Melsen, Geleyn, 95
Mercksteyn, seigneurie, 119.
Merode, baron de, libre banneret de Petersheim, 193.
Metz, 106; — Zacharie, 174.
Meys, Denis, échevin du Vroenhof à Maestricht, 120.
Micault, Nicolas de, seigneur d'Indevelt et de Dypenstein, prévôt de Saint-Servais à Maestricht, 177, 184, 217.
Moers (Moeurs), Arnold, 72, 80.
Molen, van der, 268.
Molineus, François, secrétaire de Maestricht, 329.
Monart, Pierre, 67.
Monetarii, Réné, 279.
Monetarius, Henri, 282.
Monnixs (Monxs, Muncxs), Jean, secrétaire de Maestricht, 327-329.
Montaigne, Claude de la, grand-écoutête de Maestricht, 330.
Monte, René de, 296.
Montenaken, 230.
Montfort, ammanie, 229.
Montzen, *Monsen*, *Monssen*, 16, 20, 53.
Mook, 167, 168, 170.
Moors, Arnold Gérard, chanoine de l'église Saint-Servais à Maestricht, 72.
Mopertingen, village de rédemption, 229.
Moreau, échevin de Herve, 66.
— (Morreau), Jean, fils de Corneille, seigneur gager de Rechain, 5, 63, 94.
Mortelmans, Henri, 283.
Mottry (Motterie), comte de la, gouverneur de Maestricht, 23, 75, 118, 221.
Moularts (Mularts), Guillaume, secrétaire de Maestricht, 320, 326.
Moulin, Tirus du, ancien pasteur de Limbourg, 75.
Moulingen, *Mouland*, 243, 244, 247.
Mouzon (Mousson), 153.
Mueere, Agnes, 294.
Mul, Winand, 87.
Mulart, Guillaume, 263.
Mulart(s), Nicolas, secrétaire de Maestricht, 324, 325.
Mulartz (Moulartz), Pierre, secrétaire de Maestricht, 327.
Mullen, Jean, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 210.
Muninga, Menso, receveur des droits d'entrée et de sortie des pays d'Outre-Meuse, 64.
Mum, lieutenant, 137.
Munster, 161, 166, 330.
Musch, 67, 79, 87, 119.
Mynden, Elise van, 156.

N.

Namen, 3, 17, 67.
— comté, 6, 66.
Nassau, George Frédéric comte de, colonel-commandant à Rheinberck, 169; — Guillaume, prince de, 49, 122; — Henri comte de, stadhouder de Frise, 142; — Jean Louis comte de, ambassadeur extraordinaire et plénipotentiaire de l'empereur à Munster, 166.
Navagne, *Navaigne*, *Nevagne*, 32, 90, 104, 136, 177, 204, 209.
Nederheim *Nedrin*, village de rédemption, 229.
Nederhorst, seigneur de, 158, 330.
Nederhoven, Gebèle, 303.
Nederveen, Gérard de, 185, 186.
Neerhoven (Nierven), van, 300.
Neufchâteau, 243, 244.

Neufville, Jean, curé de Rechain, 5.
Neve, Jean, 161.
Neven, Jean, échevin brabançon de Maestricht, 148; — Jean, 201-205
Nicols, 266.
Nimègue, 133, 134, 138, 170.
— magistrat, 168, 178.
Nisse, van de, député des Etats-Généraux des Pays-Bas, 177.
Nobel, 49.
Noortbach, 159.
Noortwyck, membre des Etats-Généraux des Pays Bas, 10, 19, 42, 46, 47, 80, 85-87, 134, 146.
Nothem, médecin, 154.
Nottin (Noten), Philippe de, Jésuite à Maestricht, 116.
Nova curia, Elise de, 305; — Mathilde de, 304.
Noyelles, comte de, gouverneur de la ville de Limbourg, 9.
Noyen, Pierre, avocat à Maestricht, 330, 331.
Nuth, 299-301.
Nychel, Jean, 39.

O.

Obbicht, *Obiecht*, 11.
Ochten, Guillaume d', 218.
Oelbroeck, van, 301.
Oelbruch, Jean dit, 304.
Offermans, Laurent, 213, 220.
Oldersum, 114.
Olislagers, Nicolas, 126.
Olne, 204, 243, 249.
Oost, *Oest*, seigneurie, 243, 244.
Orange, prince d', 7, 8, 25 27, 32-34, 37, 38, 42, 46, 47, 59, 60, 65 68, 70. 73, 83, 87, 94, 101, 113, 115, 116, 119, 120, 124, 126, 128-131, 137, 139, 144, 149, 172.
Orssen, 53.
Otters, Catherine des, 280; — Théoderic (des), 280, 283.
Outre Meuse, pays d', 1-256.
Overhuys (Overhuis), Gérard de, 287; — Henri van den, 297; — Herman de, 270; — Jean de, 287; — Théoderic de, 276, 279, 284, 290; — Tilman de, 284.
Oxhem (Ochen), Jean de, secrétaire de Maestricht, 312-314, 317, 323, 324.

P.

Paelberch, receveur, 205.
Paepstegen, van der, 296.
Pain-et-vin, 179.
Palant, André de, secrétaire de Maestricht, 325.
Palmarts, Gisbert, lieutenant d'une compagnie de fantassins à Maestricht, 40.
Paludanus, J. U. L., 215; — Léonard, 153.
Pannerden, *Panderen*, 67.
Paris, 182.
Parme, duc de, 200.
Pasquier, François, échevin de Maestricht, 330.
Passer, Corneille, 224, 226.
Patberg, commissaire, 197, 199.
Patricius, prêtre de Horne, 254.
Paul, fils de Gérard Pauwels, 280.
Pauli, Henri, 283.
Paumen, Adolphe, 227.
Pauw, Pierre. chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 93.
Pauwels, Gérard, 280.
Pays d'Outre-Meuse, 1-256.
Peen, *Paive*, *Paif*, village de rédemption, 229.
Pegnaranda, comte de, 168.

Pelser, Léonard, maïeur de la haute justice de la ville et du duché de Limbourg, 7, 10.
Peltenburch, Adrien Jacobs van, maître de poste à Maestricht, 185.
Penmans, Chrétien, 8.
Pesselken, 280.
Pessers, ingénieur à Maestricht, 189.
Pesters, Jean, „pensionaris" de Maestricht, 156, 177-191, 222.
Petersheim, 193, 198, 199.
— seigneur libre de, 201.
Petit-Rechain, *Clein richien*, 5, 17.
Petri, Caspar, receveur du chapitre de Saint-Servais à Maestricht, 186.
Philippe II, roi d'Espagne, 261, 308, 311.
Picolomini, 115.
Pierlinck (Pierlingh), Jean, receveur des contributions à Maestricht, 40, 91.
Pietersem, Jean, 2, 7.
Pipardus, Jacques, vice-recteur de l'école latine protestante à Maestricht, 165.
Playoul, Jean, 317.
Pluym, Ghenen, 267; — Théodore, 268.
Pon, du, capitaine, 6.
Poperboth, Elise onder den, 304.
Prenten, Corneille, secrétaire de Maestricht, 124.
Prosset, Jérôme, chanoine de Notre-Dame à Maestricht, 213.
Put(s), Jenneken van den, 188, 189; — Thierry van den, 187-189.

Q.

Quaede, Guillaume, secrétaire de Maestricht, 330; — échevin brabançon de cette ville, 331, 332; — Martin, père du précédent, secrétaire de Maestricht, échevin brabançon de cette ville, 330; commissaire-instructeur de cette ville, 173, 330.

R.

Radermeker, Jean, 296.
Raedts (Raedtz, Raetz), Jean, secrétaire de Maestricht, 327.
Raeren, 52.
Raesfelt (Raedtfeldt), député des Etats Généraux à Maestricht, 54, 180, 191.
Ramakers, Gilles, 275.
Rameeckers, Arnold, 295.
Rantwyck, de, membre des Etats Généraux des Pays-Bas, 9, 19, 20, 22, 39, 42, 46, 47, 49, 70, 92, 116, 133, 134.
Ratherus, évêque de Liége, 259.
Ratkirchen, Jacques de, ancien-bourgmestre de Cologne, 19.
Ravensbosch, 24, 106, 107.
Rechain, *Richain*, *Richien*, *Richem*, 4, 48, 63.
Reckheim, *Reckem*, *Rekhen*, *Reckum*, *Reichem*, 12, 170, 171, 174, 193.
— comte de, 158, 167, 168, 179, 180, 190, 194, 195, 214.
— monnaie, 214.
Reede tot Amerongen, Godart de, commissaire-déciseur des Etats-Généraux à Maestricht, 228.
Regensberg, 185.
Reken, Jean, 295.
Rekens, Henri, 295.
Renesse, Frédéric de, seigneur de Moll, Heesbeen etc., 162.
Renswoude, délégué du conseil

d'Etat des Pays Bas à Maestricht, 183, 188, 229; commissaire-déciseur des Etats-Généraux à Maestricht, 177; président des Etats-Généraux, 173.
Reymersbeeck, 300.
Richelle, 171.
Richter, André, 73, 83.
Rietraedt, Lambert, receveur des domaines du pays de Fauquemont, 17, 24, 46, 51, 52, 105, 107, 153; juré à Maestricht, 93; bourgmestre de cette ville, 179, 180, 183-185; écoutète de Heerlen, 41, 46.
Rindelborn, 319.
Ripperda, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 19, 132.
Rivière, de la, pasteur wallon à Maestricht, 145, 147.
Rolants, Barthélémy, bourgmestre de Liége, 142 144; — Barthélémy, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 144, 145.
Rombold, secrétaire de Maestricht, 313, 324.
Roma, Gérard de, 283.
Rome, 260.
Ronnen, Charles, 330.
Rosen, Pierre de, archidiacre de Campine, 260.
Rosmer, 319.
Rosmer, 112; — Martin, 20, 30.
Rotkerchen (Rotkercken), trésorier de Cologne, 43, 46.
Rotshouck (Rodtshouck), Jérôme de, contrôleur des contributions du pays de Luxembourg, 50, 70; échevin brabançon de Maestricht, 147; contrôleur des biens ecclésiastiques à cette ville, 156.
Rotterdam, 22, 29.
— amirauté, 11, 17, 29, 55, 64, 98, 99, 113, 150, 164, 167, 169, 172, 176, 187, 193, 194, 207, 221.
Rous, Pierre, 192.
Roy, George de, 134.
Ruchuoven, Nicolas de, 266.
Ruezen, Jean, commissaire-instructeur des Etats-Généraux à Maestricht, 173.
Ruremonde, 34, 43, 47, 112, 135, 167, 171, 228, 294.
— magistrat, 168.
— chancellerie, 228.
— commandant, 55.
— évêché, 260.
Ruse, 191; — Jean, bourgmestre de Maestricht, 218
Russon, *Rutten*, village de rédemption, 229.
Rutehoven, Friesken, 279.
Rutichoven, 284, 287; — Nicolas de, 271.
Rutingius, Simon, pasteur à Maestricht, 127, 138, 143.
Ruyckhoven, 293.
Ruysch, Henri, 115, 196.
Rijmsdijck, receveur des biens ecclésiastiques à Grave, 207.
Rijswijck, 213.

S.

Saertoe, Louis, 221, 224.
Saint-André, 249.
Saint-Pierre lez Maestricht, 56, 193.
Saint-Trond, 70.
Salveur, Jeca le, 20.
Sasburgh, résident, 203.
Scamp h)en, 277; — Elise, 276; — Gérard, 277.
Sceerkens (Scheerkens), Adélaïde, 265, 293; — Angèle, 293;

— Godefroid, 265.
Scelkens, Jean, 293; — Nicolas, 265.
Schaesberg, Jules van, 300.
Schaffer, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 24, 33, 42, 49.
Schalyn, bourgmestre de Maestricht, 32.
Schasser (Schrasser), 161.
Scherke, Ghelen, 297.
Schetties, René, 29.
Schin-sur-Geul, 228.
Schinveld, 229.
Schol, René, 192.
Schook, H., député des Etats-Généraux des Pays-Bas pour les pays d'Outre-Meuse, 192.
Schoonheeten, 331.
Schoonborch, 117, 129 131.
Schoonvorst, René de, 323.
Schotte, 66, 67.
Schouders, Pierre, 286.
Schryver, Théodore, receveur des domaines à Kerpen et Lommersum, 39.
Schuer, Brunt van de, 95.
Schulenborgh, commissaire-déciseur des Etats-Généraux des Pays Bas à Maestricht, 189.
Schurmans, 80, 87.
Schuwelt, 239.
Scomeker, Adam, 279; — Béatrice, 279; — Denis, 280.
Sédan, 204.
Seerkens, Jean, 293.
Sepperen *Zepperen*, 216.
Serfelix, G., secrétaire de Maestricht, 323.
Sextoris, Neudekinus (Neutkinus), 276.
Silvius, Toussaint, chapelain de Notre-Dame à Maestricht, 116.
Simpelveld, 61.
Sinetti, cardinal, 144.
Sint-Stevensweert, 90, 112.
Sittard, 70.
Sleicher, Abraham, 173.
Slincbeke, 301; — Léonard de, 304.
Sluysen, 153, 229, 230.
Slype, 192; — A., 191.
Smet, Henri der, 294.
Smissen, Pierre van der, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 197.
Smoguleck, Florien, 51.
Sniders, 295.
Snyders, Henri, 11.
Soetendael, Denis, écoutête de Hasselt, 134.
Solms, comte de, gouverneur de Maestricht, 162, 194.
Sondach, Jurien, 22.
Sougne, 136.
Spape(n), Gérard, 285; — Mercken, 285.
Spar, 171.
Specmans, Hubert, 277.
Speckmans, Pierre, 265.
Specx, 38.
Spiers, 326.
— chambre impériale, 194.
Spiliarden, Elisée, pasteur à Ryswyck, 213.
Spillemakers, Christine, 190.
Sprimont, 27.
Stavelot, *Stablo*, *Stabelo*, 3, 131, 132, 137.
Stein, *Steyn*, 173.
Stein-Callenfels, commandant de Maestricht, 151, 154, 155, 157, 169, 177, 180.
Sterckenburch, 137.
Stocken, Lens, 264.
Stockhem, 69.
Stockhem, André de, 123.
Stocx, Henri, 294; — Jean, 264.
Stoepart (Stoupart), Jean, 52.

Stolberg, *Staelberch*, *Staelburch*, 24, 25, 27, 28, 86, 89.
Stotelant, 295.
Stoupart, Hans, 86-88.
Strabach, Jean, 10.
Stralen, 43.
Stricken, Pierre, 295.
Stricker, Martin, 295.
Stroet, 290.
Strucht, 238.
Styvels, Henri, 266.
Sucoris, Denis, 271.
Suède, 45, 54, 55.
Susghen, Jean de, secrétaire de Maestricht, 323.
Swalmen, 281.
Swanenberch, baron de, 45, 111, 121, 123; — Jean Guillaume de, 196.
Swarten, René van der, 267.
Swersenberch, 49.
Swieten, Berthilde van, 107.
Swilden, Marie, 278.

T.

Tabolet, archidiacre de Hesbaye, 202.
Telmans, Adam, 40.
Tempel, Philippe van den, chanoine de Saint Servais à Maestricht, 72.
Tentenier, Isaac, 109.
Teresteyn, 111, 113, 114, 117, 127, 135, 137, 146.
Ter Heyden, 68.
Tewissen, Frencken, 295.
Theelen, Pierre, 182.
Thewes, Henri, 267.
Thins, Gérard, 17; — Marcel, receveur des domaines, dans le duché de Limbourg et les pays d'Outre-Meuse, 4-6, 11, 16, 18, 37, 41, 42, 44, 45, 47, 65, 71, 76, 81, 82, 84 87, 89, 91, 93, 102, 103, 191; — receveur à Aix la-Chapelle, 24, 26, 27, 52, 54, 55.
Thisius, Henri, échevin Liégeois et secrétaire de Maestricht, 330.
Tiassens, député des Etats-Généraux des Pays-Bas, 177.
Tienhoven, van, membre des Etats Généraux des Pays-Bas, 19, 47, 49, 87, 132, 134.
Til, Henri Guillaume van, drossard du pays de Fauquemont, 4, 5, 10, 56, 161, 171, 196, 209.
Till, capitaine, 159.
Tongres, 3, 8.
Treck, Mathias, 87.
Trembleur, 243, 244.
Trèves, 106.
Trip, Elie, 99.
Trouillet, 6.
Tyssen, Adélaïde, 296.
Tytverlese, Matthias, 277.
Tulden, Jean de, 204.
Tweebergen, seigneurie du prévôt de l'église Saint Servais à Maestricht, 229.

U.

Utrecht, ville, 209, 218.
— province, 13, 16, 28, 40, 45, 218.

V.

Vaals, *Vaels*, 176, 196, 251, 254.
— seigneur de, 195.
Vaderman, Jean, 266.
Vaes, pensionnaire à Maestricht, 331; — André, secrétaire de cette ville, 329; — Antoine, échevin liégeois et secrétaire de cette ville, 329.
Valckenburg, Jean, 219.

Val-Dieu, abbaye, 242.
Valle, Mathilde de, 276.
Valzolio, Jean Baptiste, teneur du mont-de-piété à Maestricht, 209.
Veecken, Ferdinand van der, 46, 174; — Jean, van der, agent du prince-évèque de Liége à Maestricht, 3, 10, 36, 43, 46, 50, 91, 92, 103, 136, 172, 178, 181, 183-185, 187, 188, 189, 193, 194, 200, 207, 208, 210, 212, 225, 227.
Veer, Nicolas, 22.
Venlo, 29, 34, 55, 102, 167, 193.
Verbolt, député des Etats-Généraux des Pays-Bas, 171, 212, 214; commissaire-déciseurs de ses Etats à Maestricht, 189; bourgmestre de Nimègue, 127; — René, ancien receveur de Daelhem et de 's Hertogenrade, 92.
Verburg, agent des Etats-Généraux des Pays Bas, 173.
Verheyden (Verheyen), Arnold, écoutète brabançon de Maestricht, 36, 40, 77, 78, 87, 88.
Vermeulen, 165.
Verviers, 141, 146.
Vessers, Catherine du, 297; — Godefroid, 288; — Jean, 286; — Pierre, 274.
Vesten, 295.
Veth, président des Etats-Généraux des Pays-Bas, 161, 180, 192.
Veugen, Jean, 186, 189.
Veulen, *Voulen*, *Foulogne*, *voir:* Fologne.
Villages de rédemption, 191.
Villeneufve, 6.
Vincken, 275.
Visé, *Viset*, 27, 30, 69, 178, 179.
Vleytingen, *Vlytingen*, 172, 205, 206, 228-230.
Voerendael, 4.
Voeth, 110.
Vogel(s), Jean, 278, 281, 293.
Volquin, Jean, 276.
Vonckmans, Jean, 267.
Voord, van, 94.
Vos, Jean, 283.
Vosbergen, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 19, 30, 40, 41, 46, 47, 49, 80, 81, 87, 88, 98, 99, 110, 122, 123, 134, 137.
Vranckams de Amelonck, 264.
Vrancken, Metten (Mathilde), 264.
Vrients, Marcel, échevin de Maestricht, 168.
Vroenhof, *Vroenhove*, comté de, 25, 30, 36, 191, 230.
Vulcht, Joachim, contrôleur des droits d'entrée et de sortie à Ruremonde, 47.
Vyck, 46.
Vygh, 48.
Vylen, 195, 196, 251.

W.

Waelpot, Henri, 225.
Waes, pays de, 122.
Waes, Walram de, chanoine de Saint Servais à Maestricht, 196, 197.
Walhorn, 16, 20, 52.
Walremont, Jacquemin, échevin de Herve, 66.
Walta, membre des Etats Généraux des Pays-Bas, 19.
Wandelman, Jésuite à Maestricht, 81, 88; — Jean, 279.
Warfusé (Warfuzé), comte de, 42, 47, 50.
Warsage, 248.
Weede, de, membre des Etats-

Généraux des Pays-Bas, 9, 26, 35, 42, 48, 49, 51, 53, 54, 56, 62, 65, 75, 77-82, 87, 90, 98, 99, 110, 113-115, 123, 125, 127, 132, 135, 140, 146; — Jean de, commissaire-déciseur des Etats-Généraux à Maestricht, 261.
Weidnerus, Jean, recteur de l'école latine protestante à Maestricht, 165.
Weker, Henri, 275.
Wekers, Thierry, 277.
Welters, Arnold, 155.
Werchoven, 46, 48.
Werde, Th. de, secrétaire de Maestricht, 323.
Wesers, Guillaume, 294.
West-Frise, 221.
— Etats de, 200, 222.
Wilckens, Henri, 284.
Wilde(n), Henri, 278, 284, 285; — Jean, 279, 280, 285, 296, 297.
Wildens, Jean, 280.
Wilhelms, Catherine, 292.
Wilken, 265.
Willemkens, Steynken, 294.
Willemstad, 228.
Willen, Emmelkels, 284.
Wilre, *Wylre*, 155, 165, 230.
Wimmersum, membre des Etats-Généraux des Pays-Bas, 176, 178.
Winandts (Winandi), Paul, 120.
Winkens, Henri, 283.
Wit, Jean de, 200.
Woelle, van, 294.
Wolfs, Catherine, 286.
Wolters, Nicolas, prêtre à Horn, 260.
Worcum, Godefroid van, contrôleur des droits d'entrée et de sortie à Visé, 30.
Wouw, Hillebrand van, 231.
Wyckel (Wykel), Henri van, commissaire-déciseur des Etats-Généraux des Pays-Bas à Maestricht, 209, 213, 223, 228.
Wynants, Jean, 215; — (Wynantz, Winandts, Winandi), Paul, secrétaire de Maestricht, 327, 328.

Y.

Yck, Jean de, receveur général de l'amirauté à Rotterdam, 7, 24.
Ylem (Ylen), Rutger de, receveur des Etats-Généraux des Pays-Bas pour les pays d'Outre-Meuse, 181, 187, 191, 192, 203, 206, 209, 228, 229.
Ysendoorn, Philibert d', seigneur de Borgharen, 198.
Yserman, Antoine, bourgmestre de Maestricht, 323.

Z.

Zandar, Matthias, 284.
Zélande, états de, 92.
Zepperen, seigneurie de l'église Saint-Servais à Maestricht, 229, 230.
Zerclaes, 't, 107.
Zutendael, chanoine de Saint-Servais à Maestricht, 93.
Zutphen, 81, 168.

TABLE DES MATIÈRES.

I. Korte inhoud van de resolutiën der Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, gezonden aan de Commissarissen-Instructeurs van Brabantsche zijde te Maastricht, par A. J. A. FLAMENT . . . 1-256

„Resolutiën concernerende de saecken van Limburch ende Maestricht" 1e vervolg 1

II. Anniversarium der parochiekerk van St. Martinus te Horne, par J. VAN DE VENNE 257-298

III. Necrologium der parochiekerk van Nuth uit de 15e en 16e eeuw (fragment Januari—April), par A. J. A. FLAMENT 299-306

VI. De secretarissen van het indivies laaggerecht der stad Maastricht van ± 1380—1795, par Dr P. DOPPLER 307-332

Inleiding 307

Het indivies laaggerecht 309

De secretarissen 312

Lijst der secretarissen van het indivies laaggerecht van ± 1380—1795 323

LISTE DES MEMBRES

DE LA

SOCIÉTÉ HISTORIQUE ET ARCHÉOLOGIQUE DANS LE LIMBOURG

à MAESTRICHT.

1914.

Comité.

Dr P. J. H. Cuypers, président.
A. J. A. Flament, vice-président.
Dr P. M. H. Doppler, secrétaire
M. Rutten, conservateur.
S. H. J. Schaepkens van Riempst, trésorier.
V. Schols, bibliothécaire.
P. Albers S. J.
Dr W. Goossens.
H. Pyls.

Membres honoraires.

A. van den Peereboom, Ministre d'Etat, Ypres.
Jhr. Me V. E. L. de Stuers, membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, La Haye.

Membre correspondant.

J. Chansard, professeur à l'université, Nancy.

Membres.

1. Adriaanse, F., secrétaire de la ville, Ruremonde.
2. Aken, Jos. van, curé, Vieux-Vroenhoven.
3. Aken, Melle M. van, Caberg lez Maestricht.
4. Albers S. J., P., professeur au séminaire des Pères Jésuites, Maestricht.
5. Ansembourg, comte A. d', Amstenrade.
6. Ansembourg, comte I. d', Neubourg près Galoppe.
7. Anrooy, Dr J. F. F. van, professeur au Gymnase, Maestricht.
8. Arnold, C. M. A., notaire, Eysden.
9. Arnoldts, M. J. H. J., curé, Schinveld.
10. Bartelink, F., directeur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.
11. Batta, Emile, avocat, Batavia.
12. Beesmans, K., antiquaire, Maestricht.
13. Behr, baronne Ulrique, Maestricht.
14. Beckers, Dr H. J., Beek.
15. Beneden, Léop. van, rentier, Maestricht.
16. Bibliothèque du grand-séminaire, Ruremonde.
17. Bibliothèque du petit-séminaire, Rolduc.
18. Bibliothèque de l'Université, Amsterdam.
19. Bibliothèque de l'Université, Liége.
20. Bibliothèque de la ville, Hasselt.
21. Bibliothèque de la ville, Maestricht.
22. Bieberstein Rogalla Zawadsky, baron Me P., de Ruremonde.
23. Bieberstein Rogalla Zawadsky, Me C. de, juge de Paix, Sittard.
24. Bloemen, H., C. H., vicaire à Sevenum.
25. Bloemen, J., Venlo.
26. Bogaert, Melle A., Maestricht.
27. Bogaert, A., capitaine d'infanterie pens., Bruxelles.
28. Bolsius, Me P. J., Président du Tribunal, Ruremonde.
29. Borman, chevalier C. de, membre de la députation permanente du Limbourg Belge, Schalckhoven.
30. Breidfeldt, F. J., curé, Hunsel.
31. Brounts, P., directeur du collège épiscopal, Sittard.
32. les R.R. P.P. Carmes déchaussés, Geleen.

33. Charlier, E. A. J. C., receveur de l'enregistrement et des domaines, Maestricht.
34. Claessens, Mgr., Sittard.
35. Coenegracht, Th., aumônier, Reckheim.
36. Coenegracht, L. D. L. M., capitaine d'infanterie, Maestricht.
37. Crassier, baron L. de, Limmel.
38. Crassier, baron W. de, Liége.
39. Cremers, J., vicaire, Bingelrade.
40. Les RR. PP. Croisiers, Maeseyck.
41. Cuypers, Dr P. J. H., architecte de l'Etat, Ruremonde.
42. Daniëls, M., professeur, Rolduc.
43. Delhougne, G., Sittard.
44. Diepen, J., Fauquemont.
45. Dohmen, P. H., curé, Geulle.
46. Doorninck, P. N. van, huize Duirlaan, Bennebroeck.
47. Doppler, Dr P. M. H., commis-en-chef aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
48. Dorren, Th., membre du conseil communal, Fauquemont.
49. Driessen, R., recteur du sanatorium, Heel.
50. Dumoulin, Me E. T. L., vice-président du tribunal, Maestricht.
51. Dulau & Co Ltd., Londen W.
52. Dyserinck, H., capitaine d'infanterie, Maestricht.
53. Escaille, H. de l', Hamont (Limbourg Belge).
54. Eussen, Ferd., Frère Mineur Conventuel, Urmond.
55. Eversen, Jos. M. H., commis aux archives de l'Etat dans le Limbourg, Saint-Pierre lez Maestricht.
56. Everts, W. H., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
57. Flament, A. J. A., archiviste de l'Etat dans le Limbourg, Maestricht.
58. Franssen, C., architecte, Ruremonde.
59. Gadiot, Me Jos., substitut de l'officier de justice, Maestricht.
60. Geelen, J., ancien-commis à la secrétairerie de la ville de Maestricht, Margraten.
61. Geloes, comte R. de, bourgmestre, Eysden.
62. Gerardts, J., bourgmestre, Posterholt.
63. Gilissen Lemaire, N., brasseur, Bunde.
64 Gils, Dr P. J. M. van, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
65. Goffin, Melle M., Maestricht.

66. Goossens, Dr W., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
67. Grinten, Th. van der, Venlo.
68. Grossier, L., pharmacien, Maestricht.
69. Gusgens, H. C. J., pharmacien, Maestricht.
70. Haeff, H. E. H., curé, Blerick.
71. Haersolte van den Doorn, C. W. A. van, capitaine d'artillerie, Arnhem.
72. Haex, Mr A., directeur des mines, Heerlen.
73. Haex, Me L., avocat, Maestricht.
74. Haffmans, O. M. F., notaire, Helden.
75. Hagdorn, A. J. H., membre du conseil communal, Maestricht.
76. Hanssen, H. M. J. B., recteur, Rimbourg.
77. Heemstra, Me baron A. J. A. A. van, bourgmestre, Arnhem.
78. Heyden, Louis van der, Sittard.
79. Hoefer, F. A., archiviste communal, Hattem.
80. Hoens, J. S., instituteur en chef, Oirsbeek.
81. Holvoet, Jhr. Adr., Maestricht.
82. Horsmans, Xav., recteur émérite, Fauquemont.
83. Houben, H. F. J., directeur de l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
84. Hustinx, Alph., banquier, Maestricht.
85. Hustinx, Ed., rentier, Maestricht.
86. Hustinx, Dr Ed., médecin-chirurgien, Heerlen.
87. Hustinx, Eug., membre de la commission permanente des Etats Provinciaux du Limbourg, Maestricht.
88. Hustinx, G., ancien professeur, Maestricht.
89. Indemans, J. Ad., Gulickshof à Echt.
90. Janssen, Alph., rédemptoriste, Wittem.
91. Janssen, M. J. J., curé, Meerloo (L.).
92. Jaspar, W. A. M., doyen, Echt.
93. Jaspar, Me C. J. H., juge de paix, Maestricht.
94. Jelinger, Aug., agent de la banque Néerlandaise, Maestricht.
95. Jelinger, Is. Ch., rentier, Maestricht.
96. Les RR. PP. Jésuites, Maestricht.
97. Les RR. PP. Jésuites (collège St. Pierre Canis), Nimègue.
98. Kayser, J., architecte, Maestricht.
99. Kerckhofs, J. H. H., curé, Amstenrade.

100. Keuller, J. M. L., professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
101. Keuller, L. A. J., ingénieur, professeur à l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
102. Klincksieck, C., libraire, Paris.
103. Knuttel, Dr D., directeur du „Landbouwproefstation", Maestricht.
104. Kooy, J. J. van der, professeur à l'école bourgeoise supérieure, Maestricht.
105. Kun, Me J. E. J. M. van der, procureur-général à la cour d'appel, Bois-le-duc.
106. Lamberts-Cortenbach, baron R. de, Eygenbilsen.
107. Lamberts Hurrelbrinck, Me P., Maestricht.
108. Lemmens, J., architecte, Beek.
109. Lemmens, architecte, Kerkrade.
110. Leur, J. L. M. van der, instituteur-en-chef, Maestricht.
111. Loomans, Alb., brasseur, Maestricht.
112. Loomans, P., rentier, Maestricht.
113. Loos, J. C. van der, vicaire, Nieuwerkerk sur l'Yssel.
114. L'Ortye, W., directeur de l'école normale, Echt.
115. Lucas, H. J., ancien-doyen, Ruremonde.
116. Maesen de Sombreff, Jh[t] Me L. H. L. J. van der, membre de la Première Chambre des Etats-Généraux, Hulsberg.
117. Maessen, H., curé, Slenaken.
118. Mannens, Mgr. Dr P., président du grand-séminaire, Ruremonde.
119. Marres, Cl., membre du conseil communal, Maestricht.
120. Merckelbach, J. M. M. H., notaire, Maestricht.
121. Michiels van Kessenich, Jh[r] A., membre de la Première Chambre des Etats-Généraux, Nuth.
122. Mialaret, J. H. A., ancien-professeur de l'école des beaux-arts de La Haye, Maestricht.
123. Muller, Melle S., Maestricht.
124. Naveau, L., rentier, Bommershoven.
125. Neys, Chr., vicaire, Voerendael.
126. Nicolas, C. A. M., membre du conseil communal, Ruremonde.
127. Nuyts, Jos., bibliothécaire-archiviste de la ville, Maestricht.
128. Nypels, Ed., imprimeur, Maestricht.
129. Nypels, J., imprimeur, Maestricht.

130. Nyst, Dr J, médecin, Maestricht.
131. Nyst, L. J. H., vicaire, Bunde.
132. Olterdissen, A., membre du conseil communal, Maestricht.
133. Oliviers, Ch., curé, Cadier.
134. Op de Coul, Ch., recteur des hospices civils, Maestricht.
135. Oppen, Ferdinand van, échevin, Maestricht.
136. Oppen, Me Jos. van, bourgmestre, Maestricht.
137. Paulussen, Me H., échevin, Maestricht.
138. Peters, G. J. H., bourgmestre, Bergen.
139. Peters, P. J. M., Heerlen B45.
140. Pfaff, G. J. H., secrétaire de la ville, Maestricht.
141. Philippens, J., Caberg.
142. Polis, L., rentier, Maestricht.
143. Pyls, H., bourgmestre, Schinnen.
144. Pyls, N., curé, Wynandsrade.
145. Ramakers, J. N. C., curé, Mesch.
146. Raven, W. J., régent, Rolduc.
147. Receveur, K., vicaire, Ruremonde.
148. Les RR. PP. Rédemptoristes, Ruremonde.
149. Regout, G., rentier, Vaeshartelt (Meerssen).
150. Regout, Jules, industriel, Maestricht.
151. Rendorp, Jhr. Me C. L, ancien-juge de paix, Maestricht.
152. Roebroeck, Dr M. H. H., médecin, Maestricht.
153. Russel, Me H., notaire, Geleen.
154. Rutten, M., recteur de l'orphelinat catholique, Maestricht.
155. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me G. L. M. H., Commissaire de la Reine, Maestricht.
156. Ruys de Beerenbrouck, Jhr. Me Ch. J. M., membre de la Seconde Chambre des Etats-Généraux, Maestricht.
157. Savelberg, Me H. M. A., conseiller de la cour de cassation, La Haye.
158. Schaepkens van Riempst, S. H. J., échevin, Maestricht.
159. Schaepkens van Riempst, H. S. M. J., expéditeur, Maestricht.
160. Scheepers, W. J., curé, Waubach.
161. Schmedding, Dr A., médecin, Maestricht.
162. Schmeits, P., curé, Venray.
163. Schmitz, Fr., libraire, Maestricht.
164. Schoenmakers, Dr A., médecin, Sittard.

165. Schols, Dr P., médecin, Maestricht.
166. Schols, V , membre du conseil communal, Maestricht.
167. Schoth, J. G. H., ingénieur-directeur des travaux publics, Maestricht.
168. Schram, J., vicaire, Heythuysen.
169. Schreinemacher, J., Maestricht.
170. Schrynemaekers, H. J. P., vicaire, Maestricht.
171. Schrynen, Mgr. L. J. A. H., évêque de Ruremonde, Ruremonde.
172. Secrétairerie, Maestricht.
173. Selys-Longchamps, baronne R. de, Waremme.
174. Seydlitz, H., membre des Etats-Provinciaux, Maestricht.
175. Simenon, G., professeur au grand-séminaire, Liége.
176. Speet, L. A. J. C., recteur du Heibloem, Amsterdam.
177. Sprenger, W., architecte, Maestricht.
178. Spronck, D , ancien greffier des Etats-Provinciaux, Maestricht.
179. Stuers, chevalier Me A. de, ambassadeur de Sa Majesté la Reine des Pays-Bas, Paris.
180. Systermans, M. W. H., professeur au petit-séminaire, Rolduc.
181. Tielens-Corten, L., „Villa Weert", Meerssen.
182. Timmers, J. Théoph. M., pharmacien, Sittard.
183. Uyttenbroeck, H., libraire, Venlo.
184. Veen, Dr J. S. van, commis aux archives de l'Etat, Arnhem.
185. Vencken, C. J. H., bourgmestre, Obbicht-Papenhoven.
186. Venne, A. J. H. M. van de, professeur au petit-séminaire, Rolduc.
187. Venne, J. van de, employé aux archives de l'Etat, Maestricht.
188. Verhaegen, J , Croisier, Hannut.
189. Verheggen, P. Th , professeur au grand-séminaire, Ruremonde.
190. Versmeeten, Dr P., professeur au gymnase, Maestricht.
191. Vreuls, C., rentier, Nieuwenhagen.
192. Vryens, Dr A. M., médecin, Maestricht.
193. Wagemans, H. H. F., curé, Munstergeleen.
194. Wessem, J. L. M. H. van, notaire, Sittard.
195. Wintershoven, Edm. van, curé, Emael.
196. Wit, Me J. J. de, juge au tribunal, Maestricht.
197. Wouters, J. A. H., curé de l'église St.-Servais, Maestricht.
198. Wouters, H. J. H., directeur au collège épiscopal, Weert.

UNIVERSITY OF MICHIGAN
3 9015 06818 5795

